

Trakya Üniversiteler Birliği

7. LİSANSÜSTÜ

ÖĞRENCİ KONGRESİ

tublok2023.trakya.edu.tr

Bildiri Özetleri Kitabı

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ
7. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ
BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI
(07-08 ARALIK 2023 – EDİRNE)

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ 7. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

07-08 ARALIK 2023 / EDİRNE

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ
7. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ
BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

07-08 ARALIK 2023 – EDİRNE

Eser Adı

Trakya Üniversiteler Birliği 7. Lisansüstü Öğrenci Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı

Editörler

Prof. Dr. Volkan AKSOY

Doç. Dr. Gülben SAYILAN ÖZGÜN

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed TAĞ

Öğr. Gör. Dr. Behçet LOKLAR

Kapak Tasarım

Yıldıray ERCAN

Trakya Üniversitesi Yayınları Yayın No: 317

e-ISBN No: 978-975-374-367-9

Copyright © Bütün yayın hakları Trakya Üniversitesi'ne aittir. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

Kitap içerisinde yer alan yazıların her türlü sorumluluğu yazarlarına aittir.

Edirne 2024

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	II
KURULLAR.....	VII
KONGRE PROGRAMI.....	IX
FEN BİLİMLERİ	
Türkiye’deki Sel Yangın Ve Deprem Afetlerinin Müdahale Ve İyileştirme Çalışmaları: Güncel Afetler Örnekleri.....	1
İtfaiyecilikte Yangın Sırasında, Kapalı Ve Dumanlı Alanlarda, Söndürme Ve Arama Kurtarmada İş Güvenliği:Çanakkale Örneği	2
Bir Hareketli Teleskobik Klip Ray Sistemi Tasarımı.....	3
Alan Kullanım/Arazi Örtüsü Değişim Tespiti: Balçova-Narlıdere, İzmir.....	4
Çanakkale Kent Merkezi Ve Yakın Çevresinin Arazi Örtüsü/Kullanımı (Ak/Aö) Değişiminin Corine Verileri Doğrultusunda İncelenmesi.....	5
Steviol Glikozitlerinin Biyosentezinin Arttırılmasına Yönelik Biyoteknolojik Yaklaşımlar	6
Vetiver Yağının Laboratuvar Koşullarında Ceratitis Capitata (Wiedemann) (Diptera: Tephritidae) Larvalarının Üzerindeki İnsektisidal Aktivitesi.....	7
Sıralı Ve Şaşırtmalı Dizilimdeki Boru Demetleri Üzerindeki Akışın İncelenmesi.....	8
Dc Sacların Şekillendirme Parametrelerinin Çarpılmaya Etkisi	9
Hadamard Matrisi Üzerine	10
Topoloji Optimizasyonu.....	11
An Application Of Diatom Based Shannon–Wiener Diversity Index To Evaluate The Water Quality Of Meriç And Tunca Rivers.....	12
Hibrit Metal-Bor Nano Yapıların Geliştirilmesi Ve Karakterizasyonu	13
Kanser Ve Hipertansiyon Yolaklarının Keşfedilmesi	14
Web 2.0 Araçlarının Fen Eğitiminde Kullanımına İlişkin Bilimsel Çalışmaların İncelenmesi.....	15
Web 2.0 Araçlarının Fen Eğitiminde Kullanımı	16
Hazır Giyim Sektöründe E-Ticaret Kavramı	17
Fen Eğitimi Bağlamında Biyomimikri	18
Sonlu Halkada Tek Ve Çift Kodlar	19
Tarihi Yapılarda Ekolojik Yaklaşımlar:	20
Edirne Tarihi Konutların İncelenmesi	20
Türkiye’de Konağı Saptanmış Braconidae Türleri Hakkında Ön Çalışma.....	21
Cebir Öğretiminde İletişimin Matematiksel Modellemesi	22
Devirli Dna Kodların Uygulamaları	23
Geçmişten Günümüze Y Kromozomu Ve Klinik Tanıdaki Önemi.....	24

Zatürre Hastalığının Derin Öğrenme Yöntemleri İle Tespitinde Epoch Değerinin Model Başarısına Etkisi	25
Mikroenkapsüle Aronia (Aronia Melanocarpa L) Ve Ekstraktın Yüksek Yağlı Diyet İle Beslenen Sıçanların Karaciğer Dokularının Histopatolojisi Üzerine Etkisi	26
Ultrafiltrasyon Membranlarında Kirlenme Analizleri: Berrak Meyve Suyu Üretiminde Uygulamaları .	27
Nemli Ortamda Şartlandırılmış Pla Filamentlerin 3b Baskı Kalitesine Etkisinin İncelenmesi	28
An Application Of Diatom Based Shannon–Wiener Diversity Index To Evaluate The Water Quality Of Ergene River Basin	29
Dezenfektanların Tatlısu Balıkları Üzerindeki Akut Etkileri	30
Medikal Alanda Derin Öğrenme Teknikleri	31
SAĞLIK BİLİMLERİ	
Travayda Doğum Ağrısını Azaltmak İçin Doğum Topu Kullanımı.....	33
Teknostres Kavramına Sağlık Çalışanları Perspektifinden Bakış.....	34
Valsalva Manevrası.....	35
Üniversite Öğrencilerinin Çevre Sorunlarına Yönelik Davranışları: Literatür İnceleme	36
Gordon’un Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modeline Göre Akut Böbrek Hastalığı Gelişen Bireyin Hemşirelik Bakımı: Olgu Sunumu	37
Postpartum Depresyon Ve Ebenin Rolü	38
Meme Kanseri Tanısı Alan Ve Kemoterapi Uygulanan Hastaların Yaşam Kalitesinin İncelenmesi	39
SOSYAL BİLİMLER	
Kültür Ve Kimlik Bağlamında <i>Çamlıca’daki Eniştemiz</i>	41
Romanında Yemek Ve Sofra	41
İbn Bâcce Ve İbn Tufeyl’in Eserleri Bağlamında İnsanın Yetkinliğe Ulaşma Serüveni Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme	42
Türk Kahvesinden Bosanska Kahvaya: Kahvenin Bosna Hersek’teki Yolculuğu	43
Yunanistan’da Alman İşgaline Karşı Direnişin İlk Romanı: <i>Ateş</i>	44
İkinci Dünya Savaşı Dönemi Trakya Sınır Koruma Birlikleri Ve Türk Askeri Propagandası	45
Sosyal Medya Kullanım Pratikleri Bağlamında Türkiye’deki Senegal Toplumu’nun Kültürel Karşılaşma Stratejileri	46
Türk – Yunan İlişkileri Bağlamında Batı Trakya’daki Türk Azınlığın Durumu	48
Proaktif Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisi: Çomü İşletme Bölümü Öğrencileri Örneği	49
Doğu Trakya Ağzlarında Pekiştirme Enklitikleri Üzerine.....	50
21. Yüzyılda Siber Suçlarla Mücadelede Avrupa Birliği Girişimlerinin Değerlendirilmesi	51
Trakya’dan Bir Seramik Ustası Vahdet Malik: Hayatı, Sanatı Ve Eserleri	52
Gençler Arasındaki Farklı Yönelimlerin Aile Ve Ahlaki Değerlere Etkisi	53

Mö 1. Binin İlk Yarısında Kuş Taşıyan Kadın İkonografisi.....	54
Avrupa Birliği Toplumsal Cinsiyet Uygulamaları Kapsamında Kadına Yönelik Şiddetin İncelenmesi: Çevrimiçi Şiddet.....	55
İsmail Kadare'nin <i>Kuşatma</i> Adlı Eserinin Türkçe Çevirisinde Ara Dil Faktörünün Etkileri	56
İslam Hukukunda Eşler Arası Şiddeti Önleme Yollarından Biri Olarak Hakem Tayini.....	57
Turizm Konulu Araştırmalarda Cinsiyet Üzerine Yapılan Çalışmaların Derlenmesi	58
Avrupa Birliği'nin Arktik Bölgesi Politikası	59
Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Hizmet Uygulamaları Dersinin Değerlendirilmesi	60
Eğitim, Öğretim Ve İstihdamda Olmayan Gençler (Neet) Sorununun Gençlik Politikaları Ve Sosyal Hizmet Bağlamında Değerlendirilmesi: Türkiye Ve Hollanda Örnekleri.....	61
Eleştirinin Eleştirisi: İsmet Özel'in Tarih Görüşü Üzerine Bir Değerlendirme	62
Okul Öncesi Eğitim Sınıflarında Öğrenme Merkezlerinin Kullanımı, Öğretmen Görüşleri, Merkezlerin Özellikleri Ve Güncellenme Durumları	63
Hisar Ve Kale Kelimeleri İle Kurulmuş Türk Yer Adları Üzerine	64
Yapay Zekâ Ve Hukuk	65
İslam Hukuk Metodolojisinde İllet Kavramının Tarihî Gelişimi	66
Postyapısalcılık Perspektiften Avrupa Kimliğinin Dönüşümü	67
Sağlık Okuryazarlığı Başlıklı Sağlık Yönetimi Alanındaki Doktora Tezlerinde Öne Çıkan Bulguların İncelenmesi	68
10 Yıllık Savaşta Bir Osmanlı Subayı: Eyüp Durukan.....	69
Somut Olmayan Kültürel Miras Olarak Yöresel Yemeklerin	70
Otel Menülerinde Yer Alma Düzeyinin Ölçülmesi: Çanakkale.....	70
Örneği	70
Zirai Kazançlarda Vergi Kaçağını Önlemek İçin Dijital Bir Çözüm E-Müstahsil Makbuzu	71
Dijital Varlıkların İslâm Hukukundaki Yeri Ve Önemi.....	72
Türk Eğitim Tarihinde Köy Enstitüleri	73
Sağlık Yönetimi Disiplininde Örgütsel Bağlılık Üzerine Yazılan Doktora Tezlerinin Değerlendirilmesi..	74
Gagavuz Türkleri Ve Pomak Türklerinde Ölüm Âdetleri.....	75
Özel Eğitim Öğretmenlerinin Hazırlamış Olduğu Bireyselleştirilmiş Eğitim Programının Kalitesi İle Mesleki Öz Yeterliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	76
Uluslararası Sistemin Açıklanmasında Etkin Bir Yaklaşım: Karmaşık Adaptif Sistemler Modeli.....	77
Gazzâlî'nin İbn Tufeyl Üzerindeki Etkisi: İslam Düşünce Tarihinde Hakikatin Mahiyeti Ve Günümüz Materyalist Anlayışın Eleştirisi.....	78
Rusya'nın Ukrayna Müdahalesi:	79
Koruma Sorumluluğu Mu İşgal Mi?	79
Bir Sosyal Politika Aracı Olarak Kadın Kooperatifleri.....	80

Sürdürülebilir Finans Uygulamaları Ve Bankacılıkta Yeşil Dönüşüm: Türkiye Örneği	81
Kurumsal Sürdürülebilir Üretim Yaklaşımının Müşterilerin Satın Alma Niyeti Üzerindeki Etkisi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde Okuyan Öğrenciler Üzerinde Bir Çalışma.....	82
J. Samuel Barkın Perspektifinden Uluslararası İlişkiler Teorisini Yeniden Düşünmek: Realist Konstrüktivizm.....	83
Cengiz Devleti'nin Türklüğü Meselesi.....	84
Avukatların Delil Toplama Yetkisinde Yaşanan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri.....	85
İklim Değişikliğinin Tarım Ekonomisine Etkisi: Türkiye 2007 Gıda Krizi Örneği.....	86
Sessiz İstifa Kavramı Ve Z Kuşağı Açısından Değerlendirilmesi	87
Tarihî Ve Çağdaş Türk Lehçelerinde	88
'At Bin-' Birleşik Eyleminin Kullanımı Ve Yapısı	88
Balkan Türk Ağzlarında Kullanılan Hayvan Adları Üzerine Bir İnceleme.....	89
Gılgamış Destanı'ndan Bir Bilimkurgu Romanı Olan Osmanlı Cadısı'na Kadar Süren Bir Arayış: Ölümsüzlük	90
Televizyondaki Oyuncak Reklamlarının Toplumsal Cinsiyet Açısından Analizi Ve 48- 72 Aylık Çocukların Oyuncak Tercihlerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi	91
Trakya Bölgesi'nin Türkiye Ekonomisi'ne Katkıları	92
Bulgaristan Tarih Ders Kitaplarında.....	93
Değişen Türk İmajı.....	93
Çağdaş Yunan Edebiyatı'nda Bir Bildungsroman Örneği: <i>Hasır Şapkalar</i>	94
Bir Türk Kadınının Gözünden Lozan.....	95
Güney Avrupa Refah Devleti Rejimi ve "Süper Kadın" Olgusu.....	96
Dünya ve Evren Konu Alanına Ait Kazanımların Bilim Çocuk Dergisindeki Yeri	97
Sağlık Yönetiminde Liderlik Başlıklı Doktora Tezlerinin Kritiği	98
Boşnakçadaki İyelik Zamirlerinin Dilbilgisel Sayı Ve Cins Özellikleri.....	99
Yeşilköy Latin Katolik Mezarlığı'nın Dönüşümü.....	100
Kısm-I Adli Kalem Müdürlüğü Kayıtlarına Göre İstanbul'da Kaçakçılık, Göç Ve Sosyal Sorunlar (1907-1910).....	101
Türk Sosyal Sigortalar Sisteminde Kısa Çalışma Ödeneğinin Yol Açtığı Hak Kayıpları	102
Türk Silahlı Kuvvetleri'nin İlk Uluslararası Manevrası: Trakya Manevraları (1935-1937).....	104

POSTER BİLDİRİLER

Trakya'nın Unutulmuş Depremi Havsa 1752.....	107
Hücre İçi Stres Ve Mekanizmaları.....	108
1,4-Di(Oxiran-2-İl)Benzen'in Halka Açılma Polimerizasyonu İle Fonksiyonel Polimerin Sentezi.....	109
İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerine Video-Drama Yöntemiyle Verilen Deprem Eğitimi Etkinliğinin İncelenmesi	110

<i>Fritillaria Imperialis</i> L. Ve <i>Fritillaria Pinarı</i> Boiss. Türlerinin Antimikrobiyal Aktiviteleri	111
2000-2023 Yılları Arasında Lahana Yaprak Güvesi, <i>Plutella Xylostella</i> L. (Lepidoptera: Plutellidae) Üzerinde Yapılan Bazı Moleküler Çalışmalar	112
Bir İşletmede Pirinç Vana Üretim Aşamalarının İncelenmesi Ve Deformasyonda Basınçlı Su Etkisi: Bronz Vana Karşılaştırması	113
Ölüm Molekülleri.....	114
Otomotiv Sektöründe Alüminyum Ekstrüzyonunun Yeri Ve Önemi	115
Arama Kurtarma Ekiplerinin Beslenme Alışkanlıkları	116
Ve Fiziksel Aktivite Düzeylerinin Değerlendirilmesi	116
Çanakkale’de Okul Öncesi Çocukların Bilgi Düzeylerine Doğal Afetler Ve Risk Yönetimi Eğitiminin Katkısının Güncel Depremler Ve Orman Yangınları Sonrasında Belirlenmesi.....	117
Domates Üzerinde Zararlı İki Noktalı Kırmızı Örümcek <i>Tetranychus Urticae</i> Koch (Acari: Tetranychidae)’Nin Popülasyon Gelişimi Üzerine Avcı Akar <i>Phytoseiulus Persimilis</i> Athias-Henriot (Acari: Phytoseiidae) Ve Diatom Toprağının Etkisi.....	118
Domateste <i>Tetranychus Urticae</i> Koch (Acari: Tetranychidae)’Nin Mücadelesinde Avcı Akar <i>Amblyseius Swirskii</i> Athias-Henriot (Acari: Phytoseiidae)’Nin Salım Oranının Belirlenmesi.....	119
Farklı Hidroliz İşlemi Uygulanan Nar Çekirdeğinin <i>Saccharomyces Boulardii</i> İle Derin Kültür Fermentasyonu.....	120
Geri Dönüştürülmüş Malzeme Kullanılarak Üretilen Kapalı Hücreli Alüminyum Köpük Malzemenin Mikrosertlik Değerlerinin İncelenmesi	121
Dergipark Veri Tabanındaki “Genç İşsizliği” Konulu Akademik Çalışmaların Bibliyometrik Analizi.....	122
Bilgisayar Destekli Programla Hazırlanan Eski Türk Dili Çalışmaları.....	123

KURULLAR

ONUR KURULU

Trakya Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Erhan TABAKOĞLU (Ev Sahibi Kurum)

Bandırma On Yedi Eylül Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Süleyman ÖZDEMİR

Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ramazan Cüneyt ERENOĞLU

Kırklareli Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Bülent ŞENGÖRÜR

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mümin ŞAHİN

DÜZENLEME KURULU

Trakya Üniversitesi (Ev Sahibi Kurum)

Doç. Dr. İbrahim KELAĞAAHMET – Balkan Araştırmaları Enstitüsü (TUBLOK Düzenleme Kurulu Başkanı)

Dr. Öğr. Üyesi Fatma RODOPLU YILDIRIM - Balkan Araştırmaları Enstitüsü (TUBLOK Düzenleme Kurulu Sorumlusu)

Öğr. Gör. Dr. Behçet LOKLAR - Balkan Araştırmaları Enstitüsü (TUBLOK Düzenleme Kurulu Sorumlusu)

Prof. Dr. Necdet SÜT - Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Prof. Dr. Özlem ÇETİN ERDOĞAN - Fen Bilimleri Enstitüsü

Prof. Dr. Volkan AKSOY - Fen Bilimleri Enstitüsü

Doç. Dr. Gökhan ILGAZ - Roman Dili ve Kültürü Araştırmaları Enstitüsü

Doç. Dr. Gülben SAYILAN ÖZGÜN - Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Dr. Öğr. Üyesi Levent DOĞAN - Sosyal Bilimler Enstitüsü

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed TAĞ - Roman Dili ve Kültürü Araştırmaları Enstitüsü

Dr. Öğr. Üyesi Sedef ZEYREKLİ YAŞ - Sosyal Bilimler Enstitüsü

Dr. Öğr. Üyesi Şükrü Öner DİNÇ - Sosyal Bilimler Enstitüsü

Öğr. Gör. Dr. Tülay TEKİN YILMAZ - Roman Dili ve Kültürü Araştırmaları Enstitüsü

Öğr. Gör. Müge ATAKAN - Sosyal Bilimler Enstitüsü

Bandırma Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet AYDIN - Sosyal Bilimler Enstitüsü

Prof. Dr. Diler YILMAZ - Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Doç. Dr. Abdullah YEŞİL - Fen Bilimleri Enstitüsü

Doç. Dr. İsmail KOÇAK - Gönen Jeotermal Enstitüsü

Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet Evren ERGİNAL - Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Doç. Dr. Derya GİRGIN - Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Dr. Öğr. Üyesi İsmail Onur TUNÇ – Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ 7. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

07-08 ARALIK 2023 / EDİRNE

Kırklareli Üniversitesi

Prof. Dr. Nurettin AKA – Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Doç. Dr. H. Hale KARAYER – Fen Bilimleri Enstitüsü

Doç. Dr. Muharrem EKŞİ – Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi

Prof. Dr. Nilda TURGUT – Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Doç. Dr. Bahar UYMAZ – Fen Bilimleri Enstitüsü

Dr. Öğr. Üyesi Ali Faruk AÇIKGÖZ – Sosyal Bilimler Enstitüsü

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ 7. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

07-08 ARALIK 2023 / EDİRNE

BİLİM KURULU

- Prof. Dr. A. Sinan ÜNSAR / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Prof. Dr. Adil OĞUZHAN / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Prof. Dr. Ahmet Evren ERGİNAL / Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi - Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
- Prof. Dr. Ali İhsan ÖBEK / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Prof. Dr. Aydan ERCAN / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Ayhan GENÇLER / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Prof. Dr. Ayşe Zeynep HİÇŞAŞMAZ KATNAŞ / Trakya Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Berkan DEMİRAL / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Prof. Dr. Cem ÇUHADAR / Trakya Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Çetin Hakan KARADAĞ / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Daniş BAYKAN / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Prof. Dr. Emel GÖNENÇ GÜLER / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Prof. Dr. Engin BEKSAÇ / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Prof. Dr. Eylem BAYIR / Trakya Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Fatma GÜNEŞ / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Figen ÖKE / Trakya Üniversitesi-Fen Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Fikret İŞİK / Trakya Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Galip EKUKLU / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Gökhan SÖNMEZLER / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Prof. Dr. Gülnur Kızılay ÖZFİDAN / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Gürkan TUNA / Trakya Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Hakan ERBAŞ / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Hamide Burcu ÖZGÜVEN / Trakya Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Hikmet ASUTAY / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Prof. Dr. Hüseyin Rıza Ferhat KARABULUT / Trakya Üniversitesi-Fen Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. İ. Sadi UZUNOĞLU / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Prof. Dr. İlknur MAYA / Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi-Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Bilimleri
- Prof. Dr. Kıymet ÇALIYURT / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Prof. Dr. Levent ÖZTÜRK / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Lokman AYAZ / Trakya Üniversitesi- Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Mehmet Ali KAYA / Trakya Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Melahat AKGÜN KOSTAK / Trakya Üniversitesi - Sağlık Bilimleri Enstitüsü

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ 7. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

07-08 ARALIK 2023 / EDİRNE

- Prof. Dr. Mert SAYNAK / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Muhammet Murat Tahir ALTINBALIK / Trakya Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Muharrem Tolga SAKALLI / Trakya Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Muhlise COŞGUN ÖGEYİK / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Prof. Dr. Muhsin KOTEN / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Mustafa EDREMİTLİOĞLU / Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi- Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sağlık Bilimleri
- Prof. Dr. Mustafa KURT / Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi-Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Fen Bilimleri
- Prof. Dr. Necati KAYA / Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi-Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Fen Bilimleri
- Prof. Dr. Necdet SÜT / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Necdet ÜNAL / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Prof. Dr. Nermin ŞAKRU / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Nurettin TAŞTEKİN / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Nurper ÖZBAR / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Nurten ÇETİN / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Prof. Dr. Oğuz TAŞKINALP / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Özlem ÇETİN ERDOĞAN / Trakya Üniversitesi - Fen Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Özlem ÖZKIVRAK / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Prof. Dr. Pelin KANTEN / Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi-Lisansüstü Eğitim Enstitüsü - Sosyal Bilimler
- Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ / Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi-Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Bilimleri
- Prof. Dr. Sibel TURAN / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Prof. Dr. Şebnem Senem İŞBİLİR / Trakya Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Tammam SİPAHİ / Trakya Üniversitesi - Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Tuncer BÜLBÜL / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Prof. Dr. Volkan AKSOY / Trakya Üniversitesi-Fen Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Vuslat Yürüt ÇALOĞLU / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Yalçın KAYA / Trakya Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Yeşim FAZLIOĞLU / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Prof. Dr. Yılmaz ÇAMLITEPE / Trakya Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Zeynep Banu DOĞANLAR / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Dr. Zeynep ERDOĞAN / Trakya Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü
- Prof. Melihat TÜZÜN / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Doç. Dr. Abas JAHJAI / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ 7. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

07-08 ARALIK 2023 / EDİRNE

- Doç. Dr. Ajlan SAÇ / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Doç. Dr. Aylin GÜRBÜZ / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Doç. Dr. Aysu ZEKİOĞLU / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Doç. Dr. Ayten DİNÇ / Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi-Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sağlık Bilimler
- Doç. Dr. Derya GİRGIN / Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi - Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sosyal Bilimler-Eğitim Bilimleri
- Doç. Dr. Fuat ERDUĞAN / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Doç. Dr. Gökhan ILGAZ / Trakya Üniversitesi-Roman Dili ve Kültürü Araştırmaları Enstitüsü
- Doç. Dr. Gülben SAYILAN ÖZGÜN / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Doç. Dr. Gülcan MİNSOLMAZ / Kırklareli Üniversitesi - Fen Bilimleri Enstitüsü
- Doç. Dr. Halim IŞIK / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Doç. Dr. Hilal KEKLİCEK / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Doç. Dr. İbrahim KELAĞAAHMET / Trakya Üniversitesi - Balkan Araştırma Enstitüsü
- Doç. Dr. Mehmet Ali YÜCEL / Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi-Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Fen Bilimleri
- Doç. Dr. Mehmet Kenan TERZİOĞLU / Trakya Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü
- Doç. Dr. Mustafa TUNALI / Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi-Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sağlık Bilimler
- Doç. Dr. Neşe SANSA / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Doç. Dr. Nevin ALTUĞ / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Doç. Dr. Nurdan KURNAZ YETİM / Kırklareli Üniversitesi - Fen Bilimleri Enstitüsü
- Doç. Dr. Oğuzhan ERDEM / Trakya Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü
- Doç. Dr. Rukiye Duygu ÇAY / Trakya Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü
- Doç. Dr. Seçkin YAVUZDOĞAN / Kırklareli Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Doç. Dr. Yener PAZARCIK / Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi-Lisansüstü Eğitim Enstitüsü - Sosyal Bilimler
- Doç. Ercan YILMAZ / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Dr. Öğr. Üyesi Adnan SEYAZ / Kırklareli Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Doğan ERGİN / Trakya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Dr. Öğr. Üyesi Alaettin İŞERİ / Kırklareli Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Dr. Öğr. Üyesi Demet TOPAL KOÇ / Kırklareli Üniversitesi - Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Dr. Öğr. Üyesi F. Gülsüm ÖNAL / Trakya Üniversitesi - Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Dr. Öğr. Üyesi Fatma RODOPLU YILDIRIM / Trakya Üniversitesi-Balkan Araştırma Enstitüsü
- Dr. Öğr. Üyesi Figen DİĞİN/ Kırklareli Üniversitesi - Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Dr. Öğr. Üyesi İsmail Onur TUNÇ / Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi – Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Fen-Sağlık Bilimleri

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ 7. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

07-08 ARALIK 2023 / EDİRNE

Dr. Öğr. Üyesi Levent DOĞAN / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed TAĞ / Trakya Üniversitesi - Roman Dili ve Kültürü Araştırmaları Enstitüsü

Dr. Öğr. Üyesi Muhammet ATALAY / Kırklareli Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü

Dr. Öğr. Üyesi Özlem ÖZDEMİR / Kırklareli Üniversitesi - Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Dr. Öğr. Üyesi Saadet Gökçe GÖK / Kırklareli Üniversitesi - Fen Bilimleri Enstitüsü

Dr. Öğr. Üyesi Sedef ZEYREKLİ YAŞ / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü

Dr. Öğr. Üyesi Sezer ULUKAYA / Trakya Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü

Dr. Öğr. Üyesi Şükrü Öner DİNÇ / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü

Dr. Öğr. Üyesi Ufuk BAĞCI / Trakya Üniversitesi - Fen Bilimler Enstitüsü

Öğr. Gör. Dr. Behçet LOKLAR / Trakya Üniversitesi-Balkan Araştırma Enstitüsü

Öğr. Gör. Dr. Tülay TEKİN YILMAZ / Trakya Üniversitesi-Roman Dili ve Kültürü Araştırmaları Enstitüsü

Öğr. Gör. Müge ATAKAN / Trakya Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI HAKEMLERİ

Fen Bilimleri Alanı Hakemleri

Prof. Dr. Utku GÜNER

Doç. Dr. Burhan ŞEN

Doç. Dr. Oktay ARIKAN

Dr. Öğr. Üyesi Tülay BİCAN SÜERDEM

Sağlık Bilimleri Alanı Hakemleri

Prof. Dr. Özgül EROL

Dr. Öğr. Üyesi Figen DİĞİN

Sosyal Bilimler Alanı Hakemleri

Prof. Dr. Abdullah Taha İMAMOĞLU

Prof. Dr. Muharrem EKŞİ

Doç. Dr. Ali HÜSEYİNOĞLU

Doç. Dr. Derya GİRGİN

Doç. Dr. Gökhan ILGAZ

Dr. Öğr. Üyesi Cem DÜZEN

Dr. Öğr. Üyesi Çağatay AKDOĞAN

Dr. Öğr. Üyesi Çetin KAYA

Dr. Öğr. Üyesi Eyüp POLAT

Dr. Öğr. Üyesi Ferhan KIRLIDÖKME MOLLAOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi Gülay KESKİN

Dr. Öğr. Üyesi Gülçin OKTAY

Dr. Öğr. Üyesi Hatice ÖZER

Dr. Öğr. Üyesi Tülay TEKİN YILMAZ

Dr. Öğr. Üyesi Yavuz GÜNER

Arş. Gör. Dr. Halil EFE

KONGRE PROGRAMI

7-8 ARALIK 2023¹

¹ Kongre Bildiri Özet Kitapçığında sadece kongreye katılıp sözlü/poster sunumlarını yapan katılımcıların bildirileri yer almaktadır.

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ 7. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

07-08 ARALIK 2023 / EDİRNE

7 ARALIK 2023 PERŞEMBE – AÇILIŞ OTURUMU				
09.00-10.00	Kongreye Kayıt			
10:00-10:30	Saygı Duruşu ve İstiklal Marşı Trakya Üniversitesinin Tanıtım Videosu, Trakya Üniversiteler Birliğinin Tanıtım Videosu ve Müzik Dinletisi			
10.30-11.00	Açılış Konuşmaları			
	Doç. Dr. İbrahim KELAĞA AHMET (Trakya Üniversitesi Balkan Araştırma Enstitüsü Müdürü ve Kongre Düzenleme Kurulu Başkanı)			
	Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ARAS (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Öğretim Üyesi ve Trakya Üniversiteler Birliği Genel Sekreteri)			
	Prof. Dr. Erhan TABAKOĞLU (Trakya Üniversitesi Rektörü ve Kongre Onursal Başkanı)			
11.00-12.00	Davetli Konuşmacı: Prof. Dr. Cezmi ERASLAN (İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi) “Cumhuriyet’in 100. Yılında Millî Mücadele’den Cumhuriyet’e Geçişte Bakışlar”			
7 ARALIK 2023 PERŞEMBE 1. OTURUM - SÖZLÜ SUNUMLAR				
14.00-15.00	B.4 Salonu – Oturum Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Serap YOLCU YAVUZ	B.5 Salonu – Oturum Başkanı Doç. Dr. H. Hale KARAYER	B.6 Salonu – Oturum Başkanı Doç. Dr. Betül ÇİFTÇİ	B.7 Salonu – Oturum Başkanı Doç. Dr. Muharrem EKŞİ
14.00-14.15	Mustafa Özcan ŞEN Rusya’nın Ukrayna Müdahalesi: Koruma Sorumluluğu mu? İşgal mi?	Ayşe Melike İDİNAK Medikal Alanda Derin Öğrenme Teknikleri	Davut YEŞİL Gençler Arasındaki Farklı Yönelimlerin Aile ve Ahlaki Değerlere Etkisi	Taner ŞEN Boşnakçadaki İyelik Zamirlerinin Dilbilgisel Sayı ve Cins Özellikleri
14.15-14.30	Eralp Cemal PASİN Avrupa Birliği’nin Arktik Bölgesi Politikası	Ayşe KARABULUT - Feyza NUR BEKLER	Şennur ATAY – Seda ÇAVUŞ GÜNGÖREN	Ali Mehmet GÜRSEL

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ 7. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

07-08 ARALIK 2023 / EDİRNE

		Türkiye'deki Sel, Yangın ve Deprem Afetlerinde Müdahale ve İyileştirme Çalışmaları: Güncel Afetler Örnekleri	Dünya ve Evren Konu Alanına Ait Kazanımların Bilim Çocuk Dergisindeki Yeri	Türk Kahvesinden Bosanska Kahvaya: Kahvenin Bosna Hersek'teki Yolculuğu
14.30-14.45	Mediha ŞENZEYBEK Yahudi Kültürel Mirası Bağlamında “Hanuka Bayramı”	Ayşegül ALKAN - Feyza Nur BEKLER İtfaiyecilikte Yangın Sırasında, Kapalı ve Dumanlı Alanlarda, Söndürme ve Arama Kurtarmada İş Güvenliği: Çanakkale Örneği	Eylül ÖZKAYNAK AYDIN Eğitim, Öğretim ve İstihdamda Olmayan Gençler (NEET) Sorununun Gençlik Politikaları ve Sosyal Hizmet Bağlamında Değerlendirilmesi Türkiye ve Hollanda Örnekleri	Yunus KUŞÇU Balkan Türk Ağzlarında Kullanılan İnsan Niteleyicileri Üzerine Bir İnceleme
14.45-15.00	Altuğ ÇAVUŞOĞLU Türkiye'nin Enerji Profili ve Doğu Akdeniz Özelinde Enerji Sorununa Çözüm Arayışları	İlker SEVENCAN - Pınar AYDAN DEMİRHAN Bir Hareketli Teleskobik Klip Ray Sistemi Tasarımı	Özgenur ÇAĞLAYANKAYA Sessiz İstifa Kavramı ve Z Kuşağı Açısından Değerlendirilmesi	Pınar ÇARDAKLI Balkan Türk Ağzlarında Kullanılan Hayvan Adları Üzerine Bir İnceleme
15.00-15.15 Kahve Arası				

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ 7. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

07-08 ARALIK 2023 / EDİRNE

7 ARALIK 2023 PERŞEMBE				
2. OTURUM - SÖZLÜ SUNUMLAR				
15.15-16.15	B.4 Salonu – Oturum Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Shabanali Ahmed DURMUSH	B.5 Salonu – Oturum Başkanı Doç. Dr. İsmail KOÇAK	B.6 Salonu – Oturum Başkanı Dr. Öğr. Üyesi İsmail Onur TUNÇ	B.7 Salonu – Oturum Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Çağatay AKDOĞAN
15.15-15.30	Fırat ALAN Nuaym b. Hammâd ve Hadis İlmindeki Yeri	Yasemin ÇELİK Alan Kullanım/Arazi Örtüsü Değişim Tespiti: Balçova-Narlidere, İzmir	Edanur KAYA Leibniz'in Ahenk Kuramı ve Teodise Problemi	Mehmet YILDIZ Zirai Kazançlarda Vergi Kaçağını Önlemek İçin Dijital Bir Çözüm: E-Müstahsil Modeli
15.30-15.45	İbrahim KARATAŞ İslam Hukukunda Hekimlerin Haberlerinin Bilgi Değeri ve İbadetlere Etkileri	Elife AKYAR - Ayşe Esra CENGİZ Çanakkale Kent Merkezi ve Yakın Çevresinin Arazi Örtüsü/Kullanımı (AK/AÖ) Değişiminin Corine Verileri Doğrultusunda İncelenmesi	Özge CESUR İklim Değişikliğinin Tarım Ekonomisine Etkisi: Türkiye 2007 Gıda Krizi Örneği	Onur Ekin TURAL Kurumsal Sürdürülebilir Üretim Yaklaşımının Müşterilerin Satın Alma Niyeti Üzerindeki Etkisi: ÇOMÜ'de Okuyan Öğrenciler Üzerinde Bir Çalışma
15.45-16.00	Melek AKMAN Dijital Varlıkların İslam Hukukundaki Yeri ve Önemi	Sibel ÇETİN - Pınar ÖZKAN BAKBAK Marmara Bölgesinde Güneş Enerjisi Santrali Kurulumu için Uygun Yer Seçiminde CBS Verileri ile Karar Verme	Onur GÜREL J. Samuel Barkin Perspektifinden Uluslararası İlişkiler Teorisini Yeniden Düşünmek: Realist Konstrüktivizm	Berk ERGÜN Proaktif Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisi: ÇOMÜ İşletme Bölümü Öğrencileri Örneği
16.00-16.15	Mustafa EDEMEN Gazzâlî'nin İbn Tufeyl Üzerindeki Etkisi: İslam Düşünce Tarihinde Hakikatin Mahiyeti ve Günümüz Materyalist Anlayışının Eleştirisi	Dilara KARABULUT Bina Kabuğunda Saydam Yapı Elemanlarının Tarihsel Gelişimi	Murat Çağrı TUNA Uluslararası Sistemin Açıklanmasında Etkin Bir Yaklaşım: Karmaşık Adaptif Sistemler Modeli	Mahmut Tufan TAŞAR Somut Olmayan Kültürel Miras Olarak Yöresel Yemeklere Otel Menülerinde Yer Verilme Düzeyinin Ölçülmesi: Çanakkale Örneği
16.15-16.30 Kahve Arası				

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ 7. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

07-08 ARALIK 2023 / EDİRNE

7 ARALIK 2023 PERŞEMBE				
3. OTURUM - SÖZLÜ SUNUMLAR				
16.30-17.30	B.4 Salonu – Oturum Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Muhammed TAĞ	B.5 Salonu – Oturum Başkanı Prof. Dr. Utku GÜNER	B.6 Salonu – Oturum Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Hasan Ali CENGİZ	B.7 Salonu – Oturum Başkanı Doç. Dr. Abdullah Taha İMAMOĞLU
16.30-16.45	Zeynep ŞORAY Destanlarda Seyahat: Odeyseus ve Aeneas	Meryem Melisa KAR - Yonca SURGUN ACAR Steviol Glikozitlerinin Biyosentezinin Arttırılmasına Yönelik Biyoteknolojik Yaklaşımlar	Ece Beyza DİRHEMSİZ – Buket YAVUZ Avrupa Birliği Toplumsal Cinsiyet Uygulamaları Kapsamında Kadına Yönelik Şiddetin İncelenmesi: Çevrimiçi Şiddet	Elif Sümeyye TUNA İslam Hukukunda Eşler Arası Şiddeti Önleme Yollarından Biri Olarak Hakem Tayini
16.45-17.00	Zeynep ERBAŞ Türk Silahlı Kuvvetleri'nin İlk Uluslararası Manevrası: Trakya Manevraları (1935-1937)	Ceren SARAN - Hanife YANDAYAN GENÇ - Sevim AKÇURA Vetiver Yağının Laboratuvar Koşullarında <i>Ceratitis Capitata</i> (Wiedemann) (Diptera: Tephritidae) Larvalarının Üzerindeki İnsektisidal Aktivitesi	Ayşegül MBALLO Sosyal Medya Kullanım Pratikleri Bağlamında Türkiye'deki Senegal Toplumu'nun Kültürel Karşılaşma Stratejileri	Aytaç AYKANAT Kütüb-i Sitte'deki Kıraat Farklılıklarına Dair İnceleme
17.00-17.15	Ayşegül AKGÜN İkinci Dünya Savaşı Dönemi Trakya Sınır Koruma Birlikleri ve Türk Askeri Propagandası	Mustafa YAMAN Sıralı ve Şaşırtmalı Dizilimdeki Boru Demetleri Üzerindeki Akışın İncelenmesi	Mertkan MERT Türk Eğitim Tarihinde Köy Enstitüleri	Hicran ÇEBİÇ İslam Hukuk Metodolojisinde İlet Kavramının Tarihî Gelişimi
17.15-17.30	Yasin GÜMÜŞ Kısm-ı Adli Kalem Müdürlüğü Kayıtlarına Göre İstanbul'da Kaçakçılık, Göç ve Sosyal Sorunlar (1907-1910)	İsmail Berk AKBULUT - Yusuf ÖZBAKIŞ DC Saclarının Şekillendirme Parametrelerinin Çarpılmaya Etkisi	Burak BULUT 21. Yüzyılda Siber Suçlarla Mücadelede Birleşmiş Milletler Girişimlerinin Değerlendirilmesi	Ali Kemal GENÇ İbn Bâcce ve İbn Tufeyl'in Eserleri Bağlamında İnsanın Yetkinliğe Ulaşma Serüveni Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ 7. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

07-08 ARALIK 2023 / EDİRNE

POSTER SUNUMLAR			
FUAYE ALANI 7 ARALIK PERŞEMBE			
(14.00-16.00)			
Erdoğan USLAN – Alper USTA Trakya'nın Unutulmuş Depremi 1752 Havsa	Onur ESEN - Derya DOĞANAY - Gülbahar Özge ALİM TORAMAN - Müzeyyen AYDIN - Gülaçtı TOPÇU Fritillaria Imperialis L. ve Fritillaria Pinardii Boiss. Türlerinin Antimikrobiyal Aktiviteleri	Sevim ŞEN - Ayten DİNÇ İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerine Video-Drama Yöntemiyle Verilen Deprem Eğitimi Etkinliğinin İncelenmesi	Nazan BEHCAN - İsmail KASAP Domates Üzerinde Zararlı İki Noktalı Kırmızıörümcek <i>Tetranychus urticae</i> Koch (Acari: Tetranychidae)'nin Popülasyon Gelişimi Üzerine Avcı Akar <i>Phytoseiulus persimilis</i> Athias-Henriot (Acari: Phytoseiidae) ve Diatom Toprağının Etkisi
Saliha GÜNAY Çelik Üretimi ile Ekonomik Büyüme ve Dış Ticaret İlişkisi Üzerine Bir İnceleme: Türkiye ve Doğu Asya Ülkeleri Örneği	Övül TETİK - Bibihal NAMAZOVA - Ayşen ŞUEKİNCİ YILMAZ - Mesut BOZ 1,4Di(OXİRAN-2-İL) Benzen'in Halka Açılma Polimerizasyonu ile Fonksiyonel Polimerin Sentezi	Beyza MERİÇ - Feyza NUR BEKLER Arama Kurtarma Ekiplerinin Beslenme Alışkanlıkları ve Fiziksel Aktivite Düzeylerinin Değerlendirilmesi	Sevilay BARUT - İsmail KASAP Domateste <i>Tetranychus urticae</i> Koch (Acari: Tetranychidae)'nin Mücadelesinde Avcı Akar <i>Amblyseius swirskii</i> Athias-Henriot (Acari: Phytoseiidae)'nin Salım Oranının Belirlenmesi
Esmâ Arzu KUŞKAN Dergipark Veri Tabanındaki “Genç İşsizliği” Konulu Akademik Çalışmaların Bibliyometrik Analizi	Ceren SARAN - Hanife YANDAYAN GENÇ 2000-2023 Yılları Arasında Lahana Yaprak Güvesi, <i>Plutella xylostella</i> L. (Lepidoptera: Plutellidae) Üzerinde Yapılan Bazı Moleküler Çalışmalar	Gizem GÖKÇE - Sibel MENTEŞE Çanakkale'de Okul Öncesi Çocukların Bilgi Düzeylerine Doğal Afetler ve Risk Yönetimi Eğitiminin Katkısının Güncel Depremler ve Orman Yangınları Sonrasında Belirlenmesi	Sanem KAYIKÇI, Burcu KAYA, Yonca KARAGÜL YÜCEER Farklı Hidroliz İşlemi Uygulanan Nar Çekirdeğinin <i>Saccharomyces boulardii</i> ile Derin Kültür Fermentasyonu
Sioule GIOUSOUF	Caner SOLAR - Tolga SOLAR	Tolga SOLAR	Tunahan PAMUKÇU - Caner SOLAR

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ 7. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

07-08 ARALIK 2023 / EDİRNE

Türkiye ve Yunanistan'daki Sınıf Öğretmenlerinin Matematik Öğretimine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması (Edirne ve Gümülcine Örneği)	Bir İşletmede Pirinç Vana Üretim Aşamalarının İncelenmesi ve Deformasyonda Basıncı Su Etkisi: Bronz Vana Karşılaştırması	Otomotiv Sektöründe Alüminyum Ekstrüzyonunun Yeri ve Önemi	Geri Dönüştürülmüş Malzeme Kullanılarak Üretilen Kapalı Hücreli Alüminyum Köpük Malzemenin Mikrosertlik Değerlerinin İncelenmesi
Mustafa GÜNERALP - Ayşegül ÇERKEZKAYABEKİR Hücre İçi Stres ve Mekanizmaları	Elif MULA – Filiz SANAL Ölüm Molekülleri		
1. GÜN SONU			

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ 7. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

07-08 ARALIK 2023 / EDİRNE

8 ARALIK 2023 CUMA				
4. OTURUM - SÖZLÜ SUNUMLAR				
09.00-10.00	B.4 Salonu – Oturum Başkanı Prof. Dr. Yeşim FAZLIOĞLU	B.5 Salonu – Oturum Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Arzu GÜLEROĞLU	B.6 Salonu – Oturum Başkanı Doç. Dr. Aysu ZEKİOĞLU	B.7 Salonu – Oturum Başkanı Öğr. Gör. Dr. Tülay TEKİN YILMAZ
09.00-09.15	Fatma ÇAVUNT – Ezgi AKŞİN YAVUZ Okul Öncesi Eğitim Sınıflarında Öğrenme Merkezlerinin Kullanımı: Öğretmen Görüşleri, Merkezlerin Özellikleri ve Güncellenme Durumları	Şevval ACER - Mustafa ÖZKAN Hadamard Matrisi Üzerine	Merve Gül AKYAZ Sağlık Yönetimi Disiplininde Örgütsel Bağlılık Üzerine Yazılan Doktora Tezlerinin Değerlendirilmesi	Seda ÜNSAL AKSOY – Şenay Bulut PEDÜK Televizyondaki Oyuncak Reklamlarının Toplumsal Cinsiyet Açısından Analizi ve 48-72 Aylık Çocukların Oyuncak Tercihlerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi
09.15-09.30	Muhammed ŞAHİN – Yakup BURAK Özel Eğitim Öğretmenlerinin Hazırlamış Olduğu Bireyselleştirilmiş Eğitim Programının Kalitesi ile Mesleki Öz Yeterliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Görkem YANAR - Hasan ÖZYILDIRIM Öğretmen Adaylarının Öğrendikleri Bilimsel Prensipleri Teknolojik Araç Gereçlerle İlişkilendirebilme Yetkinlikleri	Şevval Nur GEZER Sağlık Yönetiminde Liderlik Başlıklı Doktora Tezlerinin Kritiği	Yusuf Mert YILDIRIM Türk Sosyal Sigortalar Sisteminde Kısa Çalışma Ödeneğinin Yol Açtığı Hak Kayıpları
09.30-09.45	Serkan CÖMERTEL Bulgaristan Tarih Ders Kitaplarında Değişen Türk İmajı	Murat KÜÇÜK - Pınar AYDAN DEMİRHAN Topoloji Optimizasyonu	Kübra BAŞAR Sağlık Yönetimi Alanında Sağlık Okuryazarlığına Dair Doktora Tezlerinden Elde Edilen Kazanımların İncelenmesi	Elnur GÜNEŞ – Gülsel ÇİFTÇİ Turizm Konulu Araştırmalarda Cinsiyet Üzerine Yapılan Çalışmaların Derlenmesi
09.45-10.00	Eda AYTAÇ Fen Bilimleri Dersi Biyoçeşitlilik Konusunun Kanada ve Türkiye Öğretim Programlarında Karşılaştırılması	Begüm KURT - Neslihan YILMAZ - Cem TOKATLI An Application of Diatom Based Shannn-Wiener Diversity Index To Evaluate the Water Quality of Meriç and Tunca Rivers	Tugay KAÇAK Eğitimde Ölçek Geliştirme Çalışmaları: Afa Ekseninde Literatür Taraması	Ahmet Alperen ŞAHİN 4857 Sayılı İş Kanununun 36. Maddesi Gereğince İşçilik Alacaklarından İhale Makamının Sorumlu Olduğu Ücret
10.00-10.15 Kahve Arası				

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ 7. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

07-08 ARALIK 2023 / EDİRNE

8 ARALIK 2023 CUMA				
5. OTURUM - SÖZLÜ SUNUMLAR				
10.15-11.15	B.4 Salonu – Oturum Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Polat SEL	B.5 Salonu – Oturum Başkanı Doç. Dr. Nuran EKİCİ	B.6 Salonu – Oturum Başkanı Doç. Dr. Ali HÜSEYİNOĞLU	B.7 Salonu – Oturum Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Ferhan KIRLIDÖKME MOLLAOĞLU
10.15-10.30	Berkay ERİM Doğu Trakya Ağzlarında Pekiştirme Enklitikleri Üzerine	Nihal DAŞTAN - Bilge COŞKUNER FİLİZ - Evren TERZİ Hibrit Metal-Bor Nano Yapıların Geliştirilmesi ve Karakterizasyonu	Emani Asenwar HACIOGLU The Potential of Türkiye, Egypt and Greece to Transform into a Gas Hub	Chaki Tzian CHAKI Türkiye Yunanistan İlişkilerinin Twitter Diplomasisi Kapsamında Değerlendirilmesi
10.30-10.45	Nazlı Neşe KAYMAK Bir Sosyal Politika Olarak Kadın Kooperatifleri	Fatma TOSUN Kanser ve Hipertansiyon Yolaklarının Keşfedilmesi	Erisa SHEHI Evaluating Financial Risk of Listed Renewable Energy Companies	Beren VARDAR Türk – Yunan İlişkileri Bağlamında Batı Trakya’daki Türk Azınlığının Durumu
10.45-11.00	Beyza İlay ÖZDEN Edirne Yöresi Ağzlarında Kullanılan İnsan Niteleyicileri Üzerine Bir Tasnif Çalışması	Sibel DÖNMEZ - Emrah Oğuzhan DİNÇER WEB 2.0 Araçlarının Fen Eğitiminde Kullanımına İlişkin Bilimsel Çalışmaların İncelenmesi	Özden İPÇİ Avukatların Delil Toplama Yetkisinde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri	Ece DİLLİOĞLU İsmail Kadare’nin <i>Kuşatma</i> Adlı Eserinin Türkçe Çevirisinde Ara Dil Faktörünün Etkileri
11.00-11.15	Aleyna LAMBACI Kültür ve Kimlik Bağlamında <i>Çamlıca’daki Eniştemiz</i> Romanında Yemek ve Sofra	Gülşen ULUS, Eylem BAYIR WEB 2.0 Araçlarının Fen Eğitiminde Kullanımı	Kevser ERGİN Postyapısalcılık Perspektifinden Avrupa Kimliğinin Dönüşümü	Serra YAZICI ÖZEL Çağdaş Yunan Edebiyatı’nda Bir Bildungsroman Örneği: Hasır Şapkalar
11.15-11.30 Kahve Arası				

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ 7. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

07-08 ARALIK 2023 / EDİRNE

8 ARALIK 2023 CUMA				
6. OTURUM - SÖZLÜ SUNUMLAR				
11.30-12.30	B.4 Salonu – Oturum Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Sedef ZEYREKLİ YAŞ	B.5 Salonu – Oturum Başkanı Prof. Dr. Kadri KIRAN	B.6 Salonu – Oturum Başkanı Arş. Gör. Dr. Emre ELMAS	B.7 Salonu – Oturum Başkanı Öğr. Gör. Dr. Behçet LOKLAR
11.30-11.45	Zeynep ÇABUK Mekândaki Görünmez: Ötekinin Kaydını Tutan Mimarlık Üzerine Bir Araştırma	Serdar ÖZKAYA İş Sağlığı ve Güvenliğinde Kullanılan Endüstri 4.0 Teknolojilerinin Birleştirilmiş Teknoloji Kabul Modeli Çerçevesinde Değerlendirilmesi	Fatih BELGİ Eleştirinin Eleştirisi: İsmet ÖZEL’in Tarih Görüşü Üzerine Bir Değerlendirme	Sevgi Sude ÇETİNKAYA Bir Türk Kadının Gözünden Lozan
11.45-12.00	Muharrem ÖZDEN - Nesrin GÜNAY - Murat ÇELTEK - Ezgi AVCI - Ertuğrul Alper KURBAN Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Topluma Hizmet Uygulamaları Dersinin Değerlendirilmesi	Şeyma Büşra GÜNCÜ - Gökçe CEBECİ Hazır Giyim Sektöründe E-Ticaret Kavramı	Sibel TAŞKIN Güney Avrupa Refah Devleti Rejimi ve “Süper Kadın” Olgusu	Kübra GÜLOĞLU 10 Yıllık Savaşta Bir Osmanlı Subayı: Eyüp Durukan
12.00-12.15	Nurdan ATEŞ Sürdürülebilir Finans Uygulamaları ve Bankacılıkta Yeşil Dönüşüm: Türkiye Örneği	Cansel HOCAOĞLU - Eylem BAYIR Fen Eğitimi Bağlamında Biyomimikri	Emine Asena UZUN – Nurper ÖZPAR Sanal Sporlar	Burak DİPEVLİLER Trakya’dan Bir Seramik Ustası Vahdet Malik: Hayatı, Sanatı ve Eserleri
12.15-12.30	Selda KURTOĞLU Trakya Bölgesi’nin Türkiye Ekonomisine Katkısı	Nilsu KANDEMİR - Mustafa ÖZKAN Sonlu Halkada Tek ve Çift Kodlar	Hazal GÜLEL Yapay Zekâ ve Hukuk	Tolga DEĞERLİER Yeşilköy Latin Katolik Mezarlığı’nın Dönüşümü
12.30-14.00 Öğle Arası				

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ 7. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

07-08 ARALIK 2023 / EDİRNE

8 ARALIK 2023 CUMA				
7. OTURUM - SÖZLÜ SUNUMLAR				
14.00-15.00	B.4 Salonu – Oturum Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Vahit Cemil URHAN	B.5 Salonu – Oturum Başkanı Prof. Dr. Özlem ÇETİN ERDOĞAN	B.6 Salonu – Oturum Başkanı Doç. Dr. Gülben SAYILAN ÖZGÜN	B.7 Salonu – Oturum Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Zeynep KIZILCIK ÖZKAN
14.00-14.15	Ozan İLTER Cengiz Devleti’nin Türklüğü Meselesi	Ayşe Nur BAYRAKTAR Bilim-Kurgu Filmlerindeki Ev Ortamı Kullanıcı Deneyimleri	Özge TAŞTEKİN - Kübra İNCİRKUŞ Üniversite Öğrencilerinin Çevre Sorunlarına Yönelik Davranışları: Literatür İnceleme	Yaren ÖZBEK - Özgül EROL Meme Kanseri Tanısı Alan ve Kemoterapi Uygulanan Hastaların Yaşam Kalitesinin İncelenmesi
14.15-14.30	Didem BAŞ MÖ 1. Binin İlk Yarısında Kuş Taşıyan Kadın İkonografisi	Harun BAŞARAN - Gildis TACHIR Tarihi Yapılarda Ekolojik Yaklaşımlar: Edirne Tarihi Konutların İncelenmesi	Melek YALÇIN ARSLAN Teknostres Kavramına Sağlık Çalışanları Perspektifinden Bakış	Özge BOZER - Cüneyt BOZER Valsalva Manevrası
14.30-14.45	Hasan PİLİS Hisar ve Kale Kelimeleri ile Kurulmuş Türk Yer Adları Üzerine Bir İnceleme	Mehmet Gökhan YILDIZ - Özlem ÇETİN ERDOĞAN Türkiye’de Konağı Saptanmış Braconidae Türleri Hakkında Ön Çalışma	Fatma DÜNMEZ Travayda Doğum Ağrısını Azaltmak için Doğum Topu	Pınar ERDUĞAN - Zeliha MAYDA - Özlem ÖZDEMİR Gordon’un Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modeline Göre Akut Böbrek Hastalığı Gelişen Bireyin Hemşirelik Bakımı: Olgu Sunumu
14.45-15.00		Mustafa ÖZKAN - Rana KAŞDAŞ Cebir Öğretiminde İletişimin Matematiksel Modellemesi	Selma DÜNMEZ Postpartum Depresyon ve Ebenin Rolü	
15.00-15.15 Kahve Arası				

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ 7. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

07-08 ARALIK 2023 / EDİRNE

8 ARALIK 2023 CUMA				
8. OTURUM - SÖZLÜ SUNUMLAR				
15.15-16.15	B.4 Salonu – Oturum Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Kenan SEZER	B.5 Salonu – Oturum Başkanı Doç. Dr. Burhan ŞEN	B.6 Salonu – Oturum Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Cüneyt NUR	
15.15-15.30	Serim Tuna KOÇ - Onur ERSOY - Süleyman KÖK Mikroenkapsule Aronia (Aronia Melanocarpal) ve Ekstraktin Yüksek Yağlı Diyet ile Beslenen Sıçanların Karaciğer Dokularının Histopatolojisi Üzerine Etkisi	Elif BIYIKLI - Şevval ACER - Mustafa ÖZKAN Devirli DNA Kodların Uygulamaları	Atilla BİRBİR Yunanistan’da Alman İşgaline Karşı Direnişin İlk Romanı: Ateş	
15.30-15.45	Ayşe Seda APAYDIN - Pelin ONSEKİZOĞLU BAĞCI Ultrafiltrasyon Membranlarında Kirlenme Analizleri: Berrak Meyve Suyu Üretiminde Uygulamaları	Drenushe ZHURI - Sinem YALÇINTEPE - Hakan GÜRKAN Geçmişten Günümüze Y Kromozomu ve Klinik Tanıdaki Önemi	Rüveyda Zülal TUNÇBİLEK Gılgamış Destanı’ndan Bir Bilimkurgu Romanı Olan Osmanlı Cadısı’na Kadar Süren Bir Arayış: Ölümsüzlük	
15.45-16.00	Kamile KÖKVER - Utku GÜNER Dezenfektanların Tatlı Su Balıklarına Akut Etkileri	Yaren ÖZSOY - Deniz TAŞKIN Zatürre Hastalığının Derin Öğrenme Yöntemleri ile Tespitinde Epoch Değerinin Model Başarısına Etkisi	Meryem PELİN Gagavuz Türkleri ve Pomak Türklerinde Ölüm Âdetleri	
16.00-16.15	Gökçen ŞAHİN - Hasan ÖZYILDIRIM - Anıl ŞAHİN Nemli Ortamlarda Şartlandırılmış PLA Filamentlerin 3B Baskı Kalitesinde Etkisinin İncelenmesi	Neslihan YILMAZ - Begüm KURT - Cem TOKATLI An Application Of Diatom Based Shannon–Wiener Diversity Index To Evaluate The Water Quality Of Ergene River Basin	Özlem EMİNOĞLU Tarihî ve Çağdaş Türk Lehçelerinde At Bin- Birleşik Eyleminin Kullanımı ve Yapısı	

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ 7. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

07-08 ARALIK 2023 / EDİRNE

16:30-17:30	KAPANIŞ OTURUMU(SENATO SALONU)
	Doç. Dr. İbrahim KELAĞA AHMET (TUBLOK2023 Düzenleme Kurulu Başkanı)
	Prof. Dr. Necdet SÜT
	Prof. Dr. Özlem ÇETİN ERDOĞAN
	Prof. Dr. Volkan AKSOY
	Dr. Öğr. Üyesi Muhammed TAĞ

FEN BİLİMLERİ

TÜRKİYE’DEKİ SEL YANGIN VE DEPREM AFETLERİNİN MÜDAHALE VE İYİLEŞTİRME ÇALIŞMALARI: GÜNCEL AFETLER ÖRNEKLERİ

Ayşe KARABULUT¹

Feyza Nur BEKLER²

ÖZET

Afetler, yerel imkânlarla baş edilemeyen, ağır sonuçlar doğuran, yaşıntıyı kesintiye uğratan ve mevcut durumda sorunlara yol açan olaylardır. Türkiye coğrafyası nedeniyle sel, yangın, deprem gibi birçok afetle karşı karşıya kalmaktadır. Karşılaşılan bu afetler engellenemez fakat doğru şekilde yönetildiğinde en az şekilde etkilenilmesini sağlanacaktır. Son yıllarda ülkede gerçekleşen afetlere bakıldığında ağır kayıplar verildiği ve afet yönetiminin doğru şekilde yapılmadığı görülmektedir. Bütünleşik afet yönetimi afetin tüm aşamalarının doğru şekilde uygulanıp afetlerden en az şekilde etkilenmeyi amaçlamaktadır. Bütünleşik afet yönetimi, zarar azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme aşamalarının koordineli bir şekilde uygulanmasını hedefler. Afetlerin müdahale ve iyileştirme aşamaları daha çok kargaşanın olduğu ve sıcak afet aşamalarıdır. Afetlerin sonuçlarının seyrini değiştirebilecek etkiye sahiplerdir. Bu nedenle doğru müdahale kolay iyileştirme çalışmalarını, kolay iyileştirme çalışmaları ise doğru iyileştirme çalışmalarını getirecek ve yaşanan tecrübelerden ders çıkartılarak ileride yaşanabilecek afetlerden korunmada etkili olacaktır. Bu çalışmada, son yıllardaki afetlerin müdahale ve iyileştirme çalışmalarının nasıl uygulandığının derlenmesi ve uygulamaların değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla, derlemede afete müdahale eden kurum ve kuruluşlardan müdahale ve iyileştirme aşamalarında uygulanan yöntemler ve sonuçları elde edilmiştir. Çalışmada tek bir afet üzerinde durulmayıp sel, yangın ve deprem afetlerinden örnekler verilmiştir. Yaşanan farklı afetlerin olması, afetler özelinde inceleme yapılarak farklı afetlere nasıl yaklaşımlarda bulunulduğunu göstermiştir. Literatürde farklı afetlerin birlikte değerlendirmelerinin olmaması çalışmaya özgünlük katmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afet, Afet Yönetimi, Müdahale, İyileştirme

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doğal Afetlerin Risk Yönetimi Anabilim Dalı, aysekrblt2017@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9941-8105

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doğal Afetlerin Risk Yönetimi Anabilim Dalı, fbekler@comu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9941-8105

İTFAİYECİLİKTE YANGIN SIRASINDA, KAPALI VE DUMANLI ALANLARDA, SÖNDÜRME VE ARAMA KURTARMADA İŞ GÜVENLİĞİ: ÇANAKKALE ÖRNEĞİ

**Ayşegül ALKAN¹,
Feyza Nur BEKLER²**

ÖZET

Ülkemizde yangınlar küresel anlamda yaşanan iklim değişiklikleri ve insan faktörünün etkisiyle sıkça rastlanılan bir doğal afettir. Yangın mahallinde canlıların ve itfaiyecilerin hayatlarını tehdit eden birçok tehlike bulunmaktadır. Kapalı alan yangınlarında ise bu tehlikeler daha da fazla artmaktadır. Sıcaklığın çabuk yükselmesi, canlıların kaçış yollarının sınırlı olması, itfaiye müdahalesinin kısıtlı olması ve dumanın hızla ilerlemesi can kaybı riskini ve hasar boyutunu artırmaktadır. Bu tür yangınlarda hasar boyutunu azaltmak için alınan yapısal önlemler ve itfaiye çalışanlarının aldıkları önlemler oldukça etkilidir. Kapalı alan yangınlarında Türkiye’de yapısal önlemleri belirleyici en önemli faktör 2015 yılında değişiklik yapılarak resmi gazetede yayımlanan “Binaların Yangından Korunması” hakkındaki yönetmeliktir. Bu çalışmada Çanakkale il merkezinde meydana gelen kapalı alan yangınlarında yangın mahallinde oluşan tehlikeler, itfaiyecilerin bu tehlikelere karşı kullandığı kişisel koruyucu ekipmanlar ile bahse konu yönetmelik ve diğer kaynaklar kapsamında kullandıkları yöntemler üzerinde durulmuştur. Ayrıca kapalı alanlarda yapısal olarak alınan yangın önlemleri ve bu önlemlerin itfaiyeciler açısından sağladığı yararlar ele alınmıştır. Çanakkale Merkez İtfaiyesi çalışanları ile yapılan görüşme ve tutulan yangın rapor kayıtları üzerinden yapılan araştırmada itfaiye çalışanlarının kapalı alan yangınlarına nasıl müdahale ettikleri, kapalı alan yangınlarında arama, kurtarma ve söndürmede hangi kaynakları esas alarak yöntemlerini belirledikleri, oluşabilecek tehlikelere karşı aldıkları önlemler incelenmiştir. Yapılan araştırmanın sonucunda, yazılı kaynakları tek bir elde toplayarak, pratikte yaşanan problemlerin azaltılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çanakkale, Kapalı alan yangınları, İtfaiye

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doğal Afetlerin Risk Yönetimi Anabilim Dalı, aysegulalkan.95@gmail.com, ORCID: 0009-0003-4943-8126

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doğal Afetlerin Risk Yönetimi Anabilim Dalı, fbekler@comu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9941-8105

BİR HAREKETLİ TELESKOBİK KLİP RAY SİSTEMİ TASARIMI

İlker SEVENCAN¹,
Pınar Aydan DEMİRHAN²

ÖZET

Günümüzde yaygın kullanılan ev tipi fırınlarda fırın tepsilerini ve tel ızgaraları fırına yerleştirmek için yan duvarlarda tel raf sistemleri kullanılmaktadır. Ev tipi fırın üreten firmalar tarafından yapılan pazar araştırmaları tepsi, ızgara teli ve diğer pişirme ekipmanlarını fırın içerisine yerleştirmeyi ve almayı kolaylaştıracak tasarımların olması gerektiğini müşterilerden alınan geri bildirimler ile bizlere göstermiştir. Buradan yola çıkılarak geliştirilen teleskopik sabit ray sistemleri ergonomik açıdan kullanım avantajı sağlayarak müşteri talebini kısmen karşılamıştır. Teleskopik sabit ray sistemlerinin fırın içinde yer alan yan duvar tel raflara punto kaynağı ile sabitlenmiş olması bu avantajı sadece o raf seviyesinde kullanmaya izin vermekte, diğer raf seviyelerinde kullanım kolaylığı sağlamamaktadır. Aynı zamanda sabit olan teleskobik raf sistemi diğer yan duvar seviyelerinde kullanılamamakta ve kullanıcıya diğer seviyeler için esneklik sağlamamaktadır. Bu çalışmada teleskobik ray sisteminin fırın içindeki tüm yan duvar tel raf seviyelerinde hareketli bir şekilde kullanılabilmesi için bir Teleskobik klip ray sistemi tasarımı oluşturulmuştur. 3 Boyutlu tasarım programı olan NX Siemens ile yapısal tasarım oluşturulmuştur. Ön Tasarım ve sonrasındaki şahit numuneler yapıldıktan sonra fırın içerisinde standartlara uygun deneysel testler uygulanmıştır. Yapılan testler sonucunda tasarımın tüm standart gereksinimlerini karşıladığı ve uygulanabilir bir tasarım olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Teleskobik Klip Ray sistemi, Ev tipi fırın, Yapısal Tasarım, Yapısal Mekanik Analizler, EN-ISO Standart Testleri

¹ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Makine Mühendisliği Anabilim Dalı, ilkersevencan_28@hotmail.com, ORCID: 0009-0007-2539-7621

² Trakya Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Makine Mühendisliği Bölümü, pinard@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2618-4982

ALAN KULLANIM/ARAZİ ÖRTÜSÜ DEĞİŞİM TESPİTİ: BALÇOVA-NARLIDERE, İZMİR**Yasemin ÇELİK¹****ÖZET**

Peyzajların planlanabilmesi, tasarlanabilmesi ve onarım amaçlı çözümlenebilmesi için arazi örtüsü tanımlanmalıdır. Bunların gerçekleştirebilmesi için peyzajın geçmişte ve günümüzdeki kullanımlarının ve arazi örtüsünün zaman içerisinde değişiminin bilinmesi gerekmektedir. Alan kullanım/razi örtüsü haritaları oluşturulurken uzaktan algılama yöntemleri kullanılmaktadır. Uzaktan algılama tekniği ve coğrafi bilgi sistemlerinin kullanımı ile AK/AÖ değişimleri saptanmaktadır. Peyzajdaki değişimleri incelemek için yaygın olarak kullanılan göstergelerden biri olan arazi örtüsü göstergeleri, genellikle uydu görüntülerinden oluşan veriler kullanılarak, yarı doğal ve doğal alanlardaki kayıpları ve kazançları, belirlenen arazi örtüsü sınıflarındaki değişimi ve dönüşümü, yapay yüzeylerdeki gelişimi, tarım alanları, orman alanları ve yüzey sularındaki değişimi izlemek için kullanılmaktadır. Uydu görüntüleri incelenerek alanların zaman içerisinde geçirdiği değişimler görülmektedir. Yapılan çalışmada, İzmir ilinin Balçova-Narlidere ilçeleri çalışma alanı olarak belirtilmiştir. İlk olarak çalışma alanına ait bilgiler verilmiştir. Daha sonrasında ise alanın doğal verileri incelenerek alana ait bilgiler elde edilmiştir. Kullanılacak olan CORINE verilerini daha iyi algılayabilmek için bir ön araştırma yapılmıştır. CORINE verileri sonrasında yapılan peyzaj değişim araştırmaları incelenmiştir. Çalışma alanına ait CORINE 1990 ve CORINE 2018 yıllarındaki vektör veriler kullanılıp sınıflandırılarak alan kullanım/razi örtüsü haritaları çıkartılmıştır. Çıkartılan haritalar sonucunda ise alanda yapay yüzeyler, tarım alanları, orman ve yarı doğal alanlar, su kütleleri sonucuna ulaşılmıştır. Yıllar içerisinde bu alanların birbirleri üzerindeki etkileri, alanların kendileri içerisinde oluşan müdahaleleri alan kullanım/razi örtüsü haritalarında ortaya çıkmaktadır. Oluşturulan haritalar kullanılarak 1990-2018 yılları içerisinde bu alanların ha ve oran cinsinden alan kullanım/razi örtüsü haritalarının değişim analizi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan algılama, alan kullanım/razi örtüsü, peyzaj değişimi

¹ Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, imyasemincelik@gmail.com, ORCID: 0009-0009-8564-9207

**ÇANAKKALE KENT MERKEZİ VE YAKIN ÇEVRESİNİN ARAZİ
ÖRTÜSÜ/KULLANIMI (AK/AÖ) DEĞİŞİMİNİN CORINE VERİLERİ
DOĞRULTUSUNDA İNCELENMESİ**

**Elife AKYAR¹,
Ayşe Esra CENGİZ²**

ÖZET

CORINE (Coordination of Information on the Environment); Avrupa Çevre Ajansı tarafından belirlenen kriterler ve sınıflama sistemi doğrultusunda, uydu görüntüleri ve Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) yardımıyla üretilen arazi kullanımı/arazi örtüsü (AK/AÖ) verileridir. Üç düzeyde üretilen bu veriler; 5 temel sınıf (yapay bölgeler, tarımsal alanlar, ormanlar ve yarı doğal alanlar, sulak alanlar, su kütleleri) ve 44 alt sınıftan oluşmaktadır. Günümüzde AK/AÖ değişimi konusunda en sık kullanılan yöntemlerden biri olan CORINE verileri, sürdürülebilir kırsal ve kent kullanımları bağlamında sürdürülebilir alan kullanımlarının oluşumuna rehberlik etmektedir.

Çalışmada, kent ve yakın çevresindeki kırsal alanların sürdürülebilirliğinin sağlanması adına AK/AÖ değişimlerinin ve bu değişimlere neden olan etmenlerin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu bağlamda çalışmanın ana materyali, 40° 03' ve 40° 18' kuzey enlemleri ile 26° 34' ve 26° 47' doğu boylamları arasında konumlanan ve 46,32 km² yüz ölçümüne sahip Çanakkale kent merkezi ve yakın çevresidir. Yardımcı materyal olarak ise çalışma alanına ait 1990, 2000, 2006, 2012, 2018 yıllarına ait 1. Düzey CORINE verileri kullanılmıştır. Çalışmanın yöntemi, peyzaj planlama çalışmalarında sıklıkla kullanılan veri toplama, analiz ve değerlendirme yöntemidir. Bu doğrultuda, farklı yıllara ait veriler ArcMap 10.7 aracılığıyla işlenmiş ve her bir yıla ait temel düzey AK/AÖ haritaları elde edilmiştir. Söz konusu yıllar arasında gerçekleşen AK/AÖ değişimleri, CORINE verileri kullanılarak analiz edilmiştir.

CORINE sınıflandırma sisteminin temel alınması ve 1. Düzey verilerin sınıflandırılması sonucunda; çalışma alanı kapsamında yapay bölgeler, tarımsal alanlar, ormanlar ve yarı doğal alanlar, su kütleleri olmak üzere dört farklı AK/AÖ kategorisi belirlenerek söz konusu yıllara ilişkin yüzdelik değerler ortaya konmuştur. 1990 yılına ait arazi kullanımı/arazi örtüsü (AK/AÖ) verilerine bakıldığında; çalışma alanının %20,15'ini yapay yüzeylerin, %70,62'sini tarım alanlarının, %9,23'ünü ormanlık ve doğal alanlarının oluşturduğu; 2018 yılına ait arazi kullanımı/arazi örtüsü (AK/AÖ) verilerine bakıldığında ise çalışma alanının %42,41'ini yapay yüzeylerin, %50,08'sini tarım alanlarının, %7,51'ini ormanlık ve doğal alanların oluşturduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, 1990-2018 yılları arasındaki 1. Düzey AK/AÖ verileri incelendiğinde; alan kullanım değişiminin çarpıcı bir şekilde tarımsal alan kullanımlarında olduğu ve çalışma alanındaki bu alanların %20,54 oranında azalarak büyük oranda kentleşme baskısı altında kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum ise sürdürülebilir kent gelişimi açısından Çanakkale kenti ve yakın çevresi için doğru ve sürdürülebilir bir planlama yaklaşımının olmadığını, ekonomisi tarıma dayalı olan çalışma alanı için yakın gelecekte birçok sorunu da beraberinde getireceği sonucunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Arazi Kullanımı/Arazi Örtüsü (AK/AÖ), Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS), CORINE, Çanakkale, Sürdürülebilir Alan Kullanımı.

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, elifeakyar1@gmail.com, ORCID: 0009-0004-2937-8995

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, aesraozel@hotmail.com ORCID: 0000-0001-6238-970X

STEVİOL GLİKOZİTLERİNİN BİYOSENTEZİNİN ARTTIRILMASINA YÖNELİK BİYOTEKNOLOJİK YAKLAŞIMLAR

**Meryem Melisa KAR¹,
Yonca SURGUN-ACAR²**

ÖZET

Stevia rebaudiana, steviol glikozitlerini (SG) içeren doğal bir tatlandırıcı bitkidir. Amerika Gıda ve İlaç Dairesi (FDA) tarafından insan sağlığı açısından herhangi bir olumsuz etkisi olmadığı belirtilen *Stevia* bitkisinin içerdiği SG'ler, sakkarozdan 300 kat daha tatlıdır. *Stevia rebaudiana*'da çok sayıda ve birbirinden farklı SG türleri bulunmaktadır. Bu türler arasında stevioside ve reb A, *S. rebaudiana*'da en çok bulunan ve en çok araştırılan glikozit çeşitleridir. Steviol glikozitlerinin sentezi plastidlerde (metileritritol fosfat yolağı), endoplazmik retikulumda (ent-kaurenoik asit biyosentez yolağı) ve sitoplazmada (SG biyosentez yolağı) gerçekleşmektedir. *Stevia rebaudiana*'nın potansiyelini kullanabilmek ve arttırabilmek için stres etkenleri, poliploidinin teşviki, elisitör moleküller, gama ışınları ve ışık terapisi gibi geleneksel teknikler kullanılmaktadır. Diğer taraftan genomik, proteomik ve transkriptomik de dahil olmak üzere çeşitli biyoteknolojik teknikler kullanılarak SG biyosentezinin metabolik yolağında bulunan genlerinin klonlanması ve karakterizasyonu ile tatlandırıcı bileşiklerin sentezinin arttırılmasına yönelik çalışmalar da devam etmektedir. Biyoteknolojik yöntemler arasında yer alan hücre kültürü ve nanoteknolojik yaklaşımlar, *S. rebaudiana*'da SG üretimini arttırmak için önemli potansiyeller sağlamaktadır. *S. rebaudiana*'nın genetik potansiyelinin giderek anlaşılması ve kullanılması, gıda, ilaç ve kozmetik gibi pek çok çeşitli endüstrilerde uygulamalarına ve doğal bir tatlandırıcı kaynağı olarak ticari başarısına katkıda bulunmaktadır. Bu çalışmada, *S. rebaudiana*'da gerçekleşen SG biyosentezinin arttırılması amacıyla kullanılan çeşitli biyoteknolojik yöntemler kapsamlı olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Stevia rebaudiana*, steviol glikozit, biyoteknolojik yöntemler

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarımsal Biyoteknoloji Anabilim Dalı, melisakar@stu.comu.edu.tr, ORCID: 0009-0007-0269-3583

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarımsal Biyoteknoloji Anabilim Dalı, yoncaacar@comu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8684-329X

VETİVER YAĞININ LABORATUVAR KOŞULLARINDA CERATİTİS CAPITATA (WIEDEMANN) (DİPTERA: TEPHRİTİDAE) LARVALARININ ÜZERİNDEKİ İNSEKTİSİDAL AKTİVİTESİ

Ceren SARAN¹
Hanife YANDAYAN GENÇ²
Sevim AKÇURA³

ÖZET

Son yıllarda, aromatik bitkilerden elde edilen uçucu yağların insektisit olarak kullanımı, organik ürün yetiştiricileri ve çevreye karşı duyarlı tüketiciler arasında popüler olması nedeniyle önemli ölçüde artmıştır. Esansiyel yağların, kimyasal özellikleri nedeniyle bazı böcekler üzerinde uzaklaştırıcı, kontakt, öldürücü ve büyümeyi engelleyici etkileri bulunmaktadır. Vetiver, *Vetiveria zizanioides* L. Nash, Poaceae familyasına ait çok yıllık bir bitkidir. Vetiver kökünün, odunsu kokusu nedeniyle kozmetik sektöründe ve böcek öldürücü etkisiyle çevre dostu bir pestisit olarak kullanım olanakları bulunmaktadır. Akdeniz meyve sineği, *Ceratitis capitata* (Wiedemann) (Diptera: Tephritidae) 250'den fazla meyve ve sebze türünde zarar oluşturabilen, dünyada bilinen en önemli tarımsal zararlılarından birisidir. Çalışmanın amacı, vetiver kökü yağı ve vetiver kökü tozunun Akdeniz meyve sineği larvaları üzerindeki insektisidal etkisinin belirlenmesidir. Çalışmada, laboratuvarda yapay besiyeri üzerinde 2017 yılından beri koloni halinde yetiştirilen Akdeniz meyve sineği larvaları kullanıldı. Vetiver bitki kökleri, Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Çiftçi Eğitim Merkezi (BAÇEM)'nden temin edildi. Vetiver kökünden uçucu yağ su buharı distilasyonu yöntemi S-H Clavenger cihazı kullanılarak elde edildi. Denemelerde 9cm petri kabına 2 g yapay besiyeri ve 25 adet Akdeniz meyve sineği larvası kullanıldı. Uygulamalar her petri bir tekerrür ve toplam 4 tekerrür olarak gerçekleştirildi. Vetiver kökü tozu uygulama dozları 0.25g, 0.50g, 0.75g ve 1 g/petri ile vetiver kökü uçucu yağları 0.50, 5000, 15000, 25000 ve 50000 ppm/petri dozlarında test edildi. Kontrol olarak saf su kullanıldı. Denemeler günlük olarak kontrol edilerek hareketsiz ve kahverengi görünümdeki larvalar ölü olarak kaydedildi. Elde edilen veriler SAS yazılımı kullanılarak LSD testi ile analiz edildi. LD₅₀, LD₉₀, LC₅₀, LC₉₀ değerleri Probit MSChart programı kullanılarak belirlendi. Vetiver kökü tozunun ve vetiver kökü yağının LD₅₀ ve LC₅₀ değerleri için sırasıyla 0.018 g ve 14.743 ppm olarak tespit edildi. LD₉₀ ve LC₉₀ değerleri ise sırasıyla 0.161 g ve 11853.05 ppm olarak belirlendi. Sonuç olarak vetiver kökünün tozu ve yağının Akdeniz meyve sineği larvaları üzerinde insektisidal etkisinin olduğu tespit edildi.

Anahtar Kelimeler: *Ceratitis capitata*, Akdeniz meyve sineği, *Vetiveria zizanioides*, vetiver, uçucu yağ.

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarımsal Biyoteknoloji Anabilim Dalı, cerensaran10.5@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9598-8856

²Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarımsal Biyoteknoloji Anabilim Dalı, hgenç@comu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8180-4307

³Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarla Bitkileri Anabilim Dalı, sevimakcura@yahoo.com, ORCID: 0000-0002-7699-748X

SIRALI VE ŞAŞIRTMALI DİZİLİMDEKİ BORU DEMETLERİ ÜZERİNDEKİ AKIŞIN İNCELENMESİ**Mustafa YAMAN¹****ÖZET**

Bu çalışmada, sıralı ve şaşırtmalı dizilimine sahip boru demetleri üzerindeki çapraz akışın Fluent çözücüsü ile 2 boyutlu olarak incelemesi gerçekleştirilmiştir. Analizde giriş parametreleri olarak boru çapı (D), borular arasındaki yatay uzaklık (S_L) ve borular arasındaki düşey uzaklık (S_T) olmak üzere bunların belli farklı değerlerinin toplam ısı transferi, basınç düşümü ve akışkan çıkış sıcaklığı açısından sonuçları incelenmiştir. Farklı giriş parametrelerine göre elde edilen bu analiz sonuçları sıralı ve şaşırtmalı düzendeki boru demetleri arasında karşılaştırılmış, elde edilen verilen grafiklere dökülerek sonuçlar yorumlanmıştır.

Bu çalışmanın sonucunda şaşırtmalı düzene sahip boru demetleri üzerindeki çapraz akış sırasında ısı transfer katsayısının daha yüksek olduğu, yani akışkan ile borular arasındaki ısı transfer mekanizmasının daha iyi gerçekleştiği gözlemlenmiştir. Buna karşın, yine şaşırtmalı düzene sahip boru demetlerindeki üzerindeki akışta basınç kaybının daha yüksek olduğu, dolayısıyla akışkan için daha fazla pompalama gücü gereksinimi ihtiyacı olacağı sonucuna varılmıştır. Daha yüksek pompalama gücü ise daha yüksek işletme maliyetleri anlamını taşımaktadır.

Bu çalışmayla birlikte ortaya çıkan sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda, tasarımcının üzerinde çalıştığı sistemin öncelikli çıktısına göre bir optimizasyon yaparak hangi tür boru demeti düzenin doğru olacağına karar verir.

Anahtar Kelimeler: Boru demetleri, çapraz akış, sıralı düzen, şaşırtmalı düzen

¹Yıldız Teknik Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Makine Mühendisliği Bölümü, mustafaymn96@hotmail.com, ORCID:0009-0007-6328-8987

DC SACLARIN ŞEKİLLENDİRME PARAMETRELERİNİN ÇARPILMAYA ETKİSİ**İsmail Berk AKBULUT¹****Yusuf ÖZBAKİŞ²****ÖZET**

Ülkelerin kalkınması o ülkenin sahip olduğu tüm yeraltı ve yerüstü kaynaklarından en verimli şekilde yararlanmasına bağlıdır. Bunu sağlarken günümüzde çok hızlı bir ilerleme gösteren teknolojik gelişmeleri de yakalaması gerekmektedir. Sonuç olarak bu konular firmalar arası rekabeti zorunlu hale getirmektedir. Rekabette başarılı olabilmenin şartı, verimli ve optimum parametrelerle üretim yapabilmektir. Yaptığımız çalışma beyaz eşya sektöründe kullanılan DC kalite yan panel sacları üzerinde bulunan formların etkilerinin araştırması ile ilgilidir. Beyaz eşyalarda şase görevi gören bu saclar istiflenme ve düşme testlerinde önemli rol oynamaktadır. Ayrıca, kaynakları verimli kullanmak ve kullanılan malzeme miktarını azaltmak için sac formlarında yapılan değişikliklerle sac kalınlık optimizasyonu çalışması yapılmıştır. Çalışmada sac şekil verme simülasyon ve yapısal analiz programları kullanılarak prototiplenme maliyetlerinin önüne geçilmiştir. Yapılan numerik analizler sonrası belirlenen optimum tasarım ile gerçek ortam deneyleri yapılarak numerik çalışma doğrulanmıştır. Form optimizasyonu sonrası sıvama derinliğinin malzeme üzerindeki çarpılma değerleri kontrol edilmiştir. Bu kapsamda da sıvama derinliği optimizasyon çalışması tamamlanmıştır. Yapılan çalışma sonucu numerik analizler ile gerçek ortam deneylerinin %85 civarında yakınsadığı görülmüştür. Yapılan form optimizasyonu ile üretim prosesi sonrası oluşan çarpılma değerlerinde %65 oranında iyileşme gözlemlenmiştir. Özet olarak, DC sac malzeme ile yapılan çalışma sonucu sac malzeme üretim prosesi sonrası çarpılma değerlerinde iyileşme sonuçlarını içermektedir.

Anahtar Kelimeler: DC Kalite Sac, Optimizasyon, Sac şekillendirme, Pam stamp, Ev Tipi Fırın.

¹ BSH Ev Aletleri A.Ş., Fırın Fabrikası / ARGE Merkezi, Tekirdağ/Türkiye., ismail.berkakbulut@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1479-8503

² BSH Ev Aletleri A.Ş., Fırın Fabrikası / ARGE Merkezi, Tekirdağ/Türkiye., yusufozbakis@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-8439-411X

HADAMARD MATRİSİ ÜZERİNE

Şevval ACER¹
Mustafa ÖZKAN²

ÖZET

Çalışma boyunca genel olarak, -1 ve $+1$ elemanlarını kullanarak n . mertebeden Hadamard matrislerinin oluşumu açıklanmıştır. Hadamard matrislerinin özellikleri ve uygulama alanından bahsedilmiştir. Hadamard matrislerinin oluşumunda çeşitli uygulama yöntemleri olduğu belirtilmiştir. Hadamard matris oluşturma yöntemlerinden olan Kronecker çarpım ve Konferans matris yöntemi açıklanmıştır. Kronecker çarpım ve Konferans matris yöntemi ile Hadamard matrisin nasıl oluştuğu gösterilmiştir. Bu çalışmada farklı mertebeden Hadamard matrislerinin özel oluşumları çalışılmıştır. Bu oluşturulan matrislerin cisim üzerinde sonuçları belirlenmiştir. Sonuç olarak sunulan matrisler ile bunların kullanım alanları ile ilgili temel teorilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hadamard matris, Hadamard çarpım, Kronecker çarpım, Konferans matris.

¹ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Hesaplamalı Bilimler Anabilim Dalı, sevvalacer@icloud.com, ORCID: 0009-0003-6024-6635

² Trakya Üniversitesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, mustafaozkan@trakya.edu.tr, ORCID :0000-0001-7398-8564

TOPOLOJİ OPTİMİZASYONU

Murat KÜÇÜK¹
Pınar Aydan DEMİRHAN²

ÖZET

Günümüzde, ürün geliştirme süreçlerinde bilgisayar destekli tasarım programları yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Bu programlar, tasarım ve analiz sürecini hızlandırarak şirketler için vazgeçilmez hale gelmiştir. Mühendislik tasarımlarının amacı, minimum malzeme kullanımıyla ürün gereksinimlerini karşılamaktır. Sanayi ve akademi, bu sorunu çözmek için topoloji optimizasyon yöntemleri üzerinde çalışmaktadır. Topoloji optimizasyonu, gereksiz malzemelerin çıkarılması ve en iyi malzeme dağılımı ile optimum ağırlığa ulaşma amacıyla kullanılmaktadır. Rekabetin arttığı bir ortamda kaynakların doğru kullanımı ve işletme maliyetlerinin düşürülmesi için tasarımın hafifletilmesi imkânını sağlamaktadır.

Bu çalışmada, bir bağlantı elemanının topoloji optimizasyonu yöntemiyle analizi yapılmıştır. Geleneksel tasarım yöntemiyle tasarlanan bağlantı elemanının ağırlığı, maksimum stres ve yer değiştirme değerleri hesaplanmıştır.

Bağlantı elemanının 2000 kgf kuvvet etkisi altında topoloji optimizasyon analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda bağlantı parçasının akma dayanımından çok daha küçük değerlerde maksimum gerilme değerleri ve ağırlık etkisi dikkate alınarak topoloji optimizasyonu yapılmıştır. Geleneksel yöntemlerle tasarlanan bağlantı elemanın ağırlığı 0,7303 kg olup 2000 kgf kuvvet altındaki maksimum gerilme 6,2 MPa ve yer değiştirme $1,669 \cdot 10^{-3}$ mm olarak hesaplanmıştır.

Optimizasyon sonrasında tasarımın ağırlığı 0,59 kg olarak hesaplanmıştır. Geleneksel tasarım yerine topoloji optimizasyonu %19,2 oranında ağırlık kazancı sağlamıştır. Optimizasyon sonrasında maksimum gerilme 79,9MPa ve yer değiştirme $2,61 \cdot 10^{-2}$ mm olarak hesaplanmıştır. AISI 4340 çeliğin akma dayanımının 450MPa olduğu bilindiğinden ağırlıktan sağlanan kazanç sonrasında artan gerilmenin tasarım üzerinde statik açıdan olumsuz bir etkisi olmayacaktır. Sonuç olarak, topoloji optimizasyonu yöntemi kullanılarak bağlantı elemanının ağırlığı azaltılmış ve verimliliği artırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yapısal Optimizasyon, Topoloji Optimizasyonu, Siemens NX Topology

¹ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Makine Mühendisliği Anabilim Dalı, muratkucuk06@trakya.edu.tr, ORCID: 0009-0006-5757-8665

² Trakya Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Makine Mühendisliği Bölümü, pinard@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2618-4982

AN APPLICATION OF DIATOM BASED SHANNON–WIENER DIVERSITY INDEX TO EVALUATE THE WATER QUALITY OF MERİÇ AND TUNCA RIVERS

Begüm KURT¹
Neslihan YILMAZ²
Cem TOKATLI³

ABSTRACT

Meriç and Tunca Rivers are two of the most significant fluvial ecosystems for Balkans. It is well documented in many research that these significant cross border lotic habitats have been exposed to an intensive anthropogenic pressure by means of especially agricultural and domestic applications conducted on their watersheds. Diatoms are a large part of the benthos and plankton and they can be found in every surface water at any time. The diatoms are accepted as an important part of bio-indicator organisms, because of their high diversities of species and rapid responses to the environmental conditions. The Shannon–Wiener Diversity Index (SWDI) is an important environmental quality assessment indicator that shows the combination of diversity, taxon richness, and community balance. High SWDI values indicate balanced communities in unpolluted ecosystems, while low values indicate community stress and negative environmental effects. In the present research water qualities of Meriç and Tunca Rivers were evaluated by using SWDI calculated by means of epipelagic (EPP) diatom communities. For this purpose, EPP diatoms were collected in autumn season of 2018 from the mid-stream of Meriç River (Edirne Province of Türkiye) and from the down-stream of Tunca River (before mixing with the Meriç River). According to the results of this investigation, the order of the investigated fluvial habitats in terms of SWDI values was found as follows: Meriç River (1.85) > Tunca River (1.55). It was also determined that both investigated rivers were found to be "moderate contaminated" in terms of pollution levels and "low biodiversity" in terms of diversity levels.

Keywords: Meriç and Tunca Rivers, Shannon–Wiener Diversity Index, Diatoms.

¹ Trakya University, Institute of Natural and Applied Sciences, Department of Biotechnology and Genetics, begumkurt72@trakya.edu.tr, ORCID: 0009-0004-3857-0938

² Trakya University, Institute of Natural And Applied Sciences, Department of Biotechnology and Genetics, neslihanilmaz30@trakya.edu.tr, ORCID: 0009-0009-6846-653X

³ Trakya University, Institute of Natural and Applied Sciences, Department of Biotechnology and Genetics, cemtokatli@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2080-7920

HİBRİT METAL-BOR NANO YAPILARIN GELİŞTİRİLMESİ VE KARAKTERİZASYONU

Nihal DAŞTAN¹
Bilge COŞKUNER FİLİZ²
Evren TERZİ³

ÖZET

Günümüzde nanoteknolojiye olan ilginin gün geçtikçe artmasının temel nedeni; nanopartiküllerin sahip oldukları eşsiz özelliklerden dolayı mühendislik, tıp, farmakoloji bilimlerinde önemli bir yere sahip olmasıdır. Endüstriyel, biyomedikal ve teknolojik uygulamalarda özellikle kozmetik, gıda, tekstil, elektronik, uzay endüstrisi, medikal ve biyoteknoloji alanında yaygın olarak kullanılmaktadır. Nanomalzemeler, fiziksel ve kimyasal kararlılıklarının yüksek olması, fonksiyonelleştirilebilme gibi çok yönlü kimyasal özellikleri ve yüksek yüzey alanı gibi benzersiz özelliklere sahip olmaları nedeniyle bilimsel çalışmalarda büyük ilgi görmüştür.

Bu araştırmada, nanoteknoloji çalışmaları içinde önemli bir yeri olan hibrit bor katkılı metal nanopartiküller kimyasal indirgeme yöntemi ile sentezlenmiştir. Nanopartiküllerin sentezlenmesinde metal olarak bakır elementi kullanılmış olup, elde edilen toz yapıların karakteristik özellikleri X-ışını kırınımı (XRD), N₂ sorpsiyonu, Fourier-Transformer Infrared Spektroskopisi (FT-IR), yüksek çözünürlüklü elektron mikroskobu/enerji dispersiyon spektroskopisi ile tanımlanmış ve olası kullanım alanları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Nanopartikül, Hibrit, Sentez, Karakterizasyon,

¹ Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Metalürji ve Malzeme Mühendisliği Anabilim Dalı, nihaldastan@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2824-4085

² Yıldız Teknik Üniversitesi, Metalürji ve Malzeme Mühendisliği Bölümü,

³ İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Orman Endüstrisi Mühendisliği Bölümü

KANSER VE HİPERTANSİYON YOLAKLARININ KEŞFEDİLMESİ**Fatma TOSUN¹****ÖZET**

Hipertansiyon ve kanser dünya çapında erken ölümün önemli bir sebebidir. Kan damarlarındaki basıncın yüksek olduğu hipertansiyon sonucunda beyne kan ve oksijen sağlayan arterleri patlatabilir veya bloke ederek felce neden olabilir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) hipertansiyon prevalansının bölgelere ve ülkelerin gelir gruplarına göre değiştiğini bildirmektedir. DSÖ haberine göre Afrika Bölgesi en yüksek hipertansiyon prevalansına (%27) sahipken, Amerika Bölgesi hipertansiyon prevalansının en düşük olduğu bölgedir (%18). Moleküler mekanizması tam olarak anlaşılamamış kanser ise hücrelerin anormal büyüme ve davranışlar göstermesidir. DSÖ haberine göre kanser karakteristiğinin iki süreci bulunmaktadır. İlk süreç anormal hücrelerin kısa sürede oluşmasıdır, ikinci süreç metastaz olarak adlandırılır. Metastaz anormal davranış sergileyen bu hücrelerin büyüdüğü konumdan ayrılarak farklı organ veya yapılarda gelişmesine devam etmesidir. Metastazlar kanserden ölümlerin başlıca nedenidir. DSÖ bağlı Uluslararası Kanser Araştırma Ajansı'nın (IARC) 2020 yılına ait dünya kanser istatistiklerine göre, dünya çapında tahmini 19,3 milyon yeni kanser vakası bulunduğu bildirilmiştir. Aynı yıl 19,3 milyon yeni kanser vakası ve 10,0 milyon kanser kaynaklı ölüm meydana geldiği bildirilmiştir. Önceki yılların kanser vakası ve kanser kaynaklı ölüm sayısı ile karşılaştırıldığında dünyadaki kanser görülme sıklığının arttığı tahmin edilmektedir.

Biyoinformatik analizler tedaviyi kişiselleştirme, hastalığı tanılama ve tedavi geliştirme, genetik varyasyonları ve biyobelirteçleri keşfetme, evrimsel ilişkileri anlama, verimli tarım ürünü ve gıda kaynakları geliştirme konularında ve daha fazlasında rol oynayabilmektedir. Bu sebeple sık rastlanan hastalıklardan olan kanser ve hipertansiyon hastalıklarının anlaşılmasına katkı sağlayabileceği öngörülmektedir ve kullanılması önemlidir.

Kanser ve hipertansiyon hastalıklarının ilerleyişinde benzer semptomlar görülmesi dikkat çeken bir durum olarak nitelendirilebilir. Bu durum iki hastalığın biyolojisine dair hipotezlerin oluşmasına imkan tanımaktadır. Bu sebeplerle çalışmanın amacı kanser ve hipertansiyonun biyolojisini *in silico* yöntemlerle saptayabilmektir. Bu çalışmada kullanılan veri setleri çevrimiçi GEO veritabanında mevcuttur. Sonuç olarak, veri setleri tezin amacı doğrultusunda seçilir. Veriler R studio'da ön işleme tabi tutulur. Bu hedefe ulaştıktan sonraki basamak; zenginleştirme analizlerini tools aracılığıyla gerçekleştirip hastalığın biyolojisine dair tahmin yürütülmesidir. Bu analizlerle elde edilen sonuçların yorumlanması ise son basamaktır.

Sonuç olarak biyoinformatik hastalıkların tanınmasına, tedavi geliştirilmesine katkı sağlar.

Anahtar Kelimeler: Yüksek tansiyon, yolak analizi, *in silico*, omikler, kanser.

¹ Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyomühendislik Anabilim Dalı, fatmatosun987@gmail.com, ORCID:0009-0007-2657-2276

WEB 2.0 ARAÇLARININ FEN EĞİTİMİNDE KULLANIMINA İLİŞKİN BİLİMSEL ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ**Sibel DÖNMEZ¹****Emrah OĞUZHAN DİNÇER²****ÖZET**

Teknoloji, 21. yüzyılın eğitim alanında yarattığı dönüştürücü etkilerle, geleneksel öğretim ve öğrenme modellerini kökten değiştirmiştir. Bu teknolojik değişimler, öğretmenlerin ve öğrencilerin eğitim süreçlerini daha etkileşimli, katılımcı ve kişiselleştirilmiş hale getirmeyi hedeflemiştir. Özellikle, bilgiye hızla erişim sağlayabilen ve kullanıcıların etkileşimli bir biçimde içerik üretebildiği Web 2.0 teknolojileri, öğrenme süreçlerini dönüştürmekte ve geleneksel eğitim anlayışını kökten değiştirmektedir. Bu bağlamda, öğretmenlerin dijital yeterliliklerini güçlendirmesi ve teknoloji tabanlı öğretim araçlarını etkili bir şekilde kullanması, modern eğitim ortamında başarıyı desteklemek ve öğrencilere daha verimli bir öğrenme deneyimi sunmak açısından büyük öneme sahiptir. Bu çalışmanın amacı, Web 2.0 araçlarının fen bilimleri eğitiminde kullanımına ilişkin ulusal ve uluslararası literatürde yapılmış çalışmaları incelemektir. Bu incelemeler yapılırken ulusal yayın taraması için Google akademik arama motoruna web 2.0 ve fen eğitimi sözcükleri yazılarak Türkçe makalelere ulaşılmıştır. Aynı anahtar sözcükler kullanılarak YÖK tez merkezinde yer alan tezler de incelenmiştir. Yabancı yayınlar için ise arama motoruna web 2.0 ve “science education” sözcükleri yazılarak yabancı alan yazın taranmıştır. Bu doğrultuda 29 ulusal makale, 17’si Yüksek Lisans, 4’ü Doktora Tezi olmak üzere 21 tez ve 19 uluslararası makale olmak üzere toplam 69 çalışma Web 2.0 araçlarının fen eğitiminde kullanılmasına ilişkin olarak incelenmiştir. Çalışmanın önemi ise son zamanların en popüler konusu olan Web 2.0 araçlarının yabancı ve yerli literatürdeki benzerlik ve farklılıklarını tespit edebilme, kullanım alanlarını belirleyebilme, daha çok hangi öğrenim alanlarında kullanıldığını ve hangi Web 2.0 araçlarının daha çok tercih edildiğini gözler önüne sermektir. Böylelikle literatürdeki eksiklikler belirlenip hangi alanda daha yoğun bir şekilde çalışılması gerektiği tespit edilecektir. Eğitim-öğretim hayatında klasik yöntemlerden arınarak daha güncel yöntemleri etkin olarak kullanabilmek ve en verimli sonuçları alabilmek adına yapılan bu çalışma önemli bir konu alanını oluşturmaktadır. Çalışmanın yönteminde belirli bir konuda yapılmış, birbirinden bağımsız birden çok çalışmanın sonuçlarını birleştirme ve elde edilen araştırma bulgularının istatistiksel analizini yapma yöntemi olan meta-analiz yöntemi kullanılmıştır.

Çalışmadan elde edilen bulgular, Web 2.0 araçları ile ilgili yapılan çalışmaların pandemi döneminin de etkisiyle birlikte 2021-2022 yıllarında sayıca yoğun olduğunu ortaya koymaktadır. Örneklem grubuna göre dağılım incelendiğinde ulusal düzeyde makale ve tezlerde en fazla ortaokul öğrencileri ile çalışılmış olduğu görülürken uluslararası alan yazındaki makalelerde ise öğretmen adayları ile çalışılmış olduğu belirlenmiştir. Ulusal ve uluslararası alan yazında en fazla tercih edilen Web 2.0 araçları ve çalışılan konu alanları detaylı bir şekilde incelenmiş olup yorumlanmıştır. Örneğin; Kahoot, Padlet, Plickers, Canva gibi Web 2.0 araçlarının en çok tercih edilen araçlar olduğu görülmüştür. Özetle gelişen teknolojik dünyaya ayak uydurabilmek ve bu teknolojileri eğitim hayatımıza entegre edebilmek konusunda oldukça fazla çalışma yapılmıştır. Yakın gelecekte teknoloji kullanımının daha da aktif hale gelmesi ile Web 2.0 araçlarının eğitimde vazgeçilmez konu alanı olacağı ve üzerine daha fazla çalışmalar yapılacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: web 2.0 araçları, fen eğitimi, ulusal-uluslararası alanyazın, teknoloji destekli eğitim

¹ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı, sibeldonmez7780@gmail.com, ORCID: 0009-0001-9878-4231

² Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, coguzhan@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7938-3881

WEB 2.0 ARAÇLARININ FEN EĞİTİMİNDE KULLANIMI

Gülşen ULUS¹
Eylem BAYIR²

ÖZET

Günümüzde teknolojinin her alanda kullanılması eğitimde kullanılan araçların da değişmesine neden olmuştur. Bu anlamda web 2.0 araçlarının eğitimdeki önemi giderek artmaktadır. Eğitimde kullanılan web 2.0 araçları öğrenme öğretme ortamlarını zenginleştirmekle birlikte öğrencilerin öğrenmelerini de daha etkili, eğlenceli ve kalıcı hale getirmektedir. Web 2.0 araçları aynı zamanda okullarda materyal eksikliğinde veya kısıtlı zaman dilimlerinde öğretmenlere büyük destek sağlamaktadır. Web 2.0 araçları öğretmen ve öğrenci açısından eğitimdeki aksaklıkları en aza indirmeye destek olması açısından da önem taşımaktadır. Fen bilimleri öğretmenlerine ve öğretmen adaylarına öğrenme-öğretme süreçlerini zenginleştirmek ve verimli hale getirmek için yol gösterici olması amacıyla yapılan bu çalışmada fen eğitiminde yaygın olarak kullanılan web 2.0 araçlarının tanıtımı ve hangi amaçlarla kullanıldığının ortaya konması hedeflenmektedir. Yapılan alanyazın taramalarında, fen eğitiminde kullanılan web 2.0 araçlarının hem öğretim süreçlerine hem de değerlendirme süreçlerine yönelik hazırlandığı tespit edilmiştir. Öğretim amaçlı olarak daha çok kavram haritası, zihin haritası, animasyon oluşturma, karikatür oluşturma, sunum hazırlama, poster hazırlama ve afiş hazırlama gibi kullanım alanlarına sahip olduğu görülmüştür. Aynı zamanda sınıf ortamında yapılamayacak tehlikeli deneyler, materyal eksikliği olan deneyler ve soyut kavramları somutlaştırmak için simülasyon ve artırılmış gerçeklikle ilgili web 2.0 araçları fen eğitiminde oldukça yaygın kullanılabildiği tespit edilmiştir. Değerlendirme amaçlı olarak ise oyun, sınav, bulmaca ve quiz tabanlı web 2.0 araçlarının fen eğitiminde kullanılabildiği ortaya çıkmıştır. Web 2.0 araçlarının öğretim süreçlerine ve öğrencilere olan katkıları da göz önüne alındığında bu araçların öğretmen ve öğretmen adayları tarafından kullanılmasını sağlamaya yönelik eğitimler planlanması gerektiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Web Teknolojileri, Web 2.0 Araçları, Fen Eğitimi

¹ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı, gulsenulus.1999@hotmail.com, ORCID: 0009-0005-5857-3877

² Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü. Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı, eylembudak76@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5330-269X

HAZIR GİYİM SEKTÖRÜNDE E-TİCARET KAVRAMI

Şeyma Büşra GÜNCÜ¹
Gökçe CEBECİ²

ÖZET

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler beraberinde elektronik ticaretin daha yaygın hale gelmesini sağlamıştır. Gelişen ve değişen dinamik oluşumlar, bilgi teknolojilerinin kullanım alanlarını daha geniş perspektiften inceleme alanı yaratmaktadır. Bu oluşumlar gelişme gösteren toplumlara e-ticaret uygulamalarının faydalarının neler olabileceği ve yeni gelişmeler ışığında ortaya çıkan uygulamalar hakkında destek sunmaktadır.

Günümüz dünyasında, günlük yaşantının neredeyse tüm alanlarında bilgisayar kullanımının vazgeçilmez bir hale gelmesi, ticaret alanında da etkisini göstererek elektronik ticaretin kolaylıkla ulaşılabilir ve oldukça yaygın hale gelmesine olanak sağlamıştır. E-ticaret kavramı tüm sektörlerle yönelik bir ulaşım ve erişilebilirlik ağına sahiptir.

Hazır giyim, tarladan toplanan pamuğun veya yapay yöntemlerle elde edilen diğer liflerin, çeşitli işlemlerden geçirilerek önce iplik ardından dokunarak veya örülerek kumaş yüzeyi ve devamında giyilebilir veya kullanılabilir bir tekstil ürünü haline getirilmesini içeren çok kapsamlı bir sektör olmasından dolayı tüm bu aşamalarda bilgi ve iletişim teknolojileri ile iç içe bir gelişme ve devamlılık göstermektedir.

Hazır giyim sektöründe yaşanan gelişmeler ve tüketicilerin artan eğilimi göz önünde bulundurulduğunda elektronik ticaretin bu yönde gelişimi önem kazanmaktadır. Ayrıca bu gelişmeler ürün pazarlama yöntemlerinde uzun süreli karlı gelişmeler için önemli değişikliklerin gerekli olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada hazır giyim ve e-ticaret kavramları literatür çalışması ışığında incelenmiş, seçilen hazır giyim markaları ve e-ticaret uygulamalarından örneklemelere yer verilmiş ve görsel öğelerle desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hazır Giyim, E-Ticaret, Elektronik Ticaret

¹ Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekstil Mühendisliği Anabilim Dalı, busra_guncu@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-7267-0658

² İstanbul Arel Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Pazarlama Programı, gokcecebeci@arel.edu.tr, ORCID:0000-0002-2559-2407

FEN EĞİTİMİ BAĞLAMINDA BİYOMİMİKRI**Cansel HOCAOĞLU¹****Eylem BAYIR²****ÖZET**

Çevresel sorunlar, sürdürülemeyen enerji tüketimi, geri dönüştürülemeyen ürünler vb. sorunlar, insanlığın günümüz ve gelecek problemlerinin başında gelmektedir. Bu problemleri çözmek için biyolojik sistemler ile çalışmak mühendisliğe, biyolojiye ve diğer alanlara birçok katkı sağlayabilmektedir. Ülkemizde 2021 yılında onaylanan Avrupa Yeşil Mutabakatı eylem planları çerçevesinde de temiz enerji üretimi, sürdürülebilir ürünler oluşturma, yeşil sektöre geçiş gibi hedefler ortaya konmaktadır. Bu hedefleri destekleyici eylemlerde bulunmak adına doğa rehberliğinde tasarımlar üretmek, amaca ulaşmada etkili bir yöntem olarak işaret edilmektedir. Biyomimikri olarak ifade edilen bu yöntemde, çözmeye çalıştığımız bir çok problemi çözmüş bir sistem olarak doğanın kusursuz işleyişi ile insanlığa esin kaynağı olmasını esas alır. Güncel yaşam problemlerine çözüm üretebilen bireyler yetiştirmenin, fen eğitiminin temel hedefleri arasında gösteriliyor olması biyomimikri kavramının fen eğitiminde temel bir yöntem olarak kullanılabileceğinin bir göstergesidir.

Son yıllarda özellikle fen eğitimi araştırmalarında biyomimikriye olan ilginin arttığı göze çarpmaktadır. Derleme niteliğindeki bu çalışmanın amacı, doğadan ilham alan inovatif tasarımlar oluşturma prensibine dayalı biyomimikri olgusunun fen eğitiminde kullanımını ve eğitim-öğretim ortamlarına sağlayabileceği katkıları ortaya koymaktır. Yapılan alanyazın taramalarından, biyomimikri yaklaşımı ile tasarlanan fen eğitimi ortamlarının öğrencilerde, bilgiye ulaşma sürecinde bilimsel araştırma basamaklarını takip etmeyi, bilim ve teknoloji alanındaki gelişmelerin farkında olmayı, disiplinlerarası bağlantılar kurmayı, alanlar arasında bilgi transferi yapabilmeyi, araştıran-sorgulayan ve inovatif fikirler geliştirebilen bireyler olmayı ve bilimsel bilgiyi kullanmayı sağlayabilecek potansiyelde olduğu ortaya çıkmıştır. Fen bilimleri öğretim programının özel amaçları kapsamında vurgu yapılan doğanın keşfedilmesi, insan-çevre arasındaki ilişkinin anlaşılması, doğada meydana gelen olaylara ilişkin merak uyandırma gibi hedeflere ulaşma sürecinde biyomimikrik tasarımlardan faydalanmak bu amaçların gerçekleşmesine de katkı sağlayabilecektir. Bu göstergeler ışığında, biyomimikriye fen alanlarındaki derslerin öğretim programlarında yer verilmesinin ve sınıflarda uygulanması konusunda öğretmen ve öğretmen adaylarına eğitimlerin verilmesinin gerektiğini ifade etmek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Biyomimikri, Fen Eğitimi, Doğa, İnovasyon

¹Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı, cansel.hodzha@gmail.com, ORCID: 0009-0001-4148-0931

²Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı, eylembayir@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5330-269X

SONLU HALKADA TEK VE ÇİFT KODLAR

Nilsu KANDEMİR¹Mustafa ÖZKAN²

ÖZET

Bu çalışmada 4 elemanlı 3 farklı halkada lineer kodlar ve bu kodların Gray görüntüleri yazılmıştır. Bu kodların Gray görüntüleri de yine bir lineer koddur. 4 elemanlı halkaların elemanları ile özel üreteçler tanımlanmıştır ve bunlar yardımıyla farklı parametrelerde lineer kodlar yazılmıştır. Bulunan bu kodların üzerinden de tek kod ve çift kod tanımları uygulanarak yeni kod kümeleri bulunmuştur. Bu tek ve çift kodların parametreleri ile ilgili belirli kavramlar ve örnekler tanımlanmıştır. Elde edilen sonuçlar ile yeni belirlenmiş $(n, M, 2t+1)$ parametrelili optimize edilmiş kodlar, F_2

cismi üzerinde $M \cdot \left\{ \binom{n}{0} + \binom{n}{1} \cdot (2-1) + \dots + \binom{n}{t} \cdot (2-1)^t \right\} = 2^n$ koşulunu sağlayan ya da denk olan kodlar olduğu gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tek Kod, Çift Kod, Sonlu Halkalar, Lineer Kodlar.

¹ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Hesablamalı Bilimler Anabilim Dalı, nilsukandemir99@gmail.com, ORCID: 0009-0006-1234-4187

² Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, mustafaozkan@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7398-8564

**TARİHİ YAPILARDA EKOLOJİK YAKLAŞIMLAR:
EDİRNE TARİHİ KONUTLARIN İNCELENMESİ****Harun BAŞARAN¹
Gildis TACHIR²****ÖZET**

Tarihi yapılar milletlerin tarihe tanıklık edecek belgeleridir ve medeniyetlerin hafızalarıdır. Geçmişteki yaşamımızın bir parçası olan geleneksel konutlar, her geçen gün yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Tarihe ve geçmişe dair birçok konuda bize fikir veren bu yapıların korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması gerekmektedir. Tarihsel yapılar bir ülkenin olduğu kadar tüm insanların da evrensel ürünleridir. Sanayi Devriminden önce ortaya çıkan çevre sorunları tabiatın kendi kendini yenileyebilmesi özelliği sayesinde insanlık için sorun teşkil etmeden kendiliğinden çözülebilmektedir. Geldiğimiz süreçte ise dünyamız çevresel sorunlar yaşadığı görülmektedir. Günümüzde ekoloji ve sürdürülebilirlik kavramlarının popülerlik kazanmasının en temel sebebi de doğayla yeniden barışma zorunluluğunun gereklilik göstermesidir.

Yapılan bu araştırma bu kavramlara ekoloji ve sürdürülebilirlik alanına farklı bir perspektiften bakmakta ve geleneksel kültür mirasımız olan nitelikli tarihi yapılar üzerinden ekolojik mimarlığın izini sürmektedir. Çalışma kapsamında Edirne İl'inin eski yerleşim alanı olan Kaleiçi mevkiinde bulundan 5 adet geleneksel konut örneği ele alınarak ekolojik yaklaşımlar kapsamında incelenmiştir. Yapılar Ecotect Analysis programında modellenerek analizleri yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda bir tablo oluşturmuş. Oluşturulan tabloda seçilen 5 geleneksel konut yapısının ekolojik yaklaşımları paylaşılmıştır.

İncelenen 5 geleneksel konutun ekolojik açıdan nasıl davranışlar sergilediği tespit etmek araştırmanın asıl amacı oluşturmaktadır. Yapıların iklim, topoğrafya, malzeme kullanımı, mekân organizasyonu, yapı kabuğu tasarımı, peyzaj tasarımı gibi ekolojik kriterler kapsamında değerlendirilmiştir. Her yapının Ecotect Analysis programında analizi yapılmış ve elde edilen veriler paylaşılmıştır. Bu veriler ışığı altında incelenen yapıların ekolojik kriter uygunluk yüzdesi sonuçlar kısmında tablo şeklinde verilmiştir. Bu çalışma ile kültür mirasımız olan seçilen konutların korunarak geleceğe sürdürebilirlik yaklaşımlar ile aktarılmasına yardımcı olabilecek veri oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ekolojik Yaklaşımlar, Tarihi Konutlar, Ecotect programı, Edirne.

¹ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, harunbasaran97@gmail.com, ORCID: 0009-0005-0625-7741

² Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, gildistachir@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4863-4339

TÜRKİYE’DE KONAĞI SAPTANMIŞ BRACONIDAE TÜRLERİ HAKKINDA ÖN ÇALIŞMA

Mehmet Gökhan YILDIZ¹
Özlem ÇETİN ERDOĞAN²

ÖZET

Günümüz modern tarımında karşılaşılan sorunlardan bir tanesi tarım zararlısı böceklerdir. Biyolojik mücadele tarım zararlısı böceklerle olan mücadelede önemli bir yer tutar. Özellikle 2. Dünya savaşı sonrasında kimyasal madde kullanımı sonrası oluşan yan etkiler sebebiyle biyolojik mücadele daha da önemli hale gelmiştir. Biyolojik mücadele için hangi bitki, hangi konak ve hangi parasitoid sorularının cevabı bilinmelidir.

Parasitoidler, konak ve parasitoid ilişkisi açısından değerlendirildiğinde idiobiont ve koinobiont olarak sınıflandırılabilir. İdiobiont parasitoidler genellikle yumurta ve pupa gibi hareketsiz bir konağı paralyze edecek salgılar salgılayarak konağın beslenmesini ve büyümesini engellerler. Koinobiont parasitoidler ise idiobiont parasitoidlerin aksine konağın gelişimini sürdürüp çoğu zaman pupa ve hatta yetişkin olana kadar konağı öldürmezler.

Hymenoptera takımının Braconidae familyası biyolojik mücadelede kullanılan parasitoid türler açısından çok zengindir. Braconidae familyasının bilinen tür sayısı 15000 civarında olup dünya faunasının 40000 civarında olduğu düşünülmektedir.

Türkiye Braconidae familyası ile ilgili çalışmalar son yıllarda hız kazanmış olmakla birlikte çalışmaların çoğunluğu faunistik amaçlıdır. Ülkemizde Braconidae familyası 30 alt familyaya ait 1492 türle temsil edilmektedir.

Bu çalışma, Braconidae familyasının genel özelliklerini, ülkemizdeki tür sayılarını ve saptanan bireylerin parasitoid oldukları konak türleri belirlemek amacıyla hazırlanmış literatur taramasına dayalı bir ön çalışmadır.

Anahtar Kelimeler: Parazitoid, Braconidae, Konak, Biyolojik Mücadele

¹Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji AnaBilim Dalı, mgvildiz@hotmail.com, ORCID: [0009-0004-5555-4921](https://orcid.org/0009-0004-5555-4921)

²Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji AnaBilim Dalı, ozlemerdogan@trakya.edu.tr, ORCID: [0000-0001-6465-4060](https://orcid.org/0000-0001-6465-4060)

CEBİR ÖĞRETİMİNDE İLETİŞİMİN MATEMATİKSEL MODELLEMESİ

Rana KAŞDAŞ¹
Mustafa ÖZKAN²

ÖZET

Bilginin iletimi veya depolanması için hata düzelten kodlar teorisi ile bilginin ham haline yapılan eklemelerin ele alındığı temel bilgi iletim kanalı hazırlanmıştır. Bu kanalda iletişimin hangi aşamalarda alıcıya ulaştırıldığı örnekler üzerinden sunulmuştur. Bu çalışma cebir öğretimi ile ilişkilendirilecek farklı sonuçlar ve yorumlar kazandırılmıştır.

İletim esnasında oluşan hatalara yer verilmiş ve sonrasında düzeltilebilmesi için çalışmalar gösterilmiştir.

Dekodlama metodu anlatılmış ve yapılan hataların tespiti düzeltimi sağlanmıştır.

İletim kanalı boyunca yapılan tam bu çalışmalar, iyileştirmeler ve düzenlemeler cebir öğretimindeki hataların tespiti için sonuçlar ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İletişimin matematiksel modellemesi, cebir, cebir öğretimi, dekodlama

¹ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Hesaplamalı Bilimler Anabilim Dalı, habibekasdas01@outlook.com, ORCID: 0009-0003-0852-997X

² Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, mustafaozkan@trakya.edu.tr, ORCID:0000-0001-7398-8564

DEVİRLİ DNA KODLARIN UYGULAMALARI

Elif BIYIKLI¹
Şevval ACER²
Mustafa ÖZKAN³

ÖZET

Çalışma kapsamında genel olarak kodlama teorisinin matematiksel yapılar ile ilişkisinden faydalanılarak canlılara ait genetik özelliklerin iletimini sağlayan DNA zincirindeki baz dizilimlerine karşılık gelen uygun belirli kodlar oluşturulmuştur. Bunun için sonlu halkalar, devirli kodlar gibi bazı temel kavramlara yer verilmiştir. Sonrasında devirli kodların, devirli DNA kodlar ile ilişkilerine yer verilmiştir. DNA zincirindeki baz dizilimlerine karşılık gelecek uygun kodlar oluşturularak DNA bazları ile tam eşleşebilen halka yapıları tanımlanmıştır.

DNA sayesinde canlı türlerine ait ayırt edici özellikler uzun süre saklanarak gelecek nesillere aktarımı ile kodlama teorisi ilişkilendirilerek, bilgilerin sanal ortamda uzun süre bozulmadan saklanabilmesi için fırsat sunumundan bahsedilmiştir.

R halkası üzerinde bir C devirli kodunu tanımlayarak bu kodu üreten ideal yapısı verilerek R halkası üzerinde DNA kod elde etmek için devirli kodlar tanımlanmıştır. Sonlu halkalarda tanımlanan devirli kodlar ve Gray dönüşümlerinden yararlanarak devirli DNA kodların tanımlaması yapılmış, yeni devirli DNA kod örnekleri sunulmuştur. Adenin (A), guanin (G), sitozin (C) ve timin (T) bazlarından A, G, C ve T ye karşı getirilen cebirsel kavramlar ile ilişkisi sunulmuştur. R halkası üzerinde $x_i \in \{A, T, G, C\}$ olacak şekilde n uzunluğunda $(x_0, x_1, x_2, \dots, x_{n-1})$ DNA kod sözcüğü tanımlayarak kodların Gray dönüşümlerinden faydalanarak optimal ikili lineer kodlar elde edilmiştir. DNA'da bulunan genler ile sonlu halkalardaki kod sözcükleri eşleştirilerek hata düzelten kodlar arasındaki ilişkilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kodlama Teorisi, Devirli Kodlar, Devirli DNA Kodlar, Sonlu Halkalar

¹ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Hesaplamalı Bilimler Ana Bilim Dalı, elifbiyikli23@gmail.com, ORCID: 0009-0007-9844-0344

² Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Hesaplamalı Bilimler Ana Bilim Dalı, sevvalacer@icloud.com, ORCID: 0009-0003-6024-6635

³ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Hesaplamalı Bilimler Ana Bilim Dalı, mustafaozkan@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7398-8564

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE Y KROMOZOMU VE KLİNİK TANIDAKİ ÖNEMİ

Drenushe ZHURI¹
Sinem YALÇINTEPE²
Hakan GÜRKAN³

ÖZET

Evrimsel süreç boyunca diğer kromozomların yanı sıra Y kromozomu gizemini korumuştur. İnsan genomunu oluşturan 46 kromozomdan biri olan ve sadece babadan aktarılan bu kromozom, boyut bakımından diğer kromozomlardan daha küçüktür ve gen içeriği daha azdır. Y kromozomunda bulunan genlerin birçoğunun X kromozomu üzerinde homologu bulunmamaktadır. Bilim insanları 1990 yılında yaptıkları genetik çalışmalar sonucunda Y kromozomu üzerinde bulunan erkek cinsiyetini belirleyen SRY genini keşfetmişlerdir. SRY geni testislerin gelişmesini, sperm ve testosteron hormonu üretimini tetikleyen en önemli genlerden birisidir. Dolayısıyla erkek cinsiyetin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır.

İnsan genom projesinin 2003 yılında tamamlanması ile bu gizemin bir kısmı çözülsün de halen araştırılması gereken noktalar vardır. Bilim insanlarının gerçekleştirdikleri ve çığır açan bir diğer çalışma ise 2023 yılının Ağustos ayında bilim dünyası ile paylaşılmıştır. Y kromozomunun tam kataloğu ve gen organizasyonu ilk kez bu çalışmada açıklanmıştır.

Öte yandan bilimsel çalışmalarla Y kromozomunun araştırılması klinik tanındaki önemini de artırmaktadır. Çalışmamızda Trakya Üniversitesi Hastanesi Tıbbi Genetik Anabilim Dalı Genetik Hastalıklar Değerlendirme Merkezine 2020-2023 yılları arasında erkek infertilitesi ön tanısı ile müracaat eden ve kromozom analizinde patoloji saptanmayan toplam 341 olgunun Y kromozom mikrolelesyon analizi yapılmıştır. Çalışmada ayrıca Y kromozomu üzerinde haritalanmış olan azoospermi ilişkili faktör bölgelerini (AZFa, AZFb, AZFc ve AZFd) içeren 19 spesifik bölge mikrolelesyonlar açısından araştırılmıştır.

Olgulardan alınan periferik venöz kan örneğinden kullanılan kitin protokolüne uygun olarak genomik DNA elde edilmiş ve kalite kontrolü Nanodrop cihazı ile yapılmıştır. Genetek GT AZFscreen kiti kullanılarak multiplex PCR yapılmıştır. PCR örneklerinde 3500 Sanger dizileme cihazı kullanılarak fragment analizi gerçekleştirilmiş ve Genemapper v0.5 yazılım programı kullanılarak analizleri yapılmıştır.

Çalışmaya dahil edilen 341 olgunun 30'unda (8.79%) Y kromozom mikrolelesyonu saptanmıştır. 30 olgunun 22'sinde kısmi AZFc mikrolelesyonu, 5 olguda AZFb ve AZFc bölgelerinin mikrolelesyonu, 1 olguda AZFc ve AZFd mikrolelesyonu ve diğer 1 olguda ise AZFb, AZFc ve AZFd bölgelerinin mikrolelesyonu saptanmıştır. Bir olguda ise SRY geninde delesyon saptanmıştır.

Sitogenetik ve moleküler genetik çalışmalar, hastalıkların teşhis ve tedavisinde büyük öneme sahiptir. İnfertil erkek hastalarda AZF mikrolelesyonlarının belirlenmesi tedavi planlamasında özellikle mikroTESE girişimsel işlemine karar vermede birincil önceliktir.

Anahtar Kelimeler: Y mikrolelesyonu, erkek infertilitesi, AZF, moleküler, genetik

¹ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoteknoloji ve Genetik Anabilim Dalı, drenushezhuri1@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8370-1990

² Trakya Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Genetik Anabilim Dalı, sinemyalcintepe@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8557-8885

³ Trakya Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Genetik Anabilim Dalı, hakangurkan@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8967-6124

**ZATÜRRE HASTALIĞININ DERİN ÖĞRENME YÖNTEMLERİ İLE TESPİTİNDE
EPOCH DEĞERİNİN MODEL BAŞARISINA ETKİSİ****Yaren ÖZSOY¹****Deniz TAŞKIN²****ÖZET**

Hastalıklar arasında önemli bir yere sahip olan zatürre hastalığı derin öğrenme yöntemleri kullanılarak tespit edilebilmektedir. Bu çalışmada kullanılan veriler açık kaynaklı olarak elde edilmiştir. Veriler anonim olarak kullanılmış olup üzerlerinde bir değişiklik yapılmamıştır. Veri setinde yer alan veriler train, test ve val olmak üzere 3 bölüme ayrılmıştır. Bu klasörler içerisindeki veriler Normal ve Pneumonia olarak etiketlenmiştir. Normal olarak etiketlenmiş veriler zatürre hastalığına sahip olmayan insanların röntgenlerinden oluşurken, pneumonia olarak etiketlenmiş veriler zatürre hastalığına sahip olan insanların verilerinden oluşmaktadır. Train dosyasında 5216 veri, test dosyasında 624 veri ve val dosyasında 24 veri bulunmaktadır. Veriler derin öğrenme modeli ile eğitilmiştir. Kullanılan modelde aktivasyon işlemi için ReLu aktivasyon fonksiyonu kullanılmış olup son aktivasyon katmanında ise sigmoid aktivasyon fonksiyonu kullanılmıştır. Havuzlama katmanında ise maksimum havuzlama işlemi gerçekleştirilmiştir. Derin öğrenme modellerinde kullanılan katmanlar ve hiperparametreler modellerin performanslarını etkilemektedir. Bu çalışmada hiperparametrelerin etkileri gösterilmektedir. Kullanılan hiperparametrelere örnek olarak epoch değeri kullanılmıştır. Modellerin performanslarını değerlendirmek amacıyla doğruluk, kesinlik ve recall değerleri elde edilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre epoch değeri 5 ve batch size 100 olarak ayarlandığında doğruluk değeri 0.8097, kesinlik değeri 0.9965 ve recall değeri 0.7957 olarak elde edilmişken epoch değeri 10 olarak ayarlandığında doğruluk değeri 0.7909, kesinlik değeri 0.9779 ve recall değeri 0.7881 olarak elde edilmiştir. Bu performans değerlendirme ölçütlerine bakıldığında modelin başarısında epoch değerinin etkisi olduğu sonucunda varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: derin öğrenme, epoch, hiperparametre

¹ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar Mühendisliği Anabilim Dalı, yarenozsoy1@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0811-5748

² Trakya Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, deniztaskin@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7374-8165

MİKROENKAPSÜLE ARONIA (ARONIA MELANOCARPA L) VE EKSTRAKTIN YÜKSEK YAĞLI DİYET İLE BESLENEN SIÇANLARIN KARACİĞER DOKULARININ HİSTOPATOLOJİSİ ÜZERİNE ETKİSİ***Serim Tuna KOÇ¹****Onur ERSOY²****Süleyman KÖK³****ÖZET**

Bu çalışmanın amacı mikroenkapsüle Aronya (*Aronia Melanocarpa*) ve ekstraktının yüksek yağlı diyet ile beslenen sıçanların karaciğer dokularının histopatolojisi üzerindeki etkisini değerlendirmektir. Çalışmamızda, 10 haftalık 42 adet erkek Sprague-Dawley cinsi sıçan kullanılmıştır. Sıçanlar her bir deney grubunda 7'şer hayvan olmak üzere toplam 6 gruba ayrılmıştır. Deney grupları, 1- Kontrol (standart yem), 2- Yüksek yağlı diyet 3- Yüksek yağlı diyet + 400 mg/kg aronya ekstraktı 4- Yüksek yağlı diyet + 200 mg/kg aronya ekstraktı 5- Yüksek yağlı diyet + 400 mg/kg aronya mikroenkapsüle 6- Yüksek yağlı diyet + 200 mg/kg aronya mikroenkapsüle verilen gruplar şeklinde oluşturulmuştur. Onuncu haftadan 20 haftalık oluncaya kadar sıçanlar (kontrol grubu hariç) yüksek yağlı diyet ile beslenmiştir. 10 haftanın sonunda (20 haftalık sıçanlara) 6 hafta süre boyunca yüksek yağlı diyetle ek olarak aronya ekstraktı ve enkapsüle edilmiş formu oral gavaj yolu ile uygulanmıştır. Deney sonunda sakrifiye edilen sıçanların karaciğer doku örnekleri, %10 nötral tamponlu formalin ile fiks edilip, doku takibinin ardından parafin bloklar elde edilmiştir. Dokuların histolojik olarak değerlendirilebilmesi için Hematoksilen- Eosin (H-E) boyası kullanılmıştır. Tüm grupların H-E boyanan preparatları, mikroskopta incelenerek, farklı büyütmelerde fotoğrafları çekilmiştir. Normal doku histolojisi ile karaciğer dokusunda meydana gelebilecek steatosis, portal inflamasyon, hepatosit balonlaşması gibi anormal değişiklikler ve normal doku histolojisi değerlendirilmiştir. Standart diyet ile beslenen sıçan karaciğer dokuları normal histolojik yapısında izlenmiştir. Yüksek yağlı diyet ile beslenen karaciğer dokularında portal alanda az oranda inflamasyon bulgularına rastlanmıştır. Fakat yüksek yağlı diyetin etkisine bağlı olarak karaciğerde yüksek oranda mikrosteatoz ve orta düzeyde makrosteatoz bulguları tespit edilmiştir. Kontrol grubu ile karşılaştırıldığında karaciğer hasar skoru bu grupta yüksek bulunmuştur ($P<0,001$). Enkapsüle edilmiş 200 mg/kg ve 400 mg/kg aronya ekstraktı verilmiş sıçanların karaciğer bulguları incelendiğinde, yüksek yağlı diyet grubuna benzer bulgular elde edilmiştir (sırasıyla $P=0,988$, $P=0,953$). İntragastrik yoldan verilen 200 mg/kg ve 400 mg/kg aronya ekstraktı grupların karaciğer skorları yüksek yağlı diyet grubuyla karşılaştırıldığında, istatistiksel olarak anlamlı bir azalma tespit edilmiştir (her iki grup için $P<0,001$). Sadece intragastrik olarak 400 mg/kg verilen grupta, standart diyetle beslenen kontrol grubuna benzer morfoloji tespit edilmiştir. Bu grupta karaciğer skorunda mikro ve makrosteatoz bulgularının azaldığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Karaciğer, Yüksek yağlı diyet, Aronya, Enkapsülasyon, Histopatoloji

*Bu çalışma Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu tarafından desteklenmiştir (Proje numarası: TUBAP-2022/190).

¹ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoteknoloji ve Genetik Anabilim Dalı stunakoc@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-6216-6351

² Trakya Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, onurersoy@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9829-7903

³ Trakya Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi Genetik ve Biyomühendislik Bölümü, skok@trakya.edu.tr, ORCID :0000-0002-9677-3571

ULTRAFİLTRASYON MEMBRANLARINDA KİRLENME ANALİZLERİ: BERRAK MEYVE SUYU ÜRETİMİNDE UYGULAMALARI

Ayşe Seda APAYDIN¹
Pelin ONSEKİZOĞLU BAĞCI²

ÖZET

Meyve suları değerli besin içeriklerine sahip olduklarından dünyada en çok ticareti yapılan gıda ürünlerinden biridir. Berrak meyve suyu üretiminde en önemli işlem basamaklarından biri olan berraklaştırma işlemi sayesinde duru, parlak, düşük viskoziteli ve daha stabil bir ürün üretilmektedir. Ancak geleneksel olarak berraklaştırma işlemi flokülant kullanımını gerektirmekte ve uzun işlem sürelerine gereksinim duyulmaktadır. Bu çalışmada, berrak meyve suyu üretiminde geleneksel berraklaştırma yardımcı maddeleri kullanımına duyulan gereksinimi ortadan kaldıran ultrafiltrasyon (UF) teknolojisinin kullanım potansiyeli ve UF sistem performansını olumsuz yönde etkileyen en önemli etken olan “membran kirlenmesi” hakkında bilgi verilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada, membranların kirlenme karakterizasyonuna yönelik araştırmalar ve geliştirilen modeller üzerinde durulacaktır. UF için genelde partikül adsorpsiyonu ve partikül birikimi olarak iki çeşit kirlenmeden bahsedilmektedir. Ayrıca membranın gözenek boyutu ve katı partiküllerin boyutu arasındaki farka bağlı olarak kirlenme dört farklı mekanizma ile açıklanabilmektedir. Meyve sularının berraklaştırılmasında kullanılan UF membranlarındaki kirlilik analizlerinde literatürde en çok yararlanılan modeller Kirlenme İndeksi (FI), Seri Direnç (RIS) ve Field modelleri olarak belirlenmiştir. Kirlenme indeksi filtrasyon sırasında membran geçirgenliğindeki azalmayı temsil ederken seri direnç modeli ise akı düşüşünün membran direncine ek, tersinir ve tersinmez dirençlerden de kaynaklandığını belirtir. Field modeli de sabit basınçlı filtrasyonda sonlu uç (dead-end) mekanizmalarında kullanılan ampirik modelin, çapraz akış filtrasyonu için modifiye edilerek geliştirilmiş halidir. Membran yüzeyindeki kirliliğin oluşumunu etkileyen temel faktörler işleme parametreleri, beslemenin ve membran yüzeyinin özellikleri olarak sıralanabilmektedir. UF membranda gözlemlenen konsantrasyon polarizasyonu ile kek veya jel oluşumu gibi kirlilik tabakası transmembran basınç farkı, sıcaklık, besleme konsantrasyonu, teğetsel kayma hızı, ürün bileşimi, membran morfolojisi gibi faktörlere bağlı olmaktadır. UF sisteminin çalışma koşullarının optimizasyonu membran kirlenmesinin kontrolündeki önemini ve süreç performansının sürekliliğindeki rolünü önemli biçimde etkilemektedir. Membran yüzeyindeki kirliliğin önlenmesi için; hidrofilik veya pürüzsüz membranların kullanımı, yavaş veya yüksek sabit durumda permeat akısında çalışma, asimetrik veya seramik membranların tercihi, besleme konsantrasyonunun azaltılması ve transmembran basınç farkının küçültülmesi gibi yaklaşımların olumlu sonuçlar verebileceğine yönelik literatür verileri mevcuttur. Bunlara ek olarak UF öncesi uygulanan enzimle muamele gibi ön işlemler, filtrasyon performansını önemli ölçüde iyileştirilebilmektedir. Çapraz akışlı membran filtrasyon kullanımı da temel olarak elde edilen permeat akısını ve bu akının kararlılığına bağlı olarak membran sistemlerini ekonomik ve ticari açıdan olumlu etkilemektedir. Bahsedilen çalışma 2023/40 proje numaralı Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (TÜBAP) Koordinasyon Birimince desteklenmiştir. TÜBAP destekli proje kapsamında aronya suyunun ultrafiltrasyonu ile ilgili deneysel çalışmalar hakkında bilgi verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Meyve suyu, Berraklaştırma, Ultrafiltrasyon, Membran Kirlenmesi

¹ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Gıda Mühendisliği Anabilim Dalı, asedaapaydin@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0382-6441

² Prof. Dr. Trakya Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, pelinonsekizoglu@trakya.edu.tr

NEMLİ ORTAMDA ŞARTLANDIRILMIŞ PLA FİLAMENTLERİN 3B BASKI KALİTESİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Gökçen ŞAHİN¹
Hasan ÖZYILDIRIM²
Anıl ŞAHİN³

ÖZET

Üç boyutlu (3B) baskı teknolojisi 1980'lerde eklemeli üretim adıyla yeni bir endüstriyel üretim yöntemi olarak ortaya çıkmıştır. Buna göre 3B nesneleri gereksiz malzeme dolu bir bloktan çıkarmak (talaşlı imalat) yerine, nesne yoktan başlanarak ve malzeme katmanlar halinde eklenerek üretilir. Bu üretim şekli, mürekkep püskürtmeli yazıcılarda kullanılan benzer bir teknolojiye atıfta bulunarak 3B baskı olarak adlandırılmıştır. 3B baskı teknolojisi çok yönlü ve yenilikçi olmasının yanı sıra aynı zamanda üretim verimliliğini artırmak için yeni fırsatlar açmıştır. Mühendislik, imalat, havacılık, otomotiv, diş hekimliği, sağlık, eğitim, eğlence, mücevherat ve odyoloji gibi geniş bir kullanım alanına sahiptir. Ayrıca bir masaüstü 3B yazıcı maliyetinin hem bireysel kullanıcılar hem de endüstriyel kullanıcılar için karşılanabilir seviyede olması nedeni ile endüstriyel kullanımının yanı sıra birçok amatör kullanıcı iş veya hobi amaçlı olarak bu yazıcıları kullanmaktadır.

3B yazıcılarda ev kullanıcıları ve endüstriyel kullanıcılar tarafından kullanılan çeşitli filamentler mevcuttur. Bunlardan bazıları akrilonitril bütadien stiren (ABS), polilaktik asit (PLA), termoplastik poliüretan (TPU) ve özelleştirilmiş mühendislik plastikleri gibi malzemelerdir. Biyobozunur özelliği nedeniyle en çok tercih edilen filamentlerden biri olan PLA şeker kamışı, patates nişastası, mısır nişastası ve tapyoka kökleri gibi yenilenebilir kaynaklardan elde edilebilen bir termoplastiktir. Bu 3B baskı filamentleri diğer plastik malzemelere kıyasla çevre dostu bir malzemedir. PLA filamentleri yazdırma esnasında toksik koku üretmez, bu nedenle kapalı ortamlarda kullanımı güvenlidir.

PLA filamentin yazdırılması çok kolaydır ve nadiren sorunlara neden olur. PLA filamentlerde en çok karşılaşılan problem, nem, su, sıcaklık gibi çevresel şartlara maruz kalmaları ile baskı kalitelerindeki değişimlerdir. Baskı kalitesindeki değişimin belirlenmesinde pek çok parametre kullanılmaktadır. Bu parametrelerden biri de yüzey pürüzlülüklerinde meydana gelen değişimin ölçülmesidir. Baskı kalitesinin azalması ile beraber numune yüzeylerinin pürüzlülük değerleri artacaktır. Ayrıca bu durum, çekme dayanımlarını da etkilemektedir.

Bu çalışmada, nemli ortama maruz kalan filamentlerin baskı kalitesine etkilerinin incelenebilmesi için PLA filamentleri 25 °C sıcaklıktaki %80 bağıl nemli ortamda 5, 10, 15, 20 gün süreler ile şartlandırılmış ve bu filamentlerden ASTM D638-14 Tip I standardında kemik numuneler basılmıştır. Basılan bu numunelerin yüzey pürüzlülük değerleri belirlenmiş, çekme testi uygulanmış ve taramalı elektron mikroskobu (SEM) görüntüleri alınmıştır. Yapılan bu çalışmanın sonucunda nemli ortamda bekletme süresinin artması ile birlikte numune yüzey pürüzlülüklerinin arttığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: 3B baskı, PLA filament, Baskı kalitesi, Yüzey pürüzlülüğü

¹ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Uygulamalı Bilimler ve Teknoloji Anabilim Dalı, gokcensahin@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6606-7150

² Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı, hozyildirim@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8513-7713

³ Trakya Üniversitesi, Edirne Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Uçak Teknolojisi Bölümü, anilsahin@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2623-1195

AN APPLICATION OF DIATOM BASED SHANNON–WIENER DIVERSITY INDEX TO EVALUATE THE WATER QUALITY OF ERGENE RIVER BASIN**Neslihan YILMAZ¹****Begüm KURT²****Cem TOKATLI³****ABSTRACT**

The Ergene River, which is the most important tributary of Meriç River, is the most significant fluvial habitat for the Thrace Region of Türkiye. This significant ecosystem is being exposed to intensive pollution pressure by means of agricultural and industrial applications. Diatoms are one of the most important aquatic producer groups and they can be found in all the surface waters all the time. They have quick reactions to the changes in environmental variables. Therefore, the diatoms have been used to evaluate the environmental conditions in many countries as indicators of water pollution. The Shannon–Wiener Diversity Index (SWDI) is an important environmental quality assessment indicator that shows the combination of diversity, taxon richness, and community balance. High SWDI values indicate balanced communities in unpolluted ecosystems, while low values indicate community stress and negative environmental effects. In the current investigation water quality of Ergene River Basin was evaluated by using SWDI calculated by means of epipellic (EPP) diatom communities. For this purpose, EPP diatom samples were collected from the up-stream, mid-stream and down-stream of the Ergene River in autumn (rainy) season of 2018. As a result of this research, the order of the investigated locations in terms of SWDI values was found as follows: up-stream (2.11) > down-stream (1.58) > mid-stream (0.62). It was also determined that the up-mid-downstream of Ergene River were found to be "slightly contaminated", "highly contaminated" and "moderate contaminated" in terms of pollution levels, while they were found to be "moderate biodiversity", "very low biodiversity" and "low biodiversity" in terms of diversity levels, respectively.

Keywords: Ergene River Basin, Shannon–Wiener Diversity Index, Diatoms.

¹ Trakya University, Institute of Natural and Applied Science, Department of Biotechnology and Genetics, neslihan.yilmaz30@trakya.edu.tr, ORCID: 0009-0009-6846-653X

² Trakya University, Institute of Natural and Applied Science, Department of Biotechnology and Genetics, begumkurt72@trakya.edu.tr, ORCID: 0009-0004-3857-0938

³ Trakya University, Institute of Natural and Applied Sciences, Department of Biotechnology and Genetics, cemtokatli@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2080-7920

DEZENFEKTANLARIN TATLISU BALIKLARI ÜZERİNDEKİ AKUT ETKİLERİ

Kamile KÖKVER¹
Utku GÜNER²

ÖZET

Bu çalışmada dezenfektanların tatlı su balıkları üzerindeki akut toksik etkilerini tartışılmaktadır. Hidrojen peroksitin, özellikle mantar enfeksiyonlarına karşı etkili olan yumurta dezenfeksiyonu için yaygın olarak incelenen dezenfektanlardan biridir. Yapılan bir araştırmada, 15 dakika boyunca 500-1000 ppm dozlarında hidrojen peroksit maruz bırakılma, gökkuşağı alabalığı yumurtalarında *Saprolegnia parasitica* mantarı ile mücadelede en iyi sonuçları verdiğini göstermiştir. Bu çalışmada ayrıca enfeksiyonu önlemede dezenfeksiyonun önemini ve dezenfektanların su ekosistemleri üzerindeki zararlı etkilerini vurgulamaktadır. Yumurta dezenfeksiyonu için ozon tedavisinin, farklı ozon dozları ve çevresel koşullar gerektiren farklı türlerle çalışılmasından özetlenmiştir. Bu çalışma, farklı koşullar için uygun dezenfeksiyon standartlarını belirleme ihtiyacını vurgulamaktadır.

Yaygın olarak kullanılan sodyum Hipoklorit dezenfektanı *Oncorhynchus mykiss*, *Pimephales promelas*, *Lepomis macrochirus*, *Rhinichthys osculus*, *Acipenser transmontanus*, *Richardsonius balteatus*, *Notemigonus crysoleucas*, *Ictalurus punctatus*, *Menidia berillina*, *Hybognathus amarus* ve *Ameiurus nebulosus* türleri ile yapılan 96 saat süren çalışmalarda en yüksek LC₅₀ değeri 10 mg/l ile *Pimephales promelas* türüne aitken en düşük LC₅₀ değeri 0,0343 mg/l ile *Acipenser transmontanus* türüne aittir. Genel olarak değerlendirildiğin dezenfektanları tatlısu balıklarında akut toksisitesinin çok düşük dozlarda olduğu yüksek toksik etki gösterdiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dezenfektan, tatlısu balıkları, akut toksisite, kronik toksisite

¹ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, kamilekokver@trakya.edu.tr, ORCID: 0009-0007-8726-2036

² Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, uguner@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4135-2486

MEDİKAL ALANDA DERİN ÖĞRENME TEKNİKLERİ**Ayşe Melike İDİNAK¹****ÖZET**

Yapay sinir ağları mimarilerinde görüntü işleme, sınıflandırma ve bölümleme çok hızlı gelişen ve başarı elde eden bir alandır. Fakat medikal alan gibi birçok alanda kullanılan yöntemlerden en önemlisi anlamsal bölümlemedir. Anlamsal bölümleme, özerk araçlarda, biyomedikal görüntü teşhisi, coğrafi algılama, hassas tasarım, uydu görüntüleri ve uzaktan algılama gibi farklı alanlarda kullanılmaktadır. Bilindiği üzere kanser gibi birçok hastalığın önceden tespiti için anlamsal bölümleme çalışmaları çok önemlidir. Bu tür hastalıklarda insan gözü ile yapılan teşhislerde yanılma veya fark edememe gibi sorunlarla karşılaşabilmektedir. Bu nedenle derin öğrenme ağları bu alanda kullanılan en önemli yöntemlerdendir. Bunlardan en bilineni U-Net'dir. U-Net bir tür Evrişimsel Sinir Ağları (CNN) yaklaşımıdır. U-Net, konvansiyonel modellerden, mimari ve konvolüsyon nöral ağ katmanlarından oluşan piksel tabanlı görüntü segmentasyonu açısından başarılı bir model olmasına rağmen U-Net'teki kod çözücü ve kodlayıcı özellik haritaları arasında anlamsal bir boşluk oluşmaktadır. Bu nedenle U-Net yüksek ve düşük düzey özelliklerin basit bir şekilde birleştirilmesine ve piksellerin semantik sınıflandırmasına elverişli değildir. Buradan yola çıkılarak bu çalışmada, medikal alandaki görüntüler üzerinde kullanılan derin öğrenme algoritmalarının başarımlarının tespiti, bu zamana kadar bu alanda popüler olarak kullanılan öğrenme algoritmalarının neler olduğu, gelecekte neler yapılabileceği ve hangi algoritmaların medikal alanda daha performanslı olduğu konuları üzerinde durulmuştur. Derin öğrenme yöntemlerine her geçen zamanda yeni bir model eklenmektedir. Her eklenen model bir alanda daha iyi olmayı hedeflemektedir. Bununla birlikte, bu çalışmada medikal alanda başarımlı yüksek ve performanslı derin ağ aranmaktadır. Böylelikle hastalıkların doğru şekilde tespitine, erken tedaviye başlanabilmesine yarar sağlanması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: U-Net, CNNs, FCN, Derin Özlü Ağ, Tıbbi görüntüler

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar Mühendisliği Anabilim Dalı, aysemelikeyurtoglu@gmail.com, ORCID: 0009-0003-2541-7654

SAĞLIK BİLİMLERİ

TRAVAYDA DOĞUM AĞRISINI AZALTMAK İÇİN DOĞUM TOPU KULLANIMI**Fatma DÜNMEZ¹****ÖZET**

Doğum ağrısı çoğu gebe için önemli bir sorundur ve bu yüzden gebeleri doğum sırasında ağrı ile baş edebilmeleri için farklı yöntemleri ve pozisyonları kullanmaya teşvik etmek gerekmektedir. Doğum sırasında farklı doğum pozisyonlarının kullanımı annenin doğum ağrısını azaltabilir ve annenin olumlu bir doğum deneyimi yaşamasını sağlayabilir. Doğum ağrısı ile baş etmek için farmakolojik ve nonfarmakolojik yöntemler kullanılmaktadır. Nonfarmakolojik yöntemlerden biri olan doğum topu genellikle 55 cm veya 65 cm çapında, şişirilebilir plastik özellikte büyük bir toptur. Doğum topu aynı zamanda Swiss topu, bobath topu, spor topu, doğum topu, prana topu, pezzi topu ve egzersiz topları gibi değişik isimlerde de bilinmektedir. Doğum toplarının çeşitli şekil ve boyutları bulunmaktadır (İsviçre topu, fasulye şekli, fıstık şekli gibi). Kadınların üzerine oturarak veya yaslanarak egzersiz yapmasını sağlayan yumuşak bir yüzeye sahiptir. Doğum topu düşük maliyetli olmasının yanı sıra pelvik dengenin sağlanmasına ve farklı pozisyonların benimsenmesine olanak tanımaktadır. Üstelik psikolojik açıdan da faydaları bulunmaktadır. Doğum topunda egzersiz yapma gebeye hareket özgürlüğü sağlayarak gebenin doğum sürecine aktif katılımını sağlamakta ve sonuç olarak bebeğin rotasyonunu ve inişini kolaylaştırmaktadır. Ayrıca doğum topu veya yatak üzerinde oturma pelvisteki iskial tüberositlerde basınç oluşturmaktadır. Oluşan bu basınç sonucu pelvisin transvers çapı %30 oranında artmaktadır. Doğum topu, bebeğin rotasyonunu sağlayarak doğum sürecini hızlandırmaktadır. Doğum topu kullanımı kadınların doğum ağrısı algısını azaltmada etkili ve güvenli bir yöntemdir. Doğum sırasında doğum topu kullanımıyla ilgili yapılan meta-analiz çalışmalarında, doğum topunun doğum ağrısını azalttığı sonucuna ulaşılmıştır. Doğum topu ile ilgili yapılan diğer çalışmalarda da doğum topunun doğum ağrısını azalttığı gözlenmiştir. Sonuç olarak, literatürde doğum topu kullanımının doğum ağrısını azaltmada etkili bir yöntem olduğu görülmüştür. Bu çalışma ile yerli ve yabancı literatür taraması yapılarak doğum ağrısını azaltmak için kullanılan doğum topunun özellikleri ve faydaları hakkında bilgi vermek amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Doğum ağrısı, doğum pozisyonları, doğum topu

¹İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ebelik ABD, fatma_donmz@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-3171-5546

**TEKNOSTRES KAVRAMINA SAĞLIK ÇALIŞANLARI PERSPEKTİFİNDEN
BAKIŞ****Melek YALÇIN ARSLAN¹****ÖZET**

Teknostres kavramı bireylerde yeni teknolojinin getirilerine karşı adaptasyon sağlanamaması sonucu ortaya çıkan, fizyolojik ve psikolojik olumsuzluklara neden olan bir stres durumudur. Bilgi İletişim Teknolojilerinin sağlık alanındaki yeri ve öneminin her geçen gün arttığı bilinmektedir. Yakın geçmişte yaşanan Covid-19 salgını ve karantina süreciyle birlikte sağlık hizmetlerinde özellikle e-sağlık, tele-sağlık ve mobil sağlık gibi uygulamalarla dijitale geçiş ivme kazanmıştır. Yakın gelecekte yapay zeka uygulamaları, robotlar ve giyilebilir teknolojilerin kronik hastalıklardan geriatrik bakıma kadar birçok alanda hasta bakımında daha fazla yer alması beklenmektedir. Bunun yanı sıra Sağlık Bakanlığı ile koordineli olarak yürütülen akreditasyon çalışmalarında sağlık kurumlarının teknoloji kullanım durumları incelenerek dijitalleşme seviyeleri denetlenmektedir.

Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin devreye girmesiyle her ne kadar kurumsal verimlilik, örgütsel etkinlik, zaman, iletişim kolaylığı, maliyet, kalite ve inovasyon gibi konularda olumlu ilerlemeler yaşandığı ileri sürülse de sağlık çalışanları bu durumdan olumsuz olarak etkilenebilmektedir. Sağlık çalışanları yeni teknolojilerin beraberinde getirdiği karmaşıklık, belirsizlik, aşırı bilgi yüklemesi, iş yükünün artması, yorgunluk, kaygı, stres, motivasyon eksikliği ve presentizm gibi istenmedik durumlarla karşı karşıya kalabilmektedir. Teknostresin bu olumsuz çıktıları sağlık profesyonellerinin sağlığını başta fiziksel, psikolojik ve sosyal olmak üzere birçok açıdan etkileyerek ciddi sonuçlar doğurabilmektedir. Yapılan birçok bilimsel çalışma ile sağlık çalışanlarının bireysel özelliklerinin teknolojiye hazırbulunuşluk ve teknostres düzeyleri üzerindeki etkisine dikkat çekilmektedir.

Kurumlar tarafından sunulan sağlık bilgi teknolojilerinin sağlık çalışanları tarafından kabul görmesi son derece önemlidir. Yeni teknolojilerin sunacağı avantajlar sağlık kullanıcılarında direnç oluşması durumunda bir süre sonra dezavantaja dönüşebilmektedir.

Sağlık alanında teknolojinin güncelliğini her daim koruyacağı düşünüldüğünde teknostresin olumsuz etkilerinin azaltılmasına yönelik somut adımların atılması gerekliliği kaçınılmazdır. Kurum yöneticilerinin teknostresin farkında olmaları ve sağlık profesyonellerinin bireysel başetme farklılıklarını göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Dijital dönüşüm süreci içinde yer alan sağlık çalışanları bu süreçte yalnız bırakılmamalı, konu ile ilgili eğitimler verilmeli, adaptasyon sağlamalarını arttırıcı kurumsal stratejiler oluşturularak teknostresi azaltıcı önlemler alınmalıdır. Bu derleme ile teknostresin sağlık çalışanları üzerindeki etkilerine dikkat çekmek, farkındalığı arttırmak ve çözüme yönelik öneriler sunmak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık çalışanları, teknostres, sağlıkta dijitalleşme, sağlık teknolojileri, sağlıkta modern teknoloji

¹ Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik ABD, Doktora Öğrencisi, melekyalcinarslan@trakya.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-6277-3337>

VALSALVA MANEVRASI

Özge BOZER¹
Cüneyt BOZER²

ÖZET

AMAÇ: Gönüllü olarak kapalı hava yoluna karşı zorlu nefes verme Valsalva manevrası olarak adlandırılır. Bu derlemede Valsalva manevrasındaki fazlardan elde edilen kardiyak otonom düzenlenmeye ilişkin verilerin saptanması ve fizyolojisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

ÖNEM: Günlük hayatta üfleme müzik aleti çalma, defekasyon gibi süreçler olarak karşımıza çıkan Valsalva manevrası klinikte supraventriküler taşikardi tanı ve tedavisi, kalp yetmezliği ve sol ventrikül disfonksiyonu tanısında kullanılması ile bilinir. Kısaca kapalı hava yoluna karşı 15 saniye süre ile 40 mmHg üfleme basıncının sürdürülmesi olarak tanımlanabilecek manevranın başlaması ile toraks içi basınç hızla artar, kan basıncı yükselir, kalp hızı kısa süreliğine düşer. Daha sonra venöz geri dönüş azalır, kan basıncında hızlı düşmeye yanıt olarak refleks taşikardi görülür. Üfleme sona erdiğinde toraks içi basınç azalır venöz geri dönüş artar ve Frank-Starling yasası gereği kalp geri dönen kanın tamamını periferik pompalar ve kalp debisi artışı ile kan basıncı artar. Manevra bittiğinde bu hızlı kan basıncı artışı yanıtı refleks bradikardi yanıtı ile sonlanmış olur. Supraventriküler taşikardide tedavi olarak kullanılması bu refleks bradikardi yanıtı oluşumu ile açıklansa da bu kısa süreli düzenlenme sürecinin arka planında karmaşık bir fizyolojik mekanizma rol oynar. Aort kavsi ve karotid sinüsünde bulunan kan damarlarındaki gerime duyarlı baroreseptörler bu süreçte önemli rol oynar. Kan basıncında azalma baroreseptörlerde ateşleme oranını artırınca afferent uyarılar beyin sapında nucleus tractus solitarius'a iletilir, kardiyovasküler düzenleme merkezi buradan aldığı bilgi doğrultusunda efferent uyarılarını kalbe ve kan damarlarına gönderir ve sonucunda kalbin ve kan damarlarının sempatik aktivitesi artırılır, kalbin parasempatik aktivitesi azaltılır. Böylece kalp debisi ve total periferik direnç artırılır, kan basıncı hızlıca yükseltilerek alışılan düzeye döndürülür. Azalmış kardiyak parasempatik aktivitenin de eklenmesiyle refleks taşikardi oluşur. Kan basıncında yükselme bu sürecin tam tersi etkilere neden olur. Valsalva manevrası kan basıncının hızlı azalma ve artma ataklarına hızlı negatif geri bildirim yanıtlarını içerir ve dört fazda incelenir. Her fazdan elde edilen çeşitli veriler kardiyak otonom düzenlenme hakkında nicel veriler verir. Böylece bir kardiyak otonom stres testi olarak Valsalva manevrası, kardiyovasküler olaylara zemin hazırlayan faktörlerin erken saptanması ve buna yönelik koruyucu yaklaşımların günlük hayata entegre edilmesiyle hastalıkların ortaya çıkmasını önlenmesine katkı sağlama potansiyeli açısından oldukça önemli bir testtir.

YÖNTEM: Web of Science, Scopus, Pubmed, Google Scholar, Cochrane Library veri tabanlarından "Valsalva manevrası", "kardiyak otonom kontrol", "kardiyak otonom stres testleri" "barorefleksi", "barorefleksi duyarlılığı" arama terimleri kullanılarak 2023 tarihine kadar tüm makaleler makale tipi, tarihi, dili ya da ulaşılabilir oluşu gibi kısıtlamalar yapılmadan incelendi. Toplamda 42 makaleye ulaşıldı ve sonrasında bu makalelerin gösterdiği kaynaklar incelendi.

SONUÇ: Kardiyovasküler hastalıklar ortaya çıkmadan kardiyak otonom kontrolde bozulmalar meydana gelir. Sempatik aktivasyon ve parasempatik baskılanma bu hastalıklara zemin hazırlayan en önemli mekanizmalardan biridir. Yapılacak çalışmalarda Valsalva manevrasından elde edilen verilerin araştırılması, çeşitlendirilmesi ve yorumlanması kardiyovasküler hastalıkları önleme potansiyeli açısından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Valsalva manevrası, kardiyak otonom kontrol, barorefleksi, barorefleksi duyarlılığı

¹ Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Fizyoloji Anabilim Dalı, e-posta: ozgebozer@trakya.edu.tr, ORCID:0000-0002-0490-0757.

² Trakya Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anatomi Anabilim Dalı, e-posta: cuneytbozer@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2001-6056.

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÇEVRE SORUNLARINA YÖNELİK
DAVRANIŞLARI: LİTERATÜR İNCELEME****Özge TAŞTEKİN¹
Kübra İNCİRKUŞ²****ÖZET**

Çevre; insanın dışında olan her şey ve onu etkileyen tüm durumlar şeklinde tanımlanabilmektedir. Çevredeki olumlu ya da olumsuz her değişim, çevre ile etkileşim halinde olan tüm canlıları ve dolayısıyla da insanları etkilemektedir. Tüm dünyanın yanı sıra, Türkiye’de de nüfus artışı, sanayileşme, teknolojik gelişmeler, endüstrileşme, doğal kaynakların kullanımındaki hassasiyetin azalması gibi durumlar nedeniyle doğal çevre bozulmuş ve bu durum birçok sağlık sorununu beraberinde getirmiştir. Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre, 2016 yılındaküresel ölümlerin %24’ü değiştirilebilir çevresel risklerden kaynaklanmaktadır. Sürdürülebilir gelecek için çevre sorunlarının farkında olmak, bu sorunları önlemeye yönelik gerekli çalışmalarıplanlamak, bireysel olarak duyarlılığı ve uygun davranışdeğişimini sağlamakgerekmektedir. Çevre bilincinin oluşturulması ve farkındalığın harekete geçirilmesi konusunda üniversite öğrencilerine büyük görev düştüğü vurgulanmaktadır. Bu çalışmanın **amacı**; üniversite öğrencilerinin çevre sorunlarına yönelik davranışlarını ve bu davranışlara etki eden özellikler ile ilgili güncel literatürü incelemektir. Elde edilecek verilerin müfredat planlamaları ve gelecek araştırmalara yol göstermesi planlanmaktadır.

Yöntem: YÖK ulusal tez merkezi, Google akademik, Trakya Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı arama motorlarından 01-28 Eylül 2023 tarihleri arasında “üniversite öğrencisi”, “çevresel davranış”, “çevresel sağlık” anahtar kelimeleriyle tarama yapılmış ve elde edilen veriler incelenmiştir. İlgili tarihlerde erişime açık olan ve tam metnine ulaşılabiltüm veriler değerlendirmeye alınmıştır.

Bulgular: Tarama sonucunda 50çalışmaya ulaşılmış üniversite öğrencileri üzerinde olmayan 10 çalışma, çevresel davranış içermeyen 22 çalışma çıkarıldıktan sonra18 çalışmaverileri incelemeye dahil edilmiştir. Veriler doğrultusunda genel olarak öğrencilerin çevre davranışlarının;sınıf, çevreye olan duyarlılıkları, çevresel bilinç, çevresel tutumları, cinsiyetleri, yaşları, çevresel aktivitelere katılmaları, konuyla ilgili yazılı/görsel araçlaraerişim, ebeveyn eğitim durumu, çevreyle ilgili ders, seminer veya sosyal projeye dahil olma,doğada vakit geçirme, çevreyle ilgili haber ve bilgilere ulaşma, yaşanan yerden anlamlı olarak etkilendiği görülmektedir.

Sonuç: Üniversitelerde öğrencilerin çevreyle ilgili sorumluluk almaları için, çevreyle ilgili derslerin, seminerlerin ve sosyal sorumluluk projelerin artırılması ve öğrencilerin katılımının desteklenmesi son derece önemlidir. Özellikle üniversitelerinin ilk yıllarında olan öğrencilerin bu etkinliklere aktif şekilde katılmaları teşvik edilmeli, okul müfredatlarına eklenecek çevreyle ilgili derslerde çevreyi korumaya yönelik film ve belgesel etkinliklerinin artırılıp yaygınlaştırılmasının üniversite öğrencilerinin çevresel davranışları üzerinde olumlu etkileyeceği, cinsiyete dayalı farklılığı veya diğerdeğişkenlerinçevreseldavranışlara olan etkisini belirlemeye yönelik altta yatan nedenleri inceleyecek ileri araştırmalarönerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çevre, çevresel davranış, üniversite öğrencileri

¹Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik, ozgetstkn2@gmail.com, ORCID:0000-0002-4182-0748

²Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik, kubraincirkus@akd.trakya.edu.tr, ORCID:0000-0002-1721-7236

GORDON’UN FONKSİYONEL SAĞLIK ÖRÜNTÜLERİ MODELİNE GÖRE AKUT BÖBREK HASTALIĞI GELİŞEN BİREYİN HEMŞİRELİK BAKIMI: OLGU SUNUMU

Pınar ERDUĞAN¹
Zeliha MAYDA²
Özlem ÖZDEMİR³

ÖZET

Giriş: Akut böbrek hasarı, böbrekte oluşan ani fonksiyon kaybına bağlı olarak üre ve diğer azotlu atık ürünlerin atılamaması, hücre dışı sıvı hacmi ve elektrolit içeriğinin bozulmasıyla sonuçlanan klinik bir tablodur. Akut böbrek hasarı geri döndürülebilir klinik bir tablo olması nedeniyle erken tanınması, tedavi ve takibi önem taşımaktadır. Akut böbrek hasarı olan bireyde hemşirelik bakımının amaçları; akut böbrek hastalığına neden olan etiyolojik faktörleri belirlemek, belirtileri azaltmak, hastanın dengeli ve düzenli beslenmesini sağlamak, farmakolojik tedavinin etkilerini değerlendirmek, hastayı gelişebilecek olası komplikasyonlar açısından gözlemlemek ve holistik bir yaklaşımla hasta ve aileyi birlikte değerlendirmektir.

Amaç: Bu olgu sunumunda akut böbrek hastalığı olan bireyi Gordon’un Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri modeline göre değerlendirilerek, hemşirelik bakımını gerçekleştirmek amaçlandı.

Yöntem: Veriler Gordon’un Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri modeline göre 15-25 Ağustos 2023 tarihleri arasında hasta ile birebir görüşme yöntemi ile toplandı. Belirlenen hemşirelik tanılarına yönelik hemşirelik bakımı planlandı, uygulandı ve değerlendirildi.

Bulgular: Kolonoskopi işlem hazırlığı sonrası akut böbrek hastalığı gelişen 65 yaşındaki A.G. isimli hastanın Nefroloji kliniğinde izlemi sırasında Gordon’un Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modeli doğrultusunda ‘Düşme Riski, sıvı elektrolit dengesizliği, beslenmede değişiklik: beden gereksiniminden az beslenme, enfeksiyon riski, deri bütünlüğünde bozulma riski, kan glikozunda değişkenlik riski, konstipasyon riski, uyku düzeninde bozulma, bilgi eksikliği, anksiyete, yorgunluk, aile içi süreçlerin devamlılığında bozulma’ hemşirelik tanıları koyuldu ve bu tanımlara yönelik hemşirelik girişimleri uygulandı ve sonuçlar değerlendirildi.

Sonuç: Akut böbrek hastalığı ile nefroloji kliniğinde takip edilen hastada Gordon’un Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri modeline göre en fazla sorun tespit edilen alan ‘beslenme ve metabolik durum’ ile ‘kendini algılama’ alanı idi. Gordon’un Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modeli, olguyu bütüncül olarak ele alması nedeni ile akut böbrek hastalığı gelişen bireylerin bakım gereksinimlerinin belirlenmesinde ve hemşirelik girişimlerinin uygulanmasında kullanılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akut böbrek hastalığı, fonksiyonel sağlık örüntüleri, hemşirelik bakımı

¹ Hemş., Kırklareli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik ABD, 1228303003@ogr.klu.edu.tr , 0009-0009-1240-8461

² Hemş., Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği ABD, zelihamayda@trakya.edu.tr, 0000-0002-8175-5952

³ Dr. Öğr. Üyesi, Kırklareli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İç Hastalıkları Hemşireliği ABD, ozlem.ozdemir@klu.edu.tr ,0000-0002-3897-3890

POSTPARTUM DEPRESYON VE EBENİN ROLÜ**Selma DÜNMEZ¹****ÖZET**

Gebelik, doğum ve doğum sonrası dönemde, kadınlar psikiyatrik bozuklukların ortaya çıkması açısından risk altındadır. Bu bozukluklar içerisinde en yaygın olanlardan birisi de Postpartum Depresyondur (PPD). Postpartum Depresyon; genellikle doğumdan yaklaşık 1-3 hafta sonra başlar ancak doğumdan sonra 12. aya kadar da ortaya çıkabilir. Kadınların yaklaşık %6,5 ila %20,0'ında postpartum depresyon görülmektedir. Postpartum depresyonun etiyolojisi kesin olarak bilinmemektedir ancak fizyopatolojisinin, biyolojik etmenler (immünolojik sistem, hipotalamik-hipofiz-adrenal eksen (HPA), laktojenik hormonlar gibi.) ve diğer risk faktörleri (genetik faktörler, nörotransmitter, epigenetik faktörler, nöroinflamatuvar mekanizmalar vs.) ile ilişki olduğu düşünülmektedir. Depresyon öyküsü veya psikiyatrik hastalık öyküsü, eş ve sosyal destek eksikliği, şiddet ve istismar, stresli yaşam, travmatik doğum deneyimi yaşama, düşük eğitim düzeyi, düşük sosyoekonomik durum ve gebelik veya doğum sırasındaki komplikasyonlar en önemli risk faktörleri arasında yer almaktadır. Sosyoekonomik etkenler ve bebeğe bağlı olumsuz durumlarda PPD açısından önemlidir. Uykusuzluk veya aşırı uyku hali, konsantrasyon bozukluğu, yorgunluk, enerji kaybı, halsizlik, kilo kaybı veya kilo artışı, iştahta değişiklik (1 ayda %5 kilo değişikliği), kararsızlık, değersizlik veya suçluluk hissi, depresif ruh hali, intihar girişimi veya düşüncesi, anhedoni gibi semptomlara çok sık rastlanılmaktadır. Bazı semptomlar neredeyse her gün görülebilmektedir. Hastalığın teşhisi açısından semptomların dikkatli değerlendirilmesi gerekmektedir. Psikiyatrik hastalıkların teşhis ve tedavisindeki tüm gelişmelere rağmen PPD yanlış anlaşılakta veya doğru teşhis edilememektedir. Postpartum depresyonda anne ölümlerinin neredeyse %20,0'ı suisid kaynaklıdır. Bunun yanı sıra bebeğin bilişsel, davranışsal ve duygusal gelişimi de olumsuz etkilenmektedir. Amerikan Jinekoloji ve Obstetrik Derneği (ACOG), postpartum dönemde kadınların en geç 12 hafta içerisinde fiziksel, sosyal ve ruhsal yönden değerlendirilmesini önermektedir. Sağlık kuruluşlarında özellikle birinci basamakta hizmet veren ebeler postpartum depresyonun erken dönemde fark edilmesi veya önlenmesi konusunda önemli rol oynamaktadır. Gebe ve lohusa takipleri sırasında annenin fizyolojik değişimlerinin değerlendirilmesinin yanı sıra psikolojik açıdan da dikkatle değerlendirilmesi gerekmektedir. Postpartum depresyon açısından riskli grupta yer alan kadınlar için gerekli bilgilendirilme yapılmalı, duygularını ifade etme konusunda cesaretlendirilmeli, gerekli durumlarda erken teşhis ve tedavi için uygun sağlık kuruluşuna yönlendirilmesi sağlanmalıdır. Bunun yanı sıra anne ve fetüsün mortalite ve morbiditesinin yüksek olduğu Perinatoloji biriminde çalışan ebelerin kadınların bu zorlu süreçte gereken bakımı almalarını sağlaması, gebelik ve anneliğe uyum sürecinde destek olması, ruh sağlığının korunması ve bütünlüğüne yönelik kanıta dayalı uygulamaları bilmesi ve uygulaması gerekmektedir. Diğer yandan kadınların hem prenatal hem postnatal dönemde hastalığa dair duygu ve düşüncelerinin dinlenip endişe ve kaygılarının azaltılmasına yönelik bakım ve destek alması sağlanmalıdır. Çünkü yeterli sosyal destek varlığı, aile üyelerinin duygusal destek sağlaması ve sağlık profesyonelleri tarafından verilen bakım ve desteğin PPD'yi önlediği görülmüştür. Aynı zamanda yapılan çalışmalarda ebe yönetimindeki psiko-eğitimin PPD üzerine olumlu yönde etkisinin olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak postpartum depresyonun erken dönemde tespit edilmesinde ve kadınların gerekli bakım almalarının sağlanmasında ebeler önemli bir rol oynamaktadır. Bu kapsamda, literatürde var olan kaynak eserler etrafında ele alınan bu bildiri ile postpartum depresyon ve ebenin rollerini vurgulamak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ebe, Ebelik bakımı, Postpartum depresyon

¹İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ebelik ABD, selma_donmz@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-7733-7029

MEME KANSERİ TANISI ALAN VE KEMOTERAPİ UYGULANAN HASTALARIN YAŞAM KALİTESİNİN İNCELENMESİ**Yaren ÖZBEK¹,
Özgül EROL²****ÖZET**

Çalışmanın Amacı ve Önemi: Meme kanseri, dünyada 160 ülke ile, kadınlarda en sık görülen kanser türü olmaktadır. 2020 yılında dünyada 2,3 milyon kadına meme kanseri tanısı konmuş iken, 685.000 kadın ise bu hastalık sebebiyle yaşamını yitirmiştir. Ülkemizdeki verilere bakıldığında ise; 2018 yılı kanser istatistiklerine göre meme kanseri tüm yaş grubundaki kadınlarda %26 ile en sık görülen kanserdir. Ülkemiz için, tanı konulan her 4 kadın kanserinden birini meme kanseri oluşturmaktadır. Kemoterapi ise; meme kanserinin tüm evrelerinde sıklıkla kullanılan bir tedavi yöntemidir. Hemşirelik alanınday yaşam kalitesi; biyolojik, sosyokültürel ve psikososyal yönleriyle yaşamın esenliğini artırmaya dayanan bakım sağlama yaklaşımı olarak ifade edilmektedir. Literatüre bakıldığında hem kanserin kendi doğası hem de kemoterapi ve kemoterapiye bağlı ortaya çıkan semptomlar sebebiyle hastaların yaşam kalitesinin olumsuz yönde etkilendiği görülmektedir. Bu derlemenin amacı, meme kanseri tanısı alan ve kemoterapi uygulanan hastalarda yaşam kalitesinin incelenmesi ve hemşirelerin hastaların yaşam kalitelerini artırmak için uygulayabilecekleri girişimleri bildirmektir.

Yöntem: Bu derlemede Google Akademik, PubMed ve Web of Science veri tabanlarında memekanseri, kemoterapi, yaşam kalitesi ve hemşirelik anahtar kelimeleri ile 2010 yılından günümüze kadar yayınlanmış, tam metnine ulaşılabilen ve çalışmanın amacına uyan 32 araştırma ve 2 derleme olmak üzere 34 araştırma dahil edilmiştir.

Sonuçlar: İncelenen çalışmalardan elde edilen sonuçlara göre; kemoterapi uygulanan meme kanseri tanısı olan hastaların ağrı (özellikle de ileri evre ve metastazı olan hastalarda), uykusuzluk, yorgunluk, anksiyete, depresyon, bulantı, kusma, nefes darlığı, iştah kaybı, ishal, kabızlık, yetersizliği, beden imajında bozulma, kas gücü kaybı, fiziksel, rol, sosyal, bilişsel, duygusal ve cinsel işlevsellikte bozulmalar gibi semptomlar yaşadığı ve semptom kümesi daha yüksek olan hastaların yaşam kalitesinin olumsuz yönde etkilendiği bildirilmektedir. Bu hastaların tedavi ve bakım süreçlerinde sosyal destek yetersizliği yaşadıkları ve sosyoekonomik durumlarının kötüleştiği de saptanmıştır.

Hemşirelerin, hastaların yaşamının her yönüyle olumsuz etkileyerek yaşam kalitesini azaltan tanı ve tedavi süreçlerinde hastalara destekleyici yaklaşımlarda bulunmaları, sağlık ihtiyaçlarını değerlendirmeleri, öz bakım ve kemoterapinin yan etkilerine yönelik eğitimler vermeleri çok önemlidir. Aynı zamanda Tamamlayıcı ve Alternatif Tedavi (TAT) yaklaşımları arasında kullanılan başta bitkisel tedaviler olmak üzere, refleksoloji ve spiritüel yöntemlerin de hemşirelik bakım uygulamaları arasında değerlendirilmesi önerilmektedir. Ayrıca bulantı, iştahsızlık, yorgunluk, depresyon, uyku bozuklukları, baş dönmesi gibi semptomların azaltılması ve yaşam kalitesinin artırılması için C vitamini takviyesi kullanımı, direnç egzersizlerinin uygulanması, fiziksel aktivitenin artırılması, yoga, psikososyal müdahaleler ve kişiselleştirilmiş beslenme planı konularında hastaların bilgilendirilmeleri ve desteklenmeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, kemoterapi, meme kanseri, yaşam kalitesi

¹Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İç Hastalıkları Hemşireliği, yarenozbe16@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5902-9348

SOSYAL BİLİMLER

**KÜLTÜR VE KİMLİK BAĞLAMINDA ÇAMLICA'DAKİ ENİŞTEMİZ
ROMANINDA YEMEK VE SOFRA****Aleyna LAMBACI¹****ÖZET**

Yemek, insanın var olduğu andan itibaren hayatta kalabilmesi için yerine getirdiği temel ihtiyaçlardan biridir. İnsan, ilk dönemlerde yalnızca hayatta kalabilmek adına etrafında bulduğu her türlü bitkisel ve hayvansal gıdayı hatta leşi bile yemiştir. Ancak yüzyıllar içerisinde yemek yalnızca hayati işlev barındırmaktan çıkarak bir haz aracı, kültür yansıtıcısı olmuştur. Yemeğin yapılması için gerekli malzemenin bulunması, işlenmesi ve tüketilmesi toplumsal kurallar, coğrafi koşullar, dinî etkilerle şekillenmiştir. Bu doğrultuda yemekler, yemeklerin pişirilme usulleri, sunumları ve insanları bir araya getiren sofraya çevresinde oluşan ortam toplumlar arasında ve hatta toplumun en küçük yapısı olan aileler arasında bile farklılık göstermektedir. Kısacası yemek bir kültür belirleyicisi ve kimlik inşasının etkileyicisidir.

Edebiyat bilindiği üzere toplumların yaşam tarzlarını, diğer toplumlarla olan ilişkilerini yansıtan sanat dalıdır. Bireyle ve toplumla yakından ilgilenen edebiyat, doğal olarak yemeği de içerisine dâhil etmiş ve destan devrinden modern çağa uzanan neredeyse bütün edebi türlerde yazarlar/şairler yemek ve sofrayı konu edinmiştir. Buradan yola çıkarak çalışmanın amacı, Abdülhak Şinasi Hisar'ın *Çamlıca'daki Eniştemiz* romanında yer alan yemek ve sofraya ait parçalardan hareketle devrin yeme-içme-sofra alışkanlıkları hakkında çıkarım yapmak ve bunların kültür, kimlik üzerindeki etkilerini saptamaktır. Romanda kurgu, yazar-anlatıcının eniştesi Hacı Vâmık Beyefendi'yi anlatma ve bu vasıta ile geçmişe temas etme üzerinedir. Vâmık Bey'in anılarla anlatıldığı eserde, "Deli Eniştemiz ve Yemekler" başlıklı iki bölüm bulunmakla birlikte eserin tamamına yayılmış yemek ve sofraya alışkanlıklarına ait unsurlar vardır. Yemek ve edebiyat ilişkisini bu romanda takip edebilmek amacıyla metin incelenmiş ve muhtevadaki kimi unsurlardan hareketle fenomenolojik yöntem kullanılarak çıkarımlar yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Abdülhak Şinasi Hisar, Çamlıca'daki Eniştemiz, Edebiyat, Sofra, Yemek.

¹ Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, aleynalambaci@trakya.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-3383-3238>.

İBN BÂCCE VE İBN TUFEYL'İN ESERLERİ BAĞLAMINDA İNSANIN YETKİNLİĞE ULAŞMA SERÜVENİ ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME

Ali Kemal GENÇ¹

ÖZET

İbn Bâcce (ö. 533/1139) ve İbn Tufeyl (ö. 581/1185) İslam Felsefesi geleneği içerisinde yetişmiş iki önemli filozoftur. Her iki filozof da bu gelenek içerisinde önemli çalışmalar yapmakla birlikte daha çok insanın kendi kendine yetkin bir hale gelebilmesi, ruhsal anlamda kendini bilmesi ve geliştirebilmesi, yaratılmış bir birey olarak yaratıcıya aklen ulaşabilmesi; bu sayede ulaşılabilir veya istenilen yetkinlik seviyesine ulaştırabilecek en yüksek bilginin maddesel bir bilgi mi yoksa keşfi bir bilgi mi olduğu gibi konuları ele almışlardır. Dünya hayatında gerçek mutluluğun kazanılması ve insanın yetkinlik bakımından kendini bilmesi ve en üst seviyeye ulaşabilmesi meselesi iki filozof için de ideal ve ideal olmayan devlet, toplum, bireyler arası ilişkiler ve bu ilişkiler içerisinde yaşamı sürdürmek bağlamında ele alınmaktadır.

Her iki filozof da tarihte birbirlerine yakın bir zaman diliminde yaşamlarını sürdürmüşlerdir. İbn Tufeyl'den daha önceki bir dönemde yaşamını sürdüren İbn Bâcce'nin etkili olduğu yıllarda Endülüs'de Murâbitlar hanedanı otorite sahibi olmuştur. Bu dönem içerisinde İbn Bâcce'nin saray halkı ile iletişimi kuvvetli olmuştur. Hatta Murâbitlar'ın bölgeye hakimiyet kurmasından sonra atadıkları bir vali ile yakın dostluk kurması, kendisini vezirlik görevine yaklaştırmıştır. Fakat ilerleyen dönemlerde yaşanan birtakım gelişmelerden sonra belirli bir müddet hapis hayatı yaşamıştır. Bu durum yakın tarihlerde olmasına rağmen yaşanan olayların bir anda farklı sonuçlar doğurabileceğine işaret etmektedir. İbn Tufeyl'de İbn Bâcce'den yaklaşık kırk yedi yıl sonra yaşamını tamamlamıştır. Bu dönemde ise Muvahhidî hanedanı siyasi otorite sahibidir. Yine o da İbn Bâcce gibi saray halkı ile yakın ilişkiler kurmuştur. Yaşadıkları coğrafya ve dönemden sonra çalışma alanları açısından da her iki filozof benzerlikler göstermektedir. Her ikisi de insanın tekâmül serüvenini ele alan benzer konular üzerinde çalışmalar yapmışlardır. Tarihsel yakınlık ve ele aldıkları konuların benzerliği filozofların görüşlerinin daha derinlemesine ele alınması gerektiğini göstermektedir. İbn Tufeyl'in *Hayy b. Yakzan* adlı eserinde ele aldığı konular İbn Bâcce'nin *Tedbîrî'l Mütevahhid* adlı eserindeki konular ile yakından örtüşmektedir. Bundan dolayı İbn Tufeyl'in İbn Bâcce'den etkilendiği, hatta onun görüşlerinin bir temsilcisi gibi görülüp görülemeyeceği meselesi gündeme gelmektedir.

Hem tarihsel açıdan yakın zaman dilimlerinde yaşam sürdürmeleri hem de ele aldıkları konular açısından benzer çalışma alanları edinmelerinden dolayı iki filozofun tekâmül anlayışının bir arada ele alınarak karşılaştırmalı bir biçimde incelenmesi konunun daha somut anlaşılabilirliği açısından faydalı olacaktır. Bunun için öncelikle filozofların yaşadığı dönemlerdeki siyasi otoriteler ve filozofların fikirlerine etkileri ele alınmıştır. Yaşanan çeşitli siyasi olaylar toplumda birtakım fikirlerin oluşmasına ve yayılmasına etki etmiştir. Öncelikle iki filozofun çalışmaları özelinde böyle bir etkinin var olup olmadığı konusu ele alınmış, sonrasında ise iki filozofun da tekâmül anlayışı yazdıkları eserler bağlamında (*Tedbîrî'l Mütevahhid* / *Hayy b. Yakzan*) ayrı ayrı incelenmiştir. Bu mukayeseli çalışma sonucunda her iki filozofun insanın yetkinleşme sürecine dair görüşleri ve tekâmül anlayışının dönemi içerisinde nasıl anlaşıldığı daha net bir biçimde görülmüş, böylelikle ele alınan meselelerin arka planında ideal devlet ve ideal olmayan devlet, toplumsal ilişkiler, bilginin rasyonelliği ve keşfiliği gibi konular yer aldığı için günümüz dünyasındaki devlet, toplum ve bilgi anlayışına dair yeni bir bakış açısı geliştirmede fayda sağlayacak unsurlar tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İbn Bâcce, İbn Tufeyl, Tekâmül, Yetkinlik.

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri, alikmlgnc@gmail.com, ORCID: 0009-0003-8537-8108

TÜRK KAHVESİNDEN BOSANSKA KAHVAYA: KAHVENİN BOSNA HERSEK'TEKİ YOLCULUĞU

Ali Mehmet GÜRSEL¹

ÖZET

Dünyaca meşhur bir içecek olan kahvenin serüveni 16. yüzyılda başlamıştır. Kahve, çekirdeklerinin kavrulup öğütülmesinden sonra suda kaynatılarak bir içecek halinde hazırlanması, önce Yemen ya da Habeşistan'da ortaya çıkmış, daha sonra Osmanlı sınırlarına ulaşmış, oradan da önce Avrupa'ya ardından tüm dünyaya yayılmıştır. Bu keyifli içecek, Osmanlı'da sıradan bir içecek olmakla kalmamış, aynı zamanda etrafında yeni bir kültür oluşturarak toplumsal hayatın da önemli bir parçası haline gelmiştir. Zira kahvehane kültürü de yine bu dönemde ortaya çıkmıştır. 1550'li yıllarda İstanbul'da ortaya çıkan kahvehane kültürünün, çok kısa bir süre içinde Balkanlara ulaştığını da görebilmemiz mümkündür.

Osmanlı İmparatorluğu'nun etkisiyle kahve, Balkanlarda çok sevilen ve sudan sonra en çok tüketilen bir içecek haline gelmiştir. Hatta Balkan uluslarından bazıları da bu içeceğe günümüzde kendi kimliklerini yansıtan adlar vermişlerdir. Örneğin bizde “Türk kahvesi” olarak bilinen bu içecek, - hazırlanışında ve sunumunda ufak tefek bazı farklılıklar olsa da- Bosna'da “Bosanska kahva” diye anılmaktadır. Boşnaklar kahve kültürünü zamanla geliştirerek onu bir ritüel haline getirmişlerdir. Kahve kültürünün aktarılmasının yanında kahveye dair pek çok kelimenin de Türkçeden Boşnakçaya geçtiğini söyleyebilmemiz mümkündür. Biz bu çalışmamızda bir yandan bu içeceğin Bosna'daki tarihsel gelişimini ele aldık, diğer yandan da kültür ve dil arasındaki ilişkiye dikkat çekerek Boşnakçada kahve ile ilgili söz varlığını inceledik. Bu sayede Boşnakların kahve kültürüne ışık tutmuş olduk.

Anahtar Kelimeler: Bosanska kahva, Kahve, Kahvehane, Türk kahvesi.

¹ Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balkan Çalışmaları Anabilim Dalı, amehmetgursel@trakya.edu.tr ORCID: 0000-0002-1262-254X

YUNANİSTAN'DA ALMAN İŞGALİNE KARŞI DİRENİŞİN İLK ROMANI: ATEŞ**Atilla BİRBİR¹****ÖZET**

Dimitris Hacı 1913'te Yanya'da doğmuştur. Atina Üniversitesi Hukuk Fakültesine kaydolan Dimitris Hacı, ekonomik nedenlerden ötürü eğitimini tamamlayamamıştır. 1932'de Marksist düşünceyle tanışmış ve 1935'te Yunanistan Komünist Partisi'ne üye olmuştur. İkinci Dünya Savaşı sırasında Almanya'nın Yunanistan'ı işgal etmesinin ardından direniş hareketine katılmış, işgal karşıtı yayımlar yapan gazetelerde görev almıştır. İşgalin ardından Yunanistan'da komünistler ve komünizm karşıtları arasında çıkan iç savaşta komünistlerin mağlup olmasıyla Dimitris Hacı 1949'da Yunanistan'dan ayrılmış ve siyasi mülteci olarak önce Romanya'ya ardından Macaristan'a gitmiştir. İç savaş döneminde hakkında çıkarılan ölüm cezasının kaldırılması üzerine 1975'te kesin olarak Yunanistan'a dönmüştür. 1981'de hayatını kaybeden Dimitris Hacı'nın siyasi ve toplumsal mücadelelerle, savaşlarla ve sürgünlerle geçirdiği hayatı adeta 20. Yüzyıl Yunanistan tarihinin karakteristik bir örneğini teşkil etmektedir. Dimitris Hacı otuz üç yıllık yazın hayatına 1930'da Epir bölgesinde çıkan gazetelerde yayımladığı şiirlerle başlamıştır. Yazın hayatı boyunca az sayıda ancak nitelikli eserler kaleme almış olan Dimitris Hacı, İkinci Dünya Savaşı Sonrası Çağdaş Yunan Edebiyatı yazarları arasında önemli bir yere sahiptir. Marksist bakış açısıyla kaleme aldığı eserlerinde Yunan toplumunun gerçekliğini ileri görüşlülükle gözlemlemiştir. Yazar 1946'da *Ateş* [Φωτιά] adlı ilk romanını yayımlamıştır. Alman işgaline karşı direnişi konu alan bu eser, Yunanistan'da edebi anlamda işgal karşıtı ilk düzyazı olarak kabul edilmektedir. Roman, 1943'ten Atina'daki 1944 Aralık Olayları'na kadar Rumeli ve Pindos köylerindeki kurtuluş mücadelesinin ateşi ve heyecanıyla yazılmıştır. Bu bildirinin amacı, Dimitris Hacı'nın *Ateş* adlı romanının incelenmesidir.

Anahtar Kelimeler: Dimitris Hacı, Çağdaş Yunan Edebiyatı, İkinci Dünya Savaşı, Alman İşgali.

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balkan Çalışmaları ABD Doktora Programı, atillabirbir@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3747-036X

**İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI DÖNEMİ TRAKYA SINIR KORUMA BİRLİKLERİ VE
TÜRK ASKERİ PROPAGANDASI****Ayşegül AKGÜN¹****ÖZET**

İkinci Dünya Savaşı (1939-1945), tarihin en yıkıcı çatışmalarından biri olarak kayıtlara geçmektedir. Savaşın patlak verdiği yıllarda, birçok ülke savaşın içine sürüklenirken, bazıları tarafsızlık politikası benimsemeye çalışmıştır. Türkiye, savaşın ortasında nötr bir pozisyon benimsemiş olsa da savaşın etkilerini sınırlarında hissetmiştir. Özellikle, Trakya bölgesi stratejik önemini korumuş ve Türk askeri birimleri bölgede güvenliği sağlama görevini üstlenmiştir. Bu çalışma, İkinci Dünya Savaşı döneminde Türkiye'nin tarafsızlık politikasını ve bu politikayı desteklemek amacıyla Trakya bölgesinde oluşturulan sınır koruma birliklerinin ve yürütülen askeri propagandanın etkilerini incelemektedir. İkinci Dünya Savaşı döneminde, Trakya'nın stratejik önemi artmıştır ve bu çalışma, bu önemi vurgulayarak başlamaktadır. Trakya, Türkiye'nin batı sınırında stratejik bir bölge olarak konumlanmıştır. İkinci Dünya Savaşı sırasında, bu bölge savaşın etkileri ve tehlikeleri nedeniyle büyük bir öneme sahipti. Özellikle, Balkanlar'daki gelişmeler ve Almanya'nın Batı Avrupa'da ilerlemesi, Trakya'nın güvenliği konusunda endişelere neden olmuştur. Bu bağlamda, Türk askeri birimleri bölgede güvenliği sağlama görevini üstlenmekteydi.

Trakya sınırındaki askeri birimlerin görevleri oldukça çeşitlidir. Bu birimler, sınırları koruma, istihbarat toplama, sivil halkın güvenliğini sağlama ve savaş tehlikesine karşı hazırlıklı olma gibi önemli görevleri yerine getirirler. Ayrıca, Trakya'da bulunan askeri üsler, lojistik merkezler ve iletişim hatları da stratejik öneme sahiptir. Sınır korumaları, sivil halkla etkileşimde bulunarak günlük yaşantının bir parçası haline gelmiştir. Savaşın etkileri nedeniyle, sivil halkın yaşam koşulları ve güvenliği büyük ölçüde askeri birimlerin kontrolündedir ve bu nedenle askeri birimlerin sivil halkla ilişkileri ve yardım faaliyetleri Türk basınında önemli bir konu olarak ele alınmıştır. Türk basını, Trakya sınırındaki askeri birimlere büyük ilgi göstermiş ve savaşın seyri, Trakya'nın güvenliği ve askeri birimlerin faaliyetleri gibi konuları geniş bir şekilde ele almıştır. Bahsedilen medya yayınları, sınır korumalarının kahramanlıklarını ve fedakarlıklarını sıkça vurgulayarak sivil halkın moralini yüksek tutmayı amaçlamıştır. Ayrıca, Türk basını, askerlerin günlük yaşamını da detaylı bir şekilde yansıtarak askeri birimlerin sivil halkla olan etkileşimini ve toplum içindeki rollerini belgelemiştir. Trakya sınırındaki askeri birimler, Türk askeri propagandasının önemli bir parçasını oluşturmuştur. Bu dönemde, Türkiye'nin milli birlik ve bağımsızlık ideolojileri, sınır korumalarının motivasyonunu artırmak ve Türk milletinin birlik içinde vatanını savunma duygusunu güçlendirmek için etkili bir şekilde kullanılmıştır. Türk askeri liderleri ve politikacıları, sınır korumalarının gösterdiği fedakarlık ve cesareti sıkça vurgulayarak Türk milletinin savaşın zorluklarına karşı bir araya geldiğini ve milli birlik ruhunu yükselttiğini ifade etmişlerdir. Türk basınında yer alan bu ifadeler Türk halkının savaşın zorluklarına karşı bir araya geldiğini ve milli birlik ruhunu yükseltmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Basın, İkinci Dünya Savaşı, Propaganda, Trakya, Türkiye.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, aysegul.akgn98@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9579-3087.

SOSYAL MEDYA KULLANIM PRATİKLERİ BAĞLAMINDA TÜRKİYE'DEKİ SENEGAL TOPLUMU'NUN KÜLTÜREL KARŞILAŞMA STRATEJİLERİ

Ayşegül MBALLO¹

ÖZET

Kültürel Karşılaşma süreci, bir bireyin yeni bir kültürel ortamı benimsediği, edindiği ve uyum sağladığı bir süreçtir. Farklı bir kültürün bireyleri, gelenekleri gibi daha yaygın olan kültürün yönlerine katılarak kendilerini daha yaygın olan yeni kültüre dâhil etmeye çalışırlar, ancak yine de özgün kültürel değerlerine ve geleneklerine bağlı kalabilirler. Kültürel karşılaşmanın etkileri hem hâkim kültüre bağlı olanlarda hem de bu kültüre eklenenlerde çeşitli düzeylerde görülebilir. Bireysel düzeyde kültürleşme süreci yabancı uyruklu bireylerin kapsayıcı ev sahibi kültürün değerlerini, geleneklerini, normlarını, kültürel tutumlarını, davranışlarını yahut gündelik hayatının hemen her boyutunu harmanladığı sosyalleşme sürecini ifade eder. Bu araştırmanın amacı Türkiye'ye farklı zamanlarda yerleşmiş Senegal toplumu üyelerinin sosyal medya kullanımlarındaki dönüşümleri anlam dünyalarında ortaya çıkan gerilimlerle birlikte anlamaya çalışmaktır. Sunulan çalışma sosyal medyanın gündelik hayatın ayrılmaz bir parçası haline geldiği mevcut dönemde platform tüketimlerini de yorumlaması ve araştırmacının “sahada neyi bozduğu”na dair özdeşünümsele içgörüyü de vurgulamasıyla literatüre katkı sağlayacak niteliktedir.

Edward T. Hall Kültürel Karşılaşma kavramını ortaya atan, kültürel karşılaşma durumlarını kendi bağlamları içinde ama özellikle Enformasyon Sistemleri yönünden ele alarak anlamaya çalışan ilk bilim insanıdır. Vuong'un faydacı ve ziyadesiyle rasyonalist Zihin Süngeri Mekanizması (*Mindsponge Mechanism*) modelinde Kültürel Karşılaşma değerlerin bilgi emme ve çıkarma süreçleri açısından tanımlanır. Birey yeni kültürel değerlere maruz kaldığında, bu değerleri zihin süngerinden geçirir, öznel olarak faydalı bulduklarını benimser, tutum ve davranışlarını buna göre değiştirir. Son derece şematik Dört Katlı Model; Asimilasyon, Ayrılma, Entegrasyon, Ötekileştirme yaklaşımları da genelleyici bulunmaktadır. Bu çalışma için Kramer'in meseleyi karşılaştıran kültürlerin “birlikte-evrim”i (co-evolution) olarak niteleyen Boyutsal Birikim ve Ayrışma Teorisi (*Dimensional Accrual and Dissociation*) anlamlı bir başlangıç olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmada Türkiye'deki Senegal toplumu mensuplarının anlam evreni ve o evrendeki gerilimleri yorumlayabilmede etkin olacağı düşünülen yüz yüze derinlemesine görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmacının kartopu örneklemesi ile ulaştığı üçü kadın, dördü erkek yedi Senegalli ile farklı tarihlerde, açık uçlu sorulardan oluşan yarı-yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Her bir görüşmeci sosyal medya kullanım pratiklerindeki dönüşümü aktarırken esasen Türkiye'deki gündelik Kültürel karşılaşmalarının hikâyesini de anlatmıştır.

Tablo 1.Örnekleme Görüşmeci Tablosu

	Cinsiyeti	Yaş Aralığı	Türkiye'de Bulunma Yılı
K1	Kadın	20-35	1 yıl
K2	Erkek	20-35	1 yıl
K3	Erkek	20-35	7+ yıl
K4	Kadın	20-35	7+ yıl
K5	Erkek	20-35	1 yıl
K6	Erkek	20-35	5+ yıl

¹Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yeni Medya ve İletişim ABD, aysegulkalkan@yaani.com ,
ORCID: 0009-0003-8174-3243

Bununla birlikte, araştırmacının kendisi bir Senegalli ile evli olmasına rağmen “sahayı bozduğu”, görüşmecilerin deneyimlerini anlatmada temkinli, dengeli ve hatta “optimum” davrandıkları gözlenmiştir. Araştırmanın özdüşünümsel içgörüsü olarak bu durum da kayda geçmiştir.

Görüşmeciler Senegal’de yoğunlukla Facebook platformunu kullandıklarını, Türkiye’ye geldikten sonra sosyal medya diyetlerinin çeşitlendiğini ifade etmişlerdir. Haberleşme için (Facebook vb.), iş ilanları için (Instagram vb.) ve eğlence için (TikTok vb.) farklı platformlar kullanmaya başlamışlardır. Türkiye’deki internet erişim hızının daha yüksek olması; ihtiyaçların, uyumlanma ve dahi hayatta kalma stratejilerinin karmaşıklaşması bu çeşitlenmede başlıca nedenlerdir. Araştırmanın en önemli derdi olan “Türklerle günlük karşılaşmalar yanında platformlarda da karşılaşmaların anlamı” sorusuna oldukça hesaplı yanıtlar alınmıştır. Platformlarda çeşitli özellikleri nedeniyle zorbalığa uğramış olsalar bile olumlu örnekleri öne çıkarmaya çalıştıkları veya olumsuzluklardan söz etmemeyi tercih ettiklerine şahit olunmuştur. Bu temkinli tavır, Türkiye’yi tasvirde kullandıkları “gelişmiş, Avrupalı, çağdaş” gibi abartılı ifadelerde biçim değiştirmiş, araştırmacıya kendini kapatma ile ilişkilendirilmiştir.

Senegal Toplumu mensuplarının sosyal medya kullanım pratiklerinin Türkiye’ye göçleriyle birlikte, uyumlanma, eklemlenme, geçim veya Senegal ile mukayese edildiğinde daha geniş olanaklar sunması nedenleriyle çeşitlendiği saptanmıştır. Öte yandan görüşmecilerin araştırmaya kapanmasının Türkiye’nin 2023 yılı bağlamından bağımsız olarak Senegallilerin tarihsel, kültürel ve inançlara ilişkin farklı anlam boyutları olduğu değerlendirilmiştir. Türkiye’deki Senegal Toplumu’nun Kültürel Karşılaşma stratejisi olarak olabildiğince içe kapalı durmayı tercih ettiği yorumlanmaktadır. Toplum’un anlam dünyasını yorumlamanın Kramer’in ortaya attığı kavrama atfen, “birlikte-evrim”in yanında “birlikte-yapma”ya dayanan etnografik araştırma yöntemleriyle daha sağlıklı olabileceği savunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Karşılaşma, Özdüşünümsellik, Sosyal Medya Kullanım Pratikleri, Türkiye’deki Senegal Toplumu.

TÜRK – YUNAN İLİŞKİLERİ BAĞLAMINDA BATI TRAKYA'DAKİ TÜRK AZINLIĞIN DURUMU**Beren VARDAR¹****ÖZET**

Batı Trakya bölgesi, Balkan Yarımadasında yer alan Yunanistan'da bir bölgedir. Fethinden Balkan Savaşlarına kadar Osmanlı hakimiyetinde kalmış olan Batı Trakya 1919 yılına kadar Bulgaristan egemenliğinde kalmıştır. Ardından müttefiklerce işgal edilen bölge daha sonrasında Yunanistan'a bırakılmıştır. Lozan Barış Antlaşması ile Batı Trakya'da kalan Müslüman – Türklere azınlık statüsü verilmiş ve haklar tanınmıştır. Ancak Yunanistan'ın azınlıkların haklarını ihlal etmesiyle Batı Trakya Türkleri Lozan'dan günümüze çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmışlardır. Bu çalışmada Türk – Yunan ilişkileri çerçevesinde Batı Trakya Türklerinin durumu, yaşadığı problemler ele alınmıştır. İki ülkenin ilişkileri zaman zaman olumlu seyir izlerken zaman zaman da olumsuz gelişmeler yaşanmıştır. İşte bu çalışmada yaşanan gelişmelere göre Batı Trakya'daki Türk Azınlığının durumu ortaya konularak analiz edilmiştir. Lozan Barış Antlaşması'nda Yunanistan'da Batı Trakyalı Müslüman Türkler azınlık olarak tanınmışken buna karşın Türkiye'de ise İstanbul'da yaşayan Ortodoks Rumlar azınlık olarak tanınmıştır. Konumuzun sınırlılıkları gereği İstanbul Rumları çalışmaya dahil edilmemiştir. Bu çalışmada geniş bir literatür taraması yapılarak, Batı Trakyalı Türk Azınlığının durumuna ilişkin bilgiler harmanlanarak ifade edilmiştir. Batı Trakya çalışan ve konuya ilgi duyan herkes açısından önemli bir çalışmadır. Bu çalışmayla, Türk – Yunan ilişkilerinin Batı Trakya Türklerine etkisine ilişkin konularda, literatürde yer alacak çalışmalara da ışık tutması ve sonuç olarak da sağlıklı ilişkilere adım atılabilmesi için neler yapılması gerektiğine dair bir yol haritası oluşturabilmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Azınlık Hakları, Batı Trakya Türkleri, Lozan Barış Antlaşması, Türkiye, Yunanistan.

¹ Trakya Üniversitesi, Balkan Araştırma Enstitüsü, Balkan Siyaseti ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, E-posta: berenvardar22@gmail.com , berenvardar@ogr.trakya.edu.tr , ORCID: 0000-0002-8410-8849

PROAKTİF KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ÜZERİNE ETKİSİ: ÇOMÜ İŞLETME BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİ ÖRNEĞİ**Berk ERGÜN¹****ÖZET**

Piyasa ekonomisinin en ehemmiyetli aktörü olarak değerlendirilen girişimcilik, bugün kalkınma ve sanayileşme için elzem bir faktördür. Üretimde bulunma maksadıyla emek, sermaye ve doğal kaynaklardan oluşan üretim faktörlerini birleştiren girişimci fertler, lokal ve bölgesel dinamikler için aksiyon alarak ülke ekonomisine katkı temin etmektedir. İlerlemekte olan ekonomiler için girişimcilik çalışmalarının artması, yeni girişimlerin isteklendirilmesi, hızla ilerleyen teknolojiye uyum sağlama açısından gereklidir. Girişimciliğin, işe alım oranını artırması ve girişimin kurulduğu ülkede üretime katkıda bulunması bakımından da önemi büyüktür.

Alan yazın incelemelerine bakıldığında fertlerin girişimcilik eğilimlerine tesir eden öğeler arasında; eğitim, aile, kişilik özellikleri, çevre ve kültür gibi öğelerle karşılaşmaktadır. Bu bağlamda çeşitli kişilik özelliklerini değerlendirdiğimizde farklı sonuçlarla karşılaşmak olasıdır. Proaktif kişilik özelliklerine sahip olan bireyler, bir sorunla karşılaşmaktan ziyade o sorunla karşılaşabilme ihtimalini önceden tespit edip gereken önlemleri alacağından ve olası bir kriz durumunda uygulayacağı planlar hazır olduğundan girişim eylemlerini daha güvenli yürütebilir. Bu da proaktif kişilik özelliklerine sahip olan bireyler açısından, girişimlerinin başarılı olma ihtimalinin daha fazla olduğunun düşünülmesi ve bu sayede bir güven unsuru oluşturması vasıtasıyla onları girişimciliğe teşvik edebilir. Girişimcilik eylemlerinde faal kesimin işletme bölümü öğrencileri olduğu fikri yürütülmektedir, çünkü işletme bölümünde eğitim görülen süreç boyunca girişimcilik, pazarlama, satış yönetimi vb. dersler alındığından, öğrenci girişimde bulunabilmek için gerekli altyapının bir kısmını edinmekte ve bu bilgiler öğrenciyi cesaretlendirebilmektedir.

Öğrencilerin işletme bölümünü tercih etme sebepleri, büyük oranda kendi iş veya girişimleri için nereden başlayacaklarını, nasıl geliştirilebilir ve sürdürülebilir olacağını öğrenmektir. İşletme bölümündeki dersler ve içerikleri bu beklentiyi karşılamaktadır. Proaktif kişilik özellikleri, girişimin büyümesi ve sürdürülebilmesi için oldukça önem arz etmektedir. Aynı zamanda proaktif kişilik özelliklerine sahip olan kişilerin, fırsatları saptama potansiyeli olduğu için girişimcilik ekosistemindeki boşlukları da görebilirler. Bu çalışmada proaktif kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerine etkisi incelenmiştir. Araştırmanın ehemmiyeti ise girişimcilik hususunda son zamanlarda bireysel girişimcilik eylemlerinin öne çıktığı görülmektedir ve ülkeler bu konu özelinde çeşitli çalışmalar yürütmeye başlamış olup, girişimciliği daha fazla araştırma konusu haline getirmişlerdir. Girişim eylemlerinde bulunabilecek üniversite işletme bölümü öğrencilerinin, proaktif kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimlerine ne boyutta tesir ettiğini sunmak gayesiyle bu araştırma yapılmıştır. Bu bağlamda Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, işletme bölümü öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen araştırmada toplanan veriler sonucu gerekli analizler yapılmıştır. Anket ölçeği girişimcilik eğilimi, proaktif kişilik özellikleri ve demografik veriler olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Anket ölçeği kullanılarak toplanan verilere SPSS 22.0 programı ile analizler uygulanmıştır. Araştırma sonucunda proaktif kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi olduğuna ve girişimcilik eğilimi ile proaktif kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanarak iki hipotez de desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Girişimci, Girişimcilik Eğilimi, Proaktif Kişilik, Proaktivite.

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, SBF İşletme Anabilim Dalı Başkanlığı, Yönetim ve Organizasyon Tezli Yüksek Lisans Programı, berkergunn7@gmail.com, ORCID: 0009-0000-6875-5870

DOĞU TRAKYA AĞIZLARINDA PEKİŞTİRME ENKLİTİKLERİ ÜZERİNE**Berkay ERİM¹****ÖZET**

Türkçede ek olmadıkları hâlde ekler gibi işlev gören, ekler gibi ünlü ve ünsüz uyumlarına giren, ancak eklerden farklı olarak vurgulanamayan *dA*, *idi*, *ile*, *ki* gibi ekleşme özelliği taşıyan edatlar vardır. Türkçe gramerlerde yeni yeni yer bulan bu unsurlar artık “enklitikler” başlığı altında ele alınmaktadır. Bir kısmı kelimelerin sonuna gelerek ekleşmiş ama vurgu almayan enklitikler, Türkçemizde pekiştirme/kuvvetlendirme işlevi taşıyan bağlaçlar, son çekim edatları ile fiillerde birleşik çekimleri kurmaya yarayan *imek* ek fiili gibi dil birlikleridir.

Dilimizin şekil bilgisi, söz dizimi ve parçalar üstü unsurları arasında önemli bir yeri olmasına rağmen, enklitik konusu yakın zamanlara kadar genel olarak “pekiştirme unsuru” başlığı altında ele alınırdı. Ancak son yıllarda Türk dili araştırmalarında artık enklitik konusu üzerindeki çalışmalar artmış, hatta Ahmet Bican Ercilasun gibi araştırmacılar tarafından teorisi bile oluşturulmuştur.

"Klitik" kavramı kelime ile ek arasında davranış gösteren bir parçacık olarak tanımlanır. "Enklitik" ise kendisinden önceki ögeye ses bilimsel olarak bağlı bulunan klitik olarak tanımlanır. Türk dilinde enklitikler ilk yazılı belgelerden beri karşımıza çıkmaktadır. Enklitikler çeşitli görevler üstlenebilir. Enklitikler konuşma dilinden yazılı metinlere kadar her alanda kullanılagelmiştir. Çeşitli görevleri üstlenen enklitikler, bugün Türk dili araştırmalarında önemli bir inceleme konusu olmuştur.

Çalışmanın ana konusu pekiştirme görevi üstlenen enklitiklerdir. Pekiştirme enklitikleri cümle sonuna, eklere, bağlaçlara, zarflara, edatlara, zamirlere vs. gelebilen vurgusuz parçacıklardır. Dolayısıyla kelime türü ayırt etmez. Bu çalışma Türk dilinin ilk yazılı belgelerinden bu yana karşımıza çıkan enklitikleri Doğu Trakya ağızları örnekleminde tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Yaşadığımız coğrafya olan Doğu Trakya'da bölge ağızlarında da önemli bir yeri olduğuna inandığımız enklitiklerin tespit edilmesini gerekli buluyoruz.

Çalışmada izlenen yol; enklitik kavramının tanımı yapıldıktan sonra özelliklerinin sıralanması, Türk dilinin eski dönemlerinden bu yana kullanılan enklitiklerin örnekler ile verilmesi, daha sonra çalışmanın ana inceleme sahası olan Doğu Trakya ağızlarının kapsadığı coğrafyanın belirtilmesi ve Doğu Trakya ağızları ile ilgili çalışmalar taranıp sahada kullanılan enklitiklerin tespit edilmesi şeklindedir. Sonuç olarak bu çalışmada, Doğu Trakya ağızlarında ölçünlü Türkçede kullanılan *A*, *dA*, *mI* / *mU*, *ya*; *-dIr* / *-dUr*, *-(y)dI* / *-(y)dU*, *-(y)sA*, *-sAnA* vb. enklitiklerin yanı sıra *ba*, *be*, *beyā*, *mā*, *ye*; *-kAnA*, *-kAsInA* vb. enklitikler tespit edilip incelenmiş, örneklendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Doğu Trakya Ağızları, Enklitik, Pekiştirme, Türk dili.

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı doktora öğrencisi; berkayerim@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-3363-3229

21. YÜZYILDA SİBER SUÇLARLA MÜCADELEDE AVRUPA BİRLİĞİ GİRİŞİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Burak BULUT¹

ÖZET

Elektronik haberleşmeyi sağlamak amacıyla telgraf ve telefonun icat edilmesinden bu yana bilgi teknolojilerinden usulsüz yollarla yararlanılmaya başlandığı gözlenmektedir. Dijitalleşmenin gelişmesi beraberinde bilişim teknoloji kullanıcı sayısında yaşanan öngörülemez artış sonucu siber alanda işlenen suçlar daha organize hale gelmiş ve hedef kitlelerinin yerelden, bölgesel ve küresel kaymasını sağlamıştır. Siber suç, küreselleşmenin üstel yapıya sahip etkisinden destek bularak çok yönlü ve anonim suç olgusunu teşkil etmektedir. Yerel ve küresel düzeyde maddi ve manevi hasarlara neden olmasının yanı sıra devletlerin egemenliklerine öngörülemez tehditler oluşturabilmektedir. Bunun yanı sıra devletlerin, özel sektörün ve bireylerin güvenlik ve mali yapısını tehdit etmekle kalmamakta, aynı zamanda sosyal yapısına büyük tahribat verebilmektedir. Siber suç tehdidi, saldırıyı gerçekleştirecek aktörün bilgi ve iletişim ağlarındaki ve sistemlerindeki güvenlik açığının farkına varması, güvenlik açığı aracılığıyla erişeceği dijital ortamın gizliliğinden ve bütünlüğünden nasıl yararlanacağını belirleyerek doğrudan veya dolaylı etkiler yaratmasıyla ortaya çıkmaktadır.

21. yüzyıl itibarıyla devletler ve devlet dışı aktörler; küresel toplumun bilgi ve iletişim teknolojilerine (BİT) artan bağımlılığı, devletlerarası çatışmanın derinleşen ve dönüşen yönü, küreselleşme kapsamında artan siyasi, ekonomik, teknolojik, sağlık ve çevresel konulardan faydalanabilmektedirler. Siber suçlarla ilgili olarak, ulusal ve uluslararası düzeydeki işbirliğinin son on yıl içerisinde istikrarlı bir şekilde arttığı görülmektedir. Siber çağın gelişimi, ulusal politikaların uygulanmasını gerektirmesinin yanı sıra siber tehditlere karşı mücadelenin koordineli uluslararası tepkiler gerektirdiği açıktır. Avrupa Birliği (AB), siber suçların artış gösterdiği dönem boyunca siber saldırılarla mücadele ve üye devletlerarası işbirliğini teşvik etme rolü temelinde dinamik ve yenilikçi çalışmalarını sürdürmektedir. Özellikle 2010'dan günümüze değin bilgi ve teknoloji sistemleri sorunları, AB tarafından masaya yatırılan en keskin konulardan birini oluşturmaktadır. Bu bağlamda AB'nin, siber suçlarla mücadelede bilgi alışverişi, karşılıklı iş birliği, BİT'lerin cezai ve terörist kullanımıyla mücadele, şeffaflık, güven oluşturma ve barışı koruma politikaları, uluslararası antlaşmalar, norm ve ilkelerin geliştirilme çabalarına ilaveten siber alanı haksız eylemlerinde kullanan devletlerle mücadele edebilmek için normatif temelde öneriler sunmaya odaklanmaktadır. Buna rağmen, AB üye devletleri arasında birbiriyle çelişen siber suç tanımlamaları ve siber mücadele yöntemleri olduğu gözlenmektedir. Dolayısıyla, AB çerçevesinde hedeflenen strateji ve politikaların gerçekleştirilememesinin arka planında karşı karşıya kalınan çeşitli zorluklar yer almaktadır. Bu bağlamda çalışma kapsamında, 2000'li yıllarda AB'nin uluslararası güvenlik bağlamında siber suçlarla mücadeleye yönelik bölgesel ve küresel girişimleri, bu girişimlerin uluslararası antlaşmalar ve normların geliştirilmesine katkısı ve karşılaştığı zorluklar değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Güvenlik, Siber Güvenlik, Siber Suç.

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, burakbulut@trakya.edu.tr, ORCID: 0000 0001 6695 1499.

TRAKYA'DAN BİR SERAMİK USTASI VAHDET MALİK: HAYATI, SANATI VE ESERLERİ

Burak DİPEVLİLER¹

ÖZET

Bu çalışmada çağdaş seramik sanatçısı Vahdet Malik'in sanatçı kimliği ve eserleri incelenerek Türk sanat tarihine katkıda bulunulmaya çalışılmıştır. Araştırma sırasında nitel veri toplama yöntemlerinden biri olan görüşme yöntemi kullanılarak sanatçının hayatı ve eserleri hakkında önemli bilgiler elde edilmiştir. Sanatçının eserlerinin muhafaza edildiği yer ve kurumlar ziyaret edilerek gerekli incelemeler de yapılmıştır. Bunlar dışında görsel keşif araçları ile internet ortamındaki kimi çevrimiçi kaynak üzerinden sanatçının eserleri hakkında yazılı ve görsel veriler de toplanmıştır. Sanatçıya ait eser analizleri yapılırken sanat tarihinin geleneksel yöntemlerinden bazıları olan biyografik, formalist ve ikonografik metodun yanı sıra Marksist teoriden de yararlanılmıştır. Elde edilen verilere göre Vahdet Malik, hem sanat hem de zanaat alanlarında faaliyet gösteren bir seramik ustasıdır. Daha çocukluk yaşlardan itibaren sanata ilgi ve yeteneği vardır. Özellikle dayısı sayesinde bu alana olan ilgisi daha da artmıştır. Sanat hayatı boyunca karakalem eskizler, kalıp heykeller, seramik plakalar üzerine sır tekniği ile oluşturduğu tablolar gibi konu ve türleri birbirinden farklı olan eserler ortaya koymuştur. Öte yandan zanaat alanında da faaliyet göstererek İstanbul'daki birçok fabrikaya kendi icadı olan seramik aparatların ticaretini de yapmıştır. Sahip olduğu bilgi ve deneyimleri genç nesillere aktarmak isteyen sanatçı, Trakya Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaya başlamış ve burada faaliyet gösterdiği süre zarfında mevcut seramik bölümüne bir ivme kazandırarak beraberinde birçok öğrenci yetiştirmiştir. Bütün bunlar ele alındığı vakit Vahdet Malik, tanınması, korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması gereken milli bir değerdir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Sanat Tarihi, Seramik, Trakya, Zanaat.

¹ Doktora Öğrencisi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balkan Çalışmaları Anabilim Dalı, Edirne, Türkiye. E-Posta: dipevliler@gmail.com , ORCID: 0000-0002- 3999-0115.

GENÇLER ARASINDAKİ FARKLI YÖNELİMLERİN AİLE VE AHLAKİ DEĞERLERE ETKİSİ**Davut YEŞİL¹****ÖZET**

Gençler arasında gözlemlenen çeşitli yönelimler, toplumsal popülerlik dinamiklerinin etkisi altında şekillenebilmektedir. Sosyal medya fenomenlerinin bu eğilimleri normalleştirici ve estetik bir biçimde sunmaları, bu yönelimlerin popülerlik kazanmasında etkili olmaktadır. Bireyler, bu özgül eğilimlere sahip olmaları halinde sosyal çevrelerinde daha prestijli bir konumda olabileceklerini düşünebilmektedirler. Küresel düzeyde, bu tür yönelimlerin yaygınlığı artmış, hatta bazı ülkelerde bu eğilimlere hukuki bir zemin kazandırılmış ve ailelerin de kabul ettiği, hatta desteklediği bir olgu haline gelmiştir. Ancak, ülkemizde bu eğilimlerin aileler arasında da kabul görmesi potansiyel riskleri beraberinde getirebilmektedir.

Aile, birey için dini ve ahlaki değerlerin kazanıldığı temel bir kurum olarak kabul edilmektedir. Ailenin bu özgül yönelimleri benimsemesi ve desteklemesi, genç bireylerin söz konusu dini ve ahlaki değerlerden uzaklaşmasına yol açabilmektedir. Ailenin cinsiyetsiz birey yetiştirme eğilimi, aile kurumunun fonksiyonel bütünlüğüne dair sorunlara işaret edebilir. Toplumsal cinsiyet normlarını es geçen bu yaklaşım, bireyin toplumda yaygın olarak kabul edilen kız/erkek cinsiyet tanımlamalarını göz ardı etmesine neden olabilmektedir. Bununla birlikte, bireyin toplumsal cinsiyet kalıplarını tanımlayabilmesi ve kendisini bu kalıplardan birine dahil edememesi, aile tarafından belirli bir kalıba sokulma çabasıyla çeliştiğinde, bireyin bu iki kutup arasında sıkıştığı gözlemlenmektedir. Bireyin, temel değerlerini ve sevgiyi kazandığı aile tarafından bu iki uç arasında tercih yapmaya zorlanması, bireyin aileden uzaklaşma eğilimini tetikleyebilmektedir.

Ailenin "cinsiyetsiz yetiştirme" yaklaşımı ile çocukları ve gençleri bir ikilem içerisine sokması, bireylerin kendi cinsiyetini ve kimliğini belirsiz bir temel üzerine konumlandırmalarına sebep olabilmektedir. Ailesi tarafından sevgi kaynağı olarak algılanan çocukların, sürekli olarak cinsiyetini sorgulama gerekliliğiyle konfronte edilmeleri ne cinsiyet ne de dini ve ahlaki açıdan kendilerini sağlam bir temel üzerinde tanımlamalarını engellemektedir. Bu kimlik arayışı sürecinde, toplumda var olan ikili cinsiyet kategorilerini (kadın ve erkek) fark eden bireyin, doğuştan gelen cinsiyetini kabullenmesi ve cinsiyetsiz bir birey olamayacağının bilincine varması muhtemeldir. Ailelerin, çocuklarını cinsiyetsiz bir şekilde yetiştirme eğilimleri sonucunda, bireylerin toplum içerisinde karşılaşılabilecekleri problematik durumlar konusunda bilgilendirilmeleri ve bu potansiyel risklerin farkına varmalarının sağlanması kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda hem ailede hem de eğitim kurumlarında Değerler Eğitimi'nin verilmesi, bu tür tehlikelerin önlenmesine mühim ölçüde katkı sağlayacaktır. Sunulan değerler eğitimi ile bireylerin sevgi, dini ve ahlaki değerleri eksiksiz bir şekilde özümsemeleri beklenirken, bu dini ve ahlaki değerlerin bireylerin fitratına uygun yaşamlar sürmelerini sağlama noktasında bilincin artırılması esastır.

Anahtar Kelimeler: Aile ve Din, Değerler Eğitimi, LGBT.

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Disiplinlerarası Değerler Eğitimi, davutyasil278@gmail.com, ORCID: 0009-0009-4996-1279

MÖ 1. BİNİN İLK YARISINDA KUŞ TAŞIYAN KADIN İKONOGRAFİSİ**Didem BAŞ¹****ÖZET**

Arkaik Dönem olarak adlandırılan MÖ 1. binyılın ilk yarısına tarihlendirilen kadın (Kore) heykel ve heykelcikleri, kutsal alan ve nekropol buluntusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Tekil buluntular olarak değerlendirilen ve “Arkaik Dönem Yunan Heykel Sanatı”nın özelliklerini üzerlerinde barındıran kadın heykelleri, vücut proporsiyonları, kıyafetleri ve kimi zaman taşıdıkları çeşitli meyve, hayvan veya kaplarla göze çarpmaktadır. Kadınlar tarafından taşınan/tutulan hayvanlar arasında kuşlar önemli bir gurubu oluşturmaktadır. Çalışmada, MÖ 1. binyılın ilk yarısına tarihlendirilen kuş taşıyan kadın ikonografisinin coğrafi yayılımını ve taşınılan kuşun türünü belirlemek, tespit edilen yoğunluğa ve kuşun türüne göre ikonografinin mitolojik ve sosyal yaşamdaki anlamını açıklamak amaçlanmıştır.

Çalışma kapsamında, Batı, İç ve Güneydoğu Anadolu, Adalar, Kıta Yunanistan, Kıbrıs, Mısır ve İtalya (Sicilya)’yı içerisine alan geniş coğrafyaya ait yayınlardan takip edilebilen mermer, pişmiş toprak ve fildişi gibi malzemelerden üretilmiş plastik özellik taşıyan heykel, heykelcik, figürin, kabartma ve figürlü kaplar (alabastronlar) incelenmiştir. Örneklerin literatürde geçen merkezine göre istatistiksel veriler kullanılarak coğrafi yayılımları haritalandırılmış ve böylelikle ikonografinin olası kökeninin tespiti sağlanmıştır. Bu bağlamda kuş taşıyan kadın ikonografisinin, Anadolu ve Adalar’da yoğunlaştığına dair bilgilere ulaşılmıştır. Dolayısıyla Kıta Yunanistan, Kıbrıs ve Mısır gibi bölgeler, ikonografiyi olasılıkla Anadolu ve Adalar’dan öğrenmiş olmalıdır. Aynı zamanda yerel mimari öğelerle karşılaştırılan tekil örneklerin, dönemin Anadolu kadın giyim modasını da ortaya koyduğu gözlenmiştir. Taşınan/tutulan kuşlar, çoğunlukla araştırmacılar tarafından güvercin ya da keklik olarak adlandırılmışlarsa da temelde kuşların türüyle alakalı tartışmalar mevcuttur. Literatürdeki tekil kuş figürleri incelenip, kadınlar tarafından taşınan/tutulan kuş türünün tespiti sağlanmıştır. Söz konusu ikonografideki kuşların, literatürdeki keklik tanımına ek olarak, yavru ve yetişkin alıcı kuşların betimleri olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca çalışmada, literatürden malzeme ayrımı yapılmaksızın toplanan ikonografiye uygun örneklerin, kuşları taşıyış/tutuş şekillerine göre oluşturulmuş tipoloji yer almaktadır. Bahsi geçen tipoloji, “Tek elinde kuş taşıyanlar”, “Oturarak kuş taşıyanlar”, “İki kuş taşıyanlar”, “Başı üzerinde kuş taşıyanlar”, “İki eliyle kuş taşıyanlar”, “Baldır hizasında kuş taşıyanlar” olmak üzere 6 tipten oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Arkaik Dönem, İkonografi, Kore, Kuş, Yontu.

¹ Ark. (MA), Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Ana Bilim Dalı, Doktora öğrencisi; E-posta: basdidem@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3734-5139.

**AVRUPA BİRLİĞİ TOPLUMSAL CİNSİYET UYGULAMALARI KAPSAMINDA
KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN İNCELENMESİ: ÇEVİRİMİÇİ ŞİDDET****Ece Beyza DİRHEMSİZ¹****Buket YAVUZ²****ÖZET**

Tarih boyunca kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olmadığı bilinmektedir. Günümüzde de birçok bölgede geçmişte yaşanmış haksızlıkların birçoğunun halen yaşanıyor olduğu görülmektedir. Yaşanan eşitsizlikler, yoğunluk ve biçim olarak toplumlara göre farklılık gösterse de özünde hala aynı olduğu ifade edilebilir. Uluslararası ilişkiler, geçmişten bugüne erkek egemen terimi kullanarak sınırlarını çizmiştir. Böylesi bir yaklaşım içinde kadının ya da toplumsal cinsiyet ilişkilerinin görünür olduğunu ifade etmek oldukça güç olacaktır. Kadınlar devletlerarası meselelerde bir bölge ve dünyanın en önemli politikalarında toplumsal cinsiyet siyasetinden ayrı bir şekilde düşünülemez. Bu açıdan feministler disiplininin temel kavramlarını da yeniden sorgulayarak bir yolculuğa çıkmış ve mevcut anlamlarını eleştirerek devlet, egemenlik ve güvenlik gibi uluslararası ilişkiler disiplininin temel kavramlarını feminist bir bakış açısıyla yeniden yorumlamaktadırlar. Dijital dünyanın gelişmesiyle kadına yönelik şiddet içinde kadına yönelik çevrimiçi şiddeti de barındırmaya başlamıştır. Bu şiddet hem sosyal medya platformlarının çeşitli hem de çevrimiçi olarak kişilere ulaşımın daha kolay olması nedeniyle farklı bir boyuttadır. Ayrıca teknolojinin ve sosyal medya platformlarının hızlı gelişmesi, çevrimiçi şiddet ve kadına yönelik çevrimiçi şiddetin tanımlarının net olmaması gibi nedenlerle bugün çevrimiçi şiddet mağdurlarını korumaya yönelik net adımlar atılamamaktadır. Çalışmanın temel amacı AB'nin toplumsal cinsiyet yönündeki faaliyetlerinin incelenmesini hedeflemektedir. Burada feminist bakış açısının konu geneline hâkim bir anlayışla hareket etmesi amaçlanmakta ve aynı zamanda feminizmin çalışmanın kuramsal yaklaşımını oluşturduğunu belirtmek gerekmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ve kadın sorunlarının hayatın her alanıyla ilişkili olması sebebiyle, sorunların çözümünde yetersiz kalınmasına neden olunmaktadır. Çalışma bu konuya bir eleştiri getirmektedir. Tam da bu noktada cinsiyet eşitliği kapsamında daha fazla eylemin hayata geçirilmesi gerektiğini vurgulamak doğru bir yaklaşım oluşturmak açısından önemlidir. Çalışmada ilk olarak AB'de Kadın hakları incelenmiştir. Ardından cinsiyet eşitliği noktasında AB Komisyonu'nun tutumuna yer verilmiş ve feminizm ışığında kadın haklarına değinilerek, Avrupa Birliği'nin "Küresel İnsan Hakları Yaptırım Rejimi" ele alınmış bu bağlamda ise çevrimiçi şiddet incelenmiştir. Sonuç olarak Avrupa Birliği toplumsal cinsiyet uygulamaları kapsamında kadın- erkek eşitliğini sağlamada yeterli değildir. Kadına Yönelik Şiddete Yaptırım Kararı örnek olması açısından kanıt niteliğindedir. Avrupa Birliği komisyonu 2011 yılında İstanbul Sözleşmesi ve 2014 yılında yaptığı geniş çaplı araştırmayla kadına yönelik şiddete atılımlarda bulunsa da maalesef çevrimiçi şiddet kısmı eksik kalmıştır. Avrupa Birliği komisyonu kadına yönelik çevrimiçi şiddeti ajandasına alsa da "dijital çağa uygun bir Avrupa" daha çok veri güvenliği ve dijital servisleri geliştirme gibi amaçlara odaklandığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Cinsiyet Eşitsizliği, Çevrimiçi Şiddet, Feminizm, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği.

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi (ebeyzadirhemsiz@trakya.edu.tr) ORCID: 0009-0007-4187-9161

² Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi (buketyavuz@trakya.edu.tr) ORCID: 0009-0004-1893-0561

İSMAİL KADARE’NİN *KUŞATMA* ADLI ESERİNİN TÜRKÇE ÇEVİRİSİNDE ARA DİL FAKTÖRÜNÜN ETKİLERİ**Ece DİLLİOĞLU¹****ÖZET**

İsmail Kadare, Arnavut Edebiyatı’nın günümüz temsilcileri arasında çok önemli bir yere sahiptir. Arnavutluk’un hem sosyal hem de siyasi açıdan çok derin bunalımlara maruz kaldığı bir dönemde Gjirokastër kentinde dünyaya gelmiş ve daha çocukluk çağında patlak veren II. Dünya Savaşı nedeniyle İtalya, Almanya ve Yunanistan gibi birçok farklı ülkenin askeri işgallerine tanıklık ederek büyümüştür. Gençlik çağlarında yeni bir rejim ile tanışmış, eğitim hayatını bu düzenin dayattığı sosyalist gerçekçilik üstüne inşa etmek zorunda kalmış ve tüm bu yaşanmışlıkların birikimleriyle şiir ve düz yazı alanlarında edebiyata adım atmıştır. Günümüzde Arnavut Edebiyatı’nın dünya çapında tanınmasına şüphesiz en çok katkı yapan kalemşoru olmasının yanı sıra aldığı veya aday gösterildiği ödüllerin nicelik ve nitelikleri bakımından da çoğu Arnavut yazar ile arayı açmıştır. Tüm bu olgular ışığında Kadare, eserleri aynı zamanda dünyanın çeşitli dillerine tercüme edilen birçok şiir ve romanı da kaleme almıştır. Bu eserlerin bazıları Türkiye sınırlarına erken dönemlerde giriş yapmış ve Türkçeye çevrilerek literatürdeki yerlerini almıştır. Bunların arasında özellikle Türk/Osmanlı imgesi içerikli ve ödül almış veya layık gösterilmiş eserler ön plana çıkmaktadır. Güncel ve popüler romanların Türkçeye çevrilmesinde birçok farklı çevirmenin günümüze kadar katkıları olmuştur. Ancak Kadare’nin ilk Türkçe çeviri örnekleri Arnavutça yazılmış orijinal romanlar yerine genellikle Fransızca veya az sayıda İngilizceye çevrilmiş eserler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Böylece çevrilen eserler ister istemez ara dil çevirilerinde görülen farklılıklara maruz kalmıştır. Çalışmamız İsmail Kadare’nin *Kuşatma* adlı romanının ara dilden kaynaklı çeviri etkilerini incelemeye yönelik olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Arnavut Edebiyatı, Çeviri, İsmail Kadare, Kuşatma.

¹ Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Balkan Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Arnavut Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, ecesen1@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6818-8490

İSLAM HUKUKUNDA EŞLER ARASI ŞİDDETİ ÖNLEME YOLLARINDAN BİRİ OLARAK HAKEM TAYİNİ

Elif Sümeyye TUNA¹

ÖZET

İslâm hukukunda eşler arasında oluşabilecek anlaşmazlıkların çözümünde izlenecek yollar öncelikle eşlerin hakları ve sorumlulukları bağlamında belirtilmiştir. Ağırlıklı olarak eşlerin birinden kaynaklı sorunları konusunda öncelikle eşler arasında iyilik ve muhabbet temelinde çözüm yolları bulunması beklenmektedir. Aile içerisinde tüm yolların denenmesine rağmen sorunların çözülemediği durumlarda aile bütünlüğünü koruma görevi en yakın çevreye verilir. Kadının ve erkeğin ailesinden eşlerin arasındaki sorunu çözmeye niyetli, sözü makbul bir büyüğün evli çiftler arasında hakemlik yapması, eşleri uzlaştırması öngörülür. İslâm hukukçuları hâkimlerin özellikleri, yetkileri konularında görüşler ileri sürmüşlerdir. Fakat genel anlamda hakemlik müessesesinin Nasslara dayandığı hususunda âlimler arasında görüş birliği mevcuttur.

Günümüzde arabuluculuk ya da aile meclisi çalışmalarına örnek teşkil edebilecek bir yapıda olan hakemlik müessesesi birçok bakımdan yararlar barındırmaktadır. Aile kurumunun zarar görmemesi çabası içerisinde olan aile büyüklerinin varlığı dahi bir bakımdan eşleri koruyan, birbirlerine karşı haksız muamele ve şiddetin önüne geçebilecek bir fonksiyonu bulundurabilmektedir. Aile içerisinde eşlerin anlaşmazlığında hakemlik yapabilecek kişiler bulunmadığı durumda ise, hâkimin atadığı kişiler eşler arasında hakemlik yapabilmektedir.

Hakemlerin öncelikli görevinin eşler arasında sulh sağlamak olduğu belirtilmektedir. Bunun yanı sıra eşlerin birbirine yönelik haksızlığını önleyici tedbirlerin alınması konusunda da görüşleri belirleyici olabilmektedir. Hakem tayini müessesesinin tekrar hayata geçirilmesinin boşanma kararlarını azaltacağı, yargı yükünü hafifleteceği ve aile mahremiyetinin daha etkin korunabileceği hususlarında fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Anlaşmazlık, Hakem, Şiddet.

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İslam Hukuku ABD, smeycnar@gmail.com , ORCID: 0009-0006-1291-037X

TURİZM KONULU ARAŞTIRMALARDA CİNSİYET ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALARIN DERLENMESİ

Elnur GÜNEŞ¹
Gülsel ÇİFTÇİ²

ÖZET

Turizm, gelişim süreci ve turizm ile ilgili faaliyetler cinsiyet kavramı ile teorize edilmiştir. Bu doğrultuda turizm kavramına ilişkin çalışmalar yeniden yapılandırılmış biçimde farklılık göstermektedir. Turizm sektöründeki gelişim, geniş işgücü piyasası ile araştırmaları çeşitlendirmektedir. Eşitsizlik raporları ve bu yönde uluslararası kalkındırma çalışmaları, geniş işgücü piyasasına sahip turizm ile ele alınmaktadır. Cinsiyetlere özgü iş kapsamının genişlemesi refah seviyesini ileriye taşıması ve bireysel psikolojik, sosyal yönden iyileşmeyi sağlamaktadır.

Emek yoğun bir sektör olması kadın istihdamı için çeşitli giriş noktaları sağlamaktadır. Cinsiyet eşitsizliği, kadın girişimleri, güçlenmeleri ve insan hak ve özgürlükleri kapsamında turizm etkili bir araç olmaktadır. Sosyo-kültürel bir olgu olan turizm ve tarafından sağlanan etkileşimin toplumsal yapı üzerinde etkisi mevcuttur. Bu etkileşim kültürel ve sosyal ilişkileri de etkilemektedir. Cinsiyet çeşitli etkenler ile oluşturulmuş olsa da belirli toplumlarda paylaşılan fikirler toplumsal cinsiyet tarafından üretilip sürdürülmektedir. Toplumsal algılar sebebi ile cinsiyet rol ve davranış bütünlüğünün karmaşık hale gelmesi olasıdır. Sosyal, kültürel, ekonomik değişimlerin küresel boyutta etkili bir aracı olmaktadır.

Turizm, sunum ve tüketimi ile insan davranış ve etkinliklerinin cinsiyete dayalı bir olgusudur. Turizm konulu araştırmalarda, çeşitli konuların cinsiyet yaklaşımı ile incelenmesi, dişil ve eril cinsiyet arasında önemli farklılıklar ve eşitsizliklerin vurgulanmasını sağlamıştır. Bu çalışma, turizm konulu araştırmalarda cinsiyet üzerine yapılan çalışmalar doğrultusunda literatür taraması yapmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet, Turizm, Turizm Araştırmaları.

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, elnurgunes@trakya.edu.tr ORCID: 0009-0003-8352-9750

² Doç. Dr., Trakya Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, gulsellciftci@gmail.com

AVRUPA BİRLİĞİ’NİN ARKTİK BÖLGESİ POLİTİKASI**Eralp Cemal PASİN¹****ÖZET**

Dünyanın çatısı olarak nitelendirilen Arktik Bölgesi, uzun yıllar boyunca gerek sahip olduğu sert iklim koşulları ve gerekse uluslararası sistemin oldukça uzağında yer almasından dolayı ‘uzak’ bir bölge olarak nitelendirilmiştir. Bu nedenle bölgenin uluslararası ilişkiler alanında incelenmesi hemen hemen yeni bir durumdur. Son yıllarda iklim değişikliğinin etkisinin yoğun olarak hissedildiği bölgede, buzulların erimesi nedeniyle uzak olarak nitelendirilen bölgeye erişebilirlik artmış ve bunun sonucunda oluşmakta olan yeni ticaret rotaları ve keşfedilen enerji kaynakları nedeniyle bölge, hem kıyıdaş hem de kıyıdaş olmayan aktörlerin ilgi duyduğu bir alan haline gelmiştir.

Rusya Federasyonu’nun 2007 yılında Arktik Okyanusu’nun dibine titanyum kaplı bayrak dikmesi, bölgenin kaderi açısından bir dönüm noktası olmuştur. Hukuksal açıdan bakıldığında, Arktik Beşliği olarak nitelendirilen kıyıdaş devletler tarafından, 28 Mayıs 2008 tarihinde yürürlüğe giren Illulissat Deklarasyonu ve Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (BMDHS) yasal çerçeve olarak kabul edilmiştir. Böylelikle bölgede Antarktika Anlaşmasına benzer genel bir düzenleyici anlaşmanın olmaması, bölgedeki aktörlerin uzun vadeli çözümler üretmelerine engel olmaktadır.

Arktik bölgesinin iklim değişikliği sonrası artan önemi, Avrupa Birliği’nin de bu bölgeye ilgisinin artmasına neden olmuştur. Avrupa Birliği’nin Arktik politikası 3 ana hedef etrafında şekillenmektedir. Bunlardan ilki Arktik bölgesindeki yerli ulusları iş birliği çerçevesinde korumak. İkincisi kaynakların sürdürülebilir kullanılmasını teşvik etmek. Üçüncüsü ise Arktik Bölgesi’nde uluslararası iş birliğini teşvik etmektir. Ancak tüm bu oluşturulan hedeflere rağmen Avrupa Birliği’nin Arktik Bölgesi’nde hedeflediği bölgede bulunamaması ve bölgede uluslararası yönetim fikrine kıyıdaş devletlerin olumsuz yaklaşması göze çarpan bir durum olarak görülmektedir.

Avrupa Birliği’nin ulusötesi yönetim, bölgesel entegrasyon, sürdürülebilir kalkınma, çevre koruma ve araştırma konusunda ve özellikle iklim değişikliği ile mücadelede lider aktör olma hedeflerine yönelik olarak 2008 yılından itibaren bölgeye yönelik politika oluşturmaya başlamıştır. Avrupa Birliği’nin geliştirmiş olduğu bu politikalarla, Arktik Bölgesi’nin uluslararası bir alan olarak tanımlanmasına yönelik olarak, realist yaklaşımların aksine bölge üzerindeki gerilimi azaltarak, kendi normatif değerlerinin yanı sıra bölgedeki aktörler arasında iş birliğine varan bir statüko oluşturulmasına yönelik katkısının araştırılması hedeflenmektedir.

Avrupa Birliği’nin Arktik Bölgesi’ne yönelik politikaları alanındaki çalışmalar, Avrupa Birliği’nin bölgedeki enerji politikaları, iklim değişikliği ilişkisinden ve Avrupa Birliği’nin bölgede ne şekilde var olduğunu ya da olması gerektiğini sorgulamakta ve açıklamaktadır. Bu çalışma ise Avrupa Birliği’nin stratejik hedefleri ve sahip olduğu normlar ile birlikte Arktik Bölgesi’nde yer alan kıyıdaş ve kıyıdaş olmayan aktörler üzerindeki somut etkilerinin araştırılmasının yanı sıra realist yaklaşımların aksine bölgede iş birliğinin artırılmasına yönelik katkıları araştırılarak literatüre katkıda bulunması hedeflenmektedir.

Bu bağlamda birincil ve ikincil kaynakların araştırılmasının yanı sıra Avrupa Birliği’nin bölgesel politikaları Actorness kavramı çerçevesinde, Arktik Bölgesi case/vaka seçilerek açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Actorness, Arktik Bölgesi, Avrupa Birliği, İklim Değişikliği, Enerji.

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi eralpcemal95@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-2538-3193>

**TRAKYA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ HİZMET UYGULAMALARI
DERSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Muharrem ÖZDEN¹
Nesrin GÜNAY²
Murat ÇELTEK³
Ezgi Avcı⁴
Ertuğrul Alper KURBAN⁵

ÖZET

Yüksek Öğretim Kurumlarında (YÖK) Topluma Hizmet Uygulamaları dersi ülkemizde eğitim veren birçok üniversitede fakülte ve meslek yüksekokullarında zorunlu ya da seçmeli ders olarak okutulmaktadır. YÖK tarafından güncellenen ve eğitim fakültelerinin programlarında 2006 yılında zorunlu ders olan topluma hizmet uygulamaları dersi (THU) sınıf içi etkinliklerden daha çok direkt toplum içerisinde ve toplumla etkileşimli şekilde uygulamalı olarak gerçekleştirilmektedir. Topluma hizmet uygulamaları dersinin asıl amacı ise öğretmen adayı olan kişilerin toplumsal bilinç ve duyarlılık kazanarak öğretmenlik mesleğinin duygusal tarafını güçlendirmektir. Bu projeye Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesinde zorunlu ders olarak eğitimi verilen topluma hizmet dersinin işlevselliğini ortaya çıkartmak ve bu dersin çıktılarının paydaşlarına olan etkilerini belirlemek, dersin işleyiş süreci ve kazanımlarına ilişkin genel bir değerlendirme yapabilmektir.

Eğitim fakültesi topluma hizmet uygulamaları dersinin değerlendirilmesi ile ilgili literatürde daha önce birçok çalışma yapılmıştır, ancak yapılacak bu proje diğer çalışmalardan farklı olarak THU dersini Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesindeki etkinliğini ve dersin genel işlevsellik değerlendirmesi sonucunda ve ortaya çıkan eksiklikler belirlenerek bu eksikliklerin giderilmesi için çözüm önerileri geliştirilecektir. Proje kapsamında Edirne ilinde yer alan ve topluma hizmet uygulamaları dersi için okul dışı paydaşlar, üniversite ve öğrenciler arasında ikili ilişkiler geliştirilerek bu dersin amacına uygun ve etkili bir şekilde öğrencilere aktarılması planlanmaktadır. Projenin bu amaçları diğer çalışmalardan ayıran en temel farktır.

Proje kapsamında 2010-2022 yılları arasında Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesinde topluma hizmet uygulamaları dersi ile ilgili yapılmış olan çalışmalar doküman inceleme yöntemi ile incelenme gerçekleştirilmiştir. Ve içerik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Nicelik olarak yapılan projeler en fazladan en aza göre sıralandığında öğretmenlik gruplarına göre sırasıyla en fazla Fen Bilgisi öğretmenliği, Sosyal Bilgiler öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliğinde olduğu tespit edilmiştir. En fazla paydaşa yer veren öğretmenlik grubunun Fen Bilgisi öğretmenliği olduğu görülmüştür. Analiz süreci devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Doküman İnceleme, Eğitim Fakültesi, Topluma Hizmet Uygulamaları.

¹Doç. Dr. Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği ABD, muharremozden@trakya.edu.tr, ORCID 0000-0001-8307-706X

² Doç. Dr. Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği ABD, nesringunay@trakya.edu.tr , ORCID 0000-0002-1255-7549

³ Doç. Dr. Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fen Bilimleri Eğitimi ABD, mceltek@trakya.edu.tr , ORCID 0000-0001-7737-0411

⁴ Arş. Gör. Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ABD, ezgiavci76@trakya.edu.tr , ORCID 0000-0003-3313-6863

⁵ Arş. Gör. Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ABD, calperkurban@trakya.edu.tr , ORCID 0009-0004-1519-3914

**EĞİTİM, ÖĞRETİM VE İSTİHDAMDA OLMAYAN GENÇLER (NEET)
SORUNUNUN GENÇLİK POLİTİKALARI VE SOSYAL HİZMET BAĞLAMINDA
DEĞERLENDİRİLMESİ: TÜRKİYE VE HOLLANDA ÖRNEKLERİ****Eylül ÖZKAYNAK AYDIN¹****ÖZET**

Toplumla ve çalışma yaşamıyla bağ kurmanın öğrenildiği gençlik dönemi, deneyim eksikliği, zayıf sosyal ağlar, yetersiz ekonomik kaynaklar ve iş arama becerilerinin gelişmemiş olması nedeniyle kırılmalılığın arttığı yaşam dönemlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Gençlerin yetişkinliğe geçiş süreci ülkelerin ekonomik yapılarına ve kültürel özelliklerine göre farklılık gösterse de eğitim, mesleki gelişim ve aile yaşamı alanındaki değişikliklerin gençlik döneminde gerçekleştiği; bunların sıralamalarının ve zamanlarının yaşamda önemli bir etkiye sahip olduğu kabul edilmektedir. Bu geçiş dönemindeki hareketsizlik durumu ilerleyen yaşlarda sosyal dışlanmanın bir belirleyicisi haline gelmektedir. Bu nedenle yetişkinliğe geçiş süreci ve gençlerin kendi kendine yeterliliği konuları önemli bir sosyal politika konusu olmuştur.

Eğitim, öğretim ve istihdamda olmama (NEET) durumu, gençlik döneminde karşılaşılan önemli bir sorun olarak ortaya çıkmakta ve beraberinde getirdiği ötekileştirilme, işsizlik, istikrarsız çalışma biçimleri, vasıflarının altında işlerde çalışma, güvencesiz çalışma, düşük ücret karşılığı çalışma ve yoksulluk gibi sorunlar nedeniyle ülkeler için sosyal ve ekonomik refah bakımından risk oluşturmaktadır. Bu nedenle eğitim, öğretim ve istihdamda olmayan gençlere yönelik uygulamaların sosyal hizmet için önemli olduğu düşünülmektedir.

Gençlik döneminden yetişkinliğe geçiş süreci ülkelerin ekonomik yapılarına ve sosyo-kültürel özelliklerine göre farklılık gösterse de NEET konusu hem ulusal hem de küresel düzeyde önemli sosyal sorunlardan biridir. Türkiye 2022 yılında 20-24 yaş grubu gençlerde NEET oranının %33,3 ile en yüksek olduğu OECD ülkesi iken Hollanda %4,4 ile NEET oranının en düşük olduğu ülke durumundadır. OECD verilerine göre, Hollanda son beş yıldır ülkeler arasında en düşük NEET oranına sahip olmasının yanı sıra COVID-19 gibi küresel bir krize rağmen NEET düşüş eğilimini korumayı başarmıştır. Bu nedenle, bu çalışmada OECD ülkeleri kapsamında iki uç değeri temsil eden Türkiye ve Hollanda'nın gençlik politika ve hizmetlerinin karşılaştırılması ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır. İki ülke arasındaki uygulama farklılıklarının ve iyi uygulama örneklerinin belirlenmesinin eğitim, öğretim ve istihdamda olmayan gençler sorununun çözümüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bundan hareketle bu çalışmada iki ülkenin çocukluk ve gençlik dönemine yönelik politika ve uygulamaları önleyici tedbirler, stratejik düzeyde müdahaleler ve yeniden bütünleştirme stratejileri olmak üzere üç gruba ayrılarak değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak iki ülke arasındaki uygulama düzeyinde farklılıklar bulunduğu, Hollanda'da gençlik politika ve uygulamalarının yürütülmesinde yerel yönetimlerin sorumlulukları daha fazla iken Türkiye'de merkezi uygulama ve politikaların bulunduğu belirlenmiştir. Ülkemizde yerel uygulamaların artırılmasının ve bölgelerin sosyo-kültürel özelliklerinden hareketle kültüre ve ihtiyaçlara duyarlı uygulamaların farklılaştırılmasının sosyal içermeyi artıracığı ve NEET sorununun çözümüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, ülkemizde gençlerin çalışma yaşamı ile bağlantılar kurmasını desteklemeye yönelik ulusal staj programları yaygınlaştırılmakla birlikte Avrupa Birliği ülkeleri tarafından kabul edilen "Gençlik Garantisi (Young Guarantee)" uygulamasında olduğu gibi, doğrudan eğitim, öğretim ve istihdamda olmayan gençlere yönelik geniş kapsamlı politikalar bulunmamaktadır. Bu nedenle çok boyutlu bir sorun olan NEET konusuna bakanlıklar, yerel yönetimler ve diğer sosyal paydaşlar işbirliği ile geliştirilecek çok boyutlu gençlik politikalarının geliştirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Öğretim ve İstihdamda Olmayan Gençler (NEET), Genç İşsizliği, Sosyal Hizmet, Sosyal Politika.

¹ Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, e-posta: eylulozkaynak8@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6309-6079

ELEŞTİRİNİN ELEŞTİRİSİ: İSMET ÖZEL’İN TARİH GÖRÜŞÜ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME**Fatih BELGİ¹****ÖZET**

Batı’da tarihsel sürecin kötüden iyiye doğru ilerlediği tezi modernleşme olgusuyla yakın bir ilişki içerisindedir. Modernleşme dönemiyle beraber Batı’da cereyan eden iktisadi, sosyal, kültürel ve teknik dönüşümler aynı zamanda Batı dünyasının kendi dışındaki dünyaya hegemonya kurmasının aracı haline dönüşmüş; Batı’nın emsalsiz ve üstün olduğu varsayımını ön plana çıkaran dünya tarihi kuramının geliştirilmesinde etken olmuş; politik ve kültürel olarak Avrupa yayılcılığının önünü açmış; bu durum ise Üçüncü Dünya’nın kendi tarihselliğini Batı modernleşmesinin izdüşümünde kavramasında etkili olmuştur. Bilgi üretiminin toplumsal koşullardan bağımsız olmadığı göz önüne alınırsa, Batı’da bazı sosyal koşullar altında üretilmiş bilgilerin tüm dünyada genel-geçer ve işlevsel olduğu tezi son derece tartışmalı olmaktadır. Bu durumda evrensellik değerini merkeze alan teorik tartışmaların yeniden değerlendirilmesi gereklilik haline gelmektedir. Ancak bu tartışmaların çok kritik bir niteliğe sahip olduğu da unutulmamalıdır. Zira eleştirel olarak ele alınan temaların bir benzerinin yeniden üretilme riski her zaman vardır. Bu bağlamda İsmet Özel’in Modernlik olgusunu Anti-Türk bir hadise olarak değerlendirmesi Batı modernliğinin doğurduğu şiddetin yeniden üretildiği bir alan olarak tezahür eder. Hatta karşıtı olduğu düşüncenin sınırlarına dâhil olup söz konusu düşünceye teslim olduğu da ileri sürülebilir. Modernleşme olgusunun Türklerin tarih sahnesine çıkışıyla sıkı sıkıya bağlı olduğunu vurgulayan Özel, aynı zamanda bizlere yeni bir tarihsel şablon sunduğu yanılgısına düşmektedir. Zira onun bu kavrayışında modernleşme ile birlikte gerçekleşen tüm olumlu gelişmelerin kökeninde Türkler vardır. Güneş-dil-tarih teorisine benzer şekilde Türkler medeniyet yayıcı olarak görülür. Ancak Özel bu noktada eleştirisini yaptığı dünya görüşlerinin bir benzerini üretmektedir. Batı’nın şablonunu sunduğu tarih anlayışlarını eleştirmekten ziyade o şablonun içerisinde yer alan özneler yeni roller tayin ederek eleştirdiği anlayışların bir benzerini bizlere sunmaktadır. Söz konusu tartışma Özel’in bu tezini Batı’lı tezler eşliğinde okuyarak analiz etmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Batı, İsmet Özel, Modernleşme, Tarih.

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilim Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, fatihbelgiii@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1113-7339

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM SINIFLARINDA ÖĞRENME MERKEZLERİNİN KULLANIMI, ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ, MERKEZLERİN ÖZELLİKLERİ VE GÜNCELLENME DURUMLARI¹

Fatma ÇAVUNT²
Ezgi AKŞİN YAVUZ³

ÖZET

Okul öncesi eğitim sınıflarında yer alan öğrenme merkezlerinin özellikleri, merkezlerin kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri ile öğrenme merkezlerinin zamana bağlı değişiminin değerlendirilmesi araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu amaca uygun olarak nicel yöntemle modellenen araştırmada tekil tarama modeli ile kesit alma yaklaşımından faydalanılmıştır. Bu doğrultuda okul öncesi öğrenme merkezlerinin kullanımı hakkında öğretmen görüşlerini belirleme anketi uygulanmış, sınıfların mevcut durumları incelenmiş ve de zamana bağlı değişimleri 15 günlük periyotlarla incelenmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan okul öncesi eğitim sınıfları tesadüfi olarak belirlenen kurum ve sınıflar arasından araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden toplam 15 okul ve 29 sınıftan oluşmaktadır. Sınıflarda yapılan incelemeler sonucunda araştırmaya katılan sınıfların tamamında öğrenme merkezi olduğu, sınıfların çoğunluğunda blok, kitap, fen, dramatik-oyun, sanat ve müzik merkezinin bulunduğu; kum ve su masası ile geçici öğrenme merkezi olan sınıf sayısının az olduğu; öğrenme merkezlerinin her gün ve genellikle 30 ile 60 dk arasında kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin öğrenme merkezlerine ilişkin görüşlerini belirttikleri ankette çocuk ve program bağlamındaki soruların geneline katıldıkları; öğretmen açısından ele alınan maddelerin çoğunluğuna da nispeten katıldıkları görülmektedir. Araştırmada yaklaşık 2 ay süresince çekilen öğrenme merkezleri fotoğraflarından elde edilen sonuçlara göre 8 haftalık süreçte 5 zamanda izleme yapılmış ve yalnızca 6 sınıfta dinamik olarak merkezlerde düzenleme yapıldığı, 8 sınıfta herhangi bir değişimin yaşanmadığı; kalan 15 sınıfta ise kısmen küçük değişimler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bunlara göre öğretmenlerin sınıf tasarımında yer alan öğrenme merkezine ilişkin düzenleme ve güncellemelerinin farklılaştığı, merkezlerde güncellemelerin gerekli olduğunu düşünseler dahi bunu her zaman sınıf ortamına yansıtamadıkları ancak çoğu öğretmenin de çocukların gelişimleri bakımından merkezlerin önemine inandıklarını söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim Sınıfları, Öğrenme Merkezleri, Öğrenme Merkezlerinin Güncellenmesi, Öğrenme Merkezlerinin Kullanımı, Öğretmen Görüşleri.

¹ Bu çalışma, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitim Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Fatma Çavunt Hüsmenoğlu'nun tezinden üretilmiştir.

² Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Eğitim Bilim Dalı, fatmacavunt3422@gmail.com ORCID: 0000-0001-8010-1511

³ Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, ezgiaksin@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9158-7550

HİSAR VE KALE KELİMELERİ İLE KURULMUŞ TÜRK YER ADLARI ÜZERİNE**Hasan PİLAS¹****ÖZET**

Türk tarihi birçok özelliği bünyesinde barındırmasının yanı sıra göç ve fetihler tarihi olması bakımından da dünya tarihinde özel bir öneme sahiptir. Gittikleri her coğrafyada kalıcı olmak isteyen Türklerin, hâkimiyetleri altına aldıkları coğrafyaları yurt tutma fikri ile imar etmiş olmaları onları istilacı bir kavim olmaktan çıkarmıştır. Kut geleneğinden gelen yönetici olma arzusu geniş coğrafyaları idareleri altına almalarını sağlayarak onları her zaman daha uzak diyarlara sevk etmiştir. Fethedilen yerlerin şehirleşmesi yeni bir yerleşim yeri haline gelmesi, ticaretin başlaması, güvenlik kavramını da ortaya çıkartmıştır. Bu bakımdan, savaş, yol denetimi, lojistik gibi ihtiyaçların karşılanması için kaleler ve mesken olması için kurulmuş yerlerin güvenliği için etrafını çevreleyen yapı olarak hisarlar inşa edilmiştir. Dolayısıyla, dil kültür ilişkisi bağlamında bu durum yer adlarına da yansımış ve güvenlik ihtiyacının yer adlarına yansımaları olan hisar ve kale kelimeleri ile kurulmuş yer adları meydana gelmiştir.

Yer adları üzerine birçok çalışması olan Hasan EREN, Türk yer adlarının “boy adları, kişi adları, yayla, kışla, oba, çiftlik, köy, o çevrede yetişen bitki, renk adları ve tarihi olaylar” dan meydana geldiğini bildirmiştir. (Eren, 1966, s.158-165) Yer adları ile ilgili yeni araştırmalar yapılması Türk dilinde saklı kalmış bir zenginliğin açığa çıkmasını sağlayacaktır. Devlet ve vatandaşları için önemli kavramlardan biri olan güvenlik kavramı ve savaş kültürünün de yer adlarına yansımaları mümkündür. Bu çalışmamızda, güvenlik savaş kavramlarının yer adlarına yansımaları olan hisar ve kale kelimeleri ile kurulmuş yer adlarının tespiti yapılmıştır. İlgili kavramlar çerçevesinde belirlenen özel adların toponim özellikleri dikkate alınarak tasnif edilmiş ve varlıklarına dikkat çekilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik, Hisar, Kale Savaş, Yer Adları.

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı, hsnpilas@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-8578-1634>

YAPAY ZEKÂ ve HUKUK**Hazal GÜLEL¹****ÖZET**

Yapay zekâ, insan zekasını taklit eden ve edindiği bilgileri kendine has öğrenme biçimine göre işleyerek geliştirme yeteneğine sahip teknolojidir. Bilişim sektörünün gelişmesi ve teknolojik ilerlemenin ivme kazanması yapay zekanın hayatımızda giderek yer edinmesini sağlamıştır. Hayatımızın her alanına dahil olan yapay zekanın hızlı gelişimi hukuki açıdan çeşitli sorunlar ortaya çıkarmaktadır.

Teorik fizik alanında Einstein'dan bu yana en önemlilerden kabul edilen Stephen Hawking'e göre insanları Dünyadan sürebilecek olayları engellemek mümkün değildir ancak; "yapay zekânın tam olarak gelişmesi insanlığın sonunu getirebilir". Hawking'e göre günümüzde kullanılan yapay zekâ uygulamaları oldukça kullanışlıdır burada tehdit olan, basit yapay zekanın ilerleyerek robotların gelişmiş yaşam formlarını oluşturmalarıdır. Elon Musk ise ivedikle yapay zekâ konusunda insanların bilinçlendirilmesi ve olası tehlikelere karşı denetim mekanizmaları oluşturulması gerektiğini savunmaktadır.

Günümüzde haberlerde gördüğümüz "deepfake" videolar ile görsel ve sesin işlenmesi ile ünlüler istenilen dilde konuşturulabiliyor, şarkı söyletilebiliyor, aynı görüntü var olmayan perspektiflerle yeniden canlandırılabilir ve kamu düzenine yönelik bilinçlendirme açıklamaları yaptırılabilir. Bir bilişim suçu olabilen "deepfake" videolar halkın gerçeklik algısını bozarak, bir noktadan sonra yanlış yönlendirmelere sebep olabiliyor ve çeşitli kişileri hedef haline getirebiliyor.

Yapay zekanın gelişmiş benliği kendi yeteneklerini oluşturarak usta bir sanatçı olmasına çeşitli resimler yapmasına, senaryolar yazabilmesine, bilimsel makale hazırlayabilmesine; hatta müzik notalarını kullanarak yüksek harmoni değerli müzik eserleri ortaya çıkarabilmesini sağlamaktadır. Son derece özgün sanat değerine sahip yapıtlar ortaya koyabilen yapay zekanın eser sahipliği olabilecek midir veya her zaman sahibi- sorumlusu mu eser haklarına sahip olabilecektir?

Yapay zekânın konusu suç teşkil eden bir eylemi kusurlu fiiller ile gerçekleştirmesi veya tehlikeden dolayı fiilin sorumlusu kim olacaktır. Örneğin yapay zekâ insan öldürdüğünde yapay zekâya hapis cezası verilebilecek mi, insansız hava araçları veya hedefli öldürücüler (*target killers*) komut dışı davranışta bulunduğu nasıl bir yol izlenebilecektir, yapay zekâ cezalandırılabilir mi, fişi çekilebilir mi veya yazılımı silinebilir mi, sınırlandırılabilir mi, bunlar yapay zekâ için bir ceza sayılabilir mi gibi sorular cevaplanmayı beklemektedir. Özellikle sürücüsüz- otonom yapıdaki araçların sebep olduğu kazaların önemli ölçüde artmasıyla beraber ceza hukukçularının ilgisi yoğun şekilde bu alana yönelmiştir.

Yapay zekâya ilişkin mevzuat incelendiğinde şu an için bir bebeğin emekleme çağında olduğu benzetmesi yapılabilir; ancak bu giderek gelişen ve üzerine düşünülmesi gereken yeni bir alandır. Bu nedenle gelecekte "Yapay Zekâ Hukuku" olarak multidisipliner yeni bir hukuk dalının ortaya çıkması üstün olasılık dâhilindedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Hukuk, Teknoloji

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ABD, 0000-0003-4202-1806, hazalgulel2@trakya.edu.tr

İSLAM HUKUK METODOLOJİSİNDE İLLET KAVRAMININ TARİHİ GELİŞİMİ**Hicran ÇEBİÇ¹****ÖZET**

Hiz. Muhammed (a.s.) hayatayken Müslümanların karşılaştığı veya karşılaşılabileceği fıkhi olaylar karşısında nasıl bir yol izlemeleri gerektiğine ilişkin bir tutumu İslâm âlemine miras bırakmış; vefatından sonra İslâm âlimleri ise karşılaşılan yeni durumlar karşısında bu tutumdan hareketle çözüm getirmeye çalışmışlardır. İctihat olarak isimlendirilen bu faaliyette genel olarak âlimler, karşılaşılan olayın nasslardan hareketle hükmünü tespit etmeye çalışmış; meselenin hükmünü kitap, sünnet, icmâa veya kıyasa dayandırmaya özen göstermişlerdir. Nasslarda açıkça yer almayan meselelerde ise meselenin hükmünü bulmaya yönelik olarak tâlî kaynak ve yöntemlere başvurulması genel olarak kabul edilmiştir. Yani meseleler, nasslarda açıkça yer alan meselelere benzerliğinin bulunması veya nasslarda örneğinin bulunmaması hallerine göre farklı içtihat yollarıyla çözüme kavuşturulmaya çalışılmıştır. Meselenin, nasslarda hükmü belirtilmiş bir olayla benzerliğinin bulunması durumunda kıyasa başvurulmuş, herhangi bir benzerliğin bulunmaması halinde ise âlimler, İslâm'ın temel prensiplerinden hareketle hükmü tespit etmeye çalışmışlardır. Her iki halde de verilen hükümlerin altında yatan neden ve gerekçeleri tespit edebilmek hem yeni bir olaya nasslardaki hükümlerden hareketle bir bakış açısı sağlayabilmek hem de nassların yorumlanması için ta'lil işlemi kritik derece önemli sayılmıştır. Dolayısıyla hükümlerdeki ortak vasıflardan hareketle yapılacak olan ta'lil ve kıyasta illet kilit bir noktadadır. Kavramsal olarak illetin ne anlama geldiğini anlamak ve klasik dönemde illet etrafında şekillenen tartışmaları anlayabilmek için kavramın terim olarak zaman içerisinde geçirdiği farklılığı bilmek gereklidir. Kavramın Kur'an'da geçmediği, hadislerde hastalık, sebep, gerekçe anlamlarında kullanıldığı ifade edilmekte; ilk dönem âlimleri tarafından ise sözlük anlamına yakın anlamlarda kullanıldığı görülmektedir. İmam Şafî'den sonra ise illetin İslam Hukuku ve usûlü alanında "hükmü gösteren veya gerekli kılan yahut hükmün kendisine bağlandığı durum, vasıf, mâna, gerekçe" anlamında kullanıldığı görülmektedir. Dolayısıyla illet etrafında şekillenen tartışmalar verilen bu farklı anlamlandırmadan kaynaklanmaktadır. Tebliğimizin ana hattını kıyas ve ta'lil ile ilişkisini de göz önünde bulundurarak illetin anlam farklılığı, kavramsallaşmasının tarihi seyri ve buradan hareketle ortaya çıkan tartışmalar oluşacaktır.

Anahtar Kelimeler: Fıkıh Usûlü, İlet, Ta'lil.

¹ Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri İslam Hukuku Ana Bilim Dalı, hicrancebic@gmail.com, ORCID: 0009-0003-2269-762X

POSTYAPISALCILIK PERSPEKTİFTEN AVRUPA KİMLİĞİNİN DÖNÜŞÜMÜ**Kevser ERGİN¹****ÖZET**

Uluslararası ilişkilerde postyapısalcılık yaklaşımı toplumsal hafızada yerleşen ve kalıplaşan gerçekliğin hem oluşum hem de tarihsel süreçteki dönüşümünü incelemektedir. Yaklaşımına göre gerçeklik olarak kabul edilen bilgi, gücü elinde bulunduran aktörler tarafından söylem üzerinden üretilmekte ve aktörlerin güvenliğini sağlamaştıracak şekilde şekillendirilmektedir. Tarihsel süreçte Avrupa toplumunun meşruiyet alanını sağlamaştırmak ve bu alandaki güvenliğini sağlamak adına inşa edilen öteki kimlikler üzerinden Avrupa kimliği oluşturulmuştur. Avrupa kimliği üzerinden üretilen söylemler ise dönemselsel olarak değiştirilerek söylemlerin gerçekliği yeniden kurgulanmıştır.

Araştırmada tarihsel süreçte Avrupa kimliğinin uğradığı dönüşüm postyapısalcılık perspektifinden irdelenmektedir. Araştırmanın amacı kimlik temelli çalışmalara postyapısalcılık perspektifinden yeni bir bakış açısı sunarak konuyla ilgili Türkiye literatürüne zenginlik kazandırmaktır. Çalışmada hem birincil hem de ikincil kaynaklardan faydalanılmıştır. Bu bağlamda konuyla ilgili yazında yer alan kitaplar, dergiler, makaleler ve resmi internet sitelerinde yer alan kaynaklar incelenmiştir. Ayrıca nitel bir veri analiz yöntemi olan doküman analizi kullanılmıştır.

Çalışmada öncelikle postyapısalcı yaklaşımın kısaca temel varsayımları olan; söylem, gerçeklik, bilgi ve iktidar, soybilim ve yapısöküm üzerinde durulmakta ve söylemin güvenlik alanını oluşturmada kullanımı irdelenmektedir. Araştırmanın devamında postyapısalcı yaklaşımın analiz yöntemlerinden biri olan yapısöküm yöntemi üzerinde durularak söylemde kimlik kurgusunun yeri incelenmektedir. Çalışmanın son bölümünde ise Avrupa kimliğinin oluşumunun tarihsel arka planına bakılarak geçirdiği dönüşüm irdelenmektedir. Bu bağlamda öncelikle Avrupa kimliğinin Ortaçağ'da üzerine inşa edildiği din faktörünün üzerinde durulmaktadır. Bu süreçte Avrupa kimliğinin oluşumunda karşıt kimlik olarak Müslüman ve Yahudiler öteki kimliğinde kurgulanmıştır. Ardından Aydınlanma çağı ile yaşanan toplumsal dönüşümün etkisiyle Avrupa kimliği kurgusundaki dini ağırlığın yerini rasyonellik ve ulus bilinci almıştır. 19. yüzyılda ise ulus üstü bir yapı olarak karşımıza çıkan Avrupa Birliği'nin değişen güvenlik algılarıyla birlikte Avrupa kimliği de yeniden kurgulanmıştır. Örneğin Soğuk Savaş döneminde öteki algısına dış düşman olarak kurgulanan Sovyet Rusya oturtulmuştur. İlerleyen dönemde 2008 ekonomik krizi, 11 Eylül terör saldırıları ve 2015 göç kriziyle birlikte dış düşman algısının yerini iç düşman olarak Müslümanlar ve mülteciler almıştır. Bu bağlamda Avrupa kimliğinin tarihsel süreç içinde öteki olarak kurgulanan kimlikler üzerinden kendini döngüsel olarak var ettiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Kimliği, Güvenlik, Postyapısalcılık, Yapısöküm.

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Doktora Programı, E-Mektup: kevser_erginn@hotmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1697-6134>

**SAĞLIK OKURYAZARLIĞI BAŞLIKLIL SAĞLIK YÖNETİMİ ALANINDAKİ
DOKTORA TEZLERİNDE ÖNE ÇIKAN BULGULARIN İNCELENMESİ****Kübra BAŞAR¹****ÖZET**

Sağlık okuryazarlığı bireylerin temel sağlık bilgilerini anlayabilmeleri, basit çerçevede uygulayabilme yeteneklerini geliştirebilmeleri için anlaşılır bir dil ile bireylere aktarımının sağlanmasını içermektedir. Sağlık okurluğu süregelen yıllarda giderek seçkinliği artan bir olgudur. Buna rağmen bireylerin eğitim düzeyleri, yaş, sosyal statü, sağlık okuryazarı olma becerisini ve anlama kapasitesini etkilemektedir. Bu çalışmada YÖK'ün ulusal tez veri tabanındaki sağlık okur-yazarlığına ilişkin sağlık yönetimi alanında hazırlanan doktora tezleri analiz edilmiştir. Bu kapsamda erişilebilen 9 adet doktora tezi mevcut olup bu tezlerde de hastaların genel olarak sorunlu-sınırlı sağlık okuryazarlığı seviyesinde olduğu sonucuna ulaşıldığı dikkat çekmektedir. Ancak çalışmalarda sadece sağlık okuryazarlığının düşük olmasına dönük tespitlerle sınırlı kalınmamış, aynı zamanda da sağlık okuryazarlığını etkileyen faktörler de araştırılmıştır. Deneklerin genel sağlık halindeki farklılıklar, sahip olunan meslekler, deneklerin mevcut hastalıkları gibi olasılıkların sağlık okuryazarlığına etkileri de analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara düşük sağlık okuryazarlığı düzeyinin hatalı olabilecek sağlık davranışlarıyla ve sağlık harcamalarıyla ilişkili olduğu; yetersiz sağlık eğitiminin, sağlığı anlama ve uygulamadaki eksikliklere sebep olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Diğer öne çıkan bulgular arasında spor yapmanın sağlık okuryazarlığını artırıcı etkisi olduğu tespitinde bulunulmuştur. Bir başka çalışmadaysa madde bağımlılarının kullandıkları maddelerin sağlıklarında yol açtığı zararı bağımlılık öncesinde yeterince bilmedikleri sonucuna da varılmıştır. Çalışmalarda genel olarak sağlık okuryazarlığı seviyesini arttırmak için tüm okullarda eğitim verilmesinin gerektiği, kamu spotlarının daha basit ve anlaşılır olması gerektiği gibi tespitler yapıp önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitim durumu, Hasta, Sağlık okuryazarlığı.

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, kubra0501@gmail.com, ORCID: 0009-0007-7720-2267

10 YILLIK SAVAŞTA BİR OSMANLI SUBAYI: EYÜP DURUKAN

Kübra GÜLOĞLU¹

ÖZET

23 Eylül 1906 tarihinde “Topçu Mümtaz Yüzbaşı” rütbesiyle mühendis subay olarak orduya katılan Eyüp Durukan, 1935’te tümgeneralliğe kadar yükselmiş, 1941’deki emekliliğine kadar geçen otuz beş yıl içerisinde ise Osmanlı ordusunda çeşitli görevlerde bulunmuştur. Trablusgarp Savaşı, Balkan Savaşı, Birinci Dünya Savaşı ve Millî Mücadele’ye katılan Eyüp Bey, göstermiş olduğu üstün başarılarından dolayı birçok kez nişan ve madalyayla ödüllendirilmiştir. Özellikle Avrupa’dan silah ve mühimmatın satın alınması için kurulan komisyonlarda yer almış; İngiltere, Fransa, Almanya ve Rusya gibi ülkelere gönderilmiştir. Balkan Savaşı’nda Edirne’nin işgale uğramasıyla birlikte Bulgar ordusu tarafından esir alınmış ve Sofya’ya götürülmüştür. Yedi aylık esaret hayatının sona ermesiyle birlikte yurda geri dönmüş ve yeniden Osmanlı ordusunda göreve devam etmiştir. Millî Mücadele döneminde ise Mondros’un yükümlerince İstanbul ve civarında yer alan İtilaf Devletlerine teslim edilmesi gereken askeri mühimmatın Anadolu’ya sevk edilebilmesi için İmalat-ı Harbiye Grubu adında gizli bir örgüt kurmuştur. Eyüp Bey, 1911 yılından 1961 yılına kadar geçen elli yıllık sürede her gününü ayrıntılı bir şekilde kâğıda dökmüştür. 1943’ten 1950’ye kadar ise iki dönem CHP Hatay Milletvekilliği yapmıştır.

Bu çalışmada; Trablusgarp’tan Millî Mücadele’ye birçok savaşta görev almış, mühendis subay, Türk aydını, öğretmen ve milletvekili gibi birçok vasfı üstlenen Eyüp Durukan’ın hayatına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Balkan Savaşları, Eyüp Durukan, Osmanlı Ordusu, Subay.

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balkan Çalışmaları Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, kubraguloglu36@gmail.com ORCID: 0009-0001-0097-0977

**SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS OLARAK YÖRESEL YEMEKLERİN
OTEL MENÜLERİNDE YER ALMA DÜZEYİNİN ÖLÇÜLMESİ: ÇANAKKALE
ÖRNEĞİ****MAHMUT TUFAN TAŞAR¹****ÖZET**

Kültürün oluşmasını sağlayan en temel etkenlerden bir tanesi insanların geçmişten günümüze süregelen alışkanlıklarıdır. Bu alışkanlıklar birçok başlık altında toparlanabilmekte ve birbirinden ayrışabilmektedir. İnsanların temel fizyolojik gereksinimleri arasında olan beslenme ihtiyacının bir sonucu olarak karşımıza çıkan yeme içme alışkanlıkları, kültürler arasındaki renkli çeşitliliğin ve farklılıkların ortaya çıkmasında belirleyici olmakta ve oldukça büyük önem taşımaktadır. Bu noktada karşımıza çıkan gelenekselleşmiş yemekler, korunması gereken bir miras olarak görülmektedir. Somut olmayan kültürel miras olarak değerlendirilen yöresel yemeklerin, uzun yıllar korunması ve nesiller boyu aktarılması için bir değer yaratması ve pazarlanabilmesi oldukça önemlidir. Bu da ağırlıklı olarak ait olduğu bölgedeki yiyecek içecek hizmeti veren işletmeler tarafından uygulanabilmektedir. Özellikle turistleri ağırlayan otel işletmelerinde bunu uygulamak oldukça önemlidir. Zira oteller, doğası gereği birçok ülkeden gelen turistleri ağırlayarak yöresel yemekleri uluslararası çapta tanıtmak ve pazarlayabilmek için gerekli altyapıyı oluşturmaktadır. Bu nedenle yiyecek içecek hizmeti veren oteller, bölgenin yöresel yemeklerini iyi bir şekilde sunarak bu mirasın korunmasında ve uluslararası boyutta aktarılacak tanıtılmasında büyük bir fırsat olarak görülmelidir. Bu çalışma Çanakkale Merkez bölgesindeki yiyecek içecek hizmeti veren 4 ve 5 yıldızlı otellerin, menülerinde yöresel yemeklere yer verme düzeyini ölçmek adına yapılmıştır. Çanakkale İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından yöresel yemek kapsamına alınmış 85 adet yemek, en çok tercih edilen 4 ve 5 yıldızlı otel işletmelerinin menüleri ile karşılaştırılmıştır. Bu sayede otellerin yöresel yemeklere menülerinde yer verme düzeyleri ölçülmüştür. Sonuç olarak otellerin 85 yemek çeşidinden sadece 11 tanesine menülerinde yer verdiği görülmüştür. Bu 11 yemeği ağırlıklı olarak salatalar, hamur işi ürünler, zeytinyağlı başlangıçlar ve balık ürünleri oluşturmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında yöresel yemeklerin otel menülerinde yer bulma düzeyinin oldukça düşük olduğu saptanmıştır. Somut olmayan kültürel miras olarak yöresel yemeklerin korunması ve tanıtım için gerekli potansiyeli oluşturabilmesi noktasında bu sayının yetersiz olduğu açıkça görülmektedir. Gerek yetkili kamu kuruluşlarının gerekse turizm adına çalışan sivil toplum kuruluşlarının, bu konu üzerinde otelleri teşvik edecek çalışmalar yaparak bu sayıyı artırma yönünde olumlu bir etki yaratması elzemdir. Sonraki çalışmalarda otel personellerinin yöresel yemekler hakkındaki bilgi düzeyleri ölçülerek yetersiz görülen tarafların geliştirilmesi amaçlanabilir. Otel işletmelerinin teşvik edilmesi ve sorumlu personellerin bilgi düzeylerinin artırılması beraberinde yöresel yemeklerin doğru uygulanabilirliğini arttıracak bu da etkili bir tanıtım stratejisi oluşmasına katkı sağlayacaktır. Böylelikle yöresel yemeklerin korunması ve sonraki nesillere aktarılması noktasında olumlu gelişmeler doğuracak bir altyapı hazırlanabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Çanakkale Otelleri, Somut Olmayan Kültürel Miras, Yöresel Yemek.

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, TÜRKİYE, mahmut.tufan.tasar@gmail.com, ORCID: 0009-0004-0704-8274

ZİRAİ KAZANÇLARDA VERGİ KAÇAĞINI ÖNLEMEK İÇİN DİJİTAL BİR ÇÖZÜM E-MÜSTAHSİL MAKBUZU**Mehmet YILDIZ¹****ÖZET**

Çiftçilerin ürettikleri ürünleri ve gelirleri belgelememeleri, vergi beyannamesi vermeyerek veya eksik beyan ederek vergi ödememeleri veya az ödemeleri sonucunda zirai kazançlarda vergi kaçağı ortaya çıkmaktadır. Bu durum hem devletin hem de çiftçilerin zarar görmesine neden olmaktadır. Vergi kaçağının önlenmesi için dijitalleşmeden yararlanılabilir. Dijitalleşme, tarımsal faaliyetlerde kullanılan teknolojik yenilikleri ifade eder. Bu yeniliklerden biri de, Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) tarafından hayata geçirilen e-Müstahsil Makbuzu Uygulamasıdır. Bu uygulama, çiftçilerin mal satışı yaptıkları kişilere verdikleri faturanın yerine geçen bir belge olan müstahsil makbuzunun elektronik ortamda düzenlenmesi, saklanması ve raporlanması sürecini dijitalleştiren bir projedir. Bu uygulama, vergi kaçağının önlenmesi, piyasa dengesinin sağlanması ve işlemlerin hızlanması gibi amaçlarla geliştirilmiştir. Çalışmanın amacı E-Müstahsil Makbuzu Uygulamasının zirai kazançlarda vergi kaçağının önlenmesine katkılarını ortaya koymaktır. Araştırmada yöntem olarak gözlem ve doküman incelemesi gibi nitel veri toplama teknikleri uygulanmıştır. Uygulama Çiftçilerin ürettikleri malları kimlere ne zaman ne miktarda ve ne fiyattan sattıklarını dijital ortamda kaydetmek suretiyle, vergi idaresinin bu verilere kolaylıkla ulaşmasını ve denetim yapmasını mümkün kılar. Bu uygulama, zirai kazançlarda vergi kaçağının önlenmesine çeşitli yollarla katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, komisyoncuların çiftçilerden aldıkları malları daha yüksek fiyatlara sattıkları ve aradaki farkı vergiden kaçırdıkları bilinmektedir. E-Müstahsil Makbuzu ile bu farkın giderilmesi ve komisyoncuların vergilendirilmesi amaçlanmaktadır. Uygulama ile sebze ve meyve üretimi, tüketimi ve fiyatları dijital ortamda anlık olarak izlenebilir ve piyasa dengesi sağlayarak enflasyonun düşürülmesine de yardımcı olunabilir. E-Müstahsil Makbuzu Uygulaması, zirai kazançlarda vergi kaçağının önlenmesine yönelik önemli bir girişimdir. Uygulama, çiftçilerin ürettikleri malları dijital ortamda kimlere ne zaman ne miktarda ve hangi fiyattan sattıklarını kaydetmek suretiyle, vergi idaresinin bu verilere ulaşmasını, denetim yapmasını piyasa dengesinin sağlanması ve işlemlerin hızlanmasını mümkün kılar. Böylece, çiftçilerin vergi beyannamelerindeki gelirlerinin gerçekliği denetlenebilir ve vergi kaybı önenebilir.

Anahtar Sözcükler: E-Müstahsil Makbuzu, Vergi Kaçakçılığı, Zirai Kazanç.

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Yüksek Lisans, Çanakkale / TÜRKİYE, e-posta: yldzml@gmail.com

DİJİTAL VARLIKLARIN İSLÂM HUKUKUNDAKİ YERİ VE ÖNEMİ**Melek AKMAN¹****ÖZET**

Teknolojik gelişmeler 21. yüzyılda dijital yenilikler olarak hayatımıza dâhil olmaktadır. Yaşamımızı kolaylaştırmayı amaçlayan teknoloji, zamandan tasarruf etmeyi ve maddi kazançlar elde etmeyi hedeflemektedir. Hâl böyle iken, yaşamın her alanında dijitalleşme var olmaktadır. Bunlar, online eğitim, yapay zekâ, kripto, veri madenciliği, dijital para, meta veya dijital pazarlama olarak karşımıza çıkmaktadır. Dijital varlıklar ise, dijital formattaki veriler olarak ifade edilse de aslında bunlar blokzincir esasında olan NFT'leri (Non-Fungible Token) ve dijital paraları ifade etmektedir.

Dijital varlıkları, dijital paralar ve NFT'ler (nitelikli fikri tapu) olarak kabul edip çalışmamızı para türü üzerinde yürüttüğümüzde paranın ortaya çıkışında insanoğlunun sayısız ihtiyaçlarını karşılama isteğinden doğduğu görülecektir. Bu durumda insanların ihtiyaçlarının hepsini kendisinin karşılaması mümkün olmadığından; bazı ihtiyaçlarının başkaları tarafından karşılanmasına gereksinim duyulmaktadır. Bundan dolayı; ihtiyacı karşılığında kıymet ve değer gören bir varlığını veya değer gören bir malını vererek nesneye sahip olur. Bu değiş-tokuş zaman içinde bir düzene girip yerini alış - verişe bırakarak, nihayetinde de bir usul halini alır. Böylece takas ve elden ele değişen mallar zamanla sistematikleşerek takası gerçekleştiren araç ortaya çıkar. Bu, bazen bir mal veya bazen kıymetli bir maden olduğu gibi kabul edilen araçtaki asıl unsur ise; herkes tarafından kabul gören bir niteliğe sahip olması ve ortak bir ifade şekli taşıması gerekmektedir. İnsanoğlu bu ifade biçimini de “para” olarak isimlendirir. Zaman içerisinde para çağa göre değişiklik gösterir. Tarihin bazı dönemlerinde para; gümüş para ve altın para gibi kıymetli madenlerden olduğu gibi bazen de itibari değere sahip olan kâğıt para olduğu görülür.

Günümüz çağının dijitalleşen dünyasında yeni bir konu olan dijital para veya kripto para gündeme gelerek bir hayli merak uyandırmasıyla, İslâm dünyası tarafından da ilgi odağı halini almaktadır. Birçok bilinmezleri içinde barındıran kripto para denilen dijital icadın İslâm dünyasındaki en temel merak edilenleri; dijital paranın niceliği olup, para cinsinden olup olmağı, dijitalleşen dünyada kullanım gereksinimleri ve İslâmî açıdan caiz olup olmadığı sorularıdır. Bu sorulardan yola çıkarak bildirimizde dijital parayı tanımaya çalışıp, ilgili konunun İslâm hukuku yönünden görüşlerini araştırarak; dijital varlıkların İslâm hukukundaki yeri öğrenilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Blokzincir, Dijital Para, İslâm Hukuku, Para.

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslâm Bilimleri ABD, m.karaman2@hotmail.com, ORCID: 0009-0003-2620-436X

TÜRK EĞİTİM TARİHİNDE KÖY ENSTİTÜLERİ**Mertkan MERT¹****ÖZET**

Osmanlı Devleti'nin yıkılması ve ağır savaşlar sonunda yeni devletin kurulmasıyla toplumsal kalkınmanın ilk adımları atılmaya başlandı. Kalkınmanın ilk adımının eğitim ile olması nedeniyle dağınık şekilde olan eğitim kurumları Milli Eğitim Bakanlığı etrafında tek bir çatı altında toplandı. Kalkınmanın temeli olan eğitimin ülke geneline yayılması, oturtulması ve okuma yazma oranlarının artırılması için başta Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere birçok Cumhuriyet aydını seferber oldu. Eğitim ile kalkınmanın sağlanacağı görüşünde olanlar yine bu kalkınmanın, savaşların, yoksulluğun, olanaksızlığın ve eğitimsizliğin büyük çoğunluğunu yaşayan köyler ve köylü ile sağlanabileceğini de ileri sürdüler. Toplumsal kalkınmanın sağlanabilmesi için önce nüfusun çoğunluğunu barındıran köylerin ayağa kaldırılması gerekiyordu. Bu sebeple Eğitim Kurulları ve Köy Öğretmen Okulları kuruldu. Yeterli verimi sağlamayan bu kurumlar köylerden beklenen sonucu vermedi. Köylüyü köyünde eğitmek hem köyün hem de köylünün ihtiyaçlarına cevap verebilmek adına 17 Nisan 1940 yılında Köy Enstitüleri kuruldu. Bu okulların amacı sadece okuma yazma öğretmek ve eğitim vermek değildi. Her türlü donanımı yetiştirdiği öğrenciye sağlayabilmektir. Çağının çok ilerisinde bir eğitim veren Köy Enstitülerinde teorik derslerin yanında tarımda kullanılacak ve verimi artıracak metotlar marangozluk, terzilik, sağlık hizmetleri, duvarcılık ve demircilik gibi günlük hayatta işe yarayacak birçok ders de verilirdi. Büyük oranda başarı sağlayan bu kurumlar düşünmenin gelişmesini, vatandaşlık bilincini, ödev ve görevleri, cinsiyet kavramının ortadan kalkmasını, sorgulayan ve laik bireylerin yetişmesini sağlamıştır. Topluma, ekonomiye, her türlü ilerici faaliyete destek olmuş, daima bilimi hedef alarak ilerlemiştir. Döneminde köylünün eğitilmesine karşı çıkan çevrelerin rahatsızlık duyması ve birtakım ideolojilerin barınma yuvası olduğu söylemleri ile önce görev yetkileri sınırlanmış daha sonrada siyasi çevrelerinde desteği ile kapatılmıştır. Bu çalışmada Köy Enstitülerinin eğitime katkılarının yanında neden Türk eğitim sisteminde Köy Enstitülerine değinilmeden geçilmediğinin cevabı ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çağdaşlaşma, Eğitim, Kalkınma, Köy, Köy Enstitüleri.

¹ Bandırma Onyedil Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi, mertkanmert16@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1152-286X

**SAĞLIK YÖNETİMİ DİSİPLİNİNDE ÖRGÜTSEL BAĞLILIK ÜZERİNE YAZILAN
DOKTORA TEZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ****Merve Gül AKYAZ¹****ÖZET**

Bir grup çalışmasında başarılı olmanın ön koşullarından birisi grup üyelerinin örgütsel bağlılığıdır. Örgütsel bağlılık, çalışanların örgütlerine ait olma duygusunu ifade etmekte olup, bu bağlılığın gücüne bağlı olarak örgütlerin daha kolay ve hızlı performans gösterebileceğine inanılmaktadır. Örgütsel kültür, örgütsel sosyalleşme, örgütsel vatandaşlık davranışı, örgütsel performans gibi destekleyici unsurlar ile örgütsel bağlılığın başarılı üretim, başarılı hizmet ve iş gören verimliliğinin yüksek performans ile gerçekleşmesi açısından hayati öneme sahiptir.

Bu çalışmada sağlık yönetimi disiplininde örgütsel bağlılık üzerine hazırlanmış doktora tezlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi veri tabanında 2011-2023 tarihleri arasında kayıtlı olan 208 adet doktora tezi arasında 14 adet sağlık yönetimi ana bilim dalı programında çalışılmış doktora tezi mevcuttur. İncelenen doktora tezlerinde örgütsel bağlılığa dair teorik çalışmalar yapıldıktan sonra ağırlıklı olarak yüz yüze olmak üzere anket uygulamaları gerçekleştirilerek araştırma süreçleri tamamlanmıştır. Ayrıca doktora çalışmalarında gerçekleştirilen anket uygulamalarında yeni ölçek geliştirmek yerine Allen-Meyer (1997) Bağlılık Ölçeği, Motivasyon düzeyini ölçmeye ilişkin olarak Herzberg Ölçeği gibi öncül ölçeklerin kullanılması dikkati çekicidir. Doktora tez çalışmaları kapsamında gerçekleştirilen anket uygulamaları sonucunda elde edilen bulgular arasında kısmen de olsa örgütsel bağlılığın çalışanlar üzerinde negatif yönlü etkisinin olduğuna dönük sonuçlar mevcuttur. Ancak anket uygulamalarında ağırlıklı olarak örgütsel bağlılığın çalışanlar üzerinde olumlu yönde etki gösterdiği ve genel olarak da çalışanların iş tatminini arttırdığı yönünde sonuçlara ulaşılması söz konusudur.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel Bağlılık, Örgütsel Sosyalleşme, Örgütsel Verimlilik.

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sağlık Yönetimi, E-Mail: gevrem13@gmail.com ORCID: 0009-0005-4909-8031

GAGAVUZ TÜRKLERİ VE POMAK TÜRKLERİNDE ÖLÜM ÂDETLERİ**Meryem PELİN¹****ÖZET**

Geçiş dönemleri, kültürün pek çok dinamik unsurunu içinde barındırmaktadır. Geçiş dönemlerinde kümelenen âdetler, gelenekler, törenler ve bunlarla ilgili uygulamalar, bir toplumun geleneksel kültürünün ana bölümlerinden birini oluşturmaktadır. Cenaze merasimleri, her kültürün ayrılmaz bir parçasıdır. İnsan hayatında yer alan önemli geçişlerden biri olan ölüm etrafında birçok tören, inanç, gelenek ve görenek oluşmuştur. Gagavuzlarda ve Pomaklarda ölüm olgusu, doğum ve evlenme dönemi gibi kişinin hayatında karşılaştığı en önemli geçiş törenlerinden birisidir. Bu olgu kişisel olmakla birlikte, toplumu da ilgilendiren bir durum olmasından dolayı, değişik bilim dallarına konu olup incelenmektedir. Çalışmamızın amacı, Gagavuz Türkleri ve Pomak Türklerinin ölüm âdetlerinin karşılaştırılarak benzerlik ve farklılıklarının tespit edilmesidir. Çalışmamızın önemi, kökenleri Türk, fakat dinleri Hristiyanlık ve Müslümanlık olan bu iki toplumun ölüm âdetleri çerçevesinde benzer yahut farklı yönlerinin ortaya konulmasıdır. Çalışmamızda yöntem olarak başta Meryem Pelin'in *Edirne'de Pomak Halk Kültürü* adlı kitap çalışması ve Valentina Perçemli'nin *Gagavuz Türklerinde Doğum, Evlenme ve Ölüm Âdetleri*, doktora tezi olmak üzere alan yazında kaynakçada belirtilen eserler incelenmiştir. Buradan çıkan benzerlik ve farklılıklar tespit edilip sınıflandırılmış ve çalışma sonuç bölümüyle sonlandırılmıştır. Çalışmamız neticesinde birkaç ufak tefek dini kaynaklı farklılık dışında Gagavuz ve Pomakların ölüm âdetlerinin birbirine oldukça benzerlik gösterdiği tarafımızca tespit edilmiştir. Bu çalışma farklı dinlere mensup ve farklı coğrafyalarda yaşıyor olsalar bile, Türk topluluklarının benzer inanç ve uygulamaları sürdürdüklerini göstermektedir. Görülüyor ki Gagavuz ve Pomak Türklerinin âdetleri ve inançları Şamanizm ve Eski Türk inançları ile büyük bir benzerlik ve paralellik göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Cenaze, Gagavuz Türkleri, Ölüm, Ölüm Âdetleri, Pomak Türkleri.

¹ Meryem PELİN, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Balkan Çalışmaları Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, E-posta: meryemce22@hotmail.com ORCID: 0000-0001-9209-1509

**ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN HAZIRLAMIS OLDUĞU
BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMININ KALİTESİ İLE MESLEKİ ÖZ
YETERLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ****Muhammed ŞAHİN¹****Yakup BURAK²****ÖZET**

Eğitim hakkı evrensel haklardanır. Bu hak evrensel beyannamelerle dünya genelinde kabul edilerek güvence altına alınmıştır. Türkiye’de de yasa ve yönetmeliklerde bu hakka vurgu yapılmaktadır. Normal bireyler gibi özel gereksinimi olan bireylerin eğitim hakkı da çeşitli yasa ve yönetmeliklerle koruma altına alınmıştır. Özel eğitimin amacı bireyin var olan performansını en üst noktaya çıkarmaktır. Bu amaçla özel eğitime ihtiyacı olduğuna karar verilen birey için örgün eğitim hayatında bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanması gerekmektedir. Bu aynı zamanda yasal bir zorunluluktur. Bireyselleştirilmiş eğitim programı kişiye özel olarak hazırlanan eğitim planlarıdır. Dolayısıyla kişinin performansını belirleyip potansiyeli doğrultusunda hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programı özel gereksinimli bireyin eğitim hayatında önemli rol oynamaktadır. Bireyselleştirilmiş eğitim programı, hedeflenen kazanımların hangi yöntem ve tekniklerle, ne kadar sürede ve nasıl kazandırılacağını detaylıca gösteren, öğretmen için yol haritası görevi gören planlardır. Kaliteli bir şekilde hazırlanan bu planların öğretmen ve öğrenci açısından birçok olumlu etkileri vardır. Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin hazırlamış olduğu bireyselleştirilmiş eğitim programının kalitesi ile mesleki öz yeterliği arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Nicel araştırma yöntemlerinden biri olan kesitsel tarama modeli bu çalışmada yöntem olarak seçilmiştir. Çalışma grubunu ise özel eğitim sınıflarında eğitim veren 60 özel eğitim öğretmeni ve hazırladıkları 60 bireyselleştirilmiş eğitim programı dosyası oluşturmaktadır. Araştırmaya dahil edilen özel eğitim öğretmenlerinin %33.3’ünün (20) erkek, %66.6’sının (40) kadın olduğu, %38.3’ünün (23) I. Kademe, %30’unun (18) II. Kademe ve %31.7’sinin (19) III. Kademe eğitim verdiği tespit edilmiştir. Ayrıca özel gereksinimli öğrencilerin 18’inin orta-ağır düzey otizm, 11’inin hafif düzey otizm, 25’inin orta-ağır düzey zihinsel yetersizlik ve 6’sının hafif düzey zihinsel yetersizliğe sahip olduğu, 41’inin erkek, 19’unun kız olduğu, yaşlarının 7-18 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Alan & Aksoy (2023) tarafından geliştirilen “BEP Kalitesini Değerlendirme Ölçeği” ve Çolak vd. (2017) tarafından geliştirilen “Öğretmen Öz Yeterlik İnancı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma bulgularına yönelik yapılan analiz sonuçlarında özel eğitim öğretmenlerinin hazırlamış olduğu bireyselleştirilmiş eğitim programının kalitesi ile mesleki öz yeterlik algıları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı, Kalite, Mesleki Öz Yeterlik, Özel Eğitim Öğretmeni

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Engelli Çalışmaları Anabilim Dalı, muhammed.0292@outlook.com, ORCID: 0000- 0003-3530-5624

² Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, yakupburak@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0640-4749

**ULUSLARARASI SİSTEMİN AÇIKLANMASINDA ETKİN BİR YAKLAŞIM:
KARMAŞIK ADAPTİF SİSTEMLER MODELİ****Murat Çağrı TUNA¹****ÖZET**

Küreselleşme, bilgi çağıyla eş zamanlı bir yükseliş göstererek, sınırları aşan bilgi ve teknoloji akışını hızlandırmıştır. Bu, dünyanın dört bir yanındaki topluluklar arasında daha önce eşi görülmemiş bir bağlantı ve etkileşim gerçekleşmesine neden olmuştur. Ancak bu dönüşüm, uluslararası sistemin de giderek daha fazla karmaşıklaştıran bir yapıya bürünmesiyle sonuçlanmıştır. Devletler, çok uluslu şirketler, sivil toplum kuruluşları gibi uluslararası aktörler arasındaki dinamikler, küresel ölçekteki etkileşimlerin çeşitlenmesi ve iç içe geçmesiyle daha da kompleks bir hâl almıştır. Bu karmaşıklık durumu uluslararası sistemde var olan yapıların/ilişkiler ağlarının açıklanmasını ve meydana gelen ve meydana gelmesi muhtemel olaylar hakkında bir öngörüye sahip olmayı zorlaştırmaktadır.

Geleneksel sistem teorileri, sistemi durağan olarak kabul etmekte ve bu haliyle bir analiz gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Fakat uluslararası sistem karmaşık niteliği içerisinde dinamik bir şekilde dönüşüm gösterme; haliyle bu yaklaşım sistemi açıklama ve anlamlandırma konusunda bir eksiklik meydana getirmektedir. Öte yandan uluslararası sisteme ve içindeki aktörleri ele aldığımızda, dinamik, değişen koşullara kendini uyarlayabilen bir nitelik taşımaktadır. Bu anlamda devletler açısından bu kadar değişken ve karmaşık bir yapının anlamlandırılması ve takibi zor bir süreç haline gelmektedir. Bu nedenle “Karmaşık Adaptif Sistemler” (Complex Adaptive Systems) olarak adlandırılan canlı sistemlerin çalışma prensiplerini yansıtacak şekilde karşımıza çıkan uluslararası sistemin bu doğrultuda ele alınması; sistemi anlama konusunda fayda sağlayacaktır.

Karmaşık adaptif sistemler olarak adlandırılan yapılar da sürekli bir dönüşüm içerisinde. Sistem herhangi bir kontrol mekanizmasına bağlı olmamakla birlikte, küreselleşen ve karmaşıklaştıran uluslararası sistem ve sistem içindeki unsurlara benzer şekilde şu özellikleri taşımaktadır; doğrusal olmama, iç içe girişik olma, süregelen değişim, adaptif ajanlar, ani davranış, esneklik, doğal akış, öngörülemezlik, öz örgütlenme ve basit kurallar. Günümüz dünyasında ve gelecekte bilgi çağıının ötesinde gelişen teknolojiler ve iletişim araçlarıyla giderek daha da karmaşıklaştıran uluslararası sistemin açıklanmasında karmaşık adaptif sistemler yaklaşımı üzerinden analizlerin yapılması önem taşımaktadır. Günümüzde yapay zekâ teknolojilerinin ve bu altyapıda geliştirilen bilgi sistemlerinin kullanılmaya başlaması, bir organizmaya benzer şekilde kendisini gösteren bu karmaşık yapıların anlamlandırılmasında ve devletler açısından doğru politik öngörüler sağlayarak etkin politikalar oluşturulmasında son derece önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karmaşık Adaptif Sistemler, Küreselleşme, Politik Öngörü.

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, murattunaakademik@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4821-1619

GAZZÂLÎ'NİN İBN TUFEYL ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: İSLAM DÜŞÜNCE TARİHİNDE HAKİKATİN MAHİYETİ VE GÜNÜMÜZ MATERYALİST ANLAYIŞIN ELEŞTİRİSİ**Mustafa EDEMEN¹****ÖZET**

İslam düşünce tarihi boyunca hakikatin mahiyeti hakkında birçok fikir ortaya koyulmuş, bu fikirler üzerine çokça tartışmalar ortaya çıkmıştır. Hakikatin hangi yolla elde edilebileceği, elde edilen şeyin doğruluğu, güvenilirliği ve geçerliliği konuları hakkında sorulan sorular bu alanda söz sarf eden düşünürlerin zihin dünyasını etkisi altına almıştır. Felsefi bilginin hakikatin kendisi olduğunu ileri süren düşünürler olduğu gibi, bu bilginin eksik olduğunu, hakikati tam olarak ifade edemeyeceğini ileri sürenler de karşımıza çıkmaktadır. Modern insanın da gündeminde olan hakikatin mahiyeti problemi gündelik hayatımızda zaman zaman karşımıza çıkmaktadır. Her ne kadar bilimsel bilginin bayraklaştırıldığı bir çağda yaşasak da spiritüel dürtülerin insanı belirli bir noktadan sonra etkisine aldığı Psikoloji biliminin çalışmaları aracılığıyla ispatlanmıştır. Tanrı ve ahiret gibi konularda insanın metafizik aleme dair aklında beliren soruların cevabını araması sonucunda ortaya çıkan bu tartışmaların cevaplanması, insanlık tarihinin en büyük problemlerinden birisinin nihayete ermesi açısından oldukça önem arz etmektedir.

İslam düşünce tarihi boyunca birçok İslam alimi bu hususta çalışmalar yürütmüştür. Bu alimlerin en önemlilerinden biri olan Ebu Hamid El- Gazzâlî (ö. 505/1111) ve onun vefatından sonra Endülüs'te yaşamış olan İbn Tufeyl (ö. 581/1185), hakikatin mahiyeti ve insanın gerçek bilgiye nasıl ulaşacağına dair eser/ler kaleme almış ve bu konular üzerine fikir yürütmüş önde gelen İslam düşünürleri olarak karşımıza çıkmışlardır. Gazzâlî ve İbn Tufeyl'in hakikatin ne olduğunda dair değerlendirmeleri, yaşadıkları dönemdeki düşünce algısına yön vermiştir. Salt felsefi anlayışın karşısına süfi alternatifi öne süren Gazzâlî, hakikatin ancak ve ancak Allah'ın inayetiyle anlaşılabilirliğini öne sürmüştür. İnsanın madde âlemine dair duyular ile algıladıklarının metafizik meseleleri anlamaya elverişli vasıtalar olmadığını belirten Gazzâlî, bu fikirleri ile kendisinden sonra gelen düşünürleri önemli ölçüde etkilemiştir. İbn Tufeyl'in de bu konuda Gazzâlî'ye hak verdiği görülmektedir. İbn Tufeyl'in, Felsefi bilginin ses ve harfler ile ifade edildiğinden dolayı eksik kaldığını, bu sebeple hakikatin üzerine gölge düştüğünü, dolayısıyla hakikatin tam manasıyla ortaya çıkamayacağını eserinde kaleme alması bu düşünceyi desteklemektedir.

İki düşünürün fikirleri günümüzde muteber sayılan bilgi edinme yollarına dair de önemli eleştiriler içermektedir. Materyalist anlayışın eleştirisi bağlamında madde üzerinden hakikate ulaşma çabası birçok problemi beraberinde getirmektedir. İnsanların yaşam hakkındaki düşünceleri salt maddeci gözle anlamlandırmaya çalışması psikolojik açıdan bireyde tahribatlara yol açmaktadır. Bu dünyada neden bulunduğumuz, öldükten sonra nereye gideceğimiz, kainattaki oluş ve bozuluş döngüsünün nasıl ilerlediği ve tüm bunların hakikati konusunda akılda beliren sorular materyalist düşünce tarafından görmezden gelinmektedir. Bu bağlamda kendi dönemlerinde bu sorulara yanıt aramış olan Gazzâlî ve İbn Tufeyl'in ortak paydada buluşturulabilmesi, Modern dönemden Post Modern döneme intikal etmiş insanın zihin karmaşıklığını gidermek açısından oldukça kıymetlidir. Tasavvufi ekolün insanın anlam arayışına dair sunduğu araçların hakikati bulma amacıyla kullanılması, günümüzde yaşanan manevi krizlere cevap bulması açısından alternatif bir yol olarak gözükmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gazzâlî, Hakikat, İbn Tufeyl, Materyalizm.

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri, medemen25@gmail.com, ORCID: 0009-0001-2748-7002

RUSYA’NIN UKRAYNA MÜDAHALESİ: KORUMA SORUMLULUĞU MU İŞGAL Mİ?

Mustafa Özcan ŞEN¹

ÖZET

Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Vladimir Putin’in emriyle Ukrayna’nın doğusunda başlatılan askeri operasyon, uluslararası hukukun birçok alanında tartışılmaktadır. Putin döneminde Rus dış politikasındaki paradigma değişimleri ise Rus müdahaleciliğini tekrar gündeme getirmiştir. Putin’in göreve geldiği 2000 yılı sonrasında Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü (NATO) ve Avrupa Birliği (AB)’nin Doğuya genişleme politikası Rusya’yı rahatsız etmiş ve endişelendirmiştir. Bu sebeple Putin, göreve geldiği andan itibaren sınır ve eski Sovyet topraklarında yaşayan Rus nüfusun güvenliğine büyük önem vermiştir. AB ve NATO’nun 2004 yılında gerçekleştirdikleri genişlemeler ile eski Sovyet ülkelerini kendi bünyelerine katması Rusya’da giderek artan bir endişeye neden olmuştur. Rusya ise AB ve NATO’nun genişleme politikalarına karşılık bazı eski Sovyet ülkelerine müdahalelerle bu genişlemeyi sınırlandırmak istemiştir. Rusya bu sebeple ilk olarak 2008’de Gürcistan’a müdahale ederken en yakın komşusu olan Ukrayna’yı Batıdan, Ukrayna’nın doğusunda yaşayan Rus nüfusu ise şiddetten ve ayrımcılıktan koruma amacı güttüğünü belirterek Ukrayna’ya sık sık müdahale etmiştir.

Koruma sorumluluğu ilkesinin 2001’de ICISS Raporu’nda ortaya konmasının ardından Rusya’nın sık sık eleştirdiği BM Barış Gücü müdahaleleri, meşruiyetini korumanın yanında geniş bir anlama da kavuşmuştur. Özellikle Rusya ve Batı arasındaki ilişkilerin kopma noktasına geldiği Kosova müdahalesi, insancıl müdahale olarak koruma sorumluluğu ilkesinin 2001’de ortaya atılmasından ve 2005’te BM tarafından kabul edilmesinden önce gerçekleşmiş olsa da insancıl müdahalenin geniş kapsamlı hali olan koruma sorumluluğu çerçevesinde değerlendirilebilmiştir. Bu sebeple insanı korumaya yönelik gerekçelerle müdahalede bulunmak yani insancıl müdahale ve sonrasında koruma sorumluluğu kavramları Batı kökenli olduğu ve emperyalizmin çıkarına hizmet ettiği gerekçeleriyle Rusya ve Putin tarafından reddedilmiştir. Ancak eski Sovyet ülkelerine gerçekleştirdiği müdahalelerde insani sebepler vurgusu yapması Putin’in koruma sorumluluğu ve insancıl müdahale kavramlarına yönelttiği eleştirileri tartışılmalı hale getirmiştir.

Son olarak 24 Şubat 2022 tarihinde Putin, Ukrayna’nın doğusundaki Donbass Bölgesi’ne gerçekleştirilen askeri operasyonu duyururken herhangi bir işgal amaçları olmadığını belirtmiştir. Ayrıca bölge halkının kendi kaderini tayin hakkını savunduklarını, bölgeyi ayrımcı politikalarından ve neo-Nazi’den arındırmak istediklerini, bölgedeki şiddeti sonlandırıp barışı korumayı ve sürdürmeyi amaçladıklarını söylemiştir. Bu kapsamda Putin’in açıklamalarının insani sebepler içerdiği görülmektedir. Çalışma bu bağlamda Putin’in 24 Şubat 2022 tarihinde Donbass Bölgesi’ne gerçekleştirmiş olduğu askeri müdahalenin koruma sorumluluğu olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğini tartışmaktadır.

Çalışmada Putin’in Rus ve Ukraynalıların tarihsel birliğini anlattığı makalesinden Lugansk ve Donetsk’in bağımsızlıklarının tanınmasının yıl dönümünde Federal Meclis’te yaptığı konuşmaya kadar bu müdahaleye ilişkin açıklamaları aktarılacaktır. Son olarak Rusya’nın Ukrayna müdahalesinin koruma sorumluluğu olarak ele alınıp alınamayacağı tartışması; koruma sorumluluğunun temel ilkeleri, ICISS raporu, Rusya’nın genel müdahalecilik anlayışı ve Rusya tarafının açıklamaları çerçevesinde yürütülecektir. Bu değerlendirme ışığında elde edilen verilerle genel bir tartışma yürütülecek ve sonuca bağlanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Hukuk, Koruma Sorumluluğu, Rusya-Ukrayna Krizi, Rusya Federasyonu, ICISS.

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler, mustafasencomu@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7079-3515

BİR SOSYAL POLİTİKA ARACI OLARAK KADIN KOOPERATİFLERİ**Nazlı Neşe KAYMAK¹****ÖZET**

Kooperatifler, evrensel ilkeleri ve kendine özgü ideolojileri ile önemli birer sosyal politika aracı işlevi görmektedir. Sosyal refah, dikey sosyal mobilité, toplumsal barış, sosyal denge ve demokrasi kooperatifçiliğın ve sosyal politikanın ortak temel hedefleridir. Kooperatifler, toplumun dezavantajlı kesimlerini birleştirerek onların iktisadi ve sosyal yönden güçlenmesini amaçlayan evrensel nitelikli yapılarıdır. Bu yönleri ile ekonomik fırsatlar için birer güç kaynakları olan kooperatifler adil gelir dağılımını desteklemesi, yoksulluğun azaltılması ve önlenmesinde çözüm sunması, karşılıklı yardım ve dayanışmayı esas alması, toplumun ekonomik, kültürel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılaması bakımından birer kalkınma aracıdır.

Bu çalışma kapsamında, özellikle dezavantajlı grubu oluşturan kadınların ekonomik ve sosyal açıdan gelişmesine olanak tanıyan kadın kooperatiflerinin bir sosyal politika aracı olarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, kadın kooperatifleri, bu alanda yapılan çalışmalar, saha araştırması raporları, strateji belgeleri ve eylem planları üzerinden incelenmiştir.

Yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda, kadın kooperatiflerine yönelik düzenlemelerin ve üretilen politikaların, pratik alanda işlevselliğinin yanında, işlerliğinin düşük olduğu taraflar da tespit edilmiştir. Türkiye’deki kadın kooperatiflerinin mevcut durumlarını ortaya koyan çalışmalarda, kooperatif ortakları ile görüşmeler yapılmış ve yapılan görüşmeler neticesinde uygulamada yaşanan aksaklıkların nedenleri en genel hali ile şu şekilde ifade edilmiştir: Vergi yükümlölükleri, kooperatifçiliğın ne olduğuna dair bilgi eksikliği, ürün geliştirme ve pazarlama sürecindeki yetersizlikler, sosyal güvenlikle ilgili bir düzenlemenin olmaması, bu alanla ilgili verilen eğitimlerin yetersiz olmasıdır. Bir sosyal politika aracı olarak, kadınların içinde bulundukları dezavantajlı durumu iyileştirmeye yönelik çözüm önerileri sunan kadın kooperatiflerinin varlığını sürdürmesinde tehdit oluşturan bu olumsuz koşulların giderilmesinde, kamu işbirliği, takip ve denetleme mekanizmalarının güçlendirilmesi, kooperatif eğitim merkezlerinin kurulması büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kadın Kooperatifleri, Kooperatifçilik, Sosyal Politika.

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı
nnesekaymak82@trakya.edu.tr, 0000-0002-8489-4165

SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANS UYGULAMALARI ve BANKACILIKTA YEŞİL DÖNÜŞÜM: TÜRKİYE ÖRNEĞİ**Nurdan ATEŞ¹****ÖZET**

ÖNEM: Kaynakların sınırlı olduğu gerçeği, küresel iklim değişikliği sorunu ve gelecek nesillere karşı duyulan sorumluluk bilinciyle sürdürülebilirlik kavramı son zamanlarda dikkat çekici şekilde artarak akademik çalışmalarda değerlendirilmeye ve araştırılmaya başlamıştır. Birçok sektörde, geçmişe göre, uzun vadede faydaya daha fazla öncelik verilmektedir. Bu anlamda, gelişmiş ülkelerde ve Avrupa Birliği gibi uluslararası organizasyonlarda yürürlüğe konulduğu gibi, Türkiye için de sorumlu bir finans sisteminin sürdürülebilirlikle entegrasyonu gerekmektedir. Şöyle ki; Dünyada ilk yeşil tahvil ihracı 2007 yılında yapılmış olmasına rağmen Türkiye’de 2016 yılında gerçekleşmiştir. Bunun yanında Ülkemizde faaliyet gösteren 51 bankanın sadece 15’i yeşil dönüşümde etkin rol oynamaktadır. BIST Sürdürülebilirlik Endeksi olan XSD25 Kasım 2022 tarihinden itibaren yayınlanmaya başlamış olup geç kalınıp kalınmadığı tartışma konusu olmaktadır. Bu noktada tartışmaların diğer bir boyutunu da uygulamanın nasıl olacağı ve finansal piyasaların ana aktörü olan bankaların bu süreçte alacağı aktif rollerin ne olacağı konusudur. İlgili alandaki literatürde akademik tartışmaların giderek arttığı bir dönemde, sürdürülebilir finans ve yeşil dönüşümün detaylı değerlendirilmesi ve yetersiz kalan cevaplara katkı adına finansal yeşil dönüşüm sürecinin Türkiye için araştırılması büyük bir öneme sahip olacaktır.

AMAÇ: Çalışmanın amaçlarından biri Sürdürülebilir Bankacılığın ve bunun yanında Yeşil Borçlanma Araçlarının önemini ortaya koymaktır. Global dünyada yeşil dönüşüm sürecindeki yerimizi belirlemek ve aynı zamanda Türkiye’ye düşen payı tespit etmek amacıyla bazı sorulara cevap bulunmaya çalışılmıştır. Ayrıca çalışmada, verilere dayanarak ‘Neler, Nasıl Yapılıyor?’ gibi soruları yanıtlamak haricinde ‘Daha fazlası ve daha iyisi nasıl yapılabilir?’ sorularına da alternatif öneriler sunulması amaçlanmıştır.

METODOLOJİ: İlk olarak, Finansal Sürdürülebilirlik kapsamı açıklanarak bankacılık sektörü uygulamalarına örneklerle değinilmiştir. Nitel ve nicel olmak üzere karma bir araştırma yöntemi kullanılmıştır. Uluslararası kabul gören ilkelerin başında gelen ve ICMA (Uluslararası Sermaye Piyasaları Birliği) tarafından yayınlanan YTI (Yeşil Tahvil İlkeleri) den bahsedilerek Türkiye’deki Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsasındaki BIST Sürdürülebilirlik endeks verilerinin belirlenmesinde rol oynayan, uluslararası açık platform şirketi Refinitiv tarafından belirlenen ESG (Environmental, Social and Governance) notu kriterleri değerlendirilmiştir. İkinci olarak, diğer adıyla Çevresel, Sosyal ve Yönetişim Notu olan ESG Notu bulunan Bankalarımızın durumu hakkında genel değerlendirmeler yapılmıştır. Bunun yanında hem BDDK hem de SPK tarafından yayınlanan Sürdürülebilir Bankacılık Stratejik Planları da değerlendirilerek bütüncül bir yaklaşımla araştırma metodolojisi ortaya konmuştur. Son olarak, Sürdürülebilir Bankacılık açısından sektörün olumlu ve eksik yönlerinin ortaya konulmasını hedefleyen SWOT analizi yapılarak, elde edilen bulgular ışığında durum tespiti yapılmıştır.

SONUÇ: Uzun süredir borçlanma faizlerinde etkili olan derecelendirme ratinglerine artık yeşili önemseyen, çevreciliği ve sürekliliği ön planda tutan ESG puanlamasının da eklendiği görülmektedir. Uluslararası boyutta geleceği düşünen, sosyal ve çevreci yeni büyük bir pazar oluşma süreci devam etmekte ve bundan faydalanabilmenin yolu sürdürülebilir faaliyetlere önem verilmesinden geçmektedir. Yeşil projelerin farkındalığının arttırılmasında Kamu-Özel işbirlikleri yanında finans sektörüne de büyük roller düşmektedir. Bankacılık sektörü açısından kaçınılmaz olan bu uyum sürecinde, mevcutta işleyen piyasa mekanizmasını bozmadığı görülmüş ancak, geçiş sürecinde yapısal değişikliklere gerek duyulduğu bu çalışma ile ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık, ESG, Sürdürülebilir Finans, Yeşil Dönüşüm.

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Finans ve Bankacılık ABD, nurdanates@trakya.edu.tr, 0000-0001-6031-9396

KURUMSAL SÜRDÜRÜLEBİLİR ÜRETİM YAKLAŞIMININ MÜŞTERİLERİN SATIN ALMA NİYETİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİNDE OKUYAN ÖĞRENCİLER ÜZERİNDE BİR ÇALIŞMA

Onur Ekin TURAL¹

ÖZET

Sürdürülebilirlik kavramı günümüzde hem mikro (işletmeler) hem de makro (ülkeler) açısından iktisadi işaretlerin yanı sıra çevresel ve sosyal işaretlerle ölçülen yeni bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir. Sürdürülebilirlik, hem akademik hem de iş dünyasında olabildiğince alaka çeken son aşama aktüel bir konudur. Kurumsal sürdürülebilirlik, kârlılığın esas olduğunu belirleyerek büyümeyi sürdürme ve kârı maksimize etmeye yönelik geleneksel modelden farklıdır. İşletmeler alışılmış ve bilinen büyüme hareketlerinin yanı sıra sosyal ve çevresel hedefleri de büyüme aşamalarına eklemelilerdir. Bu yönelim ile olacak büyüme hareketi hem ekonomik kalkınmanın olmasında hem de kaynakların ve toplumun sürdürülebilirliğine ekolojik ve sosyal boyuttan katkı sağlanmasında önemli rol olacaktır.

Yapılan araştırmada kişilerin kurumsal sürdürülebilir üretim anlayışına sahip işletmelerden satın alma niyetleri incelendiğinde cinsiyet, yaş, yaşanılan ilin niteliği, aile, gelir düzeyi, kültür gibi değişkenler kişinin konuya davranış biçimini etkilediğini göstermektedir. Tutumlar ve eylemler arasındaki ilişkide kilit rol oynayan niyet, yani bir şeyi önceden bilinçli olarak planlamak, belirli bir eylemi gerçekleştirmeye yönelik fiili iradenin önemli bir göstergesidir. Birçok sosyal, psikolojik, ekonomik ve kişisel faktörden etkilenen satın alma niyeti, bireyin kararına hakim olan faktörlere bağlıdır. Bu durum tüketicilerin her tür satın almada her zaman aynı şekilde davranmadıklarını düşündürmektedir.

Bu araştırmada Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi öğrencilerine uygulanan “Sürdürülebilirlik Bilinci Ölçeği” ile öğrencilerin sürdürülebilirlik bilinç düzeylerinin satın alma niyetlerine etkisinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Bu ana amacın yanında, öğrencilerin demografik özellikleri, sürdürülebilirlik mevzuu ile alakalı bilgili olma durumlarına dair subjektif değerlendirmeleri, eğitim sürecinde sürdürülebilirlik ile ilişkili deneyimleri gibi konulardaki bilgilerin ortaya konulması hedeflenmiştir. Zira öğrencilere ait bu özelliklerin onların sürdürülebilirlik bilinç düzeyleri üzerinde etkili olabileceği öngörülmüş ve bu hipotezler kontrol edilerek sürdürülebilirlik bilincini etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma hipotezleri içinde bulunan demografik ve akademik değişkenlerin sürdürülebilirlik bilincine tesirleri incelendiğinde, cinsiyet, yaş, yaşanılan ilin niteliği, çabalama durumu, burs alma durumu, eğitim süresince kalınan yer, gelir düzeyi değişkenleriyle ilgili grupların sürdürülebilirlik bilinci puanları içinde anlamlı bir ayrım tespit edilemediğinden bu değişkenlerin mühim olduğu hipotezi reddedilmiştir. Diğer yandan, fakülte, derslik düzeyleri, en uzun süre yaşanılan bölge, hane halkı büyüklüğü, akademik not ortalamaları, değişkenleriyle ilgili grupların sürdürülebilirlik bilinci seviyeleri içinde anlamlı bir ayrım tespit edildiğinden, bu değişkenlerin mühim olduğu hipotezi kabul edilmiştir. Çalışmada elde edilmiş bulguların Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi öğrencilerinin genel sürdürülebilirlik bilinci görünümünün yüksek ölçüde bulunduğunu ve derslik düzeyleri arttıkça sürdürülebilirlik bilinç seviyelerinin kısmen arttığını ortaya koyması Üniversite adına müspet kabul edilebilir. Ancak, öğrencilerin üniversite eğitiminde sürdürülebilirliğe dair sorulara verdikleri yanıtlar, sürdürülebilirlik ve boyutları kapsamındaki konuların gerek ders programlarının kapsamına daha çok entegre edilmesi, gerekse seminer, konferans, sohbet gibi ders dışı aktivitelerle desteklenmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bu bağlamda Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen araştırmada toplanan veriler sonucu gerekli analizler yapılmıştır. Anket ölçeği kullanılarak toplanan verilere SPSS 25 paket programı ile analizler uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Kurumsal Sürdürülebilir Üretim, Müşteri Satın Alma Niyeti

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, SBF İşletme Anabilim Dalı Başkanlığı, Yönetim ve Organizasyon Tezli Yüksek Lisans Programı, onurekintural@gmail.com, 0000-0003-4814-687X

**J. SAMUEL BARKIN PERSPEKTİFİNDEN ULUSLARARASI İLİŞKİLER
TEORİSİNİ YENİDEN DÜŞÜNMEK: REALİST KONSTRÜKTİVİZM****Onur GÜREL¹****ÖZET**

Massachusetts Boston Üniversitesi'nde küresel yönetim ve insan güvenliği profesörü olan J. Samuel Barkin, küçük bir paradigma kümesine odaklanmaktan ziyade çeşitli yaklaşımlar dahilinde birbirini dışlayan iki önemli uluslararası ilişkiler teorisi hakkında geniş ve farklı bir düşünme tarzı getirmektedir. Barkin, genellikle iki ayrı kutupta oldukları varsayılan çağdaş teorik yaklaşımlar realizm ile konstrüktivizm arasındaki ortak zemini araştırarak örtüşen alanlara sahip olduklarını göstermeyi hedeflemiştir. Bu bağlamda odak noktası, realizm ile konstrüktivizm arasındaki ontolojik, epistemolojik ve politik olan ilişkilerin değerlendirilmesi olan realist konstrüktivizm, uluslararası ilişkiler disiplini içerisinde yer alan bir dizi tartışmaya açıklık getirerek güç politığının ve ideallerin incelenmesiyle uluslararası politikanın toplumsal yapılanması arasındaki ilişkiye hitap etmektedir. Realist konstrüktivist bir sentez, paradigma yerine kavram olarak değerlendirildiğinde kullanışlı ve yararlı birçok potansiyel kombinasyondan biridir. Barkin'e göre bu yaklaşımları bağımsız şatolardan ziyade bir matrisin birbiriyle ilişkili parçaları olarak görmek, herhangi bir paradigmanın uluslararası ilişkilerin incelenmesi için gerekli tüm araçları sağlamadığının anlaşılmasında da yardımcı olacaktır. Barkin'in bakış açısına göre realizm ve konstrüktivizm teorileri büyük bir temel ayrılık içermemektedir ve tüm uluslararası ilişkiler teorik yaklaşımları arasında dünya sistemini güncel olarak en iyi tanımlayan realist konstrüktivizmdir. Yaklaşım, sunduğu kavramsal, kuramsal ve teorik zenginlik kaynağı açısından klasik realizm ile konstrüktivizm arasındaki epistemolojik, ontolojik ve politik olan ilişkilerin değerlendirilmesi bağlamında literatüre önemli katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası İlişkiler Teorisi, J. Samuel Barkin, Realist Konstrüktivizm

¹ Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, onurgurel@uludag.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0007-8567

CENGİZ DEVLETİ’NİN TÜRK LÜĞÜ MESELESİ**OZAN İLTER¹****ÖZET**

Bu bildirinin maksadı, bugünlerde “Moğol İmparatorluğu, Tatar İmparatorluğu, Cengizogulları Devleti” isimlendirmeleri yerine “Türk-Moğol İmparatorluğu” isimlendirilmesinin kullanıldığı Cengiz Devleti’nin Türklüğü üzerine çeşitli fikirleri sunmak, “Tarih ilmi, kesinlik ihtiva etmez” ilkesinden temel ile kararı dinleyici/okuyuculara bırakmaktır. İlgili araştırmalar yapılırken, Moğolların Gizli Tarihi temel kaynak olarak kullanılmakla birlikte çeşitli araştırmacıların araştırma eserleri kullanılmıştır. Gizli Tarih’te aktarılan çoğunlukla destansı/efsanevi ve gerçeklikten uzak ögeler, araştırmacıların eserlerinde yer alan bilgiler yardımıyla da karşılaştırılmıştır.

Dünya tarihinin en çarpıcı ve en dikkat çekici fetih hareketlerinden biri, Türk-Moğol Hakanı Cengiz Han’ın, 13. yüzyılda başlatmış olduğu, Çin, Türkistan, İran, Anadolu, Kafkasya, Kırım, Rusya ve Doğu Avrupa’ya kadar geniş bir sahaya yayılmış olan Moğol fütihat devridir.

Bu geniş sahalara yayılmış fütihat hareketinin başlangıcını, Temüçin’in; Camuka ile yol ayırmasına düşerek “Cengiz Han” ilan edildiği 1197 yılında yahut 1206 yılında yapıldığı düşünülen kurultay ile sabitlemek mümkündür. Fakat sonunun ne zaman geldiği konusu geldiği çeşitli tartışmalar ihtiva etmektedir. Kimi tarihçiler kesinlikle bir asrı kapsayan hareketliliğin Türk-Moğol İmparatorluğu’nun başkent Karakorum’a bağlı kalan son ulusu olan Çağatay Ulusu’nun 1289’da müstakil bir devlet nizamına bürünerek hareket etmesiyle, kimi tarihçiler ise Emir Timur’un 1402 yılında Ankara Savaşı’nı kazanması ve Anadolu’yu tekrar Anadolu Türk Beylikleri arasında taksim etmesiyle son bulduğunu savunur. Hem dünya tarihi hem de Türk tarihi açısından ciddi ve karmaşık bir dönemi ihtiva eden Cengiz Han’ın büyük fütihat dönemi, teşkilat ve bürokrasi anlamında yeni bir bozkır Türk devletini meydana getirmiş gibi görünmektedir, bu bildiri yardımıyla bu görünüş irdelenecektir. Alfabesinde Uygur, teşkilat ve bürokrasisinde Türkistan’ın en orijinal devlet teşkilatı olan Büyük Hun İmparatorluğu ve Gök-Türk Kağanlığı sistemini kullanan, devlet nizamındaki önemli atamalarda Uygur ve Karluk Türklerini daima bir adım önde tutan bir devlet mekanizmasının Türklükten tamamen uzak olduğunu iddia etmek ne kadar abes olacaksa, tam anlamıyla Türk olduğunu, Cengiz’in Çin’e yönelik fetihlerinin ulu ve kadim Türk atalarının intikamını almak niyeti ile olduğunu iddia etmek de o kadar abes olacak, tarih ilmine yönelik bir acımasızlık olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Cengiz Han, Moğollar, Türk-Moğol İmparatorluğu, Teşkilat, Türklük.

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, ilterozan2@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-8503-3543>

AVUKATLARIN DELİL TOPLAMA YETKİSİNDE YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**Özden İPÇİ¹****ÖZET**

Ülkemizdeki yargılamalar genel kanaate göre çok uzun sürmektedir. Bu durum genellikle delillerin mahkemelerce tam olarak toplanmaması, gereksiz olarak yeni celseler açılıp, dosyaların sürüncemeye bırakılması gibi sebeplerden meydana gelmektedir. Özellikle hukuk yargılamalarında dilekçeler teatisi aşamasında mahkemelerin oluşturdukları tensip zabıtlarında yazılı delillerin ve diğer bilgi ve belgelerin sunulması aşamasının ön inceleme duruşmasına kadar tamamlanması idealdeki düşüncedir. Dosyadaki tüm deliller toplandıktan sonra tarafların duruşma için çağırılıp, delillerin tartışılması, değerlendirilmesi ve karara varılması gerekmektedir. Ancak maalesef günümüzdeki yargılamalarda ön inceleme duruşması bir prosedür haline gelerek yargılamayı uzatan gereksiz bir celse haline gelmiştir. Üstelik ön inceleme duruşmasında taraflara tekrardan delillerini sunmak üzere süre verilmesi, mahkemelerin delilleri toplamaması nedeniyle ilgili kurum, kuruluşlara müzekkere yazması, taraflara gelen delilleri inceleyip beyanda bulunması için tekrardan süre verilmesi, yargılama aşamasında tarafların beyan dilekçelerinde belirttikleri hususların dikkate alınması gibi nedenlerden dolayı duruşmalar “eksik hususların giderilmesi” şeklinde neredeyse sadece usulen tarafların ve vekillerinin katıldıkları bir hale getirilmiştir.

Mahkemeler dosya tekemmül ettikten sonra duruşmalar aşamasına geçmesi durumunda, her iki tarafın uyuşmazlık konusunu tam olarak belirlemesi, tarafların iddia ettikleri vakıaları ispatlayacak nitelikteki delillerini eksiksiz olarak sunması sağlanmalıdır. Böylece ıslah, karşı tarafın rızası ve gecikmesinde karşı tarafın kusurundan kaynaklanmayan bir sebeple HMK 145. maddesi gereği sonradan delil sunulmaması gibi istisna hükümler dışında dava dosyaları duruşmalar öncesi deliller açısından aydınlatılmış olacaktır.

Ancak tam aksine günümüzdeki hukuk yargılamaları avukatların yargılamadaki rolünün etkisiz bir hale getirildiği, çoğu duruşmaya katılmak için katıldığı ya da davayı uzatmak amacıyla hareket ettiği bir role bürünmüştür. Dosyanın tamamlanması konusunda mahkemelerin yetkilerini daha etkin bir biçimde kullanmaması, delillerinin tam olarak toplanmaması, bilirkişiye ihtiyaç duyulmayan hallerde dahi dosyaların bilirkişilere verilmesi, yetersiz, konusunda uzman olmayan bilirkişilerin esasa etkili rapor hazırlayamamaları, hakimlerin yoğun iş yükü sebebiyle dosyalara yeterince vakit ayıramaması, hakimin tecrübesiz olması sebebiyle dosyadaki uyuşmazlığı araştırmak istemesi, izinli, raporlu hakim yerine gelen geçici hakimin dava dosyasını bilmemesi sebebiyle duruşmalara katkı sunmadan yeni duruşma günü tayin etmesi gibi gerekçelerle mahkemelerden kaynaklı sebeplerin yanı sıra adli tatil sebebiyle de duruşmalar oldukça ötelenerek yargılama süreleri uzayıp gitmektedir.

Çalışmamızda avukatların delil toplama yetkisi açısından yaşadığı engeller, güncel yaşanan sorunlara örnekler verilerek bu konudaki çözüm önerileri sıralanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Avukat, Delil, Hukuk, Mahkeme, Yargılama

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, ozdenipci@trakya.edu.tr, Orcid: 0000-0002-0863-1259

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN TARIM EKONOMİSİNE ETKİSİ: TÜRKİYE 2007 GIDA KRİZİ ÖRNEĞİ**Özge CESUR¹****ÖZET**

İklim değişikliği günümüzde dünyanın en büyük sorunlarından biridir. Endüstriyel çalışmalar, fosil yakıtlar, sanayi devrimi ve tabii ki en önemlisi insani faaliyetlerden oluşmaktadır. Tüm bu süreçlerin sonunda doğada artan sera gazı yoğunluğu doğal sera etkisine dönüşerek iklim değişikliğini doğurmaktadır. İklim değişikliğinin etkilerini spesifik olarak açıklamak ne yazık ki mümkün değildir çünkü çok geniş kapsamlı bir konu olup birçok sektörü kötü etkileyeceği bir gerçektir. Ancak bu sektörlerin içerisinde tarım, doğrudan etkilendiği için büyük bir önem arz etmektedir. Tarım ürünlerinin üretilmesinde iklim en önemli etkidir. Yaşanan uç durumlar -kuraklık, fazla yağış- direkt olarak üretimin miktarını düşürmekte bu da birçok ekonomik problemi beraberinde getirmektedir. Üretimde yaşanan düşüşler ilk olarak enflasyon sonucu ile karşımıza çıkmaktadır daha sonrasında ise yaşanan kıtlık dolayısıyla açığın kapatılabilmesi için ithalata yönelindiğinde cari açık sorunu baş göstermekte daha sonrasında ise tarım alanında çalışan insan sayısının gitgide azalmasıyla işsizlik sorunu ortaya çıkmaktadır. Nitekim Türkiye’de de bu durum en belirgin olarak 2006 yılının son çeyreğinden itibaren yaşanmaya başlamış ve 2009 yılına kadar devam etmiştir. Türkiye’de 2005-2008 yılları arasında tarım alanında üretici fiyat endeksinde artışlar yaşandığı bir dönemdir. Ancak 2005-2006 yılları arasında %7,29’luk bir artış yaşanırken bu durum 2007-2008 yılları arasında %11,59 oranına yükselmiştir. Bu yüzden bu iki dönemi ayıran önemli bir durum vardır. Türkiye 2006-2007 yılları arasında son 37 yılın en kurak 5. dönemini yaşaması bu duruma en büyük etkidir. Eş zamanlı olarak dünyada da yaşanan gıda ve iklim krizleri gıda ürünlerine olan talebi arttırmış fakat gıda arzında herhangi bir artış yaşanmadığından 2006 yılında dünya gıda fiyatları endeksi 80,7 iken 2007 yılında %22,42 oranında artarak 98,8’e ilerlemiş ve en sonunda 2008 yılında 114,3 seviyesine kadar gelmiştir. Bu artış yaşanan kuraklık sonucu tarım ürünlerinin rekoltesinde düşüşler meydana getirdiği için ortaya çıkmıştır. İklim değişikliğinin tarım ekonomisi üzerinde bu denli etkili olmasının bir diğer sebebi ise kullanılan gıda ürünlerinin fiyat esnekliklerinin düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Fiyat esneklikleri düşük olan gıda ürünlerinde meydana gelen krizler var olan ekonomik krizleri daha da besleyerek güçlendirmektedir. Bu yüzden Türkiye’de 2007 yılındaki enflasyon oranının 3,4’lük oranı gıda fiyatlarından kaynaklanmıştır. Arz yönlü yaşanan şoklar dolayısıyla yaşanan üretim düşüşleri büyük tahribatlara neden olmuştur. TÜİK’in 2007’de ki tahminlerine göre kuraklık sonucu oluşan bazı kayıplar şu şekildedir; arpa %23,5, buğday %13,9, antep fıstığı %33,3 zeytin %39,1, pamuk %10,8, soya %35,2, nohut %8,4, incir %27,6. Kayıplar göz ardı edilemeyecek kadar büyüktür. Dolayısıyla üretimin düşmesi tarım sektöründe çalışan insanların başka sektörlerde de kaymasına neden olmuş ve istihdam oranında düşüşler yaşanmıştır. Türkiye için tarım sektöründe oldukça belirgin istatistiklerle de ortaya çıkmıştır. 2005 yılında tarım sektörü alanındaki istihdam rakamı 6,5 milyon iken 2006 yılına gelindiğinde bu rakam 5,7 milyona gerilemiştir 2007 yılında ise kuraklık ile sert bir düşüş yaşanmış ve %14,8’lik bir düşüşle 4,9 milyona gelmiştir.

Yapılan bu çalışmada iklim değişikliğinin tarım ekonomisi üzerindeki etkileri 2007’de yaşanan gıda krizi üzerinden anlatılmıştır. Ekonomi bilimi gereği çevresel kaynaklar sıfır maliyetli olarak kabul edildiği için sonsuz bir pazar olarak görülmüştür. Bu yüzden iklimsel bozulmalar göz ardı edilerek bilinçsiz üretim yıllar boyu devam etmiştir. Tarım, iklim değişikliğine en duyarlı sektörlerden biridir. Türkiye ise yarı kurak/kurak bir iklim yapısına sahip olduğu için iklimsel değişikliklerden daha da çok etkileneneğinden çalışma bu bağlamda önem arz etmektedir. Çalışmada Türkiye’nin tarım ekonomisi hakkında gerekli ekonomik veriler ayrıntılı olarak analiz edilmiş olup, tarım ve iklimin karşılıklı ilişkileri saptanmıştır. Bu doğrultuda sürdürülebilir üretim için iklim değişikliğinin en az etkilerinin hangi ekonomik politikalar ile mümkün kılınacağı incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ekonomi, Gıda Krizi, İklim Değişikliği, Türkiye, Tarım

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, TÜRKİYE, ozgecesur2@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7438-9520

SESSİZ İSTİFA KAVRAMI VE Z KUŞAĞI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**Özgenur ÇAĞLAYANKAYA¹****ÖZET**

Küreselleşme ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda kurumların ve çalışanların iş gücü piyasasından beklentileri yeniden şekillenmeye ve değişmeye başlamıştır. Z Kuşağı olarak tanımlanan ve aktif istihdamın büyük çoğunluğunu oluşturan genç iş gücünün çalışma hayatından beklentileri ve değerleri önceki kuşaklara göre farklılaşmaktadır. Bu farklılaşma sonucunda Z Kuşağı çalışanları işyerinde ortaya çıkabilecek olumsuz durumlarda istifa etmek yerine; işe geç gitme, iş yerinden erken ayrılma, iş tanımı dışında ekstra sorumluluk ve görev almama gibi tepkiler göstermektedir. Bu durum her ne kadar istifa gibi gözükse de tamamlanmamış bir eylemi ifade etmesi açısından sessiz istifa olarak tanımlanmaktadır.

Sessiz istifa kavramı ilk kez 2009 yılında Mark Boldger tarafından kullanılmıştır. Pandemi ile birlikte çalışma hayatında yaşanan değişimlerle esnek çalışma modelleri içinde yer alan uzaktan çalışma, hibrit çalışma modelleri benimsenmiştir. Bu süreçte sessiz istifa kavramı da yeniden gündeme gelmiştir. Günümüzde internet kuşağı olarak da bilinen Z Kuşağı çalışanları olumsuz durumlara sosyal medyada tepki göstermeye başlamış ve kavram global anlamda popüler hale gelmiştir. Literatür incelendiğinde sessiz istifa kavramıyla ilgili yapılan çalışmaların kısıtlı sayıda olduğu görülmektedir. Bu çalışmada hem literatüre katkı sağlanması hem de genç iş gücü piyasasıyla değişen istifa olgusunun gösterilmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda sessiz istifa kavramının tarihsel gelişimi, tanımlanması, nedenleri ve kurum-çalışan açısından ortaya çıkabilecek problemler ele alınarak kavramla ilgili literatür incelemesi yapılmıştır. Yapılan araştırmalar neticesinde sessiz istifanın bu kadar popüler olmasının sebebinin sadece Z Kuşağıyla ilgili olmadığı anlaşılmış, aslında aktif iş gücü piyasasında yer alan bütün kuşakların sessiz istifa sürecine yatkın olduğu gözlemlenmiştir. Aynı zamanda bu durum kurum ile çalışan arasındaki güven, aidiyet, değer oluşturma, iletişim ve tutarlılık bazında incelendiğinde ve bu süreç doğrultusunda çalışmalar yapıldığında sessiz istifanın önlenilebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Genç İş Gücü, Sessiz İstifa, Z Kuşağı.

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, ozgenurcaglayankaya@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8491-8932.

**TARİHİ VE ÇAĞDAŞ TÜRK LEHÇELERİNDE
‘AT BİN-’ BİRLEŞİK EYLEMİNİN KULLANIMI VE YAPISI****Özlem EMİNOĞLU¹****ÖZET**

Türk dilinin tarihî ve çağdaş lehçelerinde deyimlerin, terimlerin ve kalıp sözlerin oluşumunda sözcük kök ve gövdelerinin türetme ekleriyle genişletildiği veya birleştirme yoluyla kavramlaştırıldığı bilinmektedir.

Birleştirme yoluyla oluşturulmuş ‘*at bin-*’ sözünün de kalıplaşmış biçimiyle deyim ve terim olarak kullanıldığında gerçek anlamına göre anlam ve yapı bakımından değişiklik arz ettiği kabul edilmektedir. Ancak ‘*at bin-*’ birleşik eyleminde ‘*bin-*’ eyleminin kendinden önceki ad ögesi hâl eki alsa da almasa da aynı anlamda kullanıldığı tarihî ve çağdaş lehçelerde görülmektedir.

Bu çalışmada, ‘*at bin-*’ birleşik eyleminin Türkçenin tarihî ve çağdaş lehçelerindeki kullanımı ve anlamı lehçelerin sözlüklerinden yararlanılarak Türkiye Türkçesi ile karşılaştırılmış ve bu birleşik eylem aynı yapıdaki biçimlerle örneklendirilerek özellikleri, ortaklıkları ve farklılıkları ortaya konmaya çalışılmıştır. ‘*at bin-*’ şeklinde Türkçe Sözlük’e alınması önerisinde bulunulmuştur.

‘*ata bin-*, *atı sürmek*, *çifte koş-*, *yola git-*’ vb. yapıdaki sözler, cümle içinde gerçek anlamlarıyla kullanılırken yapı değişikliğiyle kalıplaşarak deyimleşir ve terim anlamlarıyla, ‘*at bin-*, *at sür-*, *çift koş-*, *yol git-*’ şeklinde de kullanılırlar. Çağdaş lehçelerde ve tarihî lehçelerde ‘*at bin-*’ sözü terim anlamı dışında da ‘*at bin-*’ şekliyle yaygın olarak kullanılmakta, lehçelerin sözlüklerinde yer almaktadır. Bu eylem, Türkiye Türkçesi konuşma dilinde de ‘*bu hafta sonu çiftlikte at bindim.*’ cümlesinde olduğu gibi ‘*at bin-*’ şeklinde kullanıldığı hâlde, yazı dilinde eski bir askerlik terimi olarak kabul edilmekte, Türkçe Sözlük’te bu biçimiyle değil, ‘*ata bin-*’ biçimiyle yer almaktadır. Konuşma ve yazı dilinde kullanılan ‘*at bin-*’ sözünün sözlüğe bu yapı ve anlamıyla alınması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: at bin-, birleşik eylem, çağdaş Türk lehçeleri, deyim, terim

¹ Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı Doktora Öğrencisi, e-posta: ozleminoglu19@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9947-2996

BALKAN TÜRK AĞIZLARINDA KULLANILAN HAYVAN ADLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME**Pınar ÇARDAKLI¹****ÖZET**

Türkler daima doğayla iç içe olmuşlardır. Türkler için ekonomik hayatta büyük bir öneme sahip olan hayvanlar, kültürel hayatta da büyük ölçüde önem taşır. Türkler, yıllarca geçimlerini hayvancılıkla kazanmıştır. Hatta göçebeliği bırakıp yerleşik hayata geçtiklerinde de bu durum devam etmiştir. Tarımla ilgilenenlerin de hayvancılık yapanlar kadar bu alana önem verdiği görülmüştür. İnsanların yaşam koşullarının dili de etkilediği bilinmektedir. Türkler için de hayvancılığın hayatlarındaki öneminin dile yansımaları görülmüştür. Hayvanların etinden, sütünden, gücünden yararlandıkları gibi kültürel anlamda da hayvan adlarını günlük dilde birçok atasözü, deyim, argo vb. ifadelerde kullanmışlardır. Aynı zamanda bazı hayvanlar Türkler için kutsal kabul edilmiştir. Öyle ki Oğuz Kağan Destanı'nda Oğuz tasvir edilirken bile onun gücünü anlatabilmek için öküz, kurt, ayı, samur gibi hayvanların güçlü yönlerine benzetmeler yapılmıştır. Yine hayvanların Türklerdeki önemine dikkat çekmek için 12 hayvanlı Türk takvimini de örnek gösterebiliriz. Görüldüğü üzere hayvanlar, Türklerin hem ekonomik hem de kültürel yaşamında büyük önem arz etmektedir. Yani Türklerin hayvanlara verdiği önem diğer milletlerden biraz daha fazladır denebilir. Hayvan adlarının günlük dile yansımaları da bu konudaki en önemli örneklerden kabul edilebilir. Bu sebeple sözlük çalışmaları, Türklerin yaşamını ve kültürel ilişkilerini anlamak için önemli kaynaklar olmuştur. Orta Asya'da başlayan dildeki bu etkileşimin Balkan ağızlarında da birçok örneği bulunmaktadır. Bu çalışmamızda üç cildi bulunan ve Doç. Dr. Muharrem Özden ile Dr. Öğr. Üyesi Levent Doğan tarafından hazırlanmış *Balkan Türk Ağızları Sözlüğü* incelenmiş ve bulunan hayvan adları kategorilendirilmiştir. Bu çalışmanın sonucunda 1397 hayvan adı tespit edilmiştir. Bu hayvanlar cins bakımından sınıflandırıldığında; kuşlar, binek ve yük hayvanları, büyükbaş hayvanlar, küçükbaş hayvanlar, balıklar ve suda yaşayan diğer hayvanlar, kümes hayvanları, yaban hayvanları, sürüngenler, sinek/böcek/haşerat, ev hayvanları ve diğerleri olmak üzere 11 kategoriye ayrılmıştır. En fazla kullanıma sahip olan kategoriler sırasıyla kuşlar (299), sinek/böcek/haşerat (172), yaban hayvanları (167), kümes hayvanları (125) ve binek hayvanları (125), balıklar ve suda yaşayan diğer hayvanlar (116), büyükbaş hayvanlar (97), sürüngenler (91) ve küçükbaş hayvanlar (91), ev hayvanları (90), diğer (24) şeklindedir. Kuşlar kategorisinde en fazla varyantı olan ördektir. Binek ve yük hayvanları kategorisinde en fazla varyantı olan attır. Yaban hayvanlarında en fazla varyantı olan domuzdur. Sürüngenlerde en fazla varyantı olan yılanıdır. Kümes hayvanlarında en fazla varyantı olan hindidir. Küçükbaş hayvanlarda en fazla varyantı olan keçi ve koyundur. Büyükbaş hayvanlarda en fazla varyantı olan mandadır.

Anahtar Kelimeler: Balkan Türk Ağızları, Dil, Hayvancılık, Hayvan Adları, Türkler

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balkan Çalışmaları Anabilim Dalı, pnarg.4@hotmail.com, ORCID: 0009-0007-2808-3628.

GILGAMIŞ DESTANI'NDAN BİR BİLİMKURGU ROMANI OLAN OSMANLI CADISI'NA KADAR SÜREN BİR ARAYIŞ: ÖLÜMSÜZLÜK**Rüveyda Zülal TUNÇBİLEK¹****ÖZET**

Edebiyatımızda fantastik roman türünün öncülerinden biri olan Barış Müstecaplıoğlu fantastik, bilimkurgu, distopik ve polisiye romanlar, kişisel gelişim ve çocuk kitapları olmak üzere birçok türde eser vermekle birlikte fantastik türde verdiği eserleri ile ön plana çıkmıştır. Müstecaplıoğlu ilk Türkçe fantastik kurgu serisi olması bakımından önem arz eden 2002-2005 yılları arasında yayımladığı dört kitaptan oluşan *Perg Efsaneleri Serisi* ile dikkatleri üzerine çekmiştir.

Barış Müstecaplıoğlu 2016 yılında yayımladığı bir bilimkurgu romanı olan *Osmanlı Cadısı* adlı eserinde de fantastik öğelere yer vermiştir. Eserinde robotlar ve uzaylılar ile fantastik unsurları bir araya getiren Müstecaplıoğlu, biri geçmiş diğeri gelecek zaman olmak üzere iki farklı zaman diliminde geçen iki öyküyü iç içe anlatmıştır. Osmanlı Dönemi'nde geçen ilk öyküde Haymanalı Süleyman Paşa ve Ayşe'nin yaşadıkları anlatılırken gelecek zamanın distopik şehri İstanbul'da geçen ikinci öyküde ise Kemal ve Neşe'nin başından geçenler anlatılmaktadır. Romanın başkahramanı Ayşe/Neşe ölümsüz bir uzaylıdır. Ait olduğu Mafron gezegeninde bulunan ölümsüzlük geni sayesinde orada yaşayanlar ölümsüzlüğe kavuşmuş fakat bunun sonucunda kontrolsüz bir şekilde üremişlerdir. Gezegenin kaynakları artık yetmemeye başlayınca yetkililer çocuk dünyaya getirmeyi yasaklamışlardır. Fakat Ayşe/Neşe'nin ailesi onu gizlice dünyaya getirmişlerdir. Bunun anlaşılması sonucu ölümsüzlüklerini kaybetme endişesiyle Ayşe/Neşe'yi Dünya gezegenine göndermeye karar verirler. Dünyaya gelen Ayşe/Neşe ölümsüzlüğü ve birtakım olağanüstü güçleri nedeniyle talihsiz olaylar yaşar. Ayşe/Neşe'nin ölümsüzlüğünü ve olağanüstü güçlerini fark eden insanlar onun peşine düşer. Öteden beri ölümsüzlük arzusuyla yanan insanoğlu romanın gelecek zamanında da ölümsüzlüğü aramaktan vazgeçmemiştir. Romanda tutkulu bir şekilde ölümsüzlüğü arayan Gül Hanım bunun için bir proje tasarlamış ve bu projeye de "Gılgamış" adını vermiştir. Bilindiği gibi Gılgamış Destanı'nda Gılgamış ölümden korktuğu için ölümsüzlüğün sırrına vakıf olmak ister. Ölümsüzlüğü bir ödül gibi görmektedir. Gül Hanım da yaşlanmak ve ölmekten korkmaktadır ve bazı çalışmaları sayesinde 172 yaşına kadar hayatta kalmayı başarır. Ayşe/Neşe ise başına gelen talihsiz olaylar sebebiyle ölümsüzlüğü ödülün ziyade bir ceza olarak görmektedir. Görüldüğü üzere Osmanlı Cadısı'nda Gılgamış Destanı metinlerarasılık işleviyle ele alınmaktadır. Romanda Gül Hanım'ın Gılgamış'tan beri aranan ölümsüzlüğü bulup insanlığa hediye etmek istediğini her seferinde dile getirmesi ve bu uğurda oluşturduğu projeye "Gılgamış" adını vermesi Gılgamış Destanı'na açık bir göndermedir. Müstecaplıoğlu eserinde Gılgamış Destanı'na atıfta bulunarak ölümsüzlük arayışının insanlık tarihinden itibaren geleceğe kadar sürdüğünü belirtir. Tüm bunlardan hareketle Osmanlı Cadısı adlı roman metinlerarasılık kuramı ile ele alınarak incelenmiştir. Bu çalışmayla birlikte Osmanlı Cadısı'nda hangi tür yöntemlerin kullanıldığını tespit etmek ve bunların metinlerarası ilişkiler bağlamında nasıl kurgulandığını ortaya koymak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Barış Müstecaplıoğlu, Gılgamış Destanı, , Metinlerarasılık, Osmanlı Cadısı, Ölümsüzlük arayışı.

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı, rzulaltuncbilek42@trakya.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-2118-485X>

**TELEVİZYONDAKİ OYUNCAK REKLAMLARININ TOPLUMSAL CİNSİYET
AÇISINDAN ANALİZİ VE 48- 72 AYLIK ÇOCUKLARIN OYUNCAK
TERCİHLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

Seda ÜNSAL AKSOY¹
Şenay BULUT PEDÜK²

ÖZET

Televizyon reklamları cinsiyet rollerinin öğrenilmesinde önemli bir görev üstlenmektedir. Okul öncesi dönemdeki çocuklar çeşitli cinsiyet kalıp yargılarına sahiptirler. Bu kalıp yargıları televizyon reklamları genişletip pekiştirmektedir. Televizyon reklamlarının aktardığı kalıp yargılar ise çocukların en önemli uğraşı olan oyuna ve oyun nesnesi oyuncaklara da yansımaktadır. Bu araştırma ile televizyondaki oyuncak reklamlarının toplumsal cinsiyet açısından analizi ve 48- 72 aylık çocukların oyuncak tercihlerine ilişkin görüşlerini incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Cartoon Network ve Disney Channel’da 01.06. 2021- 20.06.2021 tarihleri arasında 17.00-20.00 saat aralığında yayınlanan 103 farklı oyuncak reklamı ve Edirne’de yaşayan 48-72 aylık çocuklar ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırmanın katılımcılarını ailesi tarafından araştırmaya katılmasına izin verilen 108 çocuk (53 Erkek, 55 kız) ve ebeveynleri (17 baba, 91 anne) oluşturmuştur. Araştırmanın verileri Aile-Çocuk Demografik Bilgi Formu ve Oyuncak Tercihi Belirleme Formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın verileri içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Verileri açıklayan kategoriler ve temalar oluşturulur. Bu kategori ve temalara göre yapılan analizler, frekans ve yüzde gibi betimsel istatistik teknikleri kullanılarak sunulmuştur.

Araştırmanın sonucunda televizyondaki oyuncak reklamlarının belirli bir cinsiyete hitap ettiği bulgusuna varılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre 48- 72 aylık çocukların oyuncakları cinsiyete göre gruplandığı saptanmıştır. Televizyondaki oyuncak reklamlarının çocukların oyuncak tercihlerini etkilediği; oyuncak reklamlarında var olan cinsiyete göre farklılaşma durumunun çocukların oyuncak tercihlerinde de var olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Oyuncak Reklamı, Oyuncak Tercihi, Toplumsal Cinsiyet Roller.

¹ Uzm., Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Eğitim ABD, sedaaunsal@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8715-7267

² Doç. Dr., Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Eğitim ABD, senaybulutpeduk@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6727-3298

TRAKYA BÖLGESİ'NİN TÜRKİYE EKONOMİSİ'NE KATKILARI**Selda KURTOĞLU¹****ÖZET**

Tekirdağ ili Marmara Bölgesi'nde bulunur. Akdeniz ve karasal iklimin baş gösterdiği topraklar turizm açısından oldukça ilgi çekicidir. Turizmin yanı sıra, tarım ve sanayi de ön plana çıkmaktadır. Tarımda ve sanayide güçlü bir yapıda iken, gezilecek görülecek yerleri de oldukça değerlidir. Şarköy ilçesinde bulunan Uçmaktüre paraşüt meraklılarına ev sahipliği yaparken, sahili ile de yüzme meraklılarını her yıl ağırlar. Yeniçiftlik ve Marmara Ereğlisi ilçeleri yazlık mekanların önünde yer alır. Gencinden yaşlısına kadar yazın dolar taşar. Genel kültürü de unutmamak gerekir Tekirdağ merkezde. Süleyman Paşa'da bulunan Arkeoloji müzesi, Namık Kemal Evi ve Macar Prensi'nin bulunduğu ev ön planda yer alır. Tekirdağ'a şehir dışından gelenler için görülmesi gereken üç yapıttır yukarıda sayılan yerler. Diğer ilçelerimiz ise yazın yapılacak aktivitelerin başında gelir. Kırklareli Marmara Bölgesi'nde bulunur. Bölge içerisinde gezilip görülecek yerler kadar eğitimi de oldukça önem arz etmektedir. Kırklareli tarihi adını ilk olarak Yunanca Saranta Ekliesies, Bulgarca'da ise Lozengrad olarak bilinir. Roma, Bizans dönemlerinde istilalara maruz kalmış, 1.Murat döneminde ise Osmanlıların eline geçmiştir. 1. Dünya Savaşı'nda ve Balkan Savaşlarında birçok istilaya maruz kalmış olup 10 Kasım 1922 yılında özgürlüğüne kavuşur. Kırklareli tarihi kadar turizmi ile de ünlüdür. Yarımburgaz Adası, Eskice Sırtı ve Ağacli Kumluğu en eski buluntular olmaktadır. Su ürünleri, avcılık, yaban yemişliği toplayıcılığı en başta yer almaktadır. Enez en eski çiftçi yerleşmeleridir. Hoca Çeşme'de yapılan arkeolojik kazılar M.Ö.6200 lü yıllarda görülür. Aşağıpınar halkı için en önemli tarım gereçleri buğday, arpa, burçak ve mercimek yetiştirir. Domuz, sığır, koyun, keçi, geyik, karaca ve yaban sığırı yetiştirilmektedir. Halk kütüphaneleri, cami, hamam, çeşme, şehitlik gibi tarihi eserler yer alır. Vize tümölüsü en önemli yapıtlar arasında yer alırken yemek kültürünü de es geçmemek gerekir. Kırklareli'nin et ve süt ürünleri, yöresel ürünleri, peyniri, hardaliyesi ile ön sıralara çıkarken, Demirköy-İğne Ada arasında oğlak eti ve su ürünleri oldukça önemli sırada yer almaktadır. Denizi, Longoz Ormanları, mağaraları ve tümölüsü, sıcakkanlı yerel halkı ile gerçekten de mutlu insanlar kentidir. Sonuçları: Yukarıda sayılan iller Trakya Bölgesi'nin en önemli illeridir. Tarımda ve sanayide ileride olan bu iller, turizm alanında da ileride yer almaktadır. Ülkenin başlıca önemli topraklarında bulunan illerimizin ekonomik gelişimi oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Bildiri, Ekonomi, Maliye, Muhasebe, Sonuç.

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, seldakurtoglu4@gmail.com, ORCID: 0009-0006-5453-9572

**BULGARİSTAN TARİH DERS KİTAPLARINDA
DEĞİŞEN TÜRK İMAJI****Serkan CÖMERTEL¹****ÖZET**

Emil Droysen'in dediği gibi "tarih bilim değildir, bilimin üstünde bir şeydir". Tarihte anlama ve yorumlama girift bir meseledir. Yorumlama aşaması tekil belirleyicilerle şekillenmektedir. Yorumcu olan tarihçi ben / biz demekten ne kadar kurtulabilir? Ben / biz demek, aynı zamanda sen / siz demeyi beraberinde getirmekte ve bunun sonucunda *ötekiyi* yaratmaktadır. Bu çizgide ortak yazgısı olan, dostluk ve husumetlerle dolu geçmişe sahip iki tarafın (Türkiye / Bulgaristan) siyasi konjonktürün etkisiyle birbirine nasıl baktığını, nasıl konumlandığını tanımlamak oldukça güçtür. Gelecekte istenilen tek tip jenerasyonun yaratılması için Bulgaristan'daki okul çağındaki gençlerin Türklere bakışını etkileyen tarih ders kitapları devletin kontrolü altında malum olumsuz bir Türk imajı çizmiştir. Komünizmin ilk yıllarında okutulan tarih ders kitaplarında hemen hemen Türk adının geçtiği her satır olumsuz öğelerle, tanımlamalarla doludur. Çalışmamız, Bulgaristan'da farklı dönemlerde okutulan tarih ders kitaplarında Türk imajının nasıl verildiğini ortaya koyacak ve 1950'li yıllarda ve 2000'li yılların başında okutulan tarih ders kitaplarında Türk imajının değişiminin hangi doğrultuda gerçekleştiğini saptamayı amaçlamıştır. Başlıktan da anlaşılacağı üzere değişimin meydana geldiği malumdur. Bulgaristan tarih ders kitaplarında Türklere dair verilen bilgiler salt ideolojik bakış açısıyla belirlendiğine göre, bu değişimin parametreleri olumsuz tablonun olumluya dönmesi olarak yorumlanabilir mi?

Amaç: Farklı dönemlerde Bulgaristan'da okutulan tarih ders kitaplarında (özellikle lise tarih ders kitaplarında) Türk imajının nasıl verildiği üzerinde durmak ve dönemler arasındaki söyleminin incelenmesi ve bu farklılığın tanımlanması.

Önem: Bulgaristan'daki Türk imajının '10. ve 11. Sınıf Bulgaristan Tarihi' ders kitapları açısından incelenmesi ve bu doğrultuda eğitim sistemi aracılığıyla jenerasyonun nasıl devlet tarafından organize edildiğinin somut bir örneğinin tespiti.

Yöntem: 1955 yılında Devlet Yayınevi (Halk Maarifi Devlet Yayınevi / държавно издателство народна просвета) tarafından yayımlanmış, '11. Sınıf Bulgaristan Tarihi' ders kitabı ve '10. ve 11. Sınıf Bulgaristan Tarihi' ders kitabı ile 2001 yılında yayımlanmış '11. Sınıf Tarih ve Medeniyet (История и цивилизация 11. Клас)' adlı ders kitaplarının karşılaştırılması.

Sonuç: Bulgaristan tarih ders kitaplarında 'Değişen Türk İmajı' ifadesinden geçmişte yaşanılanlardan yola çıkarak Türk imgesinin olumsuzdan olumluya doğru değiştiği söylenemez. Bulgaristan'daki tarih ders kitaplarındaki değişimin parametresi *sadece* değişen siyasi yapı ve gücünü kaybetmiş komünizmin etkisiyle subjektiflikten objektifliğe geçiş olarak tanımlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Bulgaristan Tarih Ders Kitapları, Bulgaristan'da Komünizm, Değişen Parametreler, Olumsuz Türk İmajı, Subjektif ve Objektif Yaklaşımlar.

¹ Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Balkan Çalışmaları Ana Bilim Dalı, serkancomertel@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0854-2109

ÇAĞDAŞ YUNAN EDEBİYATI'NDA BİR BILDUNGSROMAN ÖRNEĞİ: HASIR ŞAPKALAR**Serra YAZICI ÖZEL¹****ÖZET**

Yunan edebiyat tarihçileri tarafından İkinci Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında yaşanan olaylardan etkilenecek verilen eserlerin incelendiği edebiyat dönemi *Metapolemiki Logotehnia* (Μεταπολεμική Λογοτεχνία) olarak adlandırılmaktadır. Bu dönemde yazarlar İkinci Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında yaşanan olaylardan etkilenecek eserler vermişlerdir. Margarita Liberaki de bu dönem yazarları arasında yer almaktadır. Kadın yazarların sayısının oldukça az olduğu bu dönemde Margarita Liberaki ön plana çıkan birkaç kadın yazardan biridir. Margarita Liberaki, İkinci Dünya Savaşı Sonrası Çağdaş Yunan Edebiyatı ilk dönemi yazarları arasında önemli bir yere sahiptir. Özellikle sade ve akıcı bir dille kaleme alınmış olan Hasır Şapkalar (*Ta Psáthiva Kapéla*) (1946) adlı roman, canlı ve üstü kapalı üslubuyla bu dönem eserleri arasında öne çıkmaktadır.

Margarita Liberaki'nin en bilinen eseri *Hasır Şapkalar* (*Ta Psáthiva Kapéla*) adlı ikinci romanı, Atina'nın biraz dışında Kifisia'ya yaklaşık yarım saat uzaklıkta bir çiftlikte anne, teyze ve anneanne-dede ile yaşayan üç genç kız kardeşin aşkları ve aile hayatları, arkadaşları ve aileleriyle olan ilişkileri, kendi iç dünyaları ile bağlı olarak verilerek, onların hayatlarında arka arkaya geçen üç yazı konu edinmektedir. Babaları ise anneleri ile ayrılmış oldukları için Atina'da yaşamaktadır. Büyük kız kardeş Maria yirmi, ortanca kardeş İnfa on sekiz, aynı zamanda romanın anlatıcısı konumunda olan küçük kardeş Katerina on altı yaşındadır. Bu roman kadın gençlik/ergenlik romanı sayılmaktadır. Ayrıca kahramanların büyüdüğü, fizyolojik olarak geliştiği ve dünya ile uyumlu olarak var oldukları bir roman olduğu söylenebilir.

Alman Edebiyatı içinde gelişen ancak Türkçeye genellikle “oluşum romanı” olarak çevrilen Bildungsroman, özel bir roman türünü ifade eder: Bu tarz romanlar genellikle kahramanın çocukluk, gençlik ve olgunluk dönemini kapsamaktadır. Ayrıca olgunluğa ulaşırken toplumdaki ve hayattaki rolünü bulmasına vesile olan bir olay anlatılır. Daha basit bir anlatımla, romanın başında pek çok özelliği hala “çocuksu” olan bir karakter, hikaye sona erdiğinde topluma tam anlamıyla katılmış, olgun bir birey haline gelmiş olur. Bu bağlamda söz konusu çalışmada bir bildungsroman roman örneği olan Hasır Şapkalar romanının incelenmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile, Aşk, Çağdaş Yunan Edebiyatı, Bildungsroman, Kardeşlik.

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balkan Çalışmaları Ana Bilim Dalı Doktora Programı, serrayazici@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-6634-5568.

BİR TÜRK KADINININ GÖZÜNDEN LOZAN**Sevgi Sude ÇETİNKAYA¹****ÖZET**

İstiklal Harbi'nin sona ermesinin ardından barış antlaşmasının yapılması için Lozan'da konferansın toplanması uygun görülmüş ve TBMM tarafından İsmet Paşa'nın başkanlığındaki Türk Heyeti Lozan'a gönderilmiştir. İki aşamadan oluşan Lozan Konferansı'nın ikinci kısmına İsmet Paşa, eşi Mevhibe Hanım'ı da götürmüştür. Mevhibe Hanım, İsmet Paşa'yla beraber İzmir'den trene binerek başladığı yolculuğunu Lozan Antlaşması'nın imzalanmasından sonra yine trenle döndüğü İstanbul'da sonlandırmıştır. Bu süre içerisinde Mevhibe Hanım'ın annesine ve kayınvalidesine yazdığı mektuplar, sonraki yıllarda çocuklarına anlattığı hatıralar 1923'te bir Türk kadınının Lozan özelinde Batı kültürünü nasıl gördüğünü göstermesi açısından önemlidir. Döneminde Türk kadınına örnek teşkil eden Mevhibe Hanım'ın henüz İzmir'de yazmaya başladığı mektuplarında sunulan yemekler üzerinde sıklıkla durduğu görülmektedir. Bu durum Lozan'da da devam etmiştir. Buradan hareketle hazırlanan çalışmada özellikle Lozan temelinde Batı Avrupa Mutfağına dair izlenimlere yer verilecektir. Ayrıca Mevhibe Hanım'ın Türk Heyetinde bulunanların eşleriyle geçirdiği vakitler, giyim kuşam hususundaki değerlendirmeleri, İsmet Paşa ile yaptığı geziler de çalışmada değerlendirilecektir. Gerek Lozan Palas'ta gerekse otelin dışında gördüklerini detaylı bir şekilde aktaran Mevhibe Hanım'ın Cumhuriyet'in ilanının hemen öncesine dair bu izlenimleri, 100 yıl öncesinde Türkiye ile Avrupa arasındaki kültürel farklılıkların görülebilmesi yönüyle de mühimdir. Tarih metodu ile hazırlanacak çalışmada Mevhibe Hanım'ın mektupları ve anılarının yanı sıra İsmet Paşa ile Rıza Nur'un hatıralarına da yer verilecek, konuyla ilgili farklı inceleme eserlerinden de faydalanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Batı Avrupa Mutfağı, Batı Kültürü, Lozan Konferansı, Mevhibe Hanım, İsmet Paşa.

¹ Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gastronomi ve Mutfak Sanatları ABD, sevgi.sude.cetinkaya11@gmail.com, ORCID: 0009-0004-1521-5888.

GÜNEY AVRUPA REFAH DEVLETİ REJİMİ VE “SÜPER KADIN” OLGUSU**Sibel TAŞKIN¹****ÖZET**

Literatürde dönüm noktası olarak kabul edilen refah devleti rejimleri sınıflandırması ilk olarak Esping Andersen (1990) tarafından yapılmıştır. Buna göre; Liberal, Muhafazakâr ve Sosyal Demokrat olmak üzere üç farklı sınıflandırma yer almaktadır. Sınıflandırmanın çıkış noktası refahın sunumunda devlet, piyasa ve ailenin dağılımını belirlemektir. İlerleyen dönemlerde bu sınıflandırmaya gelen eleştiriler farklı bir bakış açısı katmıştır. Eleştirilerin odak noktası, aile ve diğer enformel ilişkilerin refah sunumunda önemli role sahip olduğu ve bu ilişkilerin söz konusu sınıflandırmada dikkate alınmadığıdır. Bu görüşün savunucusu olan Leibfried (1992), Güney Avrupa ülkelerinin de ayrı bir refah devleti rejimi oluşturduklarını ileri sürmüştür. Ferrera (1996) da Güney Avrupa Refah Devleti Rejimini sistematikleştirmiştir. Bu sınıflandırmada yer alan ülkeler arasında İspanya, Portekiz, Yunanistan, İtalya ve Türkiye bulunmaktadır.

1970’li yıllardan itibaren ekonomik, sosyal ve politik dönüşüme paralel olarak imalat sektörünün gelişen ülkelere kayması ve hizmet sektörünün üretim ve istihdam açısından belirleyici bir konuma gelmesiyle birlikte “erkeğin ekmek kazandığı aile modeli” çökmüş ve kadın istihdamı artmıştır. Bu çerçevede kadınların ücretsiz olarak sunduğu hizmetlerden ücretli işlere doğru bir geçiş yaşamıştır. Kadınların bakım ve ev işleri gibi yükümlülükleri yine de yerine getirmek zorunda olması aile yaşamını olumsuz etkilemekte ve iş ve aile yaşamını dengelemesini zorunlu kılmaktadır. Bu olumsuzluklara sosyal politikalarda bazı çareler aranmıştır. Bunlar arasında ebeveyn izni, bakım ve esnek çalışma politikaları yer almaktadır. Bununla birlikte Refah Devleti Rejimlerinde kadınların koşullarını etkileyen farklı politikalara imza atılmaktadır. Ve her refah sunumunda kadınların işgücüne katılımı devlet, piyasa ya da aileden destek alınması şeklinde tasnif edilerek refah rejimlerinin toplumsal cinsiyetçi bakış açısında da farklılıkları doğurmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde refah kavramı, refah devleti, sınıflandırmaları ve sınıflandırmalara getirilen eleştiriler yer almaktadır. Çalışmanın aynı zamanda odak noktası olan ikinci bölümde ise Güney Avrupa Refah Devleti Rejimindeki kadınların mücadelecilik olmalarını gerektiren koşullar olan toplumsal cinsiyet ve cinsiyete dayalı işbölümü, iş-yaşam dengesi, ebeveyn izinleri ile kadın istihdamı, işsizliği ve kadınların bakım sorumluluğuna odaklanılmıştır. Çalışmanın amacı, Güney Avrupa Refah Devleti Rejimindeki koşulların diğer bir ifadeyle bu rejimde uygulanan sosyal politikaların kadınları zorunlu olarak birer “Süper Kadın”a dönüştürdüğünü ve bu rejimle birlikte anılan “süper kadın” olgusunu tartışmaktır. Bu tartışmanın ilgili literatür, akademisyenler ve kamuoyunca henüz pek ilgi görmediği de düşünülmektedir. Çalışmada yöntem olarak, literatür taraması seçilmiştir. Literatür taraması yönteminde sıkça kullanılan tezler, makaleler, kitaplar, sempozyum ve kongre gibi bilimsel etkinliklerin yayınlarının gözden geçirilmesi yoluyla çalışma tamamlanmıştır.

Sonuç olarak, Güney Avrupa Refah Devleti Rejimi ile birlikte anılan “Süper Kadın” olgusu ile “hane içinde ücretsiz bakım işi ile ücretli emek piyasasında gittikçe artan profesyonel faaliyetlerini uzlaştırabilmiş Akdenizli kadın tipi” anlatılmaktadır. Bu rejimde kadınların aile içinde ücretsiz bakıcılar olmalarının ardında yatan sebep geleneksel güneyli aile vurgusudur. Devlet vatandaşlara yeterli sosyal imkânı sağlamamakta ve bu durum aile ve akrabalar tarafından telafi edilmektedir. Ailenin önemi nedeniyle de kadınlar annelik göreviyle, aile içi bakımla, ev işleriyle sorumlu olan bireyler olarak görülmektedir. Esasen Güney Avrupa Refah Devleti Rejiminde fark edilmeyen politika eksiklikleri, mücadelecilik Akdeniz kadınlarının “Süper Kadın” olarak adlandırılmaları yönünde tezahür etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Refah Rejimleri, Güney Avrupa Refah Devleti Rejimi, Süper Kadın

¹ Doktora Öğrencisi, Trakya Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, sibeltaskin@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3308-0417

DÜNYA VE EVREN KONU ALANINA AİT KAZANIMLARIN BİLİM ÇOCUK DERGİSİNDEKİ YERİ

Şennur ATAY¹
Seda ÇAVUŞ GÜNGÖREN²

ÖZET

Fen bilimleri dersi ‘Dünya ve Evren’ konu alanının içerisindeki kavramlar öğrencilerin çeşitli duyu organları ile algılayabileceği kadar yakın olmayıp, deney yapmaya da olanak vermemektedir. Ayrıca bu konu alanındaki kazanımlar sadece bilişsel düzeyde hazırlanmıştır. Bu nedenle bu konu alanı oldukça soyut kalmaktadır. Dünya ve Evren konu alanının somut olarak öğretiminde kullanılan çeşitli kaynaklardan biri de Popüler Bilim Dergileridir. Bu araştırmanın amacı 2018 Fen Bilimleri dersi müfredatı ‘Dünya ve Evren’ konu alanında yer alan 5. 6. 7. ve 8. sınıf kazanımlarının Bilim Çocuk dergisinde bulunma durumlarının incelenmesidir. Araştırmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. 1998-2021 yılları arası yayımlanan Bilim Çocuk dergisi arşivine elektronik ortamdan ulaşılarak dergi içerikleri incelenmiştir. Toplam 276 dergi <https://bilimcocuk.tubitak.gov.tr/> internet adresinde çevrim içi olarak incelenmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Bilim Çocuk dergisinde yer alan Dünya ve Evren konu alanına ilişkin kazanımların sınıf düzeylerine göre olan araştırma sonuçları şu şekildedir: dergi içeriğinde 5. sınıflarda en çok yer verilen kazanım ‘F.5.1.2.1. Ay’ın özelliklerini açıklar.’ kazanımıdır. ‘F.5.1.1.2. Güneş’in büyüklüğünü Dünya’nın büyüklüğüyle karşılaştıracak şekilde model hazırlar.’ kazanımı ise en az yer verilen kazanım olmuştur. Dergi içeriğinde 6. sınıflarda en çok yer verilen kazanım ‘F.6.1.1.1. Güneş sistemindeki gezegenleri birbirleri ile karşılaştırır.’ kazanımıdır. ‘F.6.1.2.2. Ay tutulmasının nasıl oluştuğunu tahmin eder.’ ve ‘F.6.1.2.3. Güneş ve Ay tutulmasını temsil eden bir model oluşturur.’ kazanımları ise en az yer verilen kazanımlar olmuştur. Dergi içeriğinde 7. sınıflarda en çok yer verilen kazanım ‘F.7.1.1.1. Uzay teknolojilerini açıklar.’ kazanımıdır. ‘F.7.1.1.6. Basit bir teleskop modeli hazırlayarak sunar.’ kazanımı ise en az yer verilen kazanım olmuştur. 8.sınıflarda dergi içeriğinde en çok yer verilen kazanım ‘F.8.1.2.1. İklim ve hava olayları arasındaki farkı açıklar.’ kazanımıdır. ‘F.8.1.2.2. İklim biliminin (klimatoloji) bir bilim dalı olduğunu ve bu alanda çalışan uzmanlara iklim bilimci (klimatolog) adı verildiğini söyler.’ kazanımı ise en az yer verilen kazanım olmuştur. Bu sonuçlar ile bütün kazanımların Bilim Çocuk dergisinde olduğu tespit edilmiştir. Ancak bazı kazanımların içeriklerde daha fazla yer alırken, bazı kazanımların ise daha az yer aldığı belirlenmiştir. ‘Dünya ve Evren’ konusunun öğretiminde Bilim Çocuk dergisine ait içeriklerden de yararlanılması öğretmenlere ve araştırmacılara önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilim Çocuk Dergisi, Dünya ve Evren, Süreli Yayın, Popüler Bilim Dergileri

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı, sennur.sahin@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-7853-8132

² Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı, scgungoren@comu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9521-0008

**SAĞLIK YÖNETİMİNDE LİDERLİK BAŞLIKLİ DOKTORA TEZLERİNİN
KRİTİĞİ****Şevval NUR GEZER¹****ÖZET**

Liderlik konusu işletme alanında yoğun olarak ilgi gösterilen bir çalışma alanı özelliği göstermektedir. Sağlık yönetimi alanı işletme biliminin yönetim ve organizasyon alanı içerisine girmekle birlikte, liderlik konusuna ilgi işletme alanına göre çok daha sınırlıdır. Hâlbuki sağlık yönetiminde farklı niteliklerdeki çalışanları bir amaç doğrultusunda bir araya getirip, onları harekete geçirebilmek üst düzey liderlik becerileri gerektirmektedir. Liderliğin birçok tanımı olsa da kısaca “yol gösteren kişi” olarak tanımlanabilir. Bu çalışma sağlık yönetiminde liderlik üzerine yazılmış doktora tezlerinde öne çıkanları çözümlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Söz konusu tez çalışmalarına, Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi (YÖKTEZ) veri tabanından erişilmiştir. Buna göre toplamda başlığında liderlik geçen 535 tane doktora tezinden sadece 24’ü (%4,49) sağlık yönetimi programlarında gerçekleştirilmiştir. Doktora tezlerinin 2007-2023 yılları arasında yayınlanmış olduğu ve en fazla çalışmanın bulunduğu yılların 2018 ve 2020 olduğu görülmüştür. Bu tez çalışmalarında gerçekleştirilen evrenler incelendiğinde, %25’ inin (6) özel hastanelerde, %16,7’ sinin (4) kamu hastanelerinde ve %58,3’ ününse (14) kamu ve özel sağlık kuruluşlarında mülakat, görüşme (%25) ve anket (%75) yoluyla gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmaktadır. Elde edilen bulgular sonucunda sağlık yönetiminde liderlik anlayışının demografik değişkenlere göre farklı algılandığı görülmektedir. Liderliğin birçok boyutu olmakla birlikte sağlık yönetimi alanında en çok hangi liderlik modellerinin kullanıldığı araştırılmış ve araştırma sonuçlarında; dönüşümcü liderlik, etkileşimci liderlik, serbestçi liderlik ve hizmetkâr liderlik tiplerinin ön plana çıktığı saptanmıştır. Ayrıca tezlerde bahsedilen başka bir konu ise liderlerin sergilediği tutum ve davranışlar, çalışanların iş performansını ve memnuniyetini olumlu/olumsuz etkilendiği yönündedir. Sağlık yönetiminde etkili liderlik ve motivasyon çalışanlar üzerinde verimliliğin, iletişimin ve hizmet kalitesinin artmasında önemli bir rol oynadığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, Sağlık yönetimi, İşletme, İş performansı, Yönetim ve organizasyon

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, sevvalnrgezer@gmail.com ,
ORCID:0009-0006-2167-1542

**BOŞNAKÇADAKİ İYELİK ZAMİRLERİNİN DİLBİLGİSEL SAYI VE CİNS
ÖZELLİKLERİ****Taner ŞEN¹****ÖZET**

Boşnakçada, varlıkların aidiyetini ifade etmek için kullanılan iyelik zamirleri, niteledikleri ve yerine kullanıldıkları varlıkların dil bilgisel sayı ve cinsleri bağlamında farklı biçimlenmektedir. Türkiye Türkçesinde iyelik sıfatı olarak adlandırılan bu yapı, bir varlığın başka bir varlığa aidiyetinin işaret edildiği iyelik öbeğinde, varlığın bağlandığı kişi veya nesnenin yerine kullanıldığı için Boşnakçada zamir olarak adlandırılır. Bununla birlikte iyelik zamirleri, yerine kullanıldığı varlığa ait olan bir başka varlığı nitelediği için ayrıca sıfat görevi de üstlenmektedir. Bu sebeple Boşnakçada, daha geniş anlamda Orta Güney Slav değişke dizgesinde yer alan dillerde bu tür zamirlere *sıfat bağıntılı zamirler* (bs. pridjevske zamjenice) denir.

Boşnakçadaki iyelik zamirleri, yerine kullanıldıkları adın yanı sıra, niteledikleri adın da dil bilgisel cinsine ve sayısına göre biçimlenirler. Daha açık bir ifadeyle iyelik öbeğinde kullanılan zamir, hem tamlayan konumundaki varlığın hem de nitelenen, tamlanan konumundaki varlığın dil bilgisel cins ve sayısına göre biçimlenir. Bu bağlamda, 1. tek. şahsa aidiyet ifade ederken teklik-eril “*moj*”, teklik-dişi “*moja*”, teklik-yansı “*moje*”; çokluk-eril “*moji*”, çokluk-dişi “*moje*” ve çokluk-yansı “*moja*” olmak üzere zaminin altı biçimi bulunmakta olup tüm biçimler Türkçeye, “benim” olarak aktarılır. İyelik zamirlerinin bu durumu, Boşnakçayı yabancı dil olarak öğrenen kişilerde, “kavrama”, “iyelik öbeği oluşturma” ve “Türkçe ile kıyaslama” bağlamında birtakım dil edinim güçlüklerinin ortaya çıkarmasına sebep olmaktadır.

İletişimde önemli bir yeri olan iyelik zamirlerini konu alan bu çalışma ile gerek Boşnakçadan Türkçeye yapılan çevirilerde, kaynak metnin içeriğinin hedef dile eksiksiz biçimde aktarılması, gerekse Türkçeden Boşnakçaya yapılan çevirilerde, oluşturulan metnin Boşnakçanın dil yapısına uygun biçimde verilmesi gibi çeviri süreçlerinde yaşanan sorunların aşılması hedeflenmektedir. Bununla birlikte çalışma, Boşnakçayı yabancı dil olarak öğrenen kişilerin dil edinimlerine, iyelik zamirleri bağlamında katkı sunmayı da amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Boşnakça, Dil bilgisel sayı, Dil bilgisel cins, İyelik zamirleri

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balkan Çalışmaları Doktora programı öğrencisi, tanersen@trakya.edu.tr , ORCID: 0000-0003-2464-2457

YEŞİLKÖY LATİN KATOLİK MEZARLIĞI'NIN DÖNÜŞÜMÜ**Tolga DEĞERLİER¹****ÖZET**

19. yy.'ın ikinci yarısında Ayastefanos (Yeşilköy'ün eski adı), İstanbul'un varlıklı Levanten ailelerinin yaşadığı önemli bir sayfiye yerleşimidir. Levantenler Osmanlı İmparatorluğu'na genellikle ticari veya diplomatik misyonlarla gelen ve yerleşen Avrupalılar'dır. Bu dönemde Yeşilköy'de yaşayan Rumlar ve Ermeniler'in çeşitli evleri, okulları, kiliseleri ve tabi ki mezarlıkları da vardır. Levanten nüfusun varlığından dolayı burada Katolik mezhebine mensup Levantenler için de bir mezarlık alanına ihtiyaç duyulmuştur ve mezarlık arazisi 1876 yılında Barutçubaşı Boğos Dadyan tarafından Katolik cemaatine bağışlanmıştır.

Mezarlıkta yatan ünlü Levantenler arasında İtalyan Mimar ve Ressam Pietro Bello ile Maltalı Ressam Amadeo Preziosi de yer almaktadır. Mezarlığın içerisinde bir de mezar şapeli bulunmaktadır. 20. yy.'ın ilk yarısında Yeşilköy'deki Levantenlerin sayısı git gide azalınca mezarlık atıl duruma gelmiş, ayrıca hemen bitişiğindeki Ermeni ve Rum mezarlıkları tümüyle yok edilmiştir. 1950'lerden sonra bölgede nüfusu artan Süryani cemaati, Katolik cemaatinden ibadethane ihtiyacını karşılayabilmek için Bakırköy ve Yeşilköy'deki Katolik kiliselerini ortaklaşa kullanmak istemiştir. Uzun yıllar Katoliklerle aynı kiliseleri kullanan Süryani cemaati için yakın geçmişte bir kilise inşa edilmesine karar verilmiş, kilisenin inşası için Katolik Mezarlığı'nın boş olan bölümü tahsis edilmiştir. Mor Efrem'e adanan kilisenin 2019 yılında temeli atılmış ve 8 Ekim 2023 tarihinde açılışı gerçekleştirilmiştir. Kilisenin inşası sırasında Katolik mezarlığının tarihi duvarları ve kitabeli kapısı yıktırılmıştır. Öte yandan mezar şapeli restore edilmiş ve mezarlığın restorasyon ve bakım çalışmalarına da başlanmıştır.

Yeşilköy'ün kozmopolit yapısı içerisinde Yeşilköy Latin Katolik Mezarlığı, 19. yy.'da Ermeni ve Rum mezarlıklarının hemen bitişiğinde yer almış; günümüzdeyse Süryani Kilisesi'ne kucak açmıştır. Uzun yıllar boyunca adeta unutulmuş ve tahrip edilmiş olan mezarlık, Süryani Kilisesi'nin inşasıyla yeniden hatırlanmış ve restorasyonuna başlanmıştır. Bakırköy ilçesi sınırlarında bilinen ve günümüze ulaşan dört tarihi mezarlıktan birisidir ayrıca kiliselerin avlularındaki bir kaç mezarı saymazsak, Yeşilköy Latin Katolik Mezarlığı, Ayastefanos'tan günümüze ulaşan tek mezarlıktır.

Anahtar Kelimeler: Levanten, Latin Katolik, Mezarlık, Süryani, Yeşilköy.

¹Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, tolgadegerlier@gmail.com, ORCID:0000-0001-6354-3684

**KISM-I ADLİ KALEM MÜDÜRLÜĞÜ KAYITLARINA GÖRE İSTANBUL'DA
KAÇAKÇILIK, GÖÇ VE SOSYAL SORUNLAR (1907-1910)****YASİN GÜMÜŞ¹****ÖZET**

İstanbul'un Osmanlı idaresine geçtiği andan itibaren başlayan ve günümüze kadar her devirde sorun haline gelen düzensiz nüfus artışı, 20.yy başlarına geldiğinde devletin iç ve dış siyasetinin karmaşıklığı İstanbul'a giriş-çıkış yapan her kişinin belirli kurallar doğrultusunda olmasını kaçınılmaz kılıyordu. Şehrin her yanına hâkim olmak için devletin güvenlik birimlerine verilen yetkiler doğrultusunda yapılan tetkikler ve bu tetkiklerin Kısım-ı Adli Kalem Müdürlüğü'ne sevki ile yapılan değerlendirmeler bir takım sorulara cevap bulmaya yardımcı olmuştur. İstanbul'un dışında yaşayan ve sebebi sadece hayatını idame ettirmek gibi en doğal insani konudan, özel sebeplere varan birçok konuda İstanbul'a gelen göçlerin amaçlarını da tetkik etmeyi sağlıyordu. İş bulmak adına şehre gelen yirmi bir yaşında olan Emin isimli genç, bir ay süresince iş aramışsa da bulamamıştır. Bu süreçte sokak ortasında birkaç gece aç kalmış ve perişan halde zaptiye memurları tarafından bulunmuştu. İstanbul'a kaçak yollar ile girenler ivedilikle geldikleri yerlere geri gönderilmeleri sağlanıyordu. Bu kişiler hakkında yapılan araştırmalarda birçoğunun geldikleri yerlerde hukuken sorunları olduğu ve bu sorunlardan kurtulmak adına İstanbul'a ulaştıkları anlaşılıyordu. Bu kişiler yakalanmaları halinde kendi sorunlarından kaçmak adına yetkililere her türlü yalanları söyleyerek geldikleri yere geri gitmelerinden imtina etmeye çalışıyorlardı. Prusya'nın Bavyera Mahkemesi'nde suçu tescillenmiş olan Ascher Weiner, Prusya'dan gönderilen iki adet fotoğrafı ile birlikte tüm eşkâli yazılı olarak da kayıta geçirilmiş, sınır içinde aranması başlanmıştı. Özellikle Yunanistan üzerinden birçok yankesicilik ile ilgili vukuatı bulunan kişiler bu dönemde arşivde kayıtlı olarak sınır dışı edilmişti. Yasefoğlu Ligorgos yankesicilik suçu ile sürgün edilmiş ise de, kaçak yollar ile tekrar İstanbul'a gelmiş, sürgün kararının kaldırıldığı yalanını zaptiye memuruna bildirse de gerekli tahkikatlar yapıp İstanbul'dan uzaklaştırılması sağlanmıştır. Osmanlı Devleti'nin bu sorunlar ile başa çıkması ve bu göçleri engellemek adına yaptığı faaliyetler, olabildiğince halkı mağdur etmemek adına kurulu bir sistem üzerinden adımlar atılıyordu. Örnek olarak Alufte Aznif isimli kadının Gümüşhane'den gelip, Kumkapı'da farklı vukuatlara bulaşp, memleketine gönderilmesi adına kırk kuruş verilip mağdur edilmemiştir. Dönem içerisinde İstanbul'un sosyal sorunları, göç eden kişilerin sebepleri içinde de kısmen görülüyordu. Sosyal sorun haline gelen kuduz hastalığına örnek olarak, Beyoğlu civarında hasta bir şekilde yatan Agob isminde on üç yaşındaki çocuk gösterilebilir. Sakarya'nın Bahçecik Köyü ahalisinden olduğu tahkikat ile anlaşılan bu çocuğun İstanbul'a gelme sebebinin kuduz şüphesi ile tedavi amaçlı olduğu ancak kuduz hastanesinde yatarken kaçıp İstanbul sokaklarında kaybolduğu vesikalara geçmiştir. Çalışmamızın içeriğinde değineceğimiz sosyal sorunlar, sadece şehirde yaşayan İstanbulluların değil, seyahat veya iş amaçlı gelen kişilerinde kendi eserlerinde bahsederek dikkat çekilen konulardan olmuştur. İstanbul'un iç dinamiklerinin değiştiği bu yıllarda birçok yabancı kişilerin İstanbul'a gelerek gözlemlerde bulunup aktarması, İstanbul hakkında önemli bilgiler vermektedir. Yazar Theophile Gautier, Hukukçu Gustave Flaubert, soylu bir çift olan Catherine Valerie Boissier ve Kontes de Gasparin seyahat anıları örnek olarak gösterilebilir. Belgeler ışığında yukarıda bahsedilen konularda Osmanlı Devleti'nin sadece güvenlik sorunları olarak görülmeyip, ekonomik olarak bir yük altına girdiği anlaşılıyordu. "İstanbul'a gelen göçlerin sebepleri genel olarak neleri kapsıyordu? Kaçak yollar ile girenler İstanbul'da neler yapıyorlardı? Güvenlik açısından kaldıkları süreler içerisinde sorun yaratıyorlar mıydı? Şehirde bulundukları sürelerde nerelerde konaklıyorlardı? Seyahat amaçlı gelen yabancılar Osmanlı'nın sosyal sorunları hakkında görüşlerini belgeler destekliyor mu?" Bu soruların cevaplarına çalışmamızda cevap bulmaya çalıştık. Çalışmamızın ekseriyetle kaynak olarak kullandığımız Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nin Dâhiliye fonu içerisinde bulunan Kısım-ı Adli Kalemi üzerinden temin edilen belgelerle oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İstanbul, kaçakçılık, göç, suç

¹Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı, yasin.gumus8001@gmail.com ORCID: 0009-0006-8890-7265

TÜRK SOSYAL SİGORTALAR SİSTEMİNDE KISA ÇALIŞMA ÖDENEĞİNİN YOL AÇTIĞI HAK KAYIPLARI**Yusufmert YILDIRIM¹****ÖZET**

Kısa çalışma ödeneği, mücbir sebeple işyerinde geçici olarak kısmen veya tamamen faaliyetlerin durdurulması durumunda çalışanlara gelir desteği sağlanması amacıyla başlatılan bir uygulamadır. Bu uygulama ilk olarak “Kısa Çalışma ve Kısa Çalışma Ödeneğine İlişkin Yönetmelik” adıyla 31 Mart 2004 tarih ve 25419 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Halk arasındaki tanınırlığıysa çok geniş kitlelerin yararlanması sonucunda Covid-19 pandemisiyle gerçekleşmiştir. Pandemi döneminde kısa çalışma ödeneğinden Mart 2020-Haziran 2021 (toplamda 15 ay) arasında yaklaşık 4 milyon çalışan yararlanmıştır. Çalışmanın kısmen veya tamamen geçici olarak durdurulmasıyla çalışanların gelirlerinde yaşanan kaybı telafi ettiğinden, genel olarak kısa çalışma ödeneğine karşı toplumda olumlu bir uygulama algısı vardır. Ancak kısa çalışma ödeneğinin alındığında hak kayıpları da oluşmaktadır. Mevzuata göre kısa çalışma ödeneğinin en fazla üç ayı geçmemek üzere uygulanması ve uygun görülmesi halinde bu sürenin 4 hafta daha uzatılabilmesi mümkünken bu süre pandemiye Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle 15 aya kadar uzatılmıştır. Bu durum kısa bir dönem için uygulandığı için hak kayıplarına yol açışının sınırlı kaldığı kısa çalışma ödeneğinin 15 aya varan süreye çıkmasıyla olumsuz etkilerinin yansımaları da şiddetlenmiştir. Bu çalışmada amaçlanan da, kamuoyunda çok bilinmeyen ve literatürde de ilginin yoğun olmadığı kısa çalışma ödeneğinin yol açtığı hak kayıplarının tespitiyle literatüre katkı sağlanmaktır. Konuya literatürde yoğun ilginin olmayışıysa çalışmanın özgünlüğünü oluşturmaktadır. Bu kapsamda yöntem olarak mevzuat ve literatür incelemesiyle gerçekleştirilmiştir.

Elde edilen başlıca bulguları şunlardır: Kısa çalışma ödeneğinin faydaları kısa dönemde işçinin işten çıkarılmasını önlemesi, kriz döneminde üretimin daha az maliyetle devam edebilmesi, işçinin halen Genel Sağlık Sigortası (GSS) primlerinin ödenmesi gibi kazanımlardır. Ancak özellikle uzun dönemde sigortalı hak kayıplarına yol açmaktadır. Kısa çalışma ödeneğinden yararlananların GSS primlerinin ödenmesi dışında, diğer sigorta primleri ödenmemektedir. Bu durumsa hem kısa hem de uzun vadeli sigorta kollarında ivaz alım şartlarını sağlamayı sigortalı açısından güçleştirmektedir. Örneğin uzun vadeli sigorta kollarında, asgari prim ödeme gün sayılarının eksik kalmasına yol açabilmektedir. Yaşlılık ve malullük sigortalarında dışarıdan ödeme ile eksik kalan sürelerin tamamlanmasına kadar bekleyerek emeklilik imkanı oluştuğundan, hak kaybının olumsuz etkisi sınırlandırılabilir. Ancak ölüm sigortasına göre hak sahiplerine dul ve yetim aylığı başlanması için gereken asgari süre sağlanamamışsa, borçlanma hakkının olmadığı beş yıllık sigortalılıkta minimum 900 gün prim ödeme yükümlülüğü hiçbir surette sağlanamayabilir. Bu durum geri dönüşü olmayan, telafi edilemeyen bir hak kaybı olma özelliğindedir. Dolayısıyla en şiddetlisi ölüm sigortasında olmak üzere üç uzun vadeli sigorta kolu açısından da kısa çalışma ödeneğinin hak kayıplarına yol açma olasılığı mevcuttur.

Kısa vadeli sigorta kollarına göre bakıldığında, kısa çalışma ödeneği alınan sürenin işsizlik ödeneği almış gibi kabul edilip ileride işsizlik ödeneği alınması durumunda önceden alınan kısa çalışma ödeneği süresi kadar işsizlik ödeneği alma süresinde kesintiye gidilmektedir. Buradaki hak kaybı ise çalışan bir sigortalının iş akdinin kısmen veya tamamen geçici olarak donmasının işsiz kalmış gibi değerlendirilmesinden kaynaklanmaktadır. Hâlbuki işsizlik ödeneği, işsizlik durumunda sigortalıya oluşan bu sosyal riske karşı koruma sağlamaktadır. İşsizlik ödeneği alma süresinden kısa çalışma ödeneği alınan sürenin kesilmesi ile tıpkı kısa çalışma ödeneğinde olduğu gibi askerlik vazifesi için iş akdi dondurulan sigortalının, askerlik dönüşü işsiz kalıp işsizlik ödeneği almasında askerlik süresinin ödenek alma süresinden indirilmesi arasında fark yoktur. Çünkü her iki durumda da iş akdinin dondurulması söz konusudur. İş akdinin donduğu süreyi işsizlik ödeneği alma süresinden düşülmesi işlemi, iki farklı durumun aynı durummuş gibi kabul edildiği anlamına gelmektedir.

¹Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, yldrmusufmert@gmail.com, ORCID: 0009-0004-9601-2758

Pandemiyle birlikte kısa çalışma ödeneği alma süresinde yaşanan uzama, beraberinde yol açma potansiyeli olan hak kayıplarını derinleştirmiştir. Bu sebeple yakın gelecekte geniş kitlelerin hak kaybı yaşamaları riski artmaktadır. Bu riski önlemede kısa çalışma ödeneği verilen süre boyunca GSS dışındaki sigorta kolları primlerinin de İşsizlik Sigorta Fonunca karşılanarak prim-ivaz ilişkisi açısından aktif sigortalılığın sürdürülmesi destekleyici olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kısa çalışma ödeneği, Sosyal politika, Sosyal güvenlik, Sosyal sigorta, Pandemi.

**TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ’NİN İLK ULUSLARARASI MANEVRASI:
TRAKYA MANEVRALARI (1935-1937)****Zeynep ERBAŞ¹****ÖZET**

Savaş ve ordunun okulu olan manevralar, silahlı kuvvetleri meydana getiren tüm teşkillerin olası bir savaş için eğitilmesi, denetlenmesi, sevk ve idaresi; envanterde yer alan silah sistemlerinin ihtiyaca uygunluğunun tespit edilmesi, savaş ekonomisinin hazırlanması ve uluslararası bir propagandanın sunulması için gerçekleştirilen askerî organizasyondur. Çeşitli amaçlarla düzenlenen bu eylemler çoğunlukla askerin muharebe kabiliyetini kazanması, sınıf içinde verilen teorik eğitimin arazide pratiğe uygulanabilirliğinin sağlanması, farklı birliklerin müşterek harp yapabilme yeteneğinin geliştirilmesi, muharebe içinde komuta kontrol sanatını uygulayabilme ve kuvvet içerisindeki eksikliklerin saptanması için icra edilmektedir. Çalışma konusu olan Trakya Manevraları’nın incelenme nedeni, Cumhuriyetin 100. yılı tamamlanırken Türk Silahlı Kuvvetleri’nin uluslararası alanda ilk büyük manevrasını tertip ederek rüştiünü ispatladığı organizasyon üzerinde yeterli çalışmanın olmaması ve var olan çalışmaların dolaylı olarak yapılmış olmasıdır. Cumhuriyet dönemi kitap, süreli yayınlar ve bildiri çalışmaları içerisinde alt başlık veya başka bir konunun desteklenmesi için yer verilen Trakya Manevraları, bu çalışmada özel olarak ele alınarak eğitim ve doktrin, sevk ve idare ve haritalar üzerinden açıklanması amaçlanmıştır.

Trakya Manevraları’nın önemi, bulunduğu coğrafya ve dönemin uluslararası askerî gündemine dayanmaktadır. Trakya bölgesi Birinci Dünya Savaşı ile beraber gelişen süreçte, Cumhuriyet’in ilk dönem subayları tarafından İstanbul ve çevresinin güvenliği için teşkil edilmesi gereken bir askerî tampon bölge olarak görülmüştür. İki dünya savaşı ara dönemde Bulgaristan ve Balkanlarda meydana gelmeye başlayan güvenlik tehdidi, Trakya’nın “garnizon bölge” olması gerektiği savını desteklemiştir. 1925 Trakya Harp Oyunları’nın düzenlenmesi ve 1930’ların başlarında başlayan resmi girişimler sonrası süreç hızla ilerleyerek çeşitli komutanlıklar açılmıştır. Bu açıdan Türk Zırhlı Birlikleri’nin ilk tank taburunun Trakya bölgesinde kurulması bir tesadüf olmamıştır. İlk Trakya Manevraları 1935 yılında gerçekleşmiş ve ilk kez burada tanklar askerî faaliyette yer almıştır. İkinci Trakya Manevraları Ağustos 1936 tarihinde icra edilmiştir: Manevra bölgesi Babaeski (Kırklareli) olması sebebiyle “Babaeski Manevraları” olarak da adlandırılmaktadır. Babaeski-Havsa-Tasagil-Höyüktepe hattında Kırmızı ve Mavi takım olarak ayrılan iki kuvvet, kendilerine verilen senaryo gereği muharebe etmiş ve Mavi takım kazanmıştır. Takımlardan istenilen asıl görev ise piyade, süvari, tank, top, hava ve istihkâm unsurlarının bir arada kullanılarak en iyi şekilde mekanize savaşın icra edilmesidir.

Üçüncü Trakya Manevraları ise 17-20 Ağustos 1937 yılında gerçekleştirilmiştir: Manevra sahası Edirne-Kırklareli-Tekirdağ bölgesi olup, Midye-Saray-Çerkesköy-Çorlu hattıdır. Harekât Komutanı Orgeneral Fahrettin Altay, başhakem ise Korgeneral Salih Omurtag olarak belirlenmiştir. Manevra senaryosu şu şekildedir: Kırmızı takım (devlet) ile Sarı takım (devlet), Meriç Nehri hattında savaş durumundadır. Yeşil takım (devlet), savaş dışı kalma politikası benimsemiştir. Mavi takım (devlet) ise Sarı takım ile müttefikler ve yardım etmek maksadıyla Karadeniz sahilinden Midye bölgesine kadar asker çıkartmaktadır. Mavi takımın amacı, Saray hattına ilerleyerek Çerkesköy civarında Kırmızı takımı çevrelemektir. Bu sayede İstanbul ve çevresine ileri bir hat açılmış olacaktır. Kırmızı takımın görevi ise bu gedik açılmadan Saray hattında Mavi takımına taarruz ederek durdurmaktır. Harekât öncelikle topçu ateşi ile başlatılarak düşman kuvvetin yıpranması amaçlanmaktadır. Ardından piyade ve süvariler ileri ana muharebe hattına ilerlemiş ve akabinde tank taburları hareket etmiştir. Düşman kuvvetin yoğun ateş gücüne ise hava desteği ile karşılık verilmiştir. Dört gün boyunca devam eden manevralarda Manika Köyü-Derviştepe-Saray-Midye-Karıştıran hattında yoğunluk gösterilmiştir. Her hattın önem ve kullanım amacı farklıdır: Örneğin Derviştepe topçular için elverişli bir arazi iken Saray hattı, meskün mahâl çatışmalarına imkân verdiği için piyade

¹ Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarih, zynp.erbas53@gmail.com, 0000-0002-6657-6163

ve süvari birlikleri için kullanılmıştır. Taarruz, hedefin sağ ve sol kanatlardan çevrilerek derinliğe yarma harekâtının gerçekleştirilmesi ve düşmanın gerisine sarkması ile son bulacaktır.

Konu üzerinde çalışma yapılırken askerî eğitim, doktrin ve silah teknolojileri, çeşitli talimnameler ve Harp Okulu ders notları temel alınmıştır. Öte yandan dönemin basın organları, röportajlar ve ikinci derece kaynaklardan faydalanılmıştır.

Anahtar kelimeler: Askerî doktrin, Harekât, Manevra, Türk Silahlı Kuvvetleri, Trakya.

POSTER BİLDİRİLER

TRAKYA’NIN UNUTULMUŞ DEPREMİ HAVSA 1752

Erdinç USLAN¹

Alper USTA²

ÖZET

Bu çalışma ile 29 Temmuz 1752 yılında Edirne ili Havsa ilçesi yakınlarında meydana gelen, büyüklüğü $M_w > 7.0$ olduğu ifade edilen deprem incelenmiştir. Tarihsel bir deprem olması, dönemin aletsel ölçümlerinin yapılamamış olması, günümüz jeolojik çalışmalarıyla büyüklük tespitin yapılması, merkez üssünün yeri ile ilgili tartışmalar olması, konunun incelenmesini gerektirmiştir. Çalışmada 1752 depreminin merkez üssünün yerinin tespit edilmesi ve Trakya’nın depremselliği ile ilgili çıkarımlarda bulunmak hedeflenmiştir. Yöntem olarak tarihsel dönemde bölgeyi etkileyen depremler incelenmiştir. Bu amaçla literatür taramasının yanı sıra, istatistik veriler de kullanılmıştır. Ayrıca Depremin merkez üssünün tespiti konusunda arazi çalışması ile gözleme dayalı veri toplaması da gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucu olarak 1752 Havsa depremi olarak ifade edilen 29 Temmuz 1752 depreminin merkez üssü tartışmaya açılmış, Trakya’nın Türkiye’nin depreme karşı en güvenilir bölgesi imajı sorgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Trakya, Edirne, Havsa

¹ Erdinç USLAN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doğal Afetlerin Risk Yönetimi Anabilim Dalı, 23414948002@ogr.comu.edu.tr, ORCID: 0009-0004-7291-7739

² Alper USTA, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doğal Afetlerin Risk Yönetimi Anabilim Dalı, 23414948007@ogr.comu.edu.tr, ORCID: 0009-0001-6595-5970

HÜCRE İÇİ STRES VE MEKANİZMALARI**Mustafa GÜNERALP¹****Ayşegül ÇERKEZKAYABEKİR²****ÖZET**

Hücrel stres, hücrenin iç dengesini bozan, potansiyel olarak moleküler düzeyde hasar veren, ve olumsuz çevresel koşullarına karşı gelişen bir stres olarak tanımlanabilir. Tüm canlı organizmalar, hayatta kalabilmek için çevresel şartlara tepki vermeli ve bunlara karşı savunma yapmalıdır ve bunun için çeşitli mekanizmalar geliştirmişlerdir.

Hipoksi, sıcaklık şoku, oksijen şoku (oksidatif stres), besin yoksunluğu ve Endoplazmik retikulum (ER) stresi, hücrel stres örnekleri olarak sayılabilir. Hipoksi, genel anlamda kanda, hücrelerde ve dokularda oksijen eksikliğine bağlı olarak gelişen fonksiyon bozukluğudur. Oksidatif stres, vücudun antioksidan savunması ile serbest radikal üretimi arasındaki dengesizlik olarak tanımlanabilir. Sıcaklık şoku, ani bir sıcaklık artışından hemen sonra bütün hücrelerin kendilerini zarardan korumak için bir takım moleküllerin üretimini arttırmasıdır. Endoplazmik retikulum stresi, ER'nin proteinleri katlama kapasitesinin bozulması durumunda meydana gelen strestir. Besin eksikliğinde ise hücrel stres, protein sentezini yönlendiren bir mekanizmanın bloke olması ve protein yıkımı ile karakterize olan otofajinin aktivasyonu ile birlikte seyreden bir süreçtir.

Ortamdaki değişikliklere hızlı yanıt verme yeteneği, hayatta kalmak için çok önemlidir. Bu nedenle hücre, stresle başa çıkmak için çok sayıda strateji geliştirmiştir. Otofaji, uzun ömürlü proteinlerin, organellerin ve yıpranmış sitoplazmik bileşenlerin enzimatik parçalanmasını ifade eden fizyolojik bir durumdur. Otofaji, Makro-otofaji , Mikro-otofaji ve Şaperon aracılı otofaji olmak üzere üç çeşittir. Makro-otofaji, hücrenin hayatta kalması için gerekli olan anahtar proteinlerin veya organellerin toplu şekilde parçalanması ve hücrenin içinde birkaç otofagozom birikimi ile karakterizedir. Mikro-otofaji, sitosolik proteinlerin memelilerde lizozom, bitki ve mayalarda ise vakuol tarafından doğrudan yutulması olarak tanımlanır. Şaperon aracılı otofaji, yalnızca yanlış katlanmış veya yanlışlıkla oluşturulmuş sitosolik proteinlerin belirli bir grubunu indirgemek üzere işlev görür. Proteinler, şaperonlar aracılığıyla tanınırlar ve lizozoma yönlendirilirler. Şaperon aracılı otofaji çözünebilir proteinlerin lizozomlarda seçici olarak parçalanmasına izin veren tek otofajik yoldur.

Bu derleme, bazı çevresel stres türleri ve bu streslere karşı hücrenin nasıl tepki verip savunma yapabileceğinin anlatıldığı bir çalışmadır.

Anahtar Kelimeler: Hücrel stres, otofaji

¹ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, mustafaguneralp1907@gmail.com, ORCID: 0009-0007-8889-9215

² Trakya Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Moleküler Biyoloji Anabilim Dalı, aysegulckb@trakya.edu.tr , ORCID: 0000-0001-5537-1042

1,4-Dİ(OXİRAN-2-İL)BENZEN'İN HALKA AÇILMA POLİMERİZASYONU İLE FONKSİYONEL POLİMERİN SENTEZİ*

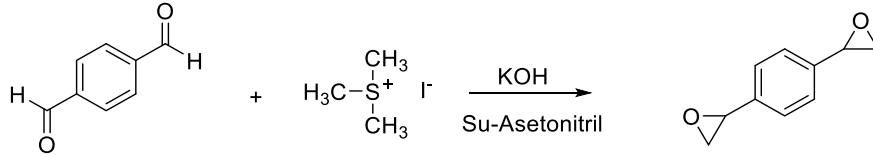
Övül TETİK¹Bibihal NAMAZOVA²Ayşen ŞUEKİNCİ YILMAZ³Mesut BOZ⁴

ÖZET

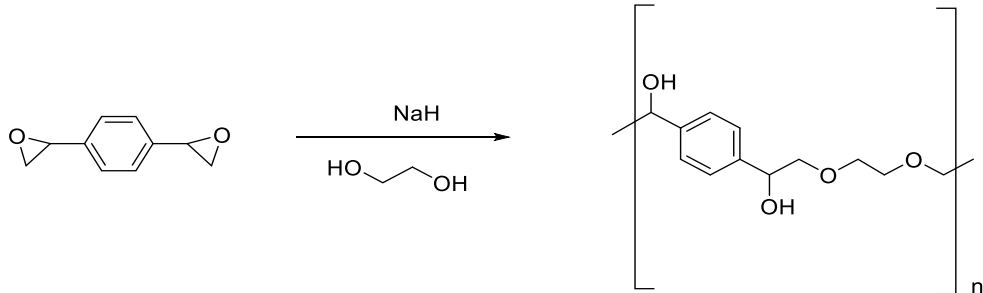
Polimerler, monomer olarak adlandırılan çok sayıda molekülün kimyasal bağlarla birbirine bağlanması sonucu oluşan yüksek molekül ağırlıklı maddelerdir. Hem sentetik hem de doğal polimerler çeşitli özelliklerinden dolayı yapı malzemeleri, yapıştırıcı, kauçuk, boya, paketlenme ve ambalaj malzemeleri, plastik gibi alanlarda kullanılır ve günlük hayatımızın büyük bir kısmında yer alırlar. Geçtiğimiz yüzyıl özellikle polimerlerle ilgili bilim ve teknolojinin çok hızlı gelişimine tanık olmuş, arzu edilen çeşitli özellikleri taşıyan polimerlerin sentetik olarak elde edilebileceği açıkça gösterilmiştir. Günümüzde polimer sentezi için kondenzasyon polimerizasyonu, katılma polimerizasyonu, koordinasyon polimerizasyonu gibi birçok teknik kullanılmaktadır. Bunlardan biri de halka açılma polimerizasyonu olup, bu tip polimerizasyonlarda başlangıç maddesi olarak epoksitler kullanılabilir.

Bu çalışmada amacımız, epoksit halkası içeren bifonksiyonel bir monomeri yine bifonksiyonel diol ve diamin gibi nükleofillerle açarak polimerleşmeyi sağlamak ve polimer ürünler elde etmektir. Bu amaçla başlangıç maddesi olarak tereftalaldehit seçilmiş ve ticari olarak satın alınan tereftalaldehitden monomer olarak kullanmayı düşündüğümüz diepoksit bileşiği elde edilmiştir (Şekil 1). Hedef molekül 1,4-di(oxiran-2-il)benzen 'in oluştuğu infrared, nükleer magnetik rezonans ve kütle spektroskopik yöntemleri kullanılarak kanıtlanmıştır. 1,4-di(oxiran-2-il)benzen 'in 1,4-bütandiol, 1,3-propandiol, 1,2-etandiol, fenilen diamin, etilendiamin ve 1,2-diaminosikloheksan ile asidik ve bazik ortamda halka açılma polimerizasyonları gerçekleştirilmiştir (Şekil 2). Sentezlenen 9 adet polimerlerin IR spektrumları alınmış, ısıl kararlılıkları TG-DTA analizleri ile belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Halka açılma polimerizasyonu, sentetik polimer, epoksit, diol ve diamin.

Şekil 1. Monomer (1,4-di(oxiran-2-il)benzen) sentezi

Şekil 2. 1,4-di(oksiran-2-il)benzen'in 1,2-etandiol ile polimerleşmesi

*Bu çalışmayı TÜBAP-2020-15 proje numarası ile destekleyen Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri birimine teşekkür ederiz.

¹ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kimya Anabilim Dalı, ovultetik@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7405-5598

² Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kimya Anabilim Dalı,

³ Trakya Üniversitesi, Fen Fakültesi, Kimya Bölümü, aysensuekinci@trakya.edu.tr ORCID: 0000-0002-1928-0204

⁴ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kimya Anabilim Dalı, mesutboz@trakya.edu.tr ORCID: 0000-0002-0668-2933

İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNE VIDEO-DRAMA YÖNTEMİYLE VERİLEN DEPREM EĞİTİMİ ETKİNLİĞİNİN İNCELENMESİ

Sevim ŞEN¹
Ayten DİNÇ²

ÖZET

Giriş ve Amaç: Dünyada ve ülkemizde afetlerin sıklığı giderek artmaktadır. Ülkemizde depremler en sık görülen afetlerin başında yer alır. Afet eğitimi çocukların sosyal ve zihinsel gelişimlerinin desteklenmesinin yanı sıra afet ortamının tehlikelerinden koruma sağlar, afetin psiko-sosyal etkilerini hafifletir. Bu çalışmada bir ilkokulda 4.sınıf öğrencilerine video-drama yöntemiyle verilen deprem eğitimi etkinliğinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Yarı-deneysel modellerden tek grup ön test-son test deneme modelinin kullanıldığı araştırmanın çalışma grubunu 10 Nisan 2023-30 Aralık 2023 tarihleri arasında Çanakkale Merkez Mustafa Kemal İlkokulu 4.sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Randomizasyon yöntemiyle sınıf şubeleri deney ve kontrol grubu olarak seçilmiştir. 4/A ve 4/B sınıfı öğrencileri deney grubunu (n=43), 4/C ve 4/D sınıfı öğrencileri kontrol grubunu (n=45) oluşturmuştur. Deney grubu öğrencilerine deprem eğitimi video-drama yöntemiyle, kontrol grubu öğrencilerine deprem eğitimi düz anlatım yöntemiyle verilmiştir. Deprem eğitiminden önce her iki gruba da öntest, deprem eğitimi verildikten hemen sonra, 2 hafta sonra ve 2 ay sonra hatırlatma testleri uygulanarak alınan sonuçlar karşılaştırılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde SPSS versiyon 25 programı ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırma bulgularına göre, eğitimden sonra evde deprem hazırlık planı yapma, deprem çantası hazırlama, aile toplanma noktası oluşturmada deney grubu öğrencilerinin hazırlık seviyelerinde daha fazla artma olduğu gözlenmiştir. Öğrencilerin deprem konusundaki bilgi başarı seviyelerine bakıldığında, hem deney grubu öğrencilerinde hem de kontrol grubu öğrencilerinde artış yaşanmıştır. Bilginin kalıcılığı yönü incelendiğinde 2 hafta sonra ve 2 ay sonrasında uygulanan hatırlatma testlerine bakıldığında; deney grubu öğrencilerine ait başarı puanlarında düşme görülmezken, kontrol grubu öğrencilerine ait başarı puanlarında anlamlı oranda düşme olduğu görülmüştür.

Sonuç ve öneriler: Bu çalışma sonucunda video-drama yönteminin, düz anlatım yöntemine kıyasla, öğrencilerdeki deprem hazırlık seviyelerinde, bilgi, başarı seviyelerinde ve bilgilerinin kalıcı olmasında daha çok etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında, deprem gibi afete hazırlık eğitimlerinde drama yönteminin kullanılması öğrenciyi daha etkin kılması ve bilgide kalıcılığı artırması yönünden önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Drama, Düz Anlatım, İlkokul Öğrencileri

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Afet Eğitimi ABD, sevimsen1017@gmail.com, ORCID: 0009-0002-4252-8906

²Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, EbelikABD, aytendinc@comu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8903-675X

**FRITILLARIA IMPERIALIS L. VE FRITILLARIA PINARDII BOISS. TÜRLERİNİN
ANTİMİKROBİYAL AKTİVİTELERİ****Onur ESEN¹****Derya DOĞANAY²****Gülbahar Özge ALİM TORAMAN³****Müzeyyen AYDIN⁴****Gülaçtı TOPÇU⁵****ÖZET**

Fritillaria cinsine ait türlerin özellikle bulbları imperialin gibi steroidal alkoidler, tuliposit A ve tulipalin A gibi fitokimyasal bileşikler içermektedir, bu sebeple birçok farklı biyolojik aktiviteye sahiptir. Geleneksel Çin tıbbında bazı *Fritillaria* türlerinin ağrı kesici, ateş düşürücü, balgam söktürücü ve tümörlere karşı kullanıldığı bilinmektedir. Ayrıca bazı etnobotanik çalışmalar da *Fritillaria* türlerinin bir halk ilacı olduğunu göstermektedir. Bu cinse ait antimikrobiyal çalışmaların sayısı cinsin önemine göre sayıca az görülmektedir. Çalışmanın amacı birçok farklı etkiye sahip olan bu cinse ait *Fritillaria imperialis* ve *Fritillaria pinardii* türlerinin çeşitli bakteriler ve funguslar üzerindeki antimikrobiyal etkilerinin belirlenmesidir.

Bitkilere ait çalışma materyalleri Erzincan Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü'nden temin edilmiştir. Bitki soğanlarından sırasıyla metanol, petrol eteri, dietil eter, tersiyer alkaloid ve katerner alkaloid ekstraktları elde edilmiştir.

Çalışmada elde edilen ekstraktların test mikroorganizmalarına (*Staphylococcus aureus* ATCC 29213, MRSA ATCC 43300, *Klebsiella pneumoniae* ATCC 700603, *Escherichia coli* ATCC 259212, *Acinobacter baumannii* ATCC 19606, *Candida albicans* ATCC 13231, *Candida tropicalis* ATCC 750, *Candida parapsilosis* ATCC 22019, *Candida albicans* ATCC 10231 ve *Aspergillus fumigatus* ATCC 204305 suşları ile klinik örneklerden izole edilmiş *Aspergillus fumigatus* izolatu) karşı antimikrobiyal aktiviteleri Disk Difüzyon Yöntemi ve Minimum İnhibitör Konsantrasyon (MİK) Yöntemleri kullanılarak belirlenmiştir.

Ekstrelerin test edilen bakteriler üzerine antimikrobiyal etkilerinin yok denecek kadar az olduğu belirlenmiştir. Ancak antifungal aktivite oranlarına bakıldığında ekstraktların etkilerinin yüksek olduğu görülmüştür. *Aspergillus fumigatus* ATCC 204305 fungusuna karşı *F. imperialis* katerner alkaloid ekstresi, *Candida tropicalis* fungusuna karşı *F. imperialis* tersiyer alkaloid ekstresi 40 mm zon çapı ile en fazla etki gösteren ekstre olmuştur. Ekstrelerin *C. albicans* türlerine karşı etkilerinin kontrol antifungaline göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca *Candida albicans* ATCC 10231 üzerinde tüm ekstraktların (0,025-0,2 mg/ml), kontrol antifungal olan vorikonazole (0,25 mg/ml) göre daha yüksek antifungal etki gösterdiği belirlenmiştir. En etkili ekstre ise *F. pinardii* petrol eteri ekstresi (0,025 mg/ml) olarak saptanmıştır. Sonuçlar disk difüzyon yöntemi ile paralellik göstermektedir.

Tüm veriler göz önünde bulundurulduğunda maddelerin antifungal özelliğinin antibakteriyel özelliğinden oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Test edilen ekstraktın çoğunluğunun pozitif kontrol olarak kullanılan antimikrobiyal maddelere göre oldukça belirgin antifungal aktivite sergilediği belirlenmiştir. Bu maddeler potansiyel bir antimikrobiyal madde olarak kabul edilebilir.

Anahtar Kelimeler: *Fritillaria imperialis*, *Fritillaria pinardii*, antibakteriyel, antifungal

¹Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Farmakognozi ve Doğal Ürünler Kimyası ABD; Biruni Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, Farmasötik Botanik ABD, oesen@biruni.edu.tr, ORCID:0000-0001-8754-0293

² Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hamidiye Eczacılık Fakültesi, Farmasötik Mikrobiyoloji ABD

³ Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, Farmakognozi ABD

⁴ İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, Farmasötik Mikrobiyoloji ABD

⁵ Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, Farmakognozi ABD

2000-2023 YILLARI ARASINDA LAHANA YAPRAK GÜVESİ, *PLUTELLA XYLOSTELLA* L. (LEPIDOPTERA: PLUTELLIDAE) ÜZERİNDE YAPILAN BAZI MOLEKÜLER ÇALIŞMALAR

Ceren SARAN¹
Hanife YANDAYAN GENÇ²

ÖZET

Lahana yaprak güvesi *Plutella xylostella* (L.) (Lepidoptera: Plutellidae), Brassicaceae familyasına ait bitkilerin dünya çapında önemli bir zararlısıdır. İnsektisitlerin aşırı ve bilinçsizce kullanımı, insektisit direnç sorununa yol açarak artan bir endişe uyandırmaktadır. Ayrıca bu zararlıların ülkeler arasında hareketi sonucunda tüm dünyaya yayılmaktadır. Son yıllarda, gen aktarımı, insektisit direnci, genom çalışmaları ve moleküler mekanizma araştırmaları gibi alanlarda önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Bu tür çalışmalar zararlı böceğin yönetimi ve kontrolü için büyük öneme sahiptir. Çalışmanın amacı, 2000-2023 yılları arasında *P. xylostella* üzerinde yapılan bazı moleküler çalışmaların bir derlemesidir. *Plutella xylostella*'nın DNA barkodlama, genetik çeşitlilik, adli entomoloji gibi birçok alanda sıklıkla kullanılan tam mitokondriyal genomu belirlenmiştir. Ayrıca, *P. xylostella*'nın Cry1Ac ve Cry1Ab'ye karşı çok yüksek çapraz direnç gösterdiğini, *Bt kurstaki*'ye karşı ise orta düzeyde çapraz direnç gösterdiği bildirilmiştir. *Plutella xylostella*'nın PiggyBac transposable elementini kullanarak embriyo mikroyenjeksiyon yoluyla ilk transformasyon çalışması gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte *P. xylostella*'da Cas9 ve tek kılavuz RNA (sgRNA) ifadesini yönlendirmek için endojen düzenleyici unsurları kullanarak bir kelebeklerdeki ilk gen kesim sisteminin test edildiği rapor edilmiştir. Başka bir çalışmada, Chlopyriphos dirençli bir suşta 18 CP geninin iki kattan fazla yukarı regüle edildiği ve bazı CP genlerinin Chlopyriphos'a maruz kaldıktan sonra aşırı ifade edildiği belirlenmiştir. *Plutella xylostella*, ülkemizde ilk olarak Artvin, Murgul'da karalahana tarlalarında, ardından Erzurum'da bulunan lahana, turp, şalgam tarlalarında ve yakın zamanda da Çanakkale bölgesinde bulunan lahana tarlalarında tespit edilmiştir. Sonuç olarak, *P. xylostella*'nın hem dünya çapında bir zararlı olması hem de zararlı kontrol stratejilerinin geliştirilmesinde sıklıkla kullanılması nedeniyle uygun bir model böcek olduğu belirtilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Plutella xylostella*, Lahana yaprak güvesi, genomik, insektisit direnci, gen aktarma.

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarımsal Biyoteknoloji Anabilim Dalı, cerensaran10.5@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9598-8856

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarımsal Biyoteknoloji Anabilim Dalı, hgenc@comu.edu.tr

BİR İŞLETMEDE PİRİNÇ VANA ÜRETİM AŞAMALARININ İNCELENMESİ VE DEFORMASYONDA BASINÇLI SU ETKİSİ: BRONZ VANA KARŞILAŞTIRMASI**Caner SOLAR¹****Tolga SOLAR²****ÖZET**

Günümüzde dökümhane işletmeleri, metal ve alaşımların farklı bileşenlerini üretmek için önemli bir rol oynamaktadır. Bu tesisler, karmaşık üretim süreçleriyle bir dizi farklı ürünü şekillendirmektedir. Döküm süreçleri, ham malzemelerin ergitilmesi ve kalıplara dökülmesi ile başlar ve sonrasında bir dizi işlemi içerir. Bu işlemler, nihai ürünün kalitesini ve özelliklerini etkileyen kritik unsurlardır. Pirinç vanalar, yaygın olarak kullanılan sıvı kontrol valfleri olarak önemli bir yer tutmaktadır. Genellikle su, gaz veya diğer sıvıların akışını kontrol etmek için kullanılırlar. Üretim süreçleri, bir döküm vana ürününün yaşam döngüsünün temel aşamalarını kapsar. İlk olarak, maça kalıpları hazırlanır ve maçaların döküm sürecine hazırlık aşamaları gerçekleştirilir. Daha sonra döküm işlemi icra edilir, bu safhada erimiş pirinç malzemesi kalıplara dökülerek vana temel konfigürasyonu oluşturulur. Döküm işlemi sonrası, vana yüzeyinin istenilen pürüzsüzlüğe ulaşması için birtakım işlemler uygulanır ve son hazırlık aşamaları tamamlanır.

Yapılan bu çalışmada, bir dökümhane işletmesinde pirinç vanaların üretim süreçlerini gözlemlene ve mühendislik programı vasıtasıyla basınçlı su etkisi altında pirinç ve bronz malzemeden üretilmiş vananın deformasyon analizi yapılmıştır. Ayrıca bu çalışma ile bu iki farklı malzemeyle üretilen vanaların basınçlı su altında deformasyona uğrama etkisini sayısal olarak incelenmiştir. Mühendislik tasarım programı ile yapılan bu analiz ile elde edilen sayısal değerler vanaların performansını daha iyi anlamamıza olanak sağlayarak, tasarımın üretim sürecine entegrasyonunu artırma potansiyelini taşımaktadır.

Bu çalışma, 3 MPa su basıncının pirinç vanalarda neden olduğu maksimum deformasyonun 0,036013 mm olduğunu ortaya koymuştur. Buna karşılık, bronz vanalarda maksimum deformasyon 0,033422 mm olarak tespit edilmiştir. Aynı su basıncı girişi altında, bronz vanaların pirinç vanalara göre 0,002591 mm daha az deformasyona sahip olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca, pirinç vanalarda emniyet katsayısının 1,4296 olduğu, bronz vanalarda ise 1,9296 olduğu belirlenmiştir. Bu verilere dayanarak, bronz vanaların pirinç vanalara göre daha kullanışlı olduğu ve aynı su basıncı altında bronz vanaların daha az deformasyona maruz kaldığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Döküm, Vana, Pirinç, Bronz

¹ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Makine Mühendisliği Anabilim Dalı, canersolar54@trakya.edu.tr, ORCID: 0009-0007-6457-0984

² Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Makine Mühendisliği Anabilim Dalı, tolgasolar@trakya.edu.tr, ORCID: 0009-0008-9313-2163

ÖLÜM MOLEKÜLLERİ**Elif MULA¹****Filiz SANAL²****ÖZET**

Toksinler, insan vücudumuza çeşitli yollarla girebilen ve günlük hayatımızda sık sık maruz kalınan zehirli maddelerdir. Dünyada milyonlarca toksin bulunmaktadır. Her gün farkında olmadan havada bulunan çevresel kirleticilere maruz kalarak, solunum yoluyla, deri üzerinden ve yediğimiz yiyeceklerle toksinleri vücudumuza alırız. Rutin vücut fonksiyonları da metabolizmamız çalıştığı sürece toksin üretir. Toksin üreten ölüm molekülleri, insan vücuduna girdikten sonra kalıcı hasarlara neden olmaktadır. Vücutta metabolizma sonucu oluşan ya da dışarıdan maruz alınarak vücut içine alınabilen bu moleküller bir anlamda ölüm molekülleri olarak ta tanımlanabilirler.

İnsan vücudu etkili bir metabolizmaya sahip olmakla birlikte vücuttaki zararlı toksinler, vücuttan atılana kadar depolanır ve vücudumuzdaki toksin seviyesi arttığında vücudumuz toksinleri atmak için harekete geçer ve bunu detoksifikasyon yoluyla yapar. Toksinler ilk olarak karaciğerden geçerek çeşitli kimyasal reaksiyonlardan geçer ve vücuttan atılmaya hazır hale gelir. Bu toksinler deriden ter, bağırsaklardan dışkı ve böbreklerden idrar yoluyla atılmaktadır. Karaciğer, böbrek ve bağırsaklar görevlerini tam yerine getiremediğinde vücudumuzdaki toksin seviyesi artar ve bir zaman sonra hasta hissetmeye başlarız. Vücudumuzdaki toksinlerin salınımı sırasında baş ağrısı, kendini iyi hissedememe, mide bulantısı, yorgunluk, halsizlik, baş dönmesi gibi bir çok sağlık sorunları ortaya çıkabilmektedir.

Toksinler yapı ve etkilerine göre farklı özellikler gösteren oldukça geniş bir grubu oluşturmaktadır. Toksikolojik bir maddeye maruz kaldığımızda aslında ne kadar ölümcül ve ciddi sorunların ortaya çıkabildiğinin etkileri pek bilinmemektedir. Bu nedenle ölüm molekülleri adında yapılan bu çalışmada toksinlerin daha iyi tanınması, toksinlerin meydana getirdiği etkiler ve insan vücudunda ortaya çıkabilecek hastalıklar ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toksinler, detoksifikasyon, hastalıklar

¹ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, elifmula29@gmail.com ORCID ID: 0009-0007-0903-9621

² Trakya Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Moleküler Biyoloji Anabilim Dalı, filizsanal@trakya.edu.tr ORCID ID: 0000-0002-5830-4811

OTOMOTİV SEKTÖRÜNDE ALÜMİNYUM EKSTRÜZYONUNUN YERİ VE ÖNEMİ**Tolga SOLAR¹****ÖZET**

Alüminyum ekstrüzyon, otomotiv endüstrisinde stratejik bir öneme sahiptir. Hafiflik ve mukavemet özellikleri, otomobil üreticilerini bu malzemeyi çevresel sürdürülebilirlik ve yakıt verimliliği açısından kritik bir bileşen olarak görmeye yöneltmiştir. Alüminyum ekstrüzyonlar, alüminyum alaşımlarının özel tasarlanmış kalıplar içinden sıkıştırılması ile üretilir ve otomotiv sektöründe birçok önemli uygulamaya sahiptir. Bu yöntem, karmaşık ve hafif tasarımların oluşturulmasını sağlayarak, alüminyum ekstrüzyonların otomotiv endüstrisindeki hayati rolünü vurgular. Ekstrüzyon süreci, alüminyumun sıvı fazdan katı faza geçişini kullanarak, mükemmel şekillendirilebilirlik ve dayanıklılık sağlar. Bu sayede otomobil parçaları daha hafif hale gelirken aynı zamanda yeterince güçlü ve dayanıklı olurlar.

Bu çalışmada alüminyum elementi ve ekstrüzyon işlemi incelenmiş ve otomotiv endüstrisinde alüminyum ekstrüzyonunun yeri ve önemi üzerine bir araştırma yapılmıştır. Bu çalışma, literatür taraması ve derlemesi gibi bir işlev görmüş, otomotiv endüstrisinde alüminyumun çeşitli uygulama alanlarını ve avantajlarını vurgulayarak bu malzemenin önemini daha iyi anlamamıza katkıda bulunmuştur. Ayrıca bu çalışma ile, bir plastik şekil verme işlemi olan ekstrüzyon prosesi detaylı bir şekilde incelenerek bu prosesin belirli aşamalarında birtakım iyileştirmeler literatüre katkı olarak sunulmuştur. Bu çalışma ile otomobil üretiminde alüminyumun kullanımının artırılması ve bu malzemenin gelecekteki otomobil tasarımına daha fazla entegre edilmesi gerektiği konusunda bir farkındalık oluşturmak amaçlanmıştır.

Bu çalışma, otomotiv sektöründe alüminyum ekstrüzyonun gelecekteki rolünü daha iyi anlamamıza katkı sağlayacaktır. İleride, bu araştırma sonuçları, otomobil üreticilerine alüminyumun daha etkili bir şekilde kullanılmasıyla daha hafif ve verimli araçlar geliştirme konusunda rehberlik edebilir. Aynı zamanda, bu çalışmanın otomotiv mühendisliği literatürüne alüminyumun otomotivdeki potansiyelini ve kullanım alanlarını daha iyi anlatan bir çalışma olarak önemli katkılarda bulunabilir.

Anahtar Kelimeler: Alüminyum, alüminyum alaşımları, ekstrüzyon, otomotiv.

¹ Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Makine Mühendisliği Anabilim Dalı, tolgasolar@trakya.edu.tr, ORCID: 0009-0008-9313-2163

**ARAMA KURTARMA EKİPLERİNİN BESLENME ALIŞKANLIKLARI
VE FİZİKSEL AKTİVİTE DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

**Beyza MERİÇ¹,
Feyza NUR BEKLER²**

ÖZET

Kaliteli bir yaşamın ve iş hayatının temel yapıtaşı sağlıklı beslenme ve düzenli fiziksel aktivitedir. Sedanter yaşam ve herhangi bir besin ögesinin eksik ya da çok fazla miktarlarda alınması birçok hastalığı beraberinde getirmekte, çalışma kapasitesini düşürmekte, iş kazalarına sebep olmakta ve bireyin fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimini olumsuz etkilemektedir. Bunları göz önüne aldığımızda afet ve acil durumlarda aktif bir şekilde rol alarak fiziksel, sosyal ve zihinsel açıdan güçlü olması gereken arama kurtarma ekiplerinin fiziksel aktivite durumları, beslenme durumları, bir günde yedikleri öğün sayıları, ana ve ara öğünlerde tükettikleri besinlerin tür ve miktarları, yiyecek satın alma, yemek pişirme yöntemleri gibi davranış kalıpları oldukça önem arz etmektedir. Bu davranış kalıplarının tespit edilebilmesi için bu çalışma yapılmıştır. Çalışmaya Marmara Bölgesi'nde bulunan bazı illerdeki arama kurtarma ekiplerinin gönüllü tüm yetişkin bireyleri katılmıştır. Çalışmada gönüllülerin sosyodemografik özelliklerini, beslenme alışkanlıklarını ve besin tüketim sıklığını sorgulayan anket ve fiziksel aktivite düzeylerini değerlendiren uluslararası fiziksel aktivite ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS veri programına aktarılıp arama kurtarma ekiplerinin Beden Kütle İndeksi (BKİ) değerleri de hesaplanmıştır. IPAQ Ululararası Fiziksel Ölçeği'ne göre ise ekiplerin, şiddetlerine göre gruplandırılan fiziksel aktivitelerden son 7 gün içinde hangilerini, ne sıklıkla (haftada kaç gün) ve ne kadar süre yaptıkları (günde kaç dk veya saat) verilen cevaplar sonucunda hesaplanıp MET değerlerine göre kişilerin fiziksel olarak ne derecede aktif oldukları bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Arama ve kurtarma ekipleri, fiziksel aktivite, yeterli ve dengeli beslenme

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doğal Afetlerin Risk Yönetimi Anabilim Dalı, b-mrc@hotmail.com, ORCID: 0009-0000-1428-8189

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doğal Afetlerin Risk Yönetimi Anabilim Dalı, fbekler@comu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9941-8105

ÇANAKKALE’DE OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN BİLGİ DÜZEYLERİNE DOĞAL AFETLER VE RİSK YÖNETİMİ EĞİTİMİNİN KATKISININ GÜNCEL DEPREMLER VE ORMAN YANGINLARI SONRASINDA BELİRLENMESİ

Gizem GÖKÇE¹
Sibel MENTEŞE²

ÖZET

Dünyada ve ülkemizde geçmişten günümüze birçok doğal afet yaşanmıştır ve yaşanmaya devam edecektir. Doğal afetler her yaştaki bireyi etkisi altına alarak maddi, manevi, psikolojik ve sosyal kayıplara uğratmaktadır. Özellikle çocuklar, afet sırasında ve sonrasında çeşitli zorluklar yaşamakta fakat kendilerini ifade etme yetenekleri yetişkinler kadar gelişmediği için bu durumla baş edebilmeleri daha zor olmaktadır. Doğal afetlerin zararını en aza indirebilmek, afet bilincinin küçük yaştan itibaren doğru şekilde kazandırılması ve gerekli önlemlerin alınması ile mümkün olabilir. Ülkemizde yakın zamanda meydana gelen büyük ölçekli orman yangınları ve depremler nedeniyle her yaş grubundaki birey, bu afetlere yakından ya da uzaktan maruz kalmıştır. Afet bilincine henüz sahip olmayan küçük yaş grubundaki çocuklar kötü şekilde yangın ve depremlere ve sonuçlarına direk veya dolaylı olarak şahit oldu. Bu çalışmada, Çanakkale ilinin Merkez ilçesine bağlı okul öncesi eğitim veren bir kreşte 5-6 yaş grubu öğrenciler, örneklem olarak seçilmiş ve çocuklar için en iyi öğrenme yolu olan yaratıcı drama yöntemi kullanılarak afet bilincinin gelişmesinde oyun ağırlıklı afet eğitiminin katkısının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma temel olarak 3 aşamadan oluşmaktadır: i) çocukların eğitmenlere alışmasından sonra uygulanan ön-gözlem, ii) oyun-ağırlıklı afet eğitimi ve iii) afet eğitimi uygulamasından yaklaşık 15 gün sonra uygulanan son-gözlem. Doğal afetlerden deprem, sel ve (doğal) orman yangını bu çalışmada dikkate alınmıştır. Ayrıca, çocukların küçük yaşta herhangi bir acil durum karşısında nasıl hareket etmeleri gerektiğinin bilincini kazandırmak için acil durum müdahalesine yönelik de kısa bir eğitim verilmiştir. Eğitim kapsamında doğal afetlerin insan kaynaklı olmadığı ve başlamasının genellikle engellenemediği; ancak zararlarının alınabilecek bazı önlemler ile azaltılabileceği hususları özellikle pekiştirilmiştir. Ayrıca, bahsedilen doğal afetler sırasında ve sonrasında çocukların neler yapılabileceği de dramatize edilmiştir. Afet eğitimi öncesindeki öğrencilerin ön-gözlem skorları, eğitim sonrasındaki son-gözlem skorları ile karşılaştırılarak afet eğitiminin başarısı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre; öğrencilerin ön-gözlem skorlarının, son-gözlem skorlarından daha düşük olduğu görülmüştür. Bulunan bu fark, istatistiksel olarak da anlamlıdır ($p<0,05$). Afet eğitiminin bu çalışmada elde edilen başarısı ışığında, okul öncesi dönemde olan çocuklara aşılacak doğal afet bilincinin; yaşadığı afetin farkında, afete hazır, afet anında ne yapması gerektiğini bilen, dolayısı ile korkusu daha azalmış birey yetiştirme açısından oldukça faydalı olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Acil durum, Afet eğitimi, Çanakkale, Deprem, Okul öncesi eğitim, Orman yangını, Sel.

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doğal Afetlerin Risk Yönetimi Anabilim Dalı, email: gizemlidundar.94@gmail.com

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Çevre Mühendisliği Bölümü, *sibementese@gmail.com

DOMATES ÜZERİNDE ZARARLI İKİ NOKTALI KIRMIZI ÖRÜMCEK *Tetranychus urticae* Koch (Acari: Tetranychidae)'NİN POPÜLASYON GELİŞİMİ ÜZERİNE AVCI AKAR *Phytoseiulus persimilis* Athias-Henriot (Acari: Phytoseiidae) ve DİATOM TOPRAĞININ ETKİSİ

Nazan BEHCAN¹
İsmail KASAP²

ÖZET

Domates (*Solanum lycopersicum*) insan beslenmesinde vazgeçilmez bir ürün olmakla birlikte, dünyada üretimi ve tüketimi en yoğun yapılan sebzelerden biridir. Ülkemizce de önemli bir ürün olan domatesin üretimi polifag beslenme davranışı gösteren iki noktalı kırmızı örümcek [*Tetranychus urticae* Koch (Acari: Tetranychidae)] tarafından önemli derecede zarar görmektedir. *T. urticae* mücadelesinde ilk olarak kimyasal uygulamalar ön plana çıkmaktadır. Ancak *T. urticae* hızlı döl verme yeteneği, yaşam sürelerinin kısa oluşu ve gelişmiş detoksifikasyon sistemleri nedeni ile kimyasallara karşı oldukça kısa sürede direnç geliştirebilmektedir. Biyolojik ve fiziksel mücadele yöntemleri son zamanlarda kimyasal mücadeleye alternatif olarak geliştirilmektedir. Yapılan bu çalışmada avcı akar *Phytoseiulus persimilis* Athias-Henriot (Acari: Phytoseiidae) ve diatom toprağının *T. urticae*'ye karşı birlikte kullanımının etkinliği araştırılmıştır. Bu amaçla Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Dardanos Yerleşkesi deneme serasında yetiştirilen domates bitkileri üzerine av ve avcı salımları yapılarak çalışmalar yürütülmüştür. Çalışma bulgularında kontrol grubunda 7. haftada yaprak başına ortalama *T. urticae* sayısı 6.63 birey olarak gözlemlenmiştir ve maksimum popülasyona bu haftada ulaşmıştır. *T. urticae* ile diatom toprağı uygulama parselinde 7. haftada yaprak başına ortalama 2.66 birey gözlemlenmiştir. *T. urticae* ile *P. persimilis* uygulama parselinde 7. haftada yaprak başına 2.76 birey gözlemlenmiştir. *T. urticae*, diatom toprağı ve *P. persimilis*'in birlikte uygulandığı uygulama sırasında ise *T. urticae*'nin 7. haftada yaprak başına ortalama birey sayısı 1.9 olarak kaydedilmiştir. Çalışma sonucunda diatom toprağı ve *P. persimilis*'in entegre uygulamasının *T. urticae* varlığını baskıladığını fakat diatom toprağının *P. persimilis* üzerinde de baskılayıcı etkilerinin var olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İki noktalı kırmızı örümcek, *Phytoseiulus persimilis*, *Tetranychus urticae*, Diatom toprağı, Domates.

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bitki Koruma Anabilim Dalı, nazan_behcan@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-1947-4102,

²Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bitki Koruma Bölümü, ikasap@comu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0015-4558

**DOMATESTE *Tetranychus urticae* Koch (Acari: Tetranychidae)'NİN
MÜCADELESİNDE AVCI AKAR *Amblyseius swirskii* Athias-Henriot (Acari:
Phytoseiidae) 'NİN SALIM ORANININ BELİRLENMESİ**

**Sevilay BARUT¹
İsmail KASAP²**

ÖZET

Domates (*Solanum lycopersicum*) bitkisinin önemli zararlılarından biri olan iki noktalı kırmızı örümcek *Tetranychus urticae* Koch (Acari: Tetranychidae)'nin mücadelesinde kimyasal kullanımı ön plana çıkmaktadır. Ancak kimyasalların fazla miktarlarda, uygun olmayan zaman ve dozlarda kullanımı, ürünler üzerinde kalıntı ve toksik etki bırakması nedeni ile birçok olumsuzluğa neden olmaktadır. Kimyasalların yanı sıra doğada mevcut birçok doğal düşman bulunmaktadır. Bu doğal düşmanlar arasında sera ve açık alanda aktif olarak kullanılan *Amblyseius swirskii* Athias-Henriot (Acari: Phytoseiidae) tüm dünyada geniş bir yayılma alanına sahip genel bir predatördür. Yapılan bu çalışmanın amacı zararlı üzerinde avcı akar *A. swirskii*'nin en etkin salım (avcı: av) oranının belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda sera koşullarında domates bitkileri üzerinde 4 farklı uygulama: [1:10; 1:20; 1:40 avcı: av (*A. swirskii*: *T. urticae*); kontrol (10 adet *T. urticae*)] ve her bir uygulama sırası 7 tekerrür olacak şekilde denemeler kurulmuştur. Domates bitkileri 5-10 adet gerçek yaprağa ulaştığında laboratuvar koşullarında binoküler mikroskop altında eppendorf tüplerine belirli oranlarda aktarılan av ve avcı akarlar bir pens yardımı ile bitkilere asılarak salımları gerçekleştirilmiştir. Çalışma boyunca avcı akarların beslenebilmesi için ek besin olarak *Typha latifolia* (Poales: Typhaceae) poleni bitkiler üzerine aktarılmıştır. Uygulamadan 4 hafta sonra ilk örnekleme yapılmış olup yapraklar üzerindeki birey sayıları kaydedilmiştir. Çalışma sonucunda kontrol grubunda en yüksek *T. urticae* oranı ortalama 40 birey sayısı ile 8. haftada gözlenmiştir. 8. haftada diğer uygulama gruplarında ise; 1/40 avcı: av oranında ortalama 92 birey, 1:20'lik oranda 25 birey kaydedilirken, 1:10 oranında ortalama birey sayısı 10 olarak gözlemlenmiştir. Diğer taraftan 1:10, 1:20 ve 1:40 avcı: av gruplarında ilk dört hafta avcı akar *A. swirskii*'ye rastlanmamış ve avcı 5. hafta itibarıyla popülasyon oluşturmaya başlamıştır. Elde edilen sonuçlara göre *T. urticae* popülasyonunun en yüksek olduğu haftada 1:10 oranı en başarılı salım oranı olarak tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Domates, *Tetranychus urticae*, *Amblyseius swirskii*, Salım oranı

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bitki Koruma Anabilim Dalı, sevilaybarut33@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6153-4485

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bitki Koruma Bölümü, ikasap@comu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0015-4558

FARKLI HİDROLİZ İŞLEMİ UYGULANAN NAR ÇEKİRDEĞİNİN *Saccharomyces boulardii* İLE DERİN KÜLTÜR FERMENTASYONU*

Sanem KAYIKÇI¹

Burcu KAYA²

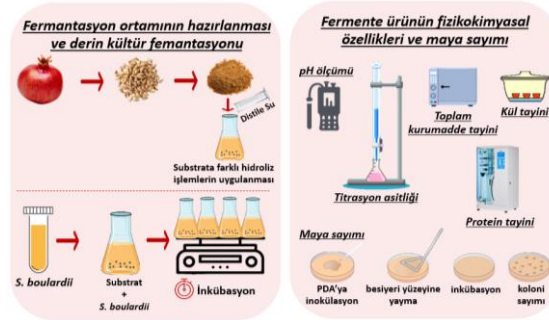
Yonca KARAGÜL YÜCEER³

ÖZET

Punicaceae familyasına ait olan Nar (*Punica granatum* L.) antik çağlardan beri çeşitli hastalıkların tedavisinde kullanılan, biyoaktif bileşiklerce zengin bir meyve türüdür. Nar meyvesi atıklarının önemli yüzdesini çekirdeği oluşturmaktadır ve meyve suyu, reçel, şurup ve sos gibi ürünlerin işlenmesinde endüstri atığı olarak ortaya çıkmaktadır. *Saccharomyces boulardii* patenti alınmış tek probiyotik mayadır. Bazı substratları fermente ederek alkol, karbondioksit, gama amino bütirik asit, B vitamini, izoflavon ve fenolik bileşikler gibi çeşitli biyoaktif bileşikler ürettiği bilinmektedir. Bu çalışmanın amacı, farklı hidroliz işlemleri uygulanmış nar çekirdeğinin *Saccharomyces boulardii* CNCM I-745 ile derin kültür fermentasyonunun, son ürünün bazı fizikokimyasal özellikleri (pH, toplam kuru madde, suda çözünür kuru madde, titrasyon asitliği, protein ve kül), maya sayısı ve bazı patojenlere karşı antimikrobiyal etkisinin belirlenmesidir. Bu kapsamda nar çekirdeği toz haline getirilerek, %10 (a/h) konsantrasyonda hazırlanmıştır. Ardından %1,5 (a/h) enzim (hemiselülaz, selülaz, pektinaz) ve ısı işlem olmak üzere dört farklı hidroliz işlemine maruz bırakılarak, probiyotik maya suşu ile fermente edilmiştir. Fermente edilen nar çekirdeklerinde pH, toplam kuru madde, suda çözünür kuru madde, titrasyon asitliği, protein ve kül analizleri yapılmıştır. Ayrıca, fermente ürünün *Enterobacter cloacae*, *Escherichia coli* ATCC 25922, *Staphylococcus aureus* ATCC 6538 ve *Bacillus cereus* ATCC 11778 suşlarına karşı antimikrobiyal aktivitesi, agar kuyucuk yöntemine göre belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre 10^5 kob/mL olan maya sayısının, tüm hidroliz işlemleri için fermentasyon ile 10^7 kob/mL seviyelerine ulaştığı saptanmıştır. En yüksek maya sayısı hemiselülaz ile hidroliz edilen substratta tespit edilmiştir (7,64 kob/mL). Maya sayısı açısından incelendiğinde hemiselülaz ve pektinaz ile hidroliz işlemlerinin arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı, pektinaz dışında kalan diğer hidroliz işlemleri ve hemiselülaz arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir ($P<0.05$). Fermente ürünün, test edilen patojen mikroorganizmalar için herhangi bir antimikrobiyal etkisi olmadığı saptanmıştır. Sonuç olarak nar çekirdeğini fermentasyon ortamı olarak tercih edecek araştırmacıların, hemiselülaz enzimi ile hidroliz işlemini tercih etmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: derin kültür fermentasyonu, nar çekirdeği, *Saccharomyces boulardii*

ÇALIŞMA ÖZETİ

*Bu çalışma Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu tarafından 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı 2022 Yılı 2. Dönem projesi ile desteklenmiştir.

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, sanem.kayikci@hotmail.com; yoncayuceer@comu.edu.tr, ORCID: 0009-0002-4842-7778; 0000-0002-9028-2923

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Gıda Mühendisliği Anabilim Dalı, burcu.kaya@comu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1755-7705

³ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, yoncayuceer@comu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9028-2923

GERİ DÖNÜŞTÜRÜLMÜŞ MALZEME KULLANILARAK ÜRETİLEN KAPALI HÜCRELİ ALÜMİNYUM KÖPÜK MALZEMENİN MİKROSERTLİK DEĞERLERİNİN İNCELENMESİ**Tunahan PAMUKÇU¹****Caner SOLAR²****ÖZET**

Doğal kaynakların sınırlı olduğu günümüz şartlarında sürdürülebilirliğin önemi giderek artmaktadır. Sanayi faaliyetlerinin ve tüketimin hızla arttığı bir dünyada, malzemelerin verimli bir şekilde kullanılması çevresel kaynakların korunması açısından hayati bir öneme sahiptir. Bununla alakalı olarak geri dönüşüm süreci, atık malzemelerin tekrar kullanılabilir ürünlere dönüştürülmesi sürecinde kritik bir rol oynamaktadır.

Metalik köpük malzemeler, üstün mekanik özellikleri ve hafif yapıları nedeniyle başta otomotiv, uzay, havacılık sanayisi başta olmak üzere birçok endüstriyel uygulamada önemli bir malzeme haline gelmiştir. Ayrıca yanmaya karşı dirençli, enerji, ses ve titreşim sönümleme kabiliyeti gibi özelliklere sahip olduklarından kullanım alanları giderek artmaktadır. Açık ve kapalı hücre formunda üretilebilen metalik köpüklerin üretiminde seçilen yöntem kullanılacak metal veya alaşımın özellikleri, kullanım alanı, maliye gibi faktörlere göre belirlenebilir. Eriyik metal içine gaz veya köpürtücü madde eklenerek metalik köpük elde edilmesi, toz metalurjisi yöntemi, gasar yöntemi gibi birçok farklı yöntemle üretilebilen metalik köpük malzemelerin son yıllarda geri dönüşüm yoluyla üretimi ve kullanımı, çevresel sürdürülebilirlik açısından büyük bir potansiyele sahip olduğu keşfedilmiştir.

Bu çalışmada, metal köpük malzemeler ile ilgili literatürdeki son gelişmeler incelenerek geri dönüştürülmüş malzeme kullanılarak üretilmiş kapalı hücre yapısına sahip metal köpük malzemenin mikrosertlik ölçümleri yapılmıştır. Mikrosertlik ölçümünde Vickers yöntemi kullanılmıştır. Yapılan deneyler sonucunda numunenin Vickers sertlik değeri (Hv) her bir yüz için sırasıyla 59,72 Hv, 88,96 Hv, 73,70 Hv, 71,85 Hv, 70,77 Hv ve 69,26 Hv olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu değerler literatürdeki çeşitli verilerle karşılaştırıldığında alüminyum köpük malzemelerin üretiminde geri dönüştürülmüş malzemelerin de kullanılabileceği sonucuna varılmıştır. Ayrıca bu çalışma ile geri dönüştürülmüş malzeme kullanılarak üretilmiş alüminyum köpük malzemelerin sertlik değerleri ile ilgili yapılacak çalışmalara katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Metal Köpükler, Kapalı Hücre, Geri Dönüşüm, Sertlik.

¹Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Makine Mühendisliği Anabilim Dalı, tunahanpamukcu64@trakya.edu.tr, ORCID: 0009-0008-5660-2066

²Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Makine Mühendisliği Anabilim Dalı, canersolar54@trakya.edu.tr, ORCID: 0009-0007-6457-0984

DERGİPARK VERİ TABANINDAKİ “GENÇ İŞSİZLİĞİ” KONULU AKADEMİK ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ**Esmâ Arzu KUŞKAN¹****ÖZET**

Genç işsizliği; hem 15-24 yaş aralığındaki bireyler hem de ülkelerin ekonomileri açısından olumsuz sonuçlar üretebilen, ulusal ve uluslararası bağlamda sıklıkla gündeme gelen ve çözümü için birden çok politika aracının kullanımını gerektirebilen bir sorundur. Bu nedenle literatürde, “genç işsizliği” sorununa odaklanan teorik ve ampirik düzeydeki akademik çalışmaların sayısı giderek artış göstermektedir. Bu çalışmanın amacı, DergiPark veri tabanında son 33 yılda yayımlanmış farklı türdeki akademik çalışmaların bibliyometrik analizini yapmaktır. Çalışmanın örneklemini, 1990-2022 döneminde DergiPark veri tabanında yayımlanmış 127 adet “genç işsizliği” konulu akademik çalışma oluşturmaktadır. Bu akademik çalışmalara; DergiPark veri tabanında gelişmiş arama kısmındaki başlık ve anahtar kelimeler alanlarında “genç işsizlik”, “genç işsizliği”, “youth unemployment” gibi kelimeler ile filtreleme yapılarak ulaşılmıştır. Farklı alanlardaki araştırmalarda kullanılan “bibliyometrik analiz” tekniği ile hazırlanan bu çalışma; anahtar kelime sayısından yazar sayısına, yayımlanan dergilerden kullanılan veri toplama araçlarına kadar alanyazındaki ilgili çalışmaların özelliklerine dair kapsamlı bir bakış açısı sunması yönüyle avantajlıdır. Bu doğrultuda, söz konusu akademik çalışmalar; anahtar kelimeler, anahtar kelime sayısı, araştırma konusu, araştırma türü, araştırma yöntemi, dergiler, dergi yayıncısı, dil, kullanılan kaynak sayısı, sayfa sayısı, veri toplama araçları, yayım yılı, yazar sayısı, yazarların ünvanı olmak üzere 14 farklı kategoride, MAXQDA 2022 programı kullanılarak kodlanmış ve analiz edilmiştir.

Bu çalışmanın sonucunda; örnekleme dahil edilen çalışmaların %92,1’ini araştırma makalelerinin oluşturduğu, bu çalışmalarda en çok kullanılan anahtar kelimelerin “genç işsizlik”, “genç işsizliği”, “işsizlik”, “Türkiye”, “istihdam”, “ekonomik büyüme” olduğu, ilgili çalışmalarda çoğunlukla dört anahtar kelime kullanıldığı, çalışmaların çoğunun genç işsizliğini eğitim, ekonomi, enerji, göç, istihdam, sağlık, teknoloji, yoksulluk gibi farklı konularla ilişkili bir şekilde incelediği ve bu çalışmaların %44,4’ünün farklı ülke örnekleri üzerinden “genç işsizliği” meselesine odaklandığı, ilgili çalışmaların %56,7’sinin nicel araştırma yöntemi kullanılarak yapıldığı, “genç işsizliği” konulu makalelerin en çok “Çalışma İlişkileri Dergisi”, “Çalışma ve Toplum Dergisi” ve “Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi” adlı dergilerde yayımlandığı, “genç işsizliği” konulu akademik çalışmaları yayımlayan dergilerin yayıncısının %49,6’sını üniversitelerin oluşturduğu, ilgili akademik çalışmalarda kullanılan dilin çoğunlukla Türkçe olduğu, 78 adet akademik çalışmada 30’dan fazla kaynak kullanıldığı, bu çalışmaların %54,3’ünün sayfa sayısının 11-20 aralığında olduğu, ilgili çalışmalarda çoğunlukla (%50) veri toplama aracı olarak “literatür taraması” tercih edildiği, “genç işsizliği” konulu akademik çalışmaların sayısının 2015 yılı sonrasında arttığı, örneklemedeki çalışmaların %51,2’sinin tek bir yazar tarafından hazırlandığı ve yazarların daha çok (%28,7) “Dr. Öğr. Üyesi / Yrd. Doç. Dr.” ünvanında olduğu saptanmıştır. Ayrıca, bu çalışma, ileriki dönemlerde hazırlanacak “genç işsizliği” odaklı bibliyometrik analizi çalışmalarına rehber olabilmesi ve bu konuyla ilgili boşluğu doldurarak ilgili alanyazına katkı sağlayabilmesi açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Akademik Çalışmalar, Bibliyometrik Analiz, DergiPark, Genç İşsizliği, MAXQDA

1 Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, esmaarzukuskan@gmail.com, ORCID: 0000 0003 0855 9952.

**BİLGİSAYAR DESTEKLİ PROGRAMLA HAZIRLANAN ESKİ TÜRK DİLİ
ÇALIŞMALARI****Sioule GIOUSOUF¹****ÖZET**

Bu çalışmanın amacı Türkiye ve Yunanistan'daki sınıf öğretmenlerinin matematik öğretimine yönelik tutumları ne düzeyde olduğu, matematik öğretimine yönelik tutumlarında cinsiyetlerine göre fark olup olmadığı, mesleki kıdem yıllarına göre fark olup olmadığı, tutumları arasında ilişki olup olmadığı, tutumlarında farklılıklar var olup olmadığını incelemektir. Değişkenlerine göre dağılımın farklılaşıp farklılaşmadığını belirleyebilmektir. Araştırma ilişkisel tarama modelindedir. Araştırmanın katılımcılarını 2022-2023 eğitim öğretim yılında Edirne ve Gümüşhane il merkezinde görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri SPSS 17.0 paket programı kullanılarak "Tutum Ölçeği" ile toplanmıştır. 29 maddeden oluşan matematiğe yönelik tutum ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan 3 adet seçimlik sorudan oluşmaktadır. Toplamda 32 maddeden oluşmaktadır. Ölçek iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde demografik bilgiler, ikinci bölümde ölçek maddeleri ile seçimlik sorular yer almaktadır. Verileriz analizinde ortalama standart sapma hesaplanmış olup, araştırmanın bağımsız değişkenlerine göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını belirlemek için Mann-Whitney U Test analizleri yapılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre sınıf öğretmenlerinin matematik öğretimine yönelik tutumları yüksek olduğu tespit edilmiştir. Her iki ülkenin sınıf öğretmenlerinin matematiğe yönelik tutumları anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Son olarak Türkiye ve Yunanistan'daki sınıf öğretmenlerinin matematik öğretimine yönelik tutumları arasında pozitif bir ilişki olduğu SPSS 17.0 paket programı kullanılarak analiz edilip, sonuçları Mann-Whitney U Test ile tespit edilmiştir. İncelenen sonuçlara göre tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı, farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. Yapılan istatistiksel sonuçlara göre Asymp.Sig. (2-tailed) Değerleri 0.05'in üzerinde olduğu için Türkiye ve Yunanistan'daki sınıf öğretmenlerinin tutumları arasında farklılık yoktur tutumları farklılık göstermemektedir.

Anahtar Kelimeler: Matematik Öğretimi, Sınıf Öğretmeni, Temel Eğitim, Tutum.

¹ Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, suley3995@gmail.com
suleyexample@email.com